

ప ద్య కా వ్య ము లు

అంధ్ర భారతము, పద్య కావ్యము:—

ప్రతి 1-1 వ్య. అ.

అది సభాపర్వములు

... 4 0

ఆరణ్యపర్వము

... 4 0

విరాటోద్యోగపర్వములు

... 4 0

భీష్మ ద్రోణపర్వములు

... 4 0

కర్ణ శల్యసౌప్తిక స్త్రీ పర్వములు

... 4 0

కాంతిపర్వము

... 4 0

అనుకానవిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మాసల, మహాప్రస్థానిక,

స్వర్ణారోహణపర్వములు

... 4 0

అదివంచకము, ఒకటేసంపుటము

... 11 4

యుద్ధపంచకము, స్త్రీ పర్వము

... 7 8

కాంతిస క్తము

... 7 8

అదిపర్వము, పద్య కావ్యము, పెద్దచ్చు

... 1 8

అంధ్ర శ్రీమద్రామాయణము—శ్రీ జనమంచి శేషాద్రిశర్మ గారిది,
3 సంపుటములు

... 15 0

అంధ్ర భాగవతము, పద్య కావ్యము, 2 సంపుటములు

... 15 0

ఉత్తరరామాయణము, చక్రవిహారము

... 6 0

ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమన

... 3 0

కళ్యాణాష్టాదశము, సూరనార్యులిది

... 4 0

కాశీఖండము, శ్రీనాథకవి

... 3 8

కుమారసంభవము-నన్నెచోడ

... 5 0

చాటుపద్యముణిమంజరి, ప్రథమభాగము

... 1 12

చిత్ర భారతము-చరిగొండ ధర్మన

... 1 8

జైమినిభారతము

... 2 8

దకావతారచరిత్ర, పద్య కావ్యము

... 4 0

నరసభూపాలీయము, సటిక

... 3 0

నలచరిత్ర, ద్విపద, క్యాలికోతైండు

... 2 4

విర్వచనోత్తరరామాయణము

... 2 8

పాండురంగమాహాత్మ్యము, లఘుటిక, క్యాలికోతైండు

... 6 8

భాస్కరరామాయణము

... 8 0

కుసుచరిత్ర, వావిళ్ల రామస్వామికాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో

చిన్ననైజాన మేలుకాగిశములమోదము ద్రితము

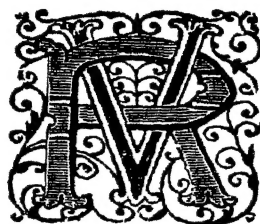
... 5 0

రాఘవపాండవీయము, సటిక

... 4 0

శ్రీ రస్తు
సానందోపాఖ్యానము

శ్రీ శివరామకవి విరచితము

చెన్నపురి :

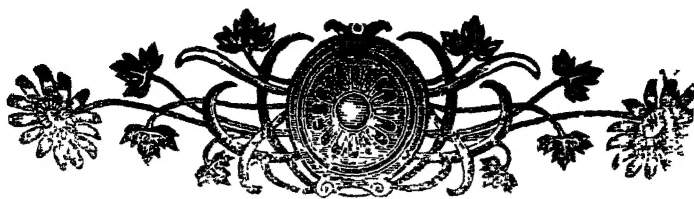
వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్

వారిచే బ్రకటితము

1952.

All Rights Reserved.

Printed by
V. VENKATESWARA SASTRULU
of V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
AT THE 'VAVILLA' PRESS
Madras.—1952.

శ్రీ ఉమామహేశ్వరాయ నమః

సా నం దో పా ఖ్యా న ము

పీఠిక

కాశీరమణీమణిపరిణయ శ్రీ వేళకొత్తూహలా
స్తోత్రం దై తుహినాచలేందుడు భవద్గోత్రాన్వయాధిక్యము
ల్లాకుం చెల్పుమటన్న నొండనక లీలామందహాసాంకుర
వ్యాకోచాననుఁ డైనధూర్జటి మదీయాభీష్టము ల్పల్పెడున్.

1

కా. భావజ్ఞుం డగుకాళహస్తి పరిశుంభత్కుంభికుంభోపమ
శ్రీవిద్యోకపచాగ్రసీమమకరీచి త్రైకుము ల్వాప్రియుప్ర
జ్ఞావిజ్ఞప్తికి మెచ్చి ముద్దోనగు మాజ్ఞాన ప్రమానాంబి
దేవీరత్నము భోగభాగ్యబలబుద్ధిశ్రీలు మా కీవుకన్.

2

సీ. తపసియతాటంకధగధగద్యుతిపాళిచెక్కుటద్దంబులఁ జెలుపుగులుక
దరకంధరాస్ఫుటతారహారప్రభ ల్లుత్యాలుఱుకెవై మురువుమావఁ
గల్యాణరత్నకంకణనిక్వణచృట లంగుళీయకముల ననఁగి పెనఁగ
హటగచిత్రవీనాంబరరోచులు మేఖళాఘృణలతో మెండుకొనఁగ

తే. భర్తమండీరమంజుళార్పటులు నెలఁగఁ, జారుశృంగారమోహనాకారలీల
లెనఁగ సాక్షాత్కరించి మదిప్సితంబు, నిచ్చు శ్రీకాళికాదేవి నిచ్చఁ గొలుతు.

3

చ. కలిమిచెలందిగుబ్బకవగంధపుఁ గ్రొంగిదిగ్గె లక్కునఁ
నెలకొని తారహారరుచి నింపఁగఁ బక్కిహుమాయి నెక్కి వే
ల్పులు గొలువంగ నేవకులఁ బ్రోచుటకై భువనత్రయంబున
నైలంగురమానునోహరుండు మిక్కిలి మా కొనఁగూర్చు కోరికల్.

4

చ. పలుకువెలంది నెన్నోసలిపట్టున నెట్టనఁ బచ్చక స్తురిం

దిలకము దిద్ది త్రొన్నెలను నిల్చి కళంకముఁ జూడు మంచు న
య్యలరులుబోడితోఁ బలికి వార్షము నెమ్మదికెక్కఁ జెక్కు లిం
పలరంగ ముద్దుగొన్నకమలాననుఁ డీవుత మా కభిష్టముల్.

5

సీ. సర్వశుపద్మలు సంకల్పసిద్ధిగా నేమహాత్ముని గొల్తు రెల్ల ప్రాదు

నీలకంఠునకు మానితమూర్తి యై పుట్టి నీలకంఠము నెక్కునిపుణుఁ డెవఁడు
పెటపెట బ్రహ్మాండభాండము ల్వగులంగ శరభమై సరిసేంఘుఁ దరమె నెవఁడు
ప్రళయకాలమునాఁడు పదునాలుఁకము ల్పక్కాడె నెవ్వాఁడు ధక్కవాని

తే. నట్టికాంతుని ఘనుని మహాప్రతాపు, ఘోరతరఁజాటినిసారసారమతిని
గంధసీంధురవత్తుని గార్తికేయు, వీరభద్రుని భైరవుఁ గోరి హొలుతు.

6

తే. శారదాదేవిపదపంకజముల కెఱిగి, యాదిసాహిత్యకల్పనాష్టదభావ
భద్ర సుశోకి వాల్మీకిఁ బ్రస్తుతించి, యప్పురాశరనందను నభివ్రుతించి.

7

మ. తలఁతుం దండిమయూరభారవులవాగ్ధాటివిలాసంబుచో

రలసచ్చిత్రకవిత్వవాక్త ధురధారాశుద్ధి వర్ణింతు మి
క్కిలిఁ గీర్తించెదఁ గాళిదాసకవితాత్త్విదావినోదంబుఁ బెం
పలర న్నిక్కనముఖ్యసత్కవుల విద్యావైఖరు లైచ్చెదన్.

8

చ. తలఁపదు వాక్యధామధురధాటివిశేషవిచిత్రకల్పనా

కలన నులింపలేరు పదగౌరవము ల్లానియాడనేర రా
సాలయక తప్పులే పెదకఁ జూతురు రాజసభాంతరాళను
స్థలముల నట్టిదుష్టకవినంభుముల న్నది మెచ్చ నెమ్మెయిన్.

9

మ. ఇవిధంబున నిష్టదేవతాభివందనంబును శిష్టకవినందనంబును దుష్టకవినందనంబునుం
గావించి యొకమహాపుణ్యకృతి నేయం దలంచి యున్నసమయంబున.

10

సీ. ఏమహాత్ముఁడు దక్షిణామూర్తిగతి శిష్యతలికి బోధించు నదైశ్వరబోధ

మేరాజమాన్యుఁడు సారచిత్రకవిత్వగరిమ ప్రబంధసంఘములు చేసె
నేరమ్యగుణకాలి శ్రీరాజయోగసంయోగవిజ్ఞానైకయుక్తి వెలసె
నేసంతతానందుఁ డీశ్వరచరణాబ్జసేవామహాద్భుతసిద్ధి గాంచె

తే. నట్టిదుభిసహృద్ధి యస్తదీయ, దేశికస్వామికరుణావిధేయుఁ డగుచు

వచ్చి నేఁ జేయుపూజల కిచ్చమెచ్చి, పలికె నిట్లని మధురవాక్పటిమ మెఱయ.

11

క. కృతిసేయఁ దలఁచితివిగా, సతతము శివభక్తిసారసంగ్రహలీలా

ద్యుతలొకోత్తర మగునొక, యితిహాసము గలదు దాని నెఱింగింతుఁ దగన్.

12

క. పానందోపాఖ్యానము, బూని వచింపంగఁ గల్గు పురుషార్థము పు

క్యానునకీర్తిశుభముల, మానితముగ వెలసె దీవు మహిలో ననినన్.

13

చ. గురుచరణాంబుజాతములు గొల్పి తదీయకటాక్షపీఠజాం
కురితవిభూతి పెంచెనని కోరి వచింపంగఁ బూనినట్టిసుం
దరతరకావ్యసుందరికి నాథుఁ డెవండని చింతసేయ న
పురమశివుండు నాహృదయపంకజమందు వెలింగె నత్తఱిన్.

14

కా. శ్రీకాళద్విపనాథుఁ డీశ్వరుఁడు మచ్చేతోంబుజాతంబునం
దాఁ గల్యాణము గాఁగఁ దోచె నని భద్రానందయుక్తుండ నై
యీకావ్యాధిపుఁ డమృహాత్ముఁడు నిజం బిట్టాట మద్భాగ్యరే
ఖాకాళల్యవికాలభూతికవిలోకం బర్చి గీర్తింపదే.

15

తే. కళింకు లీనెడితళింకుబంగారుమీఁద, దివ్యరత్నంబు నిల్పినతెఱంగుగాదె
యిమ్మహాకావ్య ముఖలలోకేశుపేర, సంకితము సేయఁబూను టేమనఁగవచ్చు.

16

సీ. తత్త్వ లంబున సర్వధర్మస్వభావుండు సమయవిశేషవాచాప్రవీణఁ
డు తత్తమగుణకాలి యొగైకవిజ్ఞాని యాగమశ్రత్త్వరహస్యవేది
శివపాదపంకజసేవాసురత్తుండు చిన్మయాత్ముఁడు సదాశివగురుండు
వేదాచలస్థానవిహరణోన్నిద్రుండు కరుణాకటాక్షసంకల్పతుఁ డగుచు

తే. రమ్మ శివరామ నీకు యశమ్ము గలుగు, నిమ్మహాకృతి కాళహస్తీశుపేర
సంకితముసేయుమన్న దేహంబు వొంగి, యటులఁజేసెద లెస్సాయెనని ప్రియమున.

క. శ్రీకాళహస్తీనాయకుఁ, డీకవితాకన్యకకు నధీశ్వరుఁ డుండు
జేకొని మద్వంశక్రమ, మే కొంత నులింతుఁ జిత్త మిగులొత్తంగన్.

18

సీ. గాధిరాధ్రర్థాభిక్తాస్తభశ్రీ గాంచి మునిసమూహములోన ఘనతఃకెక్కి
పట్టినపట్టు చేపట్టి దిట్టయనంగ నఖలలోకములఁ బ్రఖ్యాతి వడసి
రంభను శపియించి రాయిగమ్మని యజ్ఞపశువుతునశ్శేపు బ్రతుకఁజేసి
వేల్పులదొరయైన వేయిగన్నులవానినరి గద్దెవై హరిశ్చంద్రు నునిచి

తే. సకలభూపాలమూర్ధన్యసముదయములు, భూరినదృక్తి విశ్వాసపూర్వకముగఁ
బూజు గావించ వెలసినపుణ్యకాలి, మహితగుణకాలి కాళికమానిమాళి.

19

ఉ. మేనక మోవిలేసెలకు మిక్కిలి చొక్కి వసీష్ఠతోఁ జలం
బాని యెదిర్చి బ్రహ్మఋషి యా ననిపించుకొనె స్థిరంతుభూ
జాని కొనంగె దా బదులు స్వర్గము స్రవ్య సృజించునృప్తికిన్
బూని సృజించె సృష్టి మునిపుంగవుఁ గౌళికు నెన్న శక్యమే.

20

క. అకాళికగోత్రాభిను, ధాకరుఁ డఖలైకదానధర్మకళాను
క్షోణుఁడు చెంగన్నయనం, గాఁ గీర్తి వహించె గోటకరణం బగుచున్.

21

తే. అతఁడు కాళమవలన గృతార్థుఁడైన, పొట్టినాయని బడసె నప్పుణ్యకాలి
రూపకేఘాగుణశ్రీల రూఢిఁ గన్న, పరమసాధ్వినీ సూరమాంబున వరించె. 22

సీ. ఆవధూవరులకుఁ బావనచారిత్రుఁ డగువేంకటాద్రి నిత్యాన్నదాన
వరుఁ డైనయజ్ఞాచ్చి పద్మయ గురువయ యన గుణవంతు లైనట్టిసుతులు
పొడమిరి నలుపురు పాలుపొంద వారిలో నారీజనైకకందర్పమూర్తి
మహితాత్ముఁ డజ్ఞాచ్చి మానవేంద్రులనభాస్థలిఁ బ్రసిద్ధి వహించె ధన్యుఁ డనఁగఁ

తే. గోటసీమకుఁ గరణమై గురువీలాన, వరమనద్గుణమణిగణాభరణబంధు
భరణశరణాగతత్రాణకరుణ యగుచుఁ, జేలఁగుఁ గామాక్షమాంబున జేటవట్టి. 23

క. కామాక్షమాంబయందు మహామహుఁ డజ్ఞాచ్చి గాంచె నతులిత లేజో
ధాముల వివయోద్దాముల, భూమానితనాము లైనపుత్రాగ్రణులన్. 24

క. అం దగ్రజుఁ డై విభవము, లంచె న్నైవబాఁషయ్య యాతనిగారా
పుండములు మనిరి కళా, విందులు చినబాఁషయ్య వేంకటవతియన్. 25

ఉ. వారలలో మహాగణికవర్మఁడు శాంతుఁడు దానవైభవో
ద్ధారుఁడు బాఁషయ్య వసుధాస్థలిలో వెలసె న్నమస్తథా
శ్రీరమణాగ్రగణ్యులు సుధీమణు లార్యులు బంధువర్మలు
గూరిమి నన్నుతింప ననుకూలనిజశిరధర్మ మార్గం డై. 26

క. కులజుం డని నిజబాంధవ, కుల మభినుతిసేయ నతనిగురుకీర్తిరుచున్
తళతళమనువిజ్రంబులఁ, దలతలమనఁగాను బొగడ దర మెవ్వరికిన్. 27

ఆ. బాఁషయ్య యొనఁగు బాఁషయ్యల కగ్ర, హరహాక్షికాగ్రహరవార
సారభూరిగంధసారరత్నాంబర, మాన్యమాన్యతతులు మహిని వెలయ. 28

తే. ఆతనియర్థాంగలక్ష్మియై యతిశయిల్లు, కళలుగలబొమ్మ పతిభక్తి కలుగుకొమ్మ
భాగ్యమలతీవి నకలనంపదలదీవి, మహితగుణపేటి యలమేలమావధూటి. 29

క. కలుములచెలిచందమున, స్థలుములు గల్పించుబంధుగణముల కెపు డా
యలమేలమాంబ బళిరా, యలమేలు నుతింపఁ దరమె యజునికిసై నన్. 30

క. ఆదంపతులపురానం, పాదితపుణ్యప్రభూతభాగ్యం బనఁగా
నాదిజనించె గురవయ, యాదట పాపన్న రామనాఖ్యులు పొడమన్. 31

క. అం దగ్రజుఁ డగుగురవయ, మందారశతారతారమహనీయయశ
స్ఫుందరుఁ డయి పుణ్యకళా, బృందముల వెలసెఁ బ్రజల బ్రీతి నుతింపన్. 32

క. ఆతనినహోదరవరుఁ డా, శ్రీతజనపరిపాలనైకశీలుఁడు నిరత
క్షీతిధరకార్డుకపూజో, వ్నుతుఁ డతని నుతింపఁదరమె నరమాత్రునకున్. 33

సీ. ఏధన్యఁ డఖిలరాజాధిరాజులమహిమఘటనాఘటనసామర్థ్య మెనెనె
నేధీరుఁ డుద్వద్విరోధిసంఘంబుల మెదలఁగనియక మద మడంచె
నేమహాచతురుఁ డుద్దామమేధాశక్తి వరుస లెక్కలుగూడి న్రాయఁ దొడఁగె
నేఘనూ డీశజాటిఘమఘమితదివ్యారవోక్తులభాష లాడ నేర్చె

తే. సతఁడు సామాన్యుఁడే సమస్తావనీప, మంత్రతంత్రకళాశ్రీసమంజసైక
మూలభావక్రియాలోలశీలకాలి, కవనవాక్మేలిపావయగణకమాళి.

34

చ. అతనికిఁ దమ్ముఁడన్ మధురసాధికసవ్యవిచిత్రసాహితీ
కృతరచనాచమత్క్రియల కీర్తివహించిసరామయాఖ్యుఁడన్
సతతముఁ గాళికాంబుపదసారసయుగ్మముఁ గొల్చి తత్కృపా
ప్రతిభ వహించి దివ్యతరభవ్యచిదాత్మగురుప్రసాదినై.

35

ప. కృతిపతి యగుశ్రీకాళహస్తీపతికిఁ బునకపునక ప్రణామంబులు గావించి యమ్మహా
దేవుఁ డవాఙ్మనసగోచరుం డయ్యును భక్తజనసంరక్షణవిచక్షణేక్షణదీక్షణదక్ష
సగుణస్వభావుం డగుట నానేర్చుఁ ధంబునఁ దదీయమహిమం బభివర్ణించెద.

36

సీ. అజ్ఞానలిమిరసూర్వమహామయూఖంబు పాతకప్రస్ఫుటవాతభోగి
యీషణత్రయనీరసేంద్రనాగ్నిజ్వాల పట్నత్రవ్విపావకజలధరంబు
సంపూర్ణమోహసంసారాబ్ధిబడబాగ్ని యమనీరభటమదేభాంకుశంబు
దుర్భరోద్భటవిపద్రూఢీసమీరంబు దారిద్ర్యకుంజలతాలరిత్ర

తే. మంబుజోత్పలసారభాడంబరస్ఫు, రత్నవర్ణమఖశంబరప్రభార
మామిలోకసమాత్రసంపాదితాధ్వ, గవ్రజసముజ్జ్వలస్వస్తి కాళహస్తీ.

37

మ. ఘనసౌధాగ్రమహాశివధ్వజమణికల్యాణలీలాకన
ద్ధనఖద్యోతనటత్పటిపటపటాత్కారంబు వీరద్విపా
శ్వసవస్యందనభాస్వరంబు సతతజ్ఞానప్రసూనాంబికా
వనసద్వర్ణచతుష్క మెంచఁగఁ దరం బాకాళహస్తీ న్నహిన్.

38

క. ఆపురమున మణిగణఘృణి, గోపురలీలాఽలాసగుణదివ్యశ్రీ
దీపికసౌధాంతరమునఁ, గాఁపురముగ వెలయు నీలకంధరుఁ డెలమిన్.

39

క. ఆతనిమహానుభావము, లీతటి మద్వాత్సవధారసేధకవిత్వ
శ్రీతోషణభాషణములు, నాతతమతి సంస్తులింతు నది యెట్లనినన్.

40

సీ. ప్రాణులఁ బుట్టింపఁ బాలింపఁ దూలింపఁ గర్తయై త్రిగుణసంకలితుఁ డగుచు
నిగమవిజ్ఞానమై నిరుపమాకారుఁడై నిర్వికల్పబుండయి నిఖిల మగుచు
బ్రహ్మదివంధ్యుఁడై బ్రహ్మభిమానియై బ్రహ్మాండమై పరబ్రహ్మ మగుచు
సచ్చిదానందుఁడై సంసారదూరుఁడై సర్వసంపూర్ణుఁడై సాక్షి యగుచు

లే. సౌఖ్యసంభూతియై సదాశాంతుః డగుచు, భూతములకెల్ల నాధారభూత మగుచు
పెరియుదక్షిణకై లాసనిలయుఁ డీశ్వ, రేశ్వరుం డైనకాళహస్తీశ్వరుండు. 41

షష్ఠ్యంతములు

క. ఏవంవిధగుణలిలా, పావనపుణ్యప్రభౌవబుధురమతికిన్
దేవప్రదత్తవాగ్రే, ఖావిశ్రుతకృతికి దక్షకన్యాపతికిన్. 42

క. ధీరునకున్ దీనజనా, ధారునకు న్నిశితశూలదారితరతో
వీరునకున్ దురితోత్కర, దూరునకున్ దారువనవధూజారునకున్. 43

క. సోమునకున్ సీవకసుత్రామునకుం దారతారధవళమహీభృ
ద్ధామునకున్ మారుతభు, ద్ధామునకున్ మాళిధృతసుధాధామునకున్. 44

క. శంభునకున్ దీర్ఘభుజా, స్తంభునకున్ గజనికాటసంరంభకళా
సంభేదనరణవిద్యా, శుంభత్తేజానకు మోనిసురభూజానకున్. 45

క. రుద్రునకున్ సకలకళా, భద్రునకుం ఋషితవీరభద్రునకు న్ని
ర్జిద్రదయాసౌభాగ్యస, ముద్రునకుం జిన్నయైకసమున్నుద్రునకున్. 46

క. ఈశునకున్ భూషితభుజ, గేశునకున్ వదనతామరేశునకు నభః
కేశునకున్ హృతయోగీం, ద్రాకాపాశునకుం గాళహస్తీశునకున్. 47

వ. సమర్పితంబుగా నాయెనుర్పంబూనిన సానందోపాఖ్యానంబునకు గదాసంవిధా
నం బెట్టిదనిన.

ప్రథ మా శ్వా స ము

మ. జటిరాజ్ఞాన్యము పుష్పపల్లవసమిత్సంపాదనార్థాచర
 త్వటువాగన్యము ముక్తిసౌఖ్యమహిమావాల్లభ్య మేధావిధా
 నటనాపుణ్యము సాలనింబగణికానారంగరంగాజపా
 కుటలావణ్య మనంగ నైమిశ మెసంగుక్ భూరితారుణ్యమై.

49

ప. అది మఱియును జుదగన్యందనమందార మాకందపిచుమంద తాలరసాలశక్తిల
 తమాల హింతాల మాతులుంగ లవంగ లుంగ నారంగ కదంబ జుబూ జంబీర
 ప్రముఖ నిఖిలకాఖశాఖాశ్లాఘనీయంబై చక్రచక్రాంగ బకపికకుక మయూర
 చక్రీరసారస దార్వాఘాటాది పతంగకులకలరవాక్కిరంబై యన్యోన్యవైరత్యక్త
 సుహృద్భావ సహచరశరభకఠీరపశాద్దుల శుండాలగండక వరహావాహపిత
 చమరీకురంగప్లవంగగోలాంగూల భట్టాక వృక నకుల సారమేయ సృగాల మార్జా
 లాది సమస్త మృగసంకులంబై పదాదిజటిపటుపటల వాక్పటుఋగ్యజాస్మామా
 ధర్వణాది జటాంతస్వాధ్యాయ కోలాహలాంబై తపోవనస్థిత జనతర్కిత కావ్య
 నాటకాలంకార తర్కుభాష్య భట్టప్రాభాకర ప్రభృతి శాస్త్రోపన్యాస విన్యా
 సంబై సప్తతంత్ర క్రియా ప్రజ్వలితానల హోమధూమలీలాభిరామంబై యితఃస్తతః
 పరితస్తతదాశ్రమ యజ్ఞవేదీ ప్రత్యగ్రముక్తా రంగవల్లీయుతంబై సమంజసమంజరీ
 నికుంజగుంజద్భృంగ సంగీతసంగతంబై పుండరీకసీలాత్మలకుముద సరసీరుహ పరి
 మళమిళితకాసార సమీరకిశోరసంచారంబై గిరివరశిఖాగ్రస్యందిమందాకినీ తరంగ
 రంగస్తృదంగ ధిధిమ్యాదిధ్వానాను సంధానంబై మరుచ్చలత్కుటీర బహిస్తరుపటల
 నిబద్ధ పరివ్రా ట్కూషాయశాటి పటపటాత్కారకారణంబై సకలధర్మకరంబై
 సమస్తమునిజు సేవ్యమానంబై కిన్నరగరుడోరగ సిద్ధసాధ్య విద్యాధరాక్షిరంబై రంభా
 ముఖ్యాపసరీ శ్రీదామందిరంబై యొప్పు నమ్రహరణ్యంబును.

50

ఈ. శానకుఁ డాదిగాఁ గలుగు సంయముల్లెల్ల నిరంతరం బుమా
 జానిః ధానుధారసము సారెకుఁ గ్రోలుచు సర్వశాస్త్రవి
 జ్ఞానసమేతు సూతుఁ గని సద్విసయంబునఁ బల్కి రిట్లు భా
 షానశినాఁడీ పాదజలజుమ్మటనూపురమంజూర్భార్యటిన్.

51

ప్రీతిసంఘ చారిత్ర పాపమైన శంభుపురాణరాజికి మహారాజమైన

స్కాందపురాణసత్కథ లన్ని వీనుల విందుగా వింటిమి డెంద మలర
నందు సానందసంయమిరా ట్పిభావము విసంగోరి మోద మావిర్భవించె
నమ్మనిపుంగవుం డర్కజుపురి కేల విచ్చేసి పాపులవెతలు వాపె

తే. గరుణ మానసవీధిలోఁ గడలుకొనఁగ, శంభులోకానుగతుల నేనరణిఁ జేసె
నింతమాహాత్మ్య మతనికి నెట్లువచ్చెన, దెలియ వినిసింపవయ్య నుధీవరేణ్య.

52

చ. ఆన నని సూతుఁ డెట్లనియె నమ్మునినాథులదిహ్నుసూచి య
య్యనఘమహాత్మ్య మెన్నఁ బులకాంతుర మయ్యెడి మేనఁ గంపము
బెనఁగొనుచున్న దంధకవిభేదినమున్నతభక్తకోటిఁ
ఘనత వహించె నమ్ముని జగన్నుతగౌరవ మెంచ శక్యమే.

53

సీ. శివు నపేక్షించినది త్తంబు చిత్తంబు భవుకథ లాలించుచెవులు చెవులు
కరకంతుఁ బూజించుకరములు కరములు శ్రీ శంభు వర్ణించుజిహ్వా జిహ్వా
గౌరికుఁ బొడగనుకన్నులు కన్నులు మదనవైరికి మ్రొక్కుచుదురు నుదురు
హరుమందిరము మెట్టునడుగులు నడుగులు సర్వేశు జపించుజపము జపము

తే. భద్రుఁ గొనియాడనేర్పినభక్తి భక్తి, చిన్నయాత్ముని సేవించు సేవ సేవ
సీలకంధరుఁ దలపోయునేర్పు నేర్పు, శర్వమహిమంబు లెన్నినచదువు చదువు.

54

క. కావున శివుకథ నొడివినఁ, బావనమగు నాదుజిహ్వా ప్రజ్ఞాన్నితులై
ధీవర్ణులార వినుఁ డని, యావిపుల కతఁడు చెల్పె హర్షం బెనఁగన్.

55

సీ. సంసారసీరదర్శురూప్ర భంజనం బాశాచలేంద్రవజ్రాయుధంబు
పంచేంద్రియద్విపపంచాస్యశాబకం బరివర్గదవకీలికాంబుదంబు
కలుషమండుకభీకరదందశూకంబు పటుదుఃఖివారాశిబాడంబు
రాగానురక్తిసారంగ శార్దూలంబు భేదాంధకారసూర్యోదయంబు

తే. సచ్చిదానందమహిమతిశయవిభూతి, మానితానూనహంసోక్తిమార్గపూర్ణ
భావయోగి ప్రకాశసంపద్ధ నంబు, బదరికావన మత్యంతపావనంబు.

56

ఉ. ఆవనమధ్యసీమ సుగుణాకరుడై మను పూర్ణచిత్తుధా
ప్రీతిమధాగ్రగణ్యుడు ప్రదీపితవేదకళారహస్యసం
భావితమూర్తియై యపరపద్మజుడో యన శంభు పాదసే
వావినతాంతరంగుఁ డయి వర్తిలఁ దత్త్వవివేకసంపదన్.

57

సీ. ప్రజ్ఞాకళాప్రాధిఁ బ్రతిభుజంగస్వామి శాంతలీలాగతి జగతి సాటి
సారస్వతఖ్యాతి సమఁడు శుక్రం డుద్ధి ధాత వేదాంతవిద్యానిరూఢి
. పరిపూర్ణవైరాగ్యచితిమ దీటుకుతుండు సనకుండు సవతు మజ్జానలీల

తులవసీష్ఠుఁడు శివకలనాతపశ్శక్తి సరిగౌతముఁడు మహాశ్చర్యమహిమ

తే. సతకగౌరీమనోహరచరణకమల, సంగతధ్యానభక్తిశ్వాసభాగ్య
గౌరవక్రీల సుపమ మృకండునూతి, పూర్వచిత్తునిగుణములు వొగడఁ దరమె 58

మ. వడిగా వేకువ శంకరస్తుతివచోవ్యావృత్తిమేల్కొంచిన
ల్లడ శిష్యప్రకరంబు గొల్వఁ జని గంగాస్నానముంజేసి ని
ల్లడతో నిత్యేధు ల్లుటించి కడువెడ్కొన్ వచ్చుఫాలంబునం
దొడలం భస్మరజోరుచుల్ వెలుంగఁ బూర్వోత్సాహియై యింటికిన్. 59

మ. విలసద్భక్తికలాసమంచితమనోవిశ్వాససంకల్పితో
జ్వలనద్యోక్తుకపాయసేంధన మరువ్యాహరహోమాసలా
తులకాలత్రయపూజల స్సృజనసంతుష్టాన్నదానక్రియా
కలనం దద్విజ్ఞా డోష్ణ శంభుపదయుగ్ధ్యాననిష్ఠాప్తిలిన్. 60

తే. తరళలోచన మనమ తదంతిగమన, పీనవక్షోజహరిమధ్య నూనగంధి
రూపయావనగుణకళారుచిర యగుచు, దగు నతనిపద్మముఖ భద్రదంతి యనఁగ. 61

క. ఆభద్రదంతి గుణగుణ, శోభా మేధా. లాసశోభనమహిమం
బాభారతీశ్వరుండై, నా భామింపగ సమర్థుఁడా మునులారా. 62

సీ. జలజలోచన మోము సరిపోలఁజాలక పంకజవైరి కళంకియయ్యె
నింతి లేనడుముతో నీడుపూనఁగనోడి కొదమసింగంబులు గుట్టలెక్కు
జానపెన్నెలుతో సాటిరాకకలుంగి చిదువలె మేఘము ల్సైరె గిరుల
నతివబాహువులతో బ్రతిగాక సిగ్గున నెగ్గి మృణాళము ల్మీటఁ బడియె
తే. వనితతోడలకు దీటుగా కనఁటులెల్ల, మానుపడి నిల్చె గుంపులై మదముదక్కి
లలన సౌందర్యలీలావిలాసగరిమ, లభినుతింపంగదరమె శేషాహితై న. 63

తే. చానసఖముల కెనగాక సత్కదంబ, మదరి నించినచో నిల్వ కంబరమునఁ
బఱువజొచ్చె వధూదంతమం క్తికెదురఁగడఁగికుందంబు లొండొంటఁ గట్టువడియె. 64

సీ. మగనిశరీరంబు సగమునేయకయిన్న గట్టుపట్టిని దోడు పెట్టవచ్చు
దొడరి నాభునిజొమ్ము ద్రొక్కి నిల్వకయిన్న తీర్థాభిసతి నీడు నేయవచ్చు
బలుమాఱుఁ బ్రజనోటఁబడ తూరకుండిన భావాసతిని సాటి పల్కవచ్చు
బతులఁ బెక్కుండ్ర సంపాదించకుండిన భూమిదేవిని దీటు పూన్పవచ్చు
తే. నివ్వ నూ. యి కని జనులెల్లఁ దనదు, మహిమ వినుతింపఁ జెలఁగు నమ్మధురవాణి
నైకత్రోణి నీలభుజుగవేణి, వికసితాంబుజపాణి యివ్వెపు)రాణి. 65

సీ. మెలఁతికన్నులనంచు మీనులీలల మించుఁ గనుబొమ్మలరునిసింగాణివంచు
శమునిద్దఁపుమోము సోము గెల్వఁగనోవుఁ దగుకు తెనగపు వెన్నెలగిమ్ము

పడలిపెన్నెఱిగుంపుప్రమరపక్కుల నొంపుఁ బలుకులు కప్పురా బ్బలుకునింపు
చెలికావిమోవికెంజగురాకుఁ గలఱివి కఱువమైఁదీఁగ చెంగలువతావి

తే. నానసంపంగిరులకు నావిగొల్పు, పలుమెఱుంగలముత్యంబు పలుహారంగు
ఘనకరక్రిలు వీనులఁ దనరుక్రిలు, చెక్కులు కడానిజాళువాచెక్కు లరయ. 66

ఉ. కామపథామణికరవికస్వరహేమగుళుచ్చచేవతా
సామజకుంభచక్రయుగసారసోరకతాశలీల
స్వేమఱు గెల్చి క్రవ్వుఱుగ వేమరుచక్రము నాక్రమించు నా
భామినిచున్నదోయిజిగి బాటిలు బంగరుబొంగరా లనన్. 62

తే. వనితలేఁగొను నభముతో వాడుగొనుచు, నానినూఁగారు మరుమిటి నారిఁగేరుఁ
గలికివఱులు సుధాకరంగమలగములు, నెలఁతపాలిండ్లు బాగారునివ్వుపండ్లు. 68

తే. ఇట్టిసాందర్యసిధియైన యిందువదన, తను భజింపంగ వెలసె నద్ధరణిసురుఁడు
చతురసుంభోగవై భవసరణి దనర, శైలసుతసేవ నలరెడుశంభుఁ డనఁగ. 69

క. ఈరీతి వార లిరువుర, కారుఢ్ లానయావనారంభకళా
క్రిరాజితేష్టభోగవి హరమతిం గొంతకాల మరిగినపిదపన్. 70

మ. పలికుక్రావలు సల్పుచున్ విసయ మాపాదించి తా నొక్కనాఁ
దతులఘోదవికాసభాసురమసిహయత్త యై మంగళా
న్వితయై సందనవాంఛితోత్సవకళ వ్నిండారియుండంగఁ ద
త్పరిపాదంబులమీఁద న్రావి పలికెం బద్మాక్షి లేనవున్. 71

సీ. సంతాపహీనసంసారంబు కుముదిసిరమణచంద్రిక లేనిరాత్రిగాఁజ
సందనాభావ సా నందవై భవము దీపంబు లేనట్టిగృహంబు గాఁజ
సుతకూన్యమంగళాయతభాగ్యరేఖ సింగంబు లేనిమహావనంబు గాఁజ
తనుజాతరహిత సంతతయశస్సున్నుర్తి హంసంబు లేనిసరోవరంబు గాఁజ

తే. గాన సత్పుత్రరత్నంబు గలుగకున్న, దుగ్ధశమనంబు గాదు బంధురకటాక్ష
మెనయ సర్వంబు సర్వేశుఁడిచ్చి మనకు, నొక్కతోడుకును దయసేయకున్న వాఁడు.

ఉ. చక్కనిముద్దబాలకుని జక్కిలిగింతలుపెట్టి యేడ్పురాఁ
జెక్కిలిగొట్టి యెత్తికొని చక్కనిమక్కువ మాటిమాటికిం
బక్కున నవ్వుఁజేసి పయి ప్రక్కఁ బడంగ వినోదవైఖరిం
జక్కగ ముద్దులాడవలదా కలదా యిటువంటిసౌఖ్యమున్. 73

శ. కొడుకులు లేనిమానవులకూటము లేటికి భోగ మేటికిం
గడ్డుపథంబు లేమిటికి గౌరవ మేటికి భాగ్య మేటికిన్

శైదనివిలాస మేమిటికిఁ జిత్రవిలాసగృహంబు లేటికిం

గడపట నిన్నియున్ వనికిఁ గాచినవెన్నెలలట్ల వల్లభా.

74

లే. ప్రాద్ధప్రాద్ధున మేల్కొంచి పుత్రరహిత, మాకజాతీని జూడఁ బాపం బటంచు
బుధులు నెప్పంగ వింటి నోపురువవర్షయిట్టిదుఃఖాబు భరియింప నెట్లువచ్చు.

75

వ. అదియునుగాక యపుత్రకులకు నదతులులేవని వేదంబులవలన వినంబడుం గావున
మీవంటిమహానుభావులకుఁ దనూభవుండు లేకుండుట యనుచితంబుగాదె భక్తజన
రక్షణదత్తుం డయిన విరూపాక్షుని బ్రార్థించి పాపనచరిత్రుం డగుపుత్రుం
డుద్భవిల్లనట్లుగా వరంబు గొను మనిన నవ్వరారోహమధురప్రియవాక్యంబుల
కియ్యకొని హర్షపులకితాంతరంగం డయి యవ్వప్రపుంగవుం డిట్లనియె.

76

సీ. తరళాక్షి శివుండు దాతలసార్వభౌమండు వరభోగములు సురవరున కిచ్చె
నవనిధానములు గిన్నరనాయకుని కిచ్చె నసురారి కిచ్చెఁ జక్రాయుధంబు
బంధుగుబ్బలి బర్హిర్ముఖుల కిచ్చె బ్రహ్మకు నిచ్చె నిర్దాణశక్తిఁ
దనయున కిచ్చె విద్యాగురుపట్టంబుఁ దనుభాగ మచలేంద్రతనయ కిచ్చె

లే. జడలపై నుండనిచ్చె నక్షత్రభువిని, నమృహదేవుఁ డీనిపుణ్యంబు లెవ్వ
గాన శంకరదానరేఖావిలాస, మభిరుతింపంగలేరు బ్రహ్మాదులయన.

77

చ. శివుండు మహానుభావుండు విశిష్టజన్మియుఁ డవ్యయండు మా
ధవుఁ డఖిలైకమంగళుఁ డుదారకృపామహిమాన్వితుండు కే
శవశిషిముఖ్యులంద్యుండు భుజంగవిభూషణుఁ డీశుఁ డీశ్వరం
డవిరళభోగ మోక్షముల నాశ్రితకోటికి నిచ్చు నిచ్చులన్.

78

క. కావున శంకరపదరా, జీవప్రార్థన మొనర్చి శివకారుణ్య

ప్రావీణ్యుడనై గొబ్బునఁ, బావనుఁ డగునొక్కకొడుకుఁ బడనెద నబలా.

79

సీ. అని గృహంతరసీమ నబ్జాక్షి నునిచి యయ్యనఘుండు చేరి పుణ్యాశ్రమంబు
చందనమందారజంబీరమాకంద వనననింబకదంబపారిజాత
నారికేళాశోకనారంగచంపక శాండిల్యవతుశరసాలముఖ్య
భూరుహచ్ఛాయలఁ బొలుపొంది శతపత్ర కైరవకష్టరకలితసురభి

లే. రాజితం బగుపద్మాకరంబుచెంత, గాంత శశికాంతవేదికాభ్యంతరమున
నిద్ధపంకేరుహసనాసీనుఁ డగుచు, శంకరాత్మకమంత్రరాజంబు నొడివి.

80

లే. విమలభస్మంబు సర్వాంగకముల నలది, భిద్రుద్రాక్షమాలికాభరణుఁ డగుచు

భావశుద్ధియు భూశుద్ధి భావపురుష, వహన మొనరించి యత్యంతచైర్యమహిమ.

81

క. గురుపదసరిజాతము, లరుదారం గొలిచి యతఁడు ప్రాణాయామ

స్ఫురణం బొనర్చి చిన్మయ, పరమశివధ్యానహానపరవశుఁ డయ్యెన్.

82

సీ. పంచేంద్రియంబుల బటుబుద్ధి బంధించి దేహభిమానసాదేహ ముడిసి
శక్తువర్గంబు సాధించి తాపశ్రయంబుల బరిహర్చి యష్టపాశ
ముల గోసి న్రాంతి నిర్మలాంబు గావించి పంచకోశంబుల బాహుద్రోలి
చాంచల్యనష్టవ్యసనముల నిర్జించి కారణకార్యసంగతుల నాసి

లే. చిక్ష మొండొకచోటికి చేరనీక, దర్శకారాతిపాదపద్మముల జేర్చి
రమ్యభావంబు దాల్చి వైరాగ్యగరిమ, రాజయోగంబు జల్పె సర్వంబు మఱచి.

సీ. తలక్రిందులై యన్నతస్తుల నాఁకింటి నొగి న్యాయముఖములై గుండఁజేసి
కడఁగి మూలాధారకమలంబుచెంగట నిద్రించుపాఁపకన్నయను లేసి
వట్టుకనీతవస్త్రసందర్శనానందసరణిచే రోమహర్షణ మెసంగి
ప్రాణవాయువులను బంధించి చేతస్యమేలంబుగాఁ గ్రోలి మీద వెలుగు

లే. భద్రమైయుండు సాహస్రపంకజాత, మందుల బరమేశునిలిసి దేహంబు వొంగి
మఱచి తృప్తాత్మధాబాధసరణి గలగ, కచ్చునీంద్రుండు సల్పె నత్యంతతపము. 84

కా. చుడాశీవివృత్తికాదులకఁ గీశక్రొడభిక్షాకవే
దండవ్యామృత్యుగేంద్రనామముల కుద్యున్నితతీప్రాతపా
ఖండస్ఫూర్తికి మేఘఘోషణసమా న్రాంతాంబుధారాళి కు
ద్దండోద్భూత హిమానిలంబులకు సుతాపింకఁ డెంతేనియున్.

85

డా. ఇంద్రుండు సేయవిఘ్నముల కెంతయుఁ గొంకక నాదనందుని
స్తంద్రకళావినోదముల దక్కక చొక్కు విరాళవైఖరిక
సాంద్రతకఁ గ్రభావ మిటు సల్పుచు నుండఁగఁ గొన్నినాళ్ల కా
చంద్రకళావతంసుండు ప్రసన్నతఁ జూపె దయాద్వీచిత్తఁడై.

86

సీ. నిర్మలస్ఫటికనన్నిభకరీరంబుతోఁ బల్లవారుణజటాభరముతోడ
ఘటిఘణామణిగతభవ్యవక్షంబుతోఁ దవనేందువహ్ని నేత్రములతోడఁ
గటిభాగయంతగంధకరణిచర్తంబుతో డమరు త్రిశూలహస్తములతోడఁ
గాలకూటాశితకంబుకంతంబుతో భసితాంగరాగవిభ్రమముతోడ

లే. మంచుగుబ్బలిరాజుకుమారితోడ, వనజగర్భాద్భినిఖలదేవతలతోడ
జలదబాంధవకోటి లేజంబుతోడ, హరుండు వృషభేంద్రు నెక్కి ప్రత్యక్షమయ్యె.

వ. ఇట్లు సాక్షాత్కరించిన భవానీవల్లభునకు భద్రదంతీవల్లభుండు సర్వాంగాలింగిత
సర్వంసహకలండయి యనేక నమస్కారంబు లొనరించి తదీయ కారుణ్యకటాక్ష
వీక్షమృతధారాప్రవాహంబుల నోలలాడి దృక్కోణంబులం దొర్లుగు నానంద
జునిందువుల నొడల్పెం దడిసి గడగడవడంతుచు మేనం బులకలువొడచు నిటలతట
ఘటితకరకమలపుటుండై యిట్లని స్తుతియించె.

88

దండకము. శ్రీమత్సహదేవ దివ్యస్వభావా జగన్మోహినీభావ రాజీవసారంగచర్మాంబ
 రాడంబరా శంఖ రాంకన్నురచ్చారు కోటిరథోటి గ్రహధీశ లేజస్సమాజప్రకాశా
 గీరికా రమేకా మరేకాజముఖ్యామరాత్మీయకళ్యాణ చంచత్కిరీటస్ఫుటానేక
 దేదీప్యమానాగ్రమాణిక్య సీరాజితాంఘ్రిద్వయాంబోరుహః మోహనాకార
 నిర్మోహ నిస్సంగ నిర్దోషనిర్విద్ర నిర్దేవనిర్దృత సాపాజగద్విప విత్యామకంఠ ప్రధా
 నా ధనేశామసంచార దారిద్ర్యరోగాదిదుర్గాటవీ ఘోర లీలావతారా వియద్వాహి
 నీలోల కల్లోల జటాస్పదా భంగశృంగారసంగోత్త మాంగామదేభానురాధ్యక్ష
 భంగా హిరణ్యాద్రిచాపా మృడానీప కందర్పురవాపహారా భుజుగేంద్రహారా
 పయోరాశితూణీర సీవాదిదేవుండవై సర్వమిథ్యాప్రపంచంబు గల్పింపఁ మన్నింప
 మాయింపఁగాఁ గర్తవై భోక్తవై సచ్చిదానందకందంబవై బ్రహ్మవైమౌత భగ్నాది
 నామంబులం బ్రాధిపతింఁచుచుకొనె నత్యమై నిత్యమైయున్న నిన్నాత్మభావింపఁగా
 లేక లోకంబు నిస్సారసంసారపాశంబులు జిక్కుచుం బంచభూతాత్మకంలైన
 దేహంబువై మోహవిభ్రాంతిరెట్టింపఁ బంచేంద్రియాసక్తులై మత్తులై శత్రు
 వర్గంబు లొండొంటిబాధింపఁగా బాల్యకౌమారవార్ధక్యరూపంబులం బ్రాయ
 మెల్లకొ వృథాప్రాయముజేసి యాకాసురక్షిత్ మహాఘోరకర్తంబు లిచ్చా
 విహారంబులం జేయఁగా డాయుదుర్, రోదు కేప్రాద్దు భామాకుచాలింగనాలో
 లులై కొంతకాలంబు సంసారతాపత్రయాభీలదావాగ్ని సంతప్తులై తృప్తులుం
 గాక నానావిధోపాయకాపట్లసంయుక్తులై కోరికల్ మీఱఁగాఁ గోరుచుం
 బుత్రపుత్రీకళత్రాదిసంఘంబులకొనఁపదల్ జూచి కాయంబు లుష్పాంగఁగాఁ
 గొన్నిసంవత్సరంబుల్ జనంగా జరాభ్రాంతిసంక్రాంతులై గంతులు న్నాని చింతించు
 చుకొ జ్ఞేష్టవాతాదిరోగంబు లొక్కుమ్మడిం దొమ్మిఁగా జుట్టుముట్టకొ భయాపన్ను
 లై దగ్గుచుకొ మ్రొగ్గుచుకొ సిగ్గొకింతనైననుకొ లేక దుఃఖంబులంగుంది ప్రాణాప
 సానంబునకొ దండిదూతల్ మహారోషజాజ్వల్యమానాక్షులం జూచి శిక్షిం
 పఁగా రారవానేక దుష్కూపతాపంబులం బొందుచుం గుందుచుం గర్తజేమంబు
 నకొ మర్త్యలోకంబునం బుట్టుచు గిట్టుచుకొ సౌఖ్యలేశంబునుం గాక కిట్టున్న
 సీమాయదాటకొ వశంజే భవత్సాద పంకేరుహధ్యానసంపత్తి సామాన్యమే భస్మ
 రుద్రాక్షదామాది చిహ్నంబులకొ వేదవేదాంతమాన్యోజ్యులంలైన పంచాక్షరీ
 మంత్రరాజంబునం బాపనిర్మత్తులై ముక్తులైయున్న భక్తుల్ విరక్తుల్ భవన్నామ
 సంకీర్తనాసక్తియుక్తుల్ గదా వారు సీమాఱుగారా ప్రతాసక్తి సధర్మముల్
 పుణ్యకర్తంబులకొ యజ్ఞముల్ యోగముల్ దానముల్ ధ్యానముల్ మానముల్
 మంత్రముల్ యంత్రముల్ తంత్రముల్ పూజలు స్నీమముల్ సర్వముంగూడ

సీసేవకు సాటిరాదంచు సర్వజ్ఞు లెంచంగ నాలించి వించుక నదాచంచలస్వాంతులై యన్యజైవంబులంగోరి ప్రార్థించినక భుక్తిముక్తు ల్పొపాదింపగానేర్తురే సీవలకే లోకమెట్లకే భవద్వివృతజోమయంబంచు నూహింతు నెల్లప్పుడుం బూర్వ పుణ్యప్రభావంబునం గన్నులారక మిముంజూడఁ గంటిం దగక మోక్షసామ్రాజ్య మేఁ గొల్ల వైకొంటి ధన్యుండనైతిం గృతార్థుండనైతిక మదీయంబులై యున్న నేరంబు లూహింపఁగానేల నన్నుం గృపాదృష్టులంజూచి రక్షింపురక్షింపవే సర్వ లోకప్రశస్తా మహాశూలవాస్తా నికానాథమస్తా నమస్తే నమస్తే నమః. 89

క. అని వినియసంభ్రమంబులు, వెనఁగొని వినుతించి పూర్ణచిత్తాఖ్యుఁడు చి ద్దననిధిధివ్యాకారముఁ, గని మఱి యిట్లనియెఁ గౌతుకం బలరారన్. 90

ప. దేవా నీవు పరంజ్యోతిస్వరూపుండవు ప్రకృతి కవ్వల వెలింగడి పురాణపురుషుండవు విశ్వమయుండవు విశ్వవ్యాపకుండవు విశ్వాకారుండవు విశ్వాధికుండవు మూలకారణుండవు సచ్చిదానందబ్రహ్మంబు విట్టిసీవు జగన్నాథుండవైన మహాదేవుండవు భవదీయ మహామాయామోహితంబైన పంచభూతమయ ప్రపంచంబునం జరాచరాది సమస్తభూతంబులును బ్రజాపతులును రుద్రులును మహేంద్రాదిదివిజులును భాస్కరప్రభృతి గ్రహంబులును గరుడగంధర్వనీధ విద్యాధరాదిదివియోనులును యక్షరాక్షసగణంబులును క్షేపానుశితక్షకాది మహానాగంబులును వైరావతసార్వభౌమాది దిచ్ఛాతంగంబులు నువై ప్రకృతివోముఖ్యతురంగంబులును బారిజాతాది ధరణీరుహంబులును నారద వసీష్ఠ విశ్వామిత్రాది మహర్షులును రంభాదిదివ్యసుందరులును బృథివ్యావక్షేజోవాయురాకాశంబులు సమస్తకులవర్మతంబులు సత్సమద్రంబులును సత్సద్విపంబులును గంగాదిపుణ్యనదులును మహారణ్యంబులును జతుర్వేదంబులును వేదాంగంబులును బురాణంబులును సకలధర్మంబులును మాసాయనర్తు సంవత్సరంబులు నహోరాత్రంబులును మొదలుగాఁగల సర్వజగంబులంతయు “శివాత్మరతరం నాస్తీ” యని తోచుచున్నయది యిట్టిబ్రహ్మాండకోట్టు నీయుదరంబునం గలవు విశ్వరక్షకుండవు చంద్రబింబం బొక్కటియు ననేకజలప్రపూర్ణఘటంబులం బ్రతిఫలించుచందంబున సర్వరూపంబులును నీవయై కాష్ఠగతాగ్నిప్రకారంబున సంతర్యామివై తెలియంబడకుండ మణిగ్రథిత సూత్రంబు కైవడి నీలో భువనంబులును భువనంబుల నీవు నొక్కరుండవై ప్రకాశింతు విట్టి నీమహిమ హరి బ్రహ్మాదులుం చెలియలేరు మిథ్యుఁ గొనియాడ నేనెంతవాడ గొంద అధ్యాత్మ వేదులు పంచభూతాత్మకదేహంబుల మోహంబు దిగ నాడి జ్ఞానేంద్రియపంచకంబును దద్విషయపంచకంబును గచ్ఛేంద్రియపంచకంబును సంతకరణచతుష్టయంబు నవ్యవృత్తత్వంబునం చెలిసి సోహంభావకులై పివీలికాదిబ్రహ్మ

చర్మంతంబు బరబ్రహ్మరూపంబుగా భావించురు కొందఱు సగుణస్వభావుం డని చంద్రకిరీటాంబు నడమరు త్రిశూల భుజంగ హార కేయూరప్రముఖ చిహ్నాంబుల నిర్మలస్ఫటికవర్ణంబుగల దేవుండవని నీయందు భక్తిభజనధ్యానంబులును గలిగి వర్తింతురు కొందఱు కనకమణికుండల గ్రైవేయకిరీట శంఖచక్రకౌస్తుభాది లక్షణాంబుల నీలమేఘాభిరాముండవని కొనియాడుదురు కొందఱు మంత్రరహస్యంబువని పంచాక్షరీమహామంత్రరాజును నిన్ను జనియించురు కొందఱు హతయోగ రాజయోగంబుల నాదబిందుకళాతీతుండవని యమనియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధినిష్ఠాగరిష్ఠులై యోగం బభ్యసించుదురు సర్వసదీ ప్రవాహంబు లెన్నివంకలం బోయినం దుది సముద్రంబునం జేరుచందంబున నెన్ని మార్గంబులం దలిలి వసియించినం దుది నందఱుకుం పొందఁదగిన మహాపురుషుండవు నిర్వికారుండవు నిరంజనుండవు నిర్వికల్పుండ వనాధనాథుండ వకారణసుక్తుతి వార్తత్రాజుండ వనంతప్రస్థాండనాయకుండ వని యిట్లనేకభంగులం బ్రస్తుతింపం బ్రసాదభావంబున మందస్థిత సుందరపదనారవిందుడై యిందు శేఖరుం డిట్లనియె.

శా. ఓవిప్రాక్రమ నీతపంబునకుఁ బూర్ణోత్సాహి నై నీ స్తవ ప్రావీణ్యంబున కిచ్చమెచ్చితిని శుంభత్ప్రేధిమం గోరుమా నీవాంధ ల్గుమహర్షు నేనన భవానీనాథ పుత్రాగ్నినై భావస్ఫూర్తి దమ బాసర్పితి దయాపాథోధిసర్వేశ్వరా.

92

మత్తకోకిల. ఓకృపాంబుధి విన్నవించెద నొక్కపుత్రుని సద్గుణా నీకయుత్తుని సీదుభక్తుని సీచభోగవిరక్తుని న్నాకు నిచ్చితివేని దాన మనకబయోజము రుజిలుఁ లోకనాయక భక్తసప్తనిలోకవాక్కినుధాకరా.

93

సీ. అన విని శంకరుం డాపూర్ణచిత్తుని గని యానతిచ్చె నంకల్పసిద్ధిఁ గా వరం బిచ్చెదఁ గల్యాణగాత్రుని సద్గుణస్తోమని శాంతసిద్ధిని బరహితకార్యబంధురనిశ్చలస్వాంతు నగణితశక్తి జేమైనఁగాని తలఁచిన వచ్చి ముందఱనిల్పుమహిమంబుగలవాని గారుణ్యకలితమూర్తి

లే. మత్సదాంబుజభక్తి నెవ్వనములోన, మానకుండెడువాని నిర్మలచరిత్రుడైనసత్పుత్రు నిచ్చితి నరుగు మనుచు, బ్రహ్మనాథుఁడు వేంచేసె రజతగిరికి. 94

ఉ. అంతటఁ బూర్ణచిత్తుఁడు గృహంతరసీమకు నేగుడెంచి యా ద్యంతముఁ జెప్పె శంభుఁడు దయామతి నిచ్చినవాక్యవద్ధతులీ కాంతకు నవ్యధూమణియుఁ గౌతుక మావహిలక్ వసింపఁగాఁ గంతుమదాపహరి వరగౌరవలీలఁ గొన్ని నాళ్లకుఁ.

95

- క. నెలమనలె భద్రదూరికి, వెలసె జిట్టుములు మోము వెలవెలబాజె
నలుపెక్కె జమ్మముక్కులు, నలగట బడలికలు దోచె నబ్బాసనమన్. 96
- తే. భసికరాగాంక శుభ్రవిశ్రమముతోడ, మహితకంధరవిషకాశిమంబుతోడ
సాటియనవచ్చు జెలిమోము జమ్మ మొనలు, జతరగతపుత్రుడీశ్వరసముడుగాడె.
- పీ. సకలభర్తాధర్మ సరణిసంయమిజనంబులఁ గూడి వివగోరుఁ బుష్పగంధి
శంకరుదివ్యపుష్పక మగ్ధి రప్పించి యేణాక్షి దానిపై నెక్కఁ దివురు
సరకవాసుల నెల్ల హరలోకవాసులఁ జేయఁగాఁ దలఁచు రాజీవవదన
భూరితకశ్యక్తిఁ బుష్పబాణారిని జేరియండంగ వాంఛించునబల
- తే. మఱిలో శున్నపుత్రునిగుణములెల్లఁ దోచుచుండునజనని కస్తూకలీల
నిటులు నిజగర్భ మానాట నిండుచుండఁ, జిరకరానందమొచ్చె నపురమసాధ్యి. 98
- క. మునికన్నెలతోఁ గూడుక, వనజాక్షి వసించు నిజవివాసమునందుకొ
మనమునఁ గోరినకోరికె, లతుదిన మీడేర్పు నాఘఁ దలిమోదమునన్. 99
- క. తోడ్పడినెలలుం జెల్లిన, నమ్మగువకు బిడ్డవట్టు లతిశయమయ్యెకొ
దొడ్డిగూడిరి మగువలు, నెవ్వనముల సంతనంబు నిండారంగన్. 100
- పీ. శుభముచూర్తంబున సుస్థిరయోగాది భార్గవగీష్వులి పద్మబాంధ
వాదిగ్రహంబు లేకాదకస్థానకేంద్ర యంతసంయుక్తులై తనరుచుండ
సుతుఁ డుద్భవిల్లిన సూతికాగృహవాసు లైనవామాక్షులు హర్షమంది
రవ్వార్త పూర్ణలతాఖ్యాదు విని మహాసంతోషభరితుఁడై స్నానదాన
- తే. విధులు గావించె నప్పు డవిప్రసూతి, బొడ్డు గోసేరి సంసారభూరిమోహ
పాశము హరించుగతిఁ బావపాక మెడపు, రీతి బిడ్డని జలకమార్చిరి కడంగి. 101
- ఉ. పెన్నిధిఁ గన్నదీనజనబృందముకైవడి నాత్మతత్త్వసం
పన్నుని గన్నపజ్ఞునిభాతి విభాకరదర్శనంబునం
జెన్ను వసించుచక్రగతి జెల్వనశం కరతుల్యుఁ డైనయా
చిన్నికుమారుఁ జూచి విలసిల్లె మహీసురతోటి యక్షజన్. 102
- క. సురవరులు కుసుమవర్షము, గురిసేరి దివిమొరసెఁ బలహాహోషంబులు బం
ధురముగ మందనమీరో, తక్కురములు వీచె న్ననోజ్ఞకరముగ దిశలన్. 103
- మ. అయ్యవసరంబున. 104
- ఉ. బాలుని బాన్పుపై నిడిన వాడుఁడు గన్నులు మూసియుండె న
వేర్వో మహేశ్వరుకొ హృదయపీధి గళుగొనునట్లు గొన్నిసా
ర్థీలనమానలోకమున నీశ్వరుఁ జూడఁ దలంచుమాడ్కి న
బృలుఁడు శేత్రము దైత్యుభావము రంజిలఁ జూచువారికిన్. 105

వ. తదనంతరంబున నాభూసురవరుండు పుణ్యాహవాచనజాతకర్తంబులు నిర్వర్తించి
ముగళితార్థరవంబులు నెలంగఁగుమారశీఖరునకు సానందుం డనునామకరణంబు
జేసె నమృహోత్సవంబున మహీసురులకుం గనకరత్నాంబరాధరణదానంబుల నిష్ప
మ్మజ్ఞాన్నంబులఁ దృప్తిం బొందించె నబ్బలకుండు శుక్లపక్షసుధాకరుంబోలె
దినదినప్రవర్ధమానుండై యుండె నంత.

106

క. లోక మనిత్యం బని యా, లోకన మొనరింపలేరు లోకులు ననున
ట్టాకొమరుండు తనలోఁ దా, నే కడువడి నవ్వఁదొణఁగె నితులు చెలఁగన్.

107

ఆ. అకులమోహపాశపితలు విదళించు, గతి యనంగ మెల్లఁ గాలు సేతు
లెత్తియె త్రియాడు నత్తలిదండ్రుల, భావమకజములు పల్లవింప.

108

క. ప్రార్థకలిత దుఃఖా, స్తూర పునర్భవపరాజ్ఞులుం దైనగతిక
సారెకు సత్త్వము గూడి కు, మారుండు పొరలాడఁ జొచ్చె మనసారంగన్.

109

తే. అమలకై వల్మరాజ్యసింహాసనంబు, నందుఁ గూర్చుండురీతి సానందుఁ డగుచు
డింధకుండు నేర్చెఁ గూర్చుండఁ గుంభిసీను, పర్వదంపతులకు నేత్రపర్వముగను.

110

క. ఘనచిద్విద్యారస మా, ఘనున కిడిరీతి నలరఁగా నన్నప్రా
శన మొనరించె బొంగుచు, జుకుండు సానందునకును పాత్యాసమునన్.

111

క. మదనారితత్త్వ మనుమణి, మెడికినచందంబు దోఁచు కపులాస్థలిమై
గొడుకుండు దప్పడుగులు పెట్ట దొరకొనియె మహిఁ గడు దృఢస్థితు లెనఁగన్.

112

తే. జలకమారిచి ఫాలదేశంబునందు, ధవళభస్మంబు వెట్టి రుద్రాక్షదామ
మణుతఁ గీలించి కై నేసి యనుచినంబు, బ్రేమమూఱంగ బాలుని బెంచుచుండె.

113

తరల. నడవనేర్చెను బరువులెత్తెను నాడునాటికి నేర్చె దా
నొడువనేర్చె మరందసారవిదవైఖరి మీఱ ని
ల్కడ దలిర్పంగ నవ్వనేర్చె విలాసలీలలఁ జూడఁగాఁ
దొడరనేర్చె మునీంద్రమాసులతోడఁ గూడుక వేడుకన్.

114

వ. ఇతైఱుగున వృద్ధి నొందు సానందునిగుణంబు లిందుశీఖరుభక్తిచిహ్నంబులై చెన్నొంద
జనకుండు బాలునకుం బంచమాబ్జంబున నక్షరాభ్యాసచోలోపనయనాది కృత్యంబు
లొనరింప నతండు సర్వజ్ఞానుగ్రహసంభవుండు గావునఁ గుశాగ్రబుద్ధిమంతుండై
విద్యాభ్యాసంబు నేయునవసరంబున.

115

సీ. గురుండు వేదముఁ జెప్ప దొరకొన నొకసారి కని కూడి పాఠంబు వేగఁజెప్పు
వట్కాస్త్రములుఁ జెప్పసాగిన బూర్వోత్తరస్థితు లెఱిగి సారంబుఁ జెలపు
గావ్యలక్షణము నొక్కటఁజెప్పుఁ జన దర్కనమిలిచేఁ దా ప్రసంగంబుచేయు
బహుపురాణంబు లుపన్యాసగతిఁ జెప్ప నిఖిలార్థ మరసి వర్ణించుచుండు

- తే. నకలవేదాంతవేత్త కాస్త్రంబునిట్టు, లభ్యునించి ప్రవీణుడై యందులోన
జన్మయానందశివభక్తి సిద్ధ ముచుచు, శంభుసేవాలసత్కళారంభుఁ డయ్యె. 116
- సీ. శివభక్తజనులఁ జేరి సంభాషించుఁ గాని యన్యులతోడఁ గలయఁబోఁడు
శివపురాణంబులు చెవియొగ్గి వినుఁగాని యన్యుకథాలాప మాని వినఁడు
శివమృత్రరాజంబు కేముషి నిడుఁగాని యన్యుమృత్రములవై నానపడఁడు
శివపదాబ్జముల వీక్షింపఁ గోరుచుగాని యన్యుదర్శనముల కతఁ డు చనఁడు
- తే. అతనివై రాగ్య మతనికల్యాణగుణము, లతనిశివభక్తిమాహాత్మ్య మతనితపము
నతనియోగము సరిపూర్వ నతఁడె కాని, యితరులన నెంతవారు ముసీంద్రులార. 117
- ఉ. తోరఁడు తుచ్చభోగములు హ్రారజనంబులచొర కెన్నఁడుం
జేరఁడు తల్లిదండ్రులును జెప్పినకార్య * మొకింకయైనఁ దా
మీఱఁడు లేశమాత్రమును మిక్కిలి యక్ష్మణ గల్గియుండినం
జేరఁడు నమృతామహు విశ్వుగుణంబు నులింప శక్యమే. 118
- ము. కఱకంఠాకితగద్యపద్యములు వక్కాణించు నిత్యంబు శం
కరసంబుధకథానులాపముల నాకర్ణించుఁ దా రాజయో
గరమాలీలమించుభక్తి మెఱయక గౌరీశు నర్పించుఁ ద
త్పరతత్త్వంబుగ్రహించు లోకమ చర్చలహ్లాంబుగాఁ జూచుచున్. 119
- మ. ఇవిధంబున సానందమానిబృందారకేంద్రుడు రెండవచంద్రశేఖరుండునుబోలే
షోడశవర్ష వయోవిలాసమానుం డును షోడశకళాపరిపూర్ణసుధాకరుచందంబున
దండకమండలు కామాయశాతీపరిధానయుక్తుండై భర్తలాంఛనవిభూతిరుద్రాక్షమా
లికాలంకృత దివ్యమందరవిగ్రహుండును నై సనాతనయోగీశ్వరు తెఱంగున విహ
రించుచుండు. 120
- సీ. అంధకారస్ఫారదింధనచిటచిటధూమధామస్తోమభీనుపలయ
మాజాహుతిజ్వలతప్రాజ్ఞహోమోద్ధాతకీలీకీలాస్ఫులింగాలవాల
మగమక్రమనినాదాభోగసత్తపస్సాన్వితధ్యాయకలకలాశ్చర్యకుంజ
మంచితాలంకారచంచదధ్వరధరాస్ఫారయూపస్తంభవారతీర
- తే. మద్రికాట ప్రవర్ధనీభీదతీర, కుటజపటకుటపటవిస్ఫుటపరిచ్ఛ
దప్రమానమరందసౌందర్యచరభృంగ, ఘుగతరసుగీతకలిత మా వనమునందు. 121
- క. సావనగతి సానందుండు, భావభవాహితపదాబ్జభక్తివిశేష
శ్రీవెలయంగఁ దపోని, హైమశ్రుత దివ్యశీలసంపన్నుండై. 122

మ. తపనాత్మ్యగ్రమయూఖదావదహనోద్ధండస్ఫులింగచ్ఛటా
విఫలస్ఫూర్తిమృగేంద్రభల్లకముఖావిరూప్తనాదార్థటీ
విపరీతోత్పతదండజస్ఫుటగరుద్విస్తారశబ్దంబులం
జవలత్వంబు వహింపఁ డీశ్వరపదాబ్జధ్యానసమ్ప్రసియై. 123

క. తపమొనరించుచు విద్యా, నిపుణశ్రీ గాంచి హృదయనివసదుమావ
త్యవచారికసంశయిడై, యపరిమితానందుఁ డగుచు నలరుచునుండెన్. 124

సీ. జవహీనవృద్ధకేసరికి మత్తేభంబు తనకరం బిచ్చు కైదండగాఁగఁ
బాముపిల్లల కెండ వైసోక నియ్యక నెమిలి పింఛమున నీడవట్టు
నమదోగ్రశార్దూలకాబకంబులఁ గూడి హరిణజాలము లాటలాడుచుండు
హద్దగ వృకసమూహములు గొఱ్ఱెలఁ జేరి యలరు పచ్చికమేపు లందియిచ్చు
తే. సకతసానందకృతకపస్సత్వగరిమ, జాతవైరములే కెల్లజంతుకొటి
కవిసి విహరింప నభిరామగతిఁ జెలంగు, చుండునయ్యోశ్రమంబున కొక్కనాడు.

ఉ. సమనిచంద్రు లొక్కడఁ బ్రసంగవశంబున దివ్యబోధనం
పన్నహనీయగాఢలు శుభేస్థితలీలల నాలకించుచుం
దన్తయకేళి నున్నఁ బ్రమదంబున నచ్చటి కేగుచుండెఁ జం
చన్తహిమాన్వితం డభివసన్నిభుఁ డామునిచంద్రుఁ డయ్యెడన్. 126

సీ. భసితత్రిపుండ్రాంకఫాలభాగమువాని మహితరుద్రాక్షదామములవాని
సలలితబద్ధకాషాయచేలమువానిఁ గరతలస్ఫటికాక్షసరమువాని
సరిదండకుండించితచిహ్నములవానిఁ బటుజటాపటలబిభ్రమమువానిఁ
బంచాక్షరీధ్యాసపరవశత్వమువానిఁ గమనీయమధురవాక్యములవాని
తే. మానిచంద్రులు సానందమానిఁ గాంచి, యమృతహేతుఁడు సాక్షాన్తహేతుఁ డనుచు
మమత నెదురేగి యభివందనములుచేసి, యర్ఘ్యపాద్యాదివిధులెల్ల నాచరించి. 127

క. సానందమానిభద్రా, సీనుం గావింప నతఁడు శివయోగుల స
న్నానించి పలికె నిట్లని, మానస మానందభాసమానముగాఁగన్. 128

క. మునిచంద్రులార యేకభ, వినియెదరో మోద మెనఁగ విపరిపుఁడు మా
కనవుడు వారలలోపల, ననఘుఁడు ధర్మప్రసంగుఁ డనుముని పల్కెన్. 129

తే. పుణ్యమొనరించువారలు వొందుగతులఁ, బావమొనరించువారలు పడెడువెతలఁ
జాలియఁజెప్పెద వీరికిఁ దేటపడఁగ, వేడుకగునేని నీవును వినఁగదయ్య. 130

క. ఆనఘుఁడు సానందుం డ, య్యనఘాత్ముని దిక్కుసూచి హర్షోజ్జ్వలఁడై
విసవలతుఁ జెప్పవే యన, మునిచంద్రుఁడు తెల్వెదొడగ మోదం బెఁగన్. 131

వ. విను మిమ్మర్త్యలోకంబునఁ బుణ్యపురుషులు దానధర్మపరోపకారాదిసుకృతంబులనేకంబులు నేసి చిరాయుష్షంతలును నకలభోగంబులం బలితృప్తింబొంది ప్రాణావసానకాలంబునఁ బుత్రమిత్రభ్రాతృబంధువర్గంబులు పరివేష్టించియుండ నందఱు తోడొ బ్రతిభాషించుచు నాయానంబునఁ గర్తృశరీరంబులు విడిచి సుఖమారదివ్య శరీరంబులు దాల్చి శమనకింకరులు కాంక్షమూర్తులు తోడ్కొనిపోవ రాజీవహిత తనూజపుటభేదనంబున కరుగుదు రమ్మహానీయమార్గంబున. 132

సీ. మహానీయతపసి యమయమందిరంబులు భాసురస్ఫటికసోపానతతులు దీప్తితచంద్రకాంతోపలవేదులు మంజులచ్ఛట హేమమండపములు గురుశరవై దూర్వకుట్టిమన్థలములుఁ దులలేనిముత్యాలతోరణములు పథికహర్షోజ్జ్వలపానీయకాలలు తతచిత్రవస్త్రవితానములును

తే. కాతమంభస్సురత్కుంభసంప్రమముల, మహితసౌధాకరంబులమహిమ చెలఁగి నకలశృంగారకలితప్రశస్త మగుచు, సరసమైయొప్పుఁ బుష్పాత్మ లరుగు తెరువు. 133

మ. జవనాశ్వంబులు భద్రనాగములు భాస్వత్స్వ్వందనప్రాశమతో నవరావణ్యలీలాసకామినులు నానాహాసగంధాన్వితో త్వనమందానిలముల్నిపుట్లకుముదాభస్మరకాసారముతో సవిశేషమంచితనిర్మలాదకములున్ సంపూర్ణమై చెల్లగున్. 134

వ. మఱియుఁ జూదనమందార మాకందపనన వత్సరసాలసాలనారికేళభిర్జూరజువీర ప్రముఖమహిరుహచ్ఛాయావితానశీలభూరుహంబులును గుండ కురంటక కరవీర పారి జాతకాంచనసుగంధబుధరపుష్పారామప్రదేశంబులును గాంచనకమల కష్టరీ కుముద పరిమళమిళితకమలాకరంబులును గలహంస మయూరశుక పికశారికాచంచరీకమనో హరనినద కోలాహలంబులును సవ్యోష్ణుతదధిక్షీరమకరందఫలరసనదీప్రవాహంబులును సంకుసుదకుంకుమకన్నూరపాటీరకస్తూరికాచిసుగంధద్రవ్యంబులు మకంబులు నేసి పన్నీటం బొంకించిన కనకరజపాత్రంబులును గంధర్వమానీసిజనతానమానంబులును బారిజాతప్రసూనవర్షంబులును ధవళచ్ఛత్ర చామర కేతన శిబికానమూహంబులును గుఱుమకిసలయలలిత భవనంబులును జిగురాకుపాములును సిద్ధరసదీప్తి కలు న్నైడనెడఁ జెంగల్వదొనలును గలిగి శోభిల్లు నమృద్గంబున నప్పురంపుజ్వలఁ గరుణాకలితహృదయులై శమనకింకరులు మణిగణస్థగిత కాంచనసమంచిత కోటిసూర్య ప్రకాశ దేదీప్యమాన దివ్యవిమానంబులపై నెక్కించి వేణువీణాస్వనంబులును మంగళతూర్యధ్వనంబులును జేలుగ దండధరురాజధానికిం గొనిపోవునవసరంబున. 135

క. కొందఱు గంధర్వంబులఁ, గొందఱు భద్రేభతతులఁ గొందఱు శిబికా
బృందంబుల రథములపైఁ, గొందఱు సిడి వైభవములఁ గొనిపోవంగన్. 136

సీ. ఆమరకాంతలచేతి కాలపట్టము లిచ్చి చుచుమీఱఁగఁ బట్టు మనెడివారు
గిన్నరాంగనల కెంగేల విజామర లప్పడప్పడు వీవు మనెడివారు
గంధర్వనవతుల గానవిద్యాప్రాధి నలరుపాటల బాడు మనెడివారు
రంభాదినతుల సురంభజృంభణగతు లెనయ నాట్యమునల్పు మనెడివారు
తే. ధర్మరాజుభటులు దలఁక నీరీతిఁ, బతులుసేయఁ దాముఁ బెనఁగొనంగఁ
బరమపుణ్యు లేగుపథమున విలసిల్లి, విశ్రమించి యరుగువేళలందు. 137

ఉ. గందముఁ బూయుఁ డంగముల గప్రపునామము దిద్దు కొండు కొ
రందగు పూలవండలు శిరంబునఁ దాల్చుడు రత్నదర్పణం
బిందునిజాన్యలక్షణము తేర్పడఁ జూడుఁడు దివ్యవస్త్రముల్
పొందుగఁ గట్టుకొం డనుచుఁ బుణ్యుల కిత్తు రనేకవస్త్రపుల్. 138

సీ. రత్నకంబులమారత్తుకు తినిపట్టుదిద్దు సేమంతిపూఁజెండ్లు గంద
వడులు దూపములు పుష్పాదులు తక్కులు గుల్కు నిలుపుటద్దములును నెమిలికుంచి
సురటిలు కర్పూరచూర్ణ తాంబూలంబు లగరుగందము తామిగులు జాజీ
పన్నీరుచెంబులు పట్టెమంచంబులు పణుపులు దంతపుఁబావుకోళ్లు
తే. తమ్మపడిగలు తాళవృంతమ్ము లొనఁగి, చారుతరమైనభోగముల్ సారెసారె
కింపుదళోత్త మీరు భోగింపుఁ డనుచుఁ బుణ్యపురుషుల నెచ్చరింపుదురు భటులు.

మ. అకలంకస్ఫుటహాట కాంగదము లుద్యతాన్వర్ణరత్నాంగుళి
యకము ల్వజ్రకిరీటము ల్పతకము హారావళి లే ఖిళా
నికరంబు ల్పణికంకణ వ్రజము మాణిక్యస్ఫురత్కుండల
ప్రకరంబు ల్లపనీయభూషణతతు ల్పల్కాణు నందిచ్చుచున్. 140

మ. ఇవె వస్త్రంబులు భూషణంబు లివి మీ కింపైన కస్తూరికా
ద్రవకర్పూరసమేతగంధ మిదె నెత్తావు ల్లుబాళించు నూ
నవితానం బిదె మెచ్చుపాన్పు లివె నానాభక్త్యపానీయభో
జ్యవిశేషంబు లివె ఫలంబు లివె యం చందంద నందియ్యగన్. 141

ఉ. గారలు బూరె లిడ్డెనలు గమ్మనినోనెలు జక్కిలంబులం
జారులు గూరలు న్ఫలరసంబులు దేసెలుఁ బానకంబులున్
సారలుఁ బాయసాన్నములుఁ జక్కిర లక్కిలు లప్పడంబులున్
వేదల సారముల్ చెఱువబిళ్ళలు జల్లనిసీరుమజ్జిగల్. 142

- సీ. కలవంటకంబులఁ గజ్జాయములు మనోహరములఁ దియ్యనియాసవాలు
మిగఁడ పెరుగు మామిడిపండ్లరఁటిపండ్లు కండచక్కెరలఁ డెంకాయపాలు
బనసపండ్లుచు ద్రాక్షపండులు ఖర్జూరపలములు గజనిమ్మపండ్లు దోస
పండ్లు గమ్మనిచాఱుపప్పులు గసగసా తీడిపప్పులు దియ్యచెఱుకురసము
తే. భక్త్యుభోజ్యలేహ్యాపానీయముల నిట్లు, దృష్టి జొందఁజేసి దివ్యవిభవ
మలరఁ గొంచుఁబోయి యర్కజుపురి బహి, ద్వారచేశమందు వారి డించి. 143
- ఉ. అంకకు దూత లేగి కొలువై వెలసిల్లెడు ధర్మరాజు న
ల్లంతటఁ గాంచి మ్రొక్కి భయమందుచుఁ జేతులు మోడ్చి దేవ మీ
రెంతయు మమ్ము బంచిన మహీధరి కే మరుచెంచి పుణ్యధీ
మంతులఁ దోడితెచ్చితిమి మానితనంపద లుల్లసిల్లఁగన్. 144
- తే. వారలందఱు మనపురద్వారసీమ, చున్నవారని తెల్పుఁ బ్రసన్నుఁ డగుచు
గరుడగంధర్వకిన్నరగణము గొల్పు, వారి కెదురేగి కాంచి వైవస్వతుండు. 145
- క. విషయమున నిటులు ధర్మఁడు, గని కుతుకస్వాంతుఁ డగుచుఁ గ్రన్నన తనదా
పునఁ గొల్పు చిత్రగుప్తుం, డనుకిరణము దిక్కుజూచి యంతకుఁ డనియెన్. 146
- మ. కరుణాదృష్టిని వీరిధర్మములు వక్కాణించు వాఁడౌధురీ
స్ఫురచిత్రంబున మేదినికలమువై శోభిల్ల నేమేమి చే
సిరి మాకుక్ వివరింపు మన్న జముతోఁ జెప్పం దొడంగెక్ మహా
గిరిరాడ్డుపాటధునీతరంగములమాడ్కిం జిత్రగుప్తుం డొగిన్. 147
- కా. ప్రాతసన్నానము సేయువారుఁ గవులక్ భావించువారగ్రసం
జాత ప్రాతవిధేయు లవ్యరమణీసంఘంబు తోఁబుట్టుగాఁ
బ్రీతిం గన్గొనువారు దీనజనతాపీడాపహారు ల్కృపా
స్థితస్వాంతులు నత్యసంధులు నదాశీలవ్రతాపేక్షకుల్. 148
- కా. కన్యాదానముసేయువారు హితసంకల్పంబు లీడేర్చువా
రన్యాయంబులు లేనివారు గురుపూజారంభకుల్ దేవతా
మాన్యుల్ దుర్జనసంగవర్జితులు కామక్రోధదూరుల్ మహా
ధన్యాత్ముల్ సవిశేషవర్తనులు లీర్థక్షేత్ర సేవాపరుల్. 149
- చ. క్రతువులు సేసి నీకునుఁ డభండమతిక్ శివలీర్థయాత్రన
ద్యోతము లొనర్చి నాతఁడు వివాహపరంపరకార్యభారసం
గతుఁ డితఁ డిప్తమిత్రులకుఁ గల్గిన సొమ్ములు పంచి యిచ్చినాఁ
డితఁడు మహీకుపర్వుల కహీనపదార్థము లిచ్చె నాతఁడున్. 150

- చ. శివునకుఁ బూలలోటఁ గడుఁ జిత్రముగా నొనరించు నీఘనం
డవనరమైన సజ్జనుల కవ్వ లాసంగె నితండు తైవపు
గవులకు ముఖ్యసద్దములు గట్టి సమర్పణసేసె నీతఁడున్
గవిజనసార్వభౌములకుఁ గానుక లిచ్చె నతండు వేడుకన్. 151
- సీ. అపకార మొనరింప కథమాధమునకైన నువకృపించెయ్యె నీయుత్తమండు
గ్రీష్మకాలంబుల గిరిజేతునకు వసుధారఁ గల్పించె నీధన్యమూర్తి
వైశాఖవేళను వసుధామరుల కిచ్చె దాశవృంతంబు లీధర్మశాలి
కలుపు కాలంబుల ముఖపుసొచ్చినచాలి కూడఁ గోక లాసంగినాఁ డితండు
లే. చెడిన బాంధవజనుల రక్షించె నతఁడు, దీనమానవు లాపద దీర్చె నితఁడు
తారతమ్యంబు లెఱిగినదాత యితఁడు, శూరుఁ డాతఁడు సంగరక్షణీయండు. 152
- క. గోదాన మిచ్చె నాతఁడు, భూదాన మొనర్చె నతఁడు బుధకొటికి శా
టీదాన మొనఁగె నాతఁడు, వేదం బీమధుఁడు శిష్యవికలికి జెప్పెన్. 153
- క. గౌరీశునియమున దీ, పారాధన సేసె నతఁడు భవునకు సత్పా
కార మితఁడు నిర్మించె ను, దారుం డనిపించొనియె ధరలో నితఁడున్. 154
- ఉ. శ్రీగిరి కేగువారికి విశిష్టధనంబు లాసంగె నీతఁ డ
భ్యాగతపూజసేసినమహాత్ము డితండు పరోపకారియై
రోగుల కావధంబు లిడి రొక్కము ముట్టక మాన్పె నీతఁడుం
జాలిలి మ్రొక్కి సంతతము తైవులఁ గన్గొనె నవ్వ డాతఁడున్. 155
- క. కలలో నైనను బొంకని, కులపావనుఁ డితఁడు శివునికోపెలయం దా
టలవారిఁ బాటవారి, న్నిలిపి మహోత్సవము నడుప నేర్చె నితండున్. 156
- లే. మండపముగట్టె నాతఁ డుచూపలికిని
రథము నిర్మించె నితఁ డీశ్వరార్థముగను
హరుల నతఁ డిచ్చె శంభునికొఱ కితండు
గజము లాసంగెను హరుని కైంకర్యమునకు. 157
- క. ముక్కుంటిమజ్జనంబున, కొక్కతఱాకంబు నీతఁ డొనరించెను సొం
పెక్కిన గోపురదీపం, బక్కజముగ నెత్తె నీతఁ డమవనలందున్. 158
- క. భూలేశప్రీతిగ నాఁ, బోతు నొంటివిడిచె నితఁడు పుణ్యనదీనం
ఘాతములఁ గ్రుంకె నాతఁడు, నీతం డుపవాసవిధులు నిచ్చ నొనర్చెన్. 159
- క. జనసేజనకులు వృద్ధులు, దనయులు బాంధవులు హితులుఁ దనియక మును పా
ఘనుఁడు భుజింపఁగ నొల్లం, డిననందన బజ్జితేద మెన్నఁ డితండున్. 160
- క. భిద్రములై పడిపోయిన, రుద్రస్థానంబు లతఁడు రూపించి మహా

- భద్రంబుగఁ గట్టించెను, డుద్రాత్తులఁ గూడఁ డితఁడు నూర్వకనూజా. 161
- క. వృద్ధులగు తల్లితండ్రుల, బుద్ధులు విని యుత్సహించి పునకళాసా
సిద్ధాత్తుఁ డై వర్ధిలు, నిర్ధరణీవలయమున జితేంద్రియుఁ డితఁడే. 162
- క. లోకాపవాదమున కతఁ, డాకంఠముఁ బొందుఁ బరులయందు గుణిష్టుల్
చేసొని సంతోషించును, బ్రాకట గురుభక్తి గలుగుభవ్యుం డితఁడే 163
- తే. పితృపితామహాకర్తృంబు లతులితముగ, నడివె నీధర్మకాలి యనాథులకును
బ్రేకసంస్కారములు నేసెఁ బెక్కు లజఁడు, పరధనంబుల కానక్తి పడఁడితండు. 164
- క. పరులేమనిన సహించును, బరులయధర్మంబు లెత్తి పలుకఁ డితండుం
బరదూషణ విన నొల్లఁడు, పరనిందలు నేయనట్టిపావనుఁ డితఁడే. 165
- క. విద్యావ్యసనం దీతఁడు, సద్యఃఫలదాత యితఁడు జగతీస్థులవై
భిద్యోతప్రియుఁ డితఁడు, పద్మంబులు చదువు శంభువై నితఁ డసఘా. 166
- తే. పాత్రదానంబు చేసినభవ్యుఁ డితఁడు, నేకపల్నీప్రతుండు స్వస్థోకుఁ డితఁడు
వీను లలరంగ శీవుకథ విన్నె నతండు, నీకపూజకు బువ్వ లందిచ్చె నతఁడు. 167
- సీ. నవరసాలాకార నానాప్రబంధముల్ శివుని కర్పితముగాఁ జెప్పె నతఁడు
తోపులఁ బువ్వలతోటలు భువివృద్ధిఁ బొందించునట్టిసత్పుణ్యుఁ డితఁడు
నడవడి గలవేళ వడుగులుఁ బెట్టిండ్లు మించినవేడ్లు జేయించె నితఁడు
చీమలు పేల్చి దోహతులు మొదలైనజీవమునను హింసనేయఁ డితఁడు
- ల. కలుషమున్న నితఁడు కలలోనఁ దలఁపడు
పరుల దూషణమునఁ బలుకఁ డితఁడు
పరులనంపదలకుఁ బరమాద్భుతానంద
కలితబుద్ధి నున్నఘనుఁ డితండు. 168
- క. తల్లియెడఁ దండ్రియెడ గురు, వల్లభునెడఁ దప్పగలుగ వారల నెన్నం
దుల్లమున నొవ్వలలుకని, బల్లిదుఁ డీఘుఁడు పద్మబాంధవపుత్రా. 169
- తే. కాశికాక్షేత్రమునకేగు ఘుఁల కితఁడు, సుబళాంబులుఁ బాదరక్షలు నొసంగ
ధర్మబుద్ధిని భద్రుద్రాక్షమణులు, దాన మిచ్చిన దీనమందారుఁ డతఁడు. 170
- మ. పెండియుఁ బ్రచండకరతీ వ్రాతపకాలంబులకొ నర్వంసహాసుపర్వలకు కైతోప
చారంబుగా దధ్యోదనగుడజలనుగంధగంధపుష్పతాంబులచ్చత్రచామర పాదర
క్షాప్రధానదానంబు లొసంగిన సుజ్ఞాననిరతులును నిరతాన్నదానకనకరత్నాంబరాభ
రణసాలగ్రామశీవలింగదాననిధానపరులును పరోపకారాది సుకృతపరాయణులును
సంక్రమణగ్రహణకాలప్రదక్షవక్ష్యదేనుగణదక్షిణతాంబులప్రముఖదాన వినో
దులును సర్వకాలంబుల మార్గంబులఁ బ్రసాదంబులు నడిపించిన చంచన్మతికుం

తులును నగ్నిష్టోమాతిరాత్రవాజపేయపాండరీకప్రభృత్యంబులు గావించిన ప్రజ్ఞాపతులును సంగరాభిముఖులును బరసారీపరాజ్ఞులును మహీసురుల కగ్రహరక్షేత్రంబులు శివస్థానంబులఁ గల్పించిన సచ్చరిత్రులు నని యిట్లనేకభంగుల నకలధర్మంబు లానరించిన పుణ్యపురుషులఁ జిత్రగుప్తుండు వేర్వేఱం జూపినం జూపులం గారుణ్యధార లాటకం బ్రసాదభావంబున శ్రాద్ధదేవుం డప్పరమపావ నులం గనుంగొని బహువారంబులు కైవారంబులు నేసి ముకుళితకరకమలం డై యెట్లనియె.

171

సీ. ఓపుణ్యజనులార యోమహాత్మకులార చెలఁగి మీరిందు వేంచేసినపుడు పాత్రుండనైతి మాభటులు మిమ్మెక్కింత నొవ్వఁబల్కురు గదా నోరు పవరి బహుదూరపథముల బడలితి రిట వచ్చి పెద్దప్రదాదాయఁ గోపింపవలదు మానేరములు మాన్ని మన్నింపఁగదరయ్య పరమకారుణ్యసంపద వహింపుః

ఁ. డనుచు ధర్మరాజు వినయోత్త లలరంగఁ

గనకరత్నపుష్పకమలమీఁద

భూరివైభవములఁ బుణ్యుల గెక్కించి

ఐబుధరాజముఖుల వెంటఁగూర్చి.

172

క. చుచు డని నియమించిన న, య్యనఘాత్మకు లరిగి రప్పు డమరావతికిన్

ఘనభేరిభాంకార, ధ్వజ లొక్కట మొరయఁ బుష్పవర్షము గురిసెన్.

173

శా. ఈమాడ్కి ద్విదశాలయంబునకు వా రేతెంచి యాదేవతా

స్వామి గన్గొని తత్కటాక్షవిభవానన్న ప్రభావంబున

క్రీమతాంఛనసాధనీకులఁ గను ల్లేవ ల్లుటింపగ నా

సోమాదిత్యముగాఁగ నుండి రచటన్ శుద్ధాశరంగంబులన్.

174

క. అని పుణ్యులు పొందెడి గతు, లచుపమముగఁ దెల్పు మునులు సానందుడున్

విని హృదయము రంజిల్లఁగ, ఘనమతి సానందు డనియె కథకునితోడన్.

175

క. ధర్మాత్మలచరితము విని, నిర్మలసంతోష మెనఁగె నీకే చెల్లెన్

ధర్మప్రసంగనామము, కర్తుల కథ యొకఁ దెల్పు కరుణావాధీ.

176

ప. అని యడిగె నని చెప్పిన విని శౌనకాదు లటమీఁదివృత్తాంతంబుఁ దెల్పు మను

టయు.

177

శా. తుంగన్యచ్ఛతరంగ గాంగవనధీవోదూయమానక్రియా

భంగప్రాప్తి ఘుమఘుమాయితజటాభాన్వన్నహజూటికా

సంగధ్వానపదాబ్జహంసకర్పణంర్పూణారవానంతరా

పాంగీభూతసముద్రవాక్కులితథక్కాఢౌకగాధార్పణీ.

178

క. పంచాక్షరీభాకర, పంచేంద్రియవిషయ నాగపంచాననయో
పంచాననదుఃఖహరణ, పంచాశుగగర్వహరణ ఛణ్డాభరణా.

179

పంచచామరము తరత్తుచైత్యభంగదక్షదక్షజామనోహరా
హరాసమస్తభూతహృద్విహారసీలకంధరా
ధరాధరేంద్రచాపధుర్యతారభూతిసుందరా
దరాశతారకాశతారతారకీర్తిబంధురా.

180

గద్య. ఇది శ్రీకాళికాంబావరప్రసాదలబ్ధసాహిత్యవైభవ సదాశివస్వరూపసద్గురుచర
ణారుణ రాజీవసేవాసమాసాది తాదైత్వానుభవ కాళికగోత్ర సుధార్ణవ పరిపూర్ణ
కైరవబంధవ కోట బాహుయ్యతనూభవ సవినయగుణవిధేయ శివరామనామధేయ
ప్రణీతం బయన సానందోపాఖ్యానం బను మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమా
కావ్యసము.

ద్వితీయాశ్వాసము

కరుణారత్నాకర

కాఠోదర పూరితాంగ కమనీయబుధా

నీకోత్పలరాకాబ్జము

భా వైవల్యేశ కాళహస్తిపురీకా.

1

లే. అవధరింపుము శౌనకాద్యఖిలమునుల, కిట్టులని చెప్పె సూతమాసీంద్రచంద్రుఁ
డవ్విధంబున సానందుఁ డడుగుటయును, సంగతోక్తుల ధర్మచ్రసంగుఁ డనియె. 2

సీ. వినవయ్య సానంద విశ్వంధరామరజనులు పాపంబులు చాలఁజేసి
కడపటఁ బ్రాణాంతకాలంబు దామైన ఛేష్టరోగంబుల జీర్ణులగుచు
దేహంబు లెఱుంగక దీనభావంబులఁ గడు దద్దఱిల్లంగఁ గాలభటులు
కాలసీరదభయంకరవిగ్రహోదగ్రనిగ్రహబలబలోన్నిదు లగుచు

ఆ. మ్రోల నిల్చి ప్రాణములు పాశములఁ దీసి, యాతనాశరీరమందుఁ జేర్చి
గొలుసు లఱుతఁదెట్టి కుక్కలఁ గొనిపోవు, పోల్కి ఖలులఁ గొంచుఁబోవునపుడు.

చ. యమపురి కేగుమార్గము భయంకరమై కనుపట్టు దుష్టసం
ఘములకు దుష్కరాటవులుఁ గంటకభూములఁ గత్తిరాట్ల వే
డిమియుగఁ గాయు నెండలుఁ గడిందిమెకంబులు ధాకినీకిశా
చములు శిలోగ్రవర్షము లనవ్యామలైన కఠోరవాయువుల్. 4

చ. గొటగొటఁ రొప్పు బెబ్బులులఘోషము భీకరసూకరార్పటుల్
పెటపెటఁ బండ్లు దీటుకొను భీమనిశాటనిశాచనాదముల్
దొటదొటరాలు మిన్నవిసి తోరపు నివ్వలవాన లొక్కటం
జిటజిట కండుమంటలుగ సిక్కున నాటెడి ముండ్రల్లోవలన్. 5

చ. కనమలు గుట్టలుకొ నునలఁ గందిన నైకత ముక్కుగుఱ్ఱముల్
గనగనలాడు గుంపటులు గంఢలు దుంపలు గక్కురాట్ల 6

- స్వసు వసనాభి గాలి పొరలాడెడిపాములు లేళ్ళపుట్టలుకొ
ముకుశాని బారుదీ రినువముక్కులకాకులుఁ గుక్కడొక్కలున్. 6
- క. గచ్చపాద లచ్చకాలవ, లచ్చేరువ శునకమలము హయమూత్రము > కొ
వెచ్చని గాడిచెలదైలు, చచ్చి మురిగి పిరియు జంతుసంతానంబుల్. 7
- మత్తకోకిల. పాడుబావులు చుప్పుకాల్వలు బుడతావులు బుడరా
ల్లాడి దయ్యములాడ నెత్తురులాడ వృశ్చికబేజులుకొ
బేడగుంటలు బెంటిబ్బలు బెద్దగడ్డలుఁ గంకమల్
గాడిదల్ నెడదన్ను కంకరగాడిదల్ గలత్రోవలున్. 8
- క. పల్లెరుముండ్లు గుల్లలుఁ, జెల్లాచెదనైన కొండచీమలపారుల్
గొల్లనఁ గూసెడి నక్కలుఁ, బెల్లార్చి యదల్పు భూతబేతాళాబుల్. 9
- క. పిడుగులు నలుగడఁ బెళ్ళపెళ్ళ, బెడిదముగా నిడి పెటిలు మనగాఁ
గడువడి బడ నొడ లుడికెడి, పుడములుఁ జెడువక్రగతుల పురువుల తెరువుల్. 10
- తే. రొంపిగలిగిన క్రొత్తనున్నపుటేడ్లుఁ, బెద్దచీకట్లు గ్రమ్మెడి పెద్దపొదలు
గండుఁదుమ్మెదపిండులు కజుఁగరీఁగె, చెట్టై లీఁగలగుంపు లాతెరువులాన. 11
- తే. కన్నుఁ చెఱవగనీయనిగాలిదుమ్మ, లుప్పరంబుది కనుకట్టు నుప్పురాసు
లుడుకులెత్తెడి యడుసులఁ గడుననన్య, మైనజలదారిమడుఁగు లందందుఁ గలవు 12
- కా. అదుర్గంధము లాదనాన్నిశిల లాయాశల్య మావేద మా
భేదం బానుడిగాడ్చు లాఁపినసంక్లిష్టగ్రహార్గంబు లా
మేదసింకము రక్తహావము దగ్గకొ మొడొడ్డు భూతాలగుం
పాదువ్కుంటకభూము లాకరిన మాహుఁ చాలదే పుట్టువుల్. 13
- వ. అట్టినిద్రహార్గంబున యమఘటవర్గంబు పట్టుకొని పోవునమయంబున. 14
- సీ. తలకొని రక్తంబుఁ ద్రావెడితోడేళ్ళ పులులసందడి బడి పొరలువారుఁ
గన్నులు పొడిచెడికాకుల ధుడుతుమ్మెదలకు లోవడి యొదుఁగువారుఁ
గాయంబు లుడుకెత్తఁ గాయు నెండకు వన్నీ కీశావళిని గుప్పుగూలువారు
గుదికాళ్ళ వైకొన్న క్రూరాహులకు లోఁగి తెర్లుపాతజ్జలొఁ దెల్లవారు
- ఆ. నడుగు లడుసుంటఁ దడఁబడి నున్నంపు, బేజులందు మ్రొగి తాఱువారుఁ
గాళ్ళ వలికి కత్తిరాళ్ళ పల్లెరుముం, డ్డితముండ్లు దాకి యెడ్చువారు. 15
- సీ. కడువేగమునఁ గొట్టు గాలివెంటి, బడి బలు గచ్చపొదలలోఁ బడిడివారు
పిడుగులమ్రోతకు భీతిలి వరువెత్తి యుచ్చకాలువలలోఁ జొచ్చువారు
నిప్పులవానకు నిలువశక్యముగాక తుమ్మకంపలక్రిందఁ దూఱువారు
నలువంక తొళ్ళవానకు నిల్వఁగా లేక భూతాలమరువుకు బోవువారు

- తే. నైరి పావకర్ష లాదువృహార్దంబు, బాస నిష్విధమున దీను లగుచు
సూడిరామి కవుల గోపించు దాడికి, కరసమాజ మాత్మ గరుణలేక. 16
- ఉ. కొట్టుచు దిట్టుచు పులియఁగొట్టుచు మేయల గర్వ మెల్లఁ బోఁ
దట్టుచు ముట్టుచు గినిసి తన్నుచు నెన్ను చళాలు మంచు గీ
పెట్టఁగవచ్చుచుకొ మడియఁ బెట్టుచు నెట్టుచు మూటకట్టుగాఁ
గట్టుచు: బేము లెత్తుకొని గట్టిగ మోఁదుదు రొక్కశట్టునన్. 17
- ఉ. గుంపులఁగూడుకొన్న ఖలకోటులఁ గన్గొని భూతపంక్తి కో
పింపుచు గంతనాళములఁ బెక్కురఁబట్టిన జాణునెత్తురు
జింపకచల్లి కాయములు చిందఱవందఱసేసి జాలయా
లింపద పెద్దప్రాదునకు లేవనమధులు గాక తక్కినన్. 18
- క. కాకులు గ్రద్దలుఁ దన్నినఁ, గోకోయని వెండి నేలఁ గూలిన బోరల్
తైకొని కండలుఁజెఱుకఁగఁ, జీకాకై యవయవములు చీములు దివఁగన్. 19
- క. బలువైన వృకసమూహము, లలవడఁ గబళించి మేయ లలమటఁబడ బె
గ్గిలఁ గూయ నేడ్చి పో గుక్కలు వెంట దిరిగి తఱిమి గానియెనుగన్. 20
- సీ. నిబిడమై కురిసెడి నిష్పలవానలో మలమలఁ గొందఱ మాడఁ జేసి
దరికొనికాలెడి దవనాన్నికీలఁ బొరిగొని గొందఱఁ బొక్కఁ జేసి
చురుకుచుర్కను ప్రొత్తున్నంపుమడుపుల సురుసురఁ గొందఱ మ్రక్కఁ జేసి
ప్రళయకాలాభీలభూసురశ్చలకాక నందందఁ గొందఱ మ్రందఁ జేసి
నిలువ నీడలేక నీళ్లకు వాసోవఁ, దగలఱుండఁజేసి తెగువతోడఁ
బ్రాణికోట్ల నిట్లు బాములఁ బెట్టుచు, మఱియుఁ గాలభటులు మచ్చరించి. 21
- సీ. కఱకుఁబగ్గములచేఁ గంతమూలము గట్టి కుయ్యంగ నీడ్చురు కొంతసేపు
జల్లున రక్తము ల్పెళ్లంగ బల్లెల కొనరి ప్రమ్మదు రొకకొంతసేపు
కడకాలుపట్టి వెక్కుచముగా నేలపైఁ గూల వేయుదు రొకకొంతసేపు
మిట్ట నెక్కించి బల్కిని నూకి పల్లల గుప్పనఁ ద్రోతురు కొంతసేపు
- ఆ. గ్రామగంగ జాతరకు దామెనలుగట్టి, కొంచుబోవుబారి గొట్టె లట్లు
పాపమతులఁ బట్టి బల్కిగాఁ గట్టుక, భటులు గొంచుబోవు ఛామునందు. 22
- వ. ఇప్పుదిది నప్పాపాత్మల నప్పటప్పటికి గుప్పుగుప్పనం గుది చొప్పించి యొప్పు
చెప్పుచుఁ జెప్పులెత్తి తెప్పు తెప్పున గుప్పించి మోములు వాయ మొత్తుచు మొత్తు
కొచ్చుని కొట్టురాళ్ల నొడిసిట్లఁ బెట్టి చేదొడ్డి ద్రిప్పి టిప్పుటిప్పున రువుచుఁ గ్రొవ్వ
ణంగఁ గొంతదూరంబు నిబ్బరంబుగాఁ బరువులు వాఱించియు బాఁది ముండ్ల పొద
రిండ్లఁ దూఱిన వల్లెత్తాళ్లకుఁ దగిలించి తిగియొ గక్కుఱుపంజులఁ దెంపునఁ గొంకి

ముండ్లుగదలఁ గాఁడి కొన్ని కండలుకండలుగారాలసిడ్చియు నిట్టధికావస్థలఁ దూలిం
చియు జవుకులంగొట్టియుఁ జూబుకంబులదట్టియు మడిమితాకులం బఱచియుఁ బెడ
చేతులం జఱచియుఁ బచ్చదబ్బల న్నోదియు నిండుబావులం జేడియు నిట్టధికావస్థలం
బెట్టుచు బహుదూరపథంబుల బహుప్రయాసంబున నడిపించుకొనిపోయిన నచ్చె
నటులు నొచ్చియు విచ్చియు పోలుచు పీలుచు సొలయుచు నలయుచుఁ గడలేని
దుఃఖంబులం గుండియుఁ బడరానిపాట్లం గండియు మధ్యందినమార్తాండకీరణంబుల
మండియు దావానలకీలలం గ్రుంగియు మంగళంబుల వేంగియు భూతప్రేత
పితృచ బ్రహ్మరాక్షస కాకినీడాకినీకొలాహలా కహకహార్థులుకు లోంగియుఁ
గడ్డలంబుల మెట్టున బదంబులఁ దోంగియు ఝుంఝునిలవాతంబులఁ దూలియు
నెత్తురుబేజులం దేలియుఁ గర్దమంబులఁ గ్రుంగియుఁ బాహణచూర్ణచూదంబులఁ
గ్రుంగియు వేదనలఁ గలంగియుఁ గన్నీళ్ల మునింగియు మృగవక్షిగణంబులవలనం
గాయంబుల మూఁగిన మశకమక్షికపీలికాదినికాయంబుల వికీర్ణంబులైన కేశపాశం
బులును విచ్చిన్నంబులైన ఫాలదేశంబులును వృధంబులైన దేహంబులుగల తత్సమూ
హంబుల తృష్ణాక్షుధాబాధలకు నిలువరీపలేక దగ్గఁసెడిన పెదవులు దడుపుచు
నీటికి వాపోవుచుఁ గూటికి నోరుకెఱచుచు దగ్గుతికల మొఱవెట్టుచు వెన్నంటిపోయిన
కడుపులును గుంటబడినకన్నులును దిప్పుదుముకొన్న చెవులును సొమ్మసిల్లిన తరువులునుం
గలిగి యప్పు డప్పాపాత్తులు దమలోన.

23

సీ. చింతింపమైతిమి క్రిమహదేవుని దలఁపలేమైతిమి ధర్మగుణము
కోరలేమైతిమి గురుచరణాబ్జంబు లెన్నమైతిమి జగదీశుమహిమఁ
జనువలేమైతిమి శ్రేవాగమంబులు పూజింపమైతిమి బుధుల నెఱింగి
చేరలేమైతిమి శివభక్తజనములఁ బాయమైతిమి మోహపాశతతులు

లే. సేయ మైతిమి ధర్మంబుఁ జేతులార, నదువమైతిమి ముక్కుంటినగరమనకు
జరుగమైతిమి తీర్థరాజములు సూడ, మురుగమైతిమి యయ్యయో ముఖ్యునదుల. 24

మ. మదమోహంబులు మానమైతిమి కటా మాన్యత్వదోషాదులం
గదియంజేసితి మివ్వబంధుజనసంఘాతంబులం దూషణా
స్పదముల్ వల్కితి మాత్మవేత్తలకు నిచ్చుం దూషణల్ సేసి ము
న్నదయంబల్కితి మిశశవేషకుల నాహం యింక నెట్లొగదే.

25

మ. పరసంపత్రికి నోర్వలేక కరుల న్నాథించి యెల్లప్పుడుం
బరనారీగమనంబుఁ జేసితిమి చెప్పంగూడ దిట్టాట మీ
దరయన్ లే కటు చంపఁజొచ్చితిమీ పుణ్యాధీనులం జేరి శం
కరతత్త్వంబుఁ బఠింప మైతిమి వృథా కామానుకూలసిద్ధిన్.

26

ఉ. మంతుగుణాబు మాన కసమంజసకీర్తి వహింపలేక మీ
నాంక ధరుర్విముక్త కునుమాకుంపజ్జీక్రిక దాళఁ జాల కే
కాంకముభిలీన దరహాసనుభాబుల కిచ్చునొంది దు
ష్పంకము లాచరించి దుది బాధలఁ బొందితి మేమి చెప్పెడిన్. 27

ఉ. ఈవఱ కింతసాటుల సహించితి మింకిట నెన్ని బాధలొ
దేవుఁ డెఱుగు వాఁడు మనదేహ మెఱుంగక కండ్రొవ్వ భో
గావహలీల వర్తిలితి మార్మలబుద్ధులు పీనులార నె
లే విననేరమైతిమి తుది న్నిజమాయె మహోగ్రదుఃఖముల్. 28

క. మనకింక నేదిది క్కని, వనరుచుఁ గన్నీళ్లు దొరుగ వంత వెరుగ రో
దనములు నేయుచు నలుదెసఁ గనుగొని భయముది భీతికలితాత్మకులై. 29

వ. ఇట్లనేకభంగులఁ జింతింపుచున్న పాపజాతుసంతానంబులం గని మహోగ్రకోపా
వేశులును స్థూలపేదకాంబరులును నుదవృద్ధాప్తైకరాళ వికటాట్టహాస వదన
గహ్వరులును బ్రళయకాలాకాల నిరదసంకాశ భయంకరాకారులును జండ
ప్రభోద్ధండ దోర్దండమండిత కాండకోదండభిండివాలప్రముఖనిఖిలాయుధనికాయులును
దుర్నిరీక్షతామ్రాక్షులు నగు కాలకింకరులు రూక్షక్షణాబుల నీక్షించి కోపంబులు
మొగంబులమీఁద రూపింప నప్పావకర్షుల కిట్లనిరి. 30

కా. దుష్టాచారులు మిమ్ము గన్గొనఁగ నెంతోదోషముల్ వచ్చు మీ
రష్ట్రవక్త్రపుఁగూత లియ్యెడలఁ గుయ్యం గారణంబేమి యా
కష్టంబుల్ గడలేతే నంచు మది సంకల్పించి యొండొర్లతో
నిష్టలాపము టాడఁజొచ్చితో మీకింతైన భంజింపఁగన్. 31

క. ఈమాత్ర మీపురీషము, నీముఱిగినకుక్కునంజు డీచెడుమల మీ
భూములగాడిద లదైయు, మిసీభోజ్యములు గావె చింతిలనేలా. 32

ఉ. పాపముసేయవ ద్దనుచుఁ బల్కఱు బెద్దలు నెప్పిన న్నహా
కోపముమీఱ వారియెడ గుత్తుకబంటివిషంబుఁ గ్రక్కుచు
న్బాపము గీప మేడది నెసం బిడి జీవము దాటిపోయి యే
దాపున నెందుఁ బొందుదురొ దాని నెఱుంగ రివేటిబోధముల్. 33

మ. అని ఘర్షింపుచు సిగ్గులేక ధనలోభాయత్తులై చేయఁగూ
డనికర్తంబు లొనర్చి వచ్చితిరి మీడంబంబులు న్నైత్తికె
క్కునపాయంబులు చింతసేయుదురు నిక్కంబంచు భోగావళు
ల్వినుడి మీయెడ మాకు లేవు తగవు లేవమల సయ్యాటముల్. 34

- క. మదమత్సరంబు వదలక, మదవతులం గోరి తవిలి మదనాతురత
న్నది సెఱిగి చేయుదుదికము, కొడుకక మిమ్మికక గట్టి కుడుపక యున్నే. 35
- క. దారతహాభవరక్షణ, కారణమున ఘోరమైన కలుషమునేయం
గోరితిరి వార లిపు డె, వ్వారైనను మిమ్ముగూడి వచ్చిర చెపుమా. 36
- క. తాఁజేయు పుణ్యపాపము, లోజ సైవదగిలి వచ్చుచున్నవి గొఱుగా
దీజగతి సెంతగలిగిన, నోజడమతులార కూత లుడుగుం డొకన్. 37
- క. మిరింత గాసి బొందిన, మారాజు వదంబులాన మామకచిత్రాం
భోరుహముల నింతైనను, గారుణ్యము వుట్ట చేమి గంటిరి మిరల్. 38
- ఆ. ఇల్లు సారకమునుపె యెలుకరాయిడియన్న, వగిది దోచె మీరు పలకుబెల్లఁ
గొలఁదిమిఱు బెద్దగువ్వుడికాయనో, నావగింజయంత యైనగలదే. 39
- ఆ. మనుజులొకమునకు వనజాక్షనందను, వీడ దెనబదాటువేలయోజ
నములదవ్వు మీకు నడుచు బెన్నటి కింక, ననుచుఁగ్రధఘ్నాత్తి తాత్తు లగుచు. 40
- క. ఛీ లెండని పెరుగుదియల, పాలుం గావెతు రొకని బరిఘంబులచే
దోలూడఁ దీతు రొక్కని, గోలల వినరుదురు గోడుగోడన నొకనిన్. 41
- క. ఎఱ్ఱగఁ గాగిన లోహపు, గుఱ్ఱముపై నెక్కుమరుచు గొట్టుదు రొకనిం
గిట్టునఁదిరుగఁగఁ గట్టల, ముట్టంతయు వెల్లిపోవ మొత్తుదు రొకనిన్. 42
- ఆ. కోలొక్కరాయి గూలనొక్కఁగఁజేసి, ముండ్లకట్టె నొకని కండ్లుపెఱికి
వేడిఱొఱువు రెత్తి చూడుదు రొక్కని, భల్లతతుల నొకనిత్ర భృణంచి. 43
- సీ. బటువైనపటకార్లఁ బట్టుదు రొక్కని వేమఱుఁ జట్రత వేతు రొకని
ముసలాయుధం బెత్తి మోందుదు రొక్కని వెడఁదకత్తులులీసి పొడుతు రొకని
సింగానికట్టెల జెండుదు రొక్కని వాడికూలంబుల వ్రత్తు రొకని
బిడివాలంబుల జెండుదు రొకని గొనరియండంబులు గోతు రొకని
- తే. గుంతమున తొమ్మచించి బాధితు రొకని, మీఁది కెగురంగవైచి త్రుమ్మితురొకని
జింతవద్దని రాళ్ళు మోయితురొకని, గిరిగిరను సేలఁ ద్రిప్పి వీక్షింతు రొకని. 44
- క. కుక్కలచే గఱిసిందెద, రొక్కని భరవజ్జీచేత నుక్మెడలంగా
ద్రొక్కింతురు వేటొక్కని, బక్కునఁ దలవిఱుగవీడఁ బఱచెద రొకనిన్. 45
- ఉ. వీనికి బూలదండలన వేడుకపుట్టు నటంచు సెంచి కం
తానకుఁ దేల్చదండలు దృఢంబుగఁ జూట్టుదు రొక్కపాకికి
వానికి భూషణంబు లనవచ్చు ముదంబని దందకూకనం
తానముఁ బైని వైతురు పదంపడి వేటొకకవ్వబుద్ధికిన్. 46

ఉ. దప్పియటంచు వేటొకఁడు దద్దటిలం గని తత్త జంబున
సువ్వుల విరంగజేతురు మహోద్ధతి నొక్కని బాటబాడుమం
చప్పడు కండ్లనిండ మిరియమ్ములు నూటి చెముండుపాలతోఁ
జొప్పడఁజేయనిత్తు రొకజూదరిగానికి గానిపూనికెన్. 47

తే. వతిమళంబులు పీనికి బ్రాణమంచు, శునకసూకరమలము కస్తూరిసేసి
పిచజలదారిసీట్ల పన్నీరుగాఁగఁ, గలిపి పూయితు రొకనియంగంబునందు. 48

ఆ. వేచచేదు నేలచేము నీసరవేళ్లు, నభిని ముప్పిచండ్లు నాత్తజలము
గూడ నూటి కలిపి గొట్టాలతోడఁ బోయితు రొకనిచేత జింతిలంగ. 49

ఉ. హింసలు చేసి చేసి జనయింటికిఁ గూటికి వచ్చినప్పడుక
మాంసము లేనియన్న మొకమాటు భుజింపఁ డటంచు మేనిదు
ర్మానముఁ గోసికొని తినుమా యని యిత్తు రనేజంతువి
భ్రంసికి దండికింకరు లందగ్రతమీఱఁగఁ గోప మారఁగన్. 50

సీ. తగరంబు సీసంబుఁ దగఁ గొననిత్తురు పోనీక యొకనికి బొట్టనిండ
జిల్లేడుపాలలో గుల్లసున్నముగల్పి త్రాగింతు రొకనికి దప్పిదీఱఁ
గుల్లిసమకృతంజుట్లు గాడిదలద్ద తినిపింతు రొకనికిఁ జెవుసేసి
సలసలముఱుగునూనెలఁ గాంచి పోతురు నెత్తి మండగ నొక్కనికి చిరాన
తే. దురదగొండియు నల్లెరు దూసి కొని, నలఁగుఁబెట్టుదు రొకనికి బలిమిఁబట్టి
యొడుపుచుండెడి గుఱ్ఱంపుటుచ్చలోన, మంచి యెత్తుదు రొక్కని గొంచెపఱిచి. 51

ఉ. ఎంచఁగరానియెండకు నహింపఁగలేని భుజంగపుంగవుం
గాంచి చిరాన వీడు తనకాంతఁ దలంచి వియోగవేదనక
మించినవాఁడు వీని కొకమే లొనరింపకయున్న బెట్టుడుఁ
ఖంచునటంచు నెంచి యమకింకరు లంగ్రభయంకరోక్తులన్. 52

ఆ. ఇట్టిపాపమతిని బట్టి వీనికి మేచు, చలువపుట్టఁ జేయవలె నటంచు
బట్టబయిటఁ బద్మబాంధవవరితప్త, సితతరాళిమీఁదఁ జేరవై చి. 53

సీ. పల్లెరుముండ్లు తల్పంబుగా, నొనరించి గండకత్తెర తలగడఁగుటించి
యఱచేత నఱకాల నావపిం డెనయించి కన్నుల మిర్మంపుకారమొత్తి
కళపెళ్లఁగ్రాగునూనెలు వైసి జిలికించి బగ్గనమండుకుంప ట్లవర్చి
బలురేఁగుకంపలు వైసోక విసరుచుఁ బొంతచెముడుపాలు వోసి నోట
ఆ. నింకఁ గోమలాంగి నేలుకొమ్మని మండు, తుండుఁజచ్చి చక్కదండఁ జేర్చి
యిట్టిభోగ మీపు నేకాలమందైన, ననుభవించి యెఱుంగ వంచు భటులు. 54

- క. శైలోపచారమున కవి, సత్యంబౌ నింక మఱి విచారించిన నౌ
న్నత్యముగఁ గల్గనని యను, భృత్యులు నచ్చటికి నీడ్వ భీతియెనంగున్. 55
- ప. నకలరోగంబులను మూర్తిమంతంబులై కొలువ నీలమణిశీతంబున నీలసీరదసంకాశ
భయంకర నిగ్రహానుగ్రహ మహోగ్రవిగ్రహుండును బ్రజ్వలజ్వలన జాజ్వల్య
మానప్రదీప్త రూక్షేక్షణవర్తులాకార రక్తనేత్రుండును దండాయుధప్రశస్త
హస్తండును నీలమరకతస్థగిత మకుటవిస్తారుండును నిజింకర పునరాగమనచింత
నుండునై కొలువైవిలసిల్లు సమవర్తిం గాంచి సాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి
చేతులు మోడ్చి యిట్లనిరి. 56
- సీ. అవధారు దేవ మీయాజ్ఞ మన్నిదూని యేము భూతలమున కేగుదెంచి
సావకర్తలఁ బట్టి బహుపాశములఁ గట్టి తోలించి రొప్పించి త్రుళ్ళడంచి
తెచ్చితి మందఱు దేవ సీమోగసాల వచ్చియున్నారని వారు దెల్పఁ
దీప్రకోపంబునఁ దెం డిచ్చటికి చారి ననవుడుఁ గింకరు లరిగి ఖలలఁ
ఆ. సరగఁ దోడితెచ్చి నస్త్రుఖంబున నిల్వఁ, జుఱుకుచూపు లెనఁగఁ జూచి యవ్వ
డావుఁడైన చిత్రగుప్తుని గనుఁగొని, యిట్టులనియె దక్షిణేశ్వరుండు. 57
- డి. ఓమహితాత్మ చూచితె కయోగులఁ గన్గొన దోషమబ్బు నెం
తే మహిలోన పీరు మదియించి యొనర్చిన ఘోరదమృత
స్తోమము లేమి చెప్ప మన సూర్యతనూభవువంకఁ జూచి యో
స్వామి పరాకు దెల్పిన విచక్షణవైఖరిఁ జిత్తగింపుమా. 58
- క. అని వల్కి చిత్రగుప్తుం, డనుపమముగఁ గవిలెపట్టుటాకులు గేలం
గొని శంభుజాటగంగా, ఘనభంగస్ఫూర్తిదనరఁ గా నిట్టనియెన్. 59
- కా. దేవద్యేషులు వేదదూషకులు భూదేవాహితు ల్లోహరు
లైవ ద్రోహులు లోకబాధకులు నీచస్వాంతు లన్యాంగనా
సేవాలోలురు భస్మచోరకులు దుశ్శీలవ్రతు ల్లోభమో
హోవేశాత్తులు మవ్యపానరతు లన్యాయాధికు ల్లూర్తకుల్. 60
- మ. చలచిత్తు ల్గురునిందకు ల్జడమకు ల్గుంసారసమైహితు
ల్కులభమామణివర్జితు ల్కుజునులు న్లోపాత్మకుల్ కుల్పితుల్
కులలాసక్తులు దుష్టవర్తనులు కాపట్టుప్రధాను ల్లహా
కలుషాయత్తులు సాధుబాధకులు మూర్ఖ స్వాంతులుం గ్రూరులన్. 61
- చ. పరధనసత్తులు న్నిఖిలబంధువిరోధులు మిత్రవంచకు
ల్లరిహరిభేదమానను అహంకరణాధ్యులు జీవహింసకు

ల్లరుపితృభక్తికంటపలు శ్రోధవిచారులు ధర్మసత్త్వియా
విరహితు లట్టిదుమ్మకుల వీడని వాడని యేర్పరించెదన్.

62

చ. నడువడు వీడు శంభునదనంబున కెన్నడుఁ గప్పచిత్తుల
స్విడువడు వాడు వేదహరి విప్రవిరోధియు వీడు హింసకుం
జడియఁడు వాడు ధర్మనదసంగుడునై తగువారియొద్దకున్
నుడియడు వీడు భవ్యగుణకూన్యుడు వాడు విభాకరాత్మజా.

63

సీ శివపూజయైన గేశవుపూజయైనను గలనైనఁ జేయనిఖలండు వీడు
హరుకథయైన శ్రీహరికథయైనను జెవులార విసనట్టిచెనటి వాడు
భవునామమైన స్వర్ణపునామమైనను బతియింప నొల్లనిపాపి వీడు
యీశ్వరునైన లక్ష్మీశ్వరునైనను గని కొల్వ నేరనికర్మ వీడు
తే. ఫాలలొచ్చునైన గోపాలునైనఁ, గోరి మ్రొక్కనిసేవసంగుండువాడు
మదనహరునైన దానపముఖనైన, భక్తి సేవింపఁజాలనిశ్రద్ధు వాడు.

64

క. మదగజము వచ్చి కటిమిన, మదనారిస్థానమునకు మఱివుననైనం
గదియంజొరఁ డీశ్రోధా, స్పదునిం గనుగొంటె వీడు భానుతనూజా.

65

ఉ. పర్వదినంబులందు గలభక్తప్రియానలనంగమంబు దు
ర్గర్వముగప్పి నల్లినవికారవిధేయుండు వీడు వాడు శ్రీ
శర్వనికేతనంబునను జారవినోదము లాచరించె వీ
డుర్వి రణంబులొక బ్రభువు నొవ్వంగఁజేసెను గ్రూరచిత్తుడై.

66

క. మిత్రుని కభిముఖముగ వల, మూత్రంబులు విడుచునట్టిమూర్ఖుండు వాడున్
రాత్రులు జ్యోతింగను నవ, విశ్రక్తియనున్నవేళ వీఁ డర్కనుతా.

67

చ. అడుగనిసాక్షి పల్కి యెరు లాపద నొందగఁజేసె నీఖలుం
డిడుమలజాడనే కుడిచినింటికిఁ జేటు దలంచువాడు తుం
దుడుకుతనానఁ బెద్దలకుఁ ద్రోవ తలంగనిగర్వి వీడు కా
ఱడవుల గాల్పుచొప్పున గృహంబులఁ గాల్చెను వాడు గొంకకన్.

68

శా. జ్ఞాతిద్రోహము చిత్తమం దిడి నభాస్థానంబులం జేరి దు
ర్జాతుండై పనుధాధినాథులకు లంచాలిచ్చి సంసారసం
ఘాతంబుం జెడిపోవఁ జేసిన మహాకష్టుండు వీఁ డగ్రసం
భూతజ్ఞేత్రవినాశహేతుగణనంపూర్ణుండు వాఁ డర్కజా.

69

ఉ. మెల్లన యిల్లునేరి కడుమెచ్చునఁ దచ్చున లుచ్చరించి తాఁ
గల్గరిచానివ ర్తనలు గంపెడువచ్చి తులాభిమానమున్

- గొట్టలుగాఁగఁ జెల్పి తనుగూడ నుపాయము లేర్పఱించి సం
భల్లనరోజనేత్రలను బొంపెను వీడు విచిత్రవైఖరిన్. 70
- క. ఋతుమలెయై కాంతామణి, పరిఁ గోరి గృహంబులోనఁ బరితాపింపఁ
మఱి దలఁపక వేటొక్కని, సతితోఁ గ్రీడించె వీడు చపలాత్మకుడై. 71
- లే. సోదరులవై భవంబుల జూడలేక, మందు మ్రాతులు కూన్యాదిమంత్రశక్తి
నన్నదమ్మలప్రాణము కొన్నయట్టి, జాతికర్త విహినుఁ డీసా హనుండు. 72
- ఉ. ఇచ్చెదనంచు బ్రహ్మణున కీతఁడు నాశయుఁ జెప్పి యింటికిఁ
వచ్చిన తేపు మా పని ధ్రువంబులఁ బల్కినఁ గొన్నినాట్లహా
నిచ్చి యిడమయా యనిన పాచ్చినకిన్నను లేదు పొమ్మనె
గచ్చులుసేసి వీడు కలకాలము దబ్బుఱలాడుఁ గప్పఁడై. 73
- సీ. తండ్రితద్దినము పెద్దలుపచ్చిచెప్పినఁ దమ కచ్చిరావన్న మమలి వీడు
భోజనం బిడుచోటఁ బుణ్యమెన్నక పజ్జిభేదం బొనర్చు పాపిష్ఠి వాడు
ఇల్లాలివాక్యంబు లింపుగాఁ జేకట్టి తల్లిదండ్రుల కెగ్గు దలఁచె వీడు
భిక్షుమడుగువాని బిలిచి కుక్కలచేత నుసికొల్పి కఱపించి కనరు వాడు
- లే. తుంటతనమునఁ దిరుగుతుండుడుకు వీడు, జారచోరప్రవర్తన సలుపువాడు
వానివర్తనలేని చారానికి వీడు, కపట మెప్పుడుగల పలుగాఁకి వాడు. 74
- క. శివరాత్రుల భుజియించుచు, శివభక్తులఁ బరిహసించు శివదూషకుడై
శివసర్పాల్యము ముట్టని, శివకంటకుఁ డల్లవాడు శివవిచారా. 75
- ఉ. స్నేహముగోరి మిత్రుఁడు వశీకృతుడై కడునమ్మి యెంత సం
దేహము లేకయున్నతఱిఁ చెంపున నాతని జంపనెంచు ని
ర్దోహవిచారుఁ డీజడుడు ముఖ్యచరిత్రులఁ జూచి యూరకే
దోహము గట్టుకొఁ దలఁచి దూషణసేసెను వాడు జంకకన్. 76
- క. గడియకు నూరుగుణంబులు, తడఁబడు హృద్విధిలోన దాక్షిణ్యం బె
న్నఁడులేని దుష్టచిత్తుడు, గడుసరి కలహాళి వీడు కానరగమనా. 77
- ఉ. తామసమర్త్యకోటికిఁ బ్రధానశిరోమణి యెంతవారిని
నా మది లెక్కవెట్లక ధనంబులఁ గూరిచి వారకామిని
స్తోమముపాలుచేసి తుది జూదరికాండ్రకుఁ గొంత యిచ్చియున్
నేమది దానధర్మము సహింపక వర్తిలె వాడు మేదినిన్. 78
- లే. భూమిపతి కిచ్చకంబులు పుట్టఁజెప్పి, కొంతకొక్కంబు నిందులఁ గూడు నంచు
దీర్ఘాసలు పొయ్యిదేవులఁడు, నుంకకంబుల గల్పించు జూచె పెతఁడు. 79

సీ. గురునియిల్లాలితోఁ గూడె నీతుచ్చుండు తండ్రిపొందినచోటఁ దగిలె వాడు
అన్నా యటన్నతోయ్యలిని నేలెను వాడు ఓనతల్లి నెనయు పాపిష్టి వీడు
తమ్మునిభార్య నుద్ధరిం బట్టె నీమప్పుఁ డత్తతో సయ్యాట మాడె వాడు
దగఁ జెల్లెలిని బొందఁదలఁచె నీకప్పుండు కదిసిసాఁ డగ్రజాంగనను వాడు
తే. విధవలకు గర్భభరము గావించె వీడు, విప్రభామలఁ గోరినవెడఁగు వాడు
మునిమహితలను గామించు మూర్ఖుఁ డితఁడు, బోనకత్తెల భోగింపఁ బూనె వాడు.

తే. అతిథి వాకిటవచ్చి కుయ్యంగ నతని, నాదరింపక మూలగేహంబులోన
భోజనముసేసి తాఁ దృప్తిఁ బొందినట్టి, కఠినచిత్తుండు వీడు భాస్కరతనూజు. 81

క. ఎక్కడ మరణము పోడక, మెక్కడఁ దిలదానభూరి యెక్కడ క్రాంతం
బెక్కడ నని కులకర్తం, బక్కట పోనాడి తిరుగు నథముండు వీడే. 82

కా. నానాదానవితానము ల్గానఁ బరాన్నప్రీతుడై నశ్యుక
ర్మానుష్ఠానము మాని రేఁ బగభు లన్యాయార్జితవృత్త
తానుండై పరమార్థమైన నెలవంతా లేక పడ్డప్పులి
చ్చేనీచుం డదిపోవ దుఃఖపడఁ దా నిట్టయ్యె వేయేటికిన్. 83

ఉ. అన్నము విక్రయించి పరిహాసపు యుక్తులు గొన్ని నేర్పి నం
పన్నులంబుద్దయొద్దఁ బనిపాట లొనర్పి నికృష్టవర్తనా
నన్నపరాభవంబులకు జంకక శంక యొకింతలేక దు
ష్టాన్నవిహారుడై యథుము లార్జన సేసె నితండు మొడుంగన్. 84

ఉ. వర్తకరీతుల న్నకలవస్తునికాయము లెల్లఁ గూర్చి తాఁ
గర్త యనం జెలంగి యధికంబుగ బేరములాడుచోట న
తీర్తి వహింపలేక బహుకిల్బిషయుక్తులు గల్గమాటలుం
ధూర్తకుడై వచించి కడుదోషము సేసెను వీడు నీచునన్. 85

సీ. శిష్టరక్షణమును దుష్టశిక్షణమును మాని దుర్మర్త్యుల మంత్రశక్తి
నేడింటిమరియు నిష్టుల నెఱుంగక సంతరంబున శత్రుజయములేక
యాజ్ఞక వృత్తండ్రి న సాతనిమన్నించి నిరపరాధులమీఁద గొఱతలంచి
రిక్తపాధుల విచారింపక పుణ్యంబు సేయ నొల్లక కష్టశీలుఁ డగుచు
తే. వెలపడంతులపొందు గావించి మించి, బ్రహ్మనిర్భరాదాయము ల్పాడుసేసి
ప్రజలకెల్లను మృత్యువై పరఁగినట్టి, పరమపాతకుఁ డీ భూమిపాలకుండు. 86

క. కొండెము చిని సత్సాధుల, గుండెల నవియంగఁ గట్టి కొట్టి ధనంబుల్
దండుగఁజుట్ట నరదై, తుంగ దనఁ దనువెత్తె వీడు దోడిబడి పుడమిన్. 87

తే. ఎవనికెఱుపుదు నే డని యెల్లప్రాద్దుఁ, జింతసేయుచు రాజులచెంతఁ జేరి
చొప్పుదళుకొత్తఁ గొండెము ల్లేప్పె వీడు, వీడుచెఱచినయిండ్లు వేవేలుగలవు. 88

క. మగలకు మగువల కెదలోఁ, బగనొదవంకెప్పి రేలుఁబగలును దగఁ బెట్
జగడంబులు గల్పించిన, సిగ్గొఁతలమారి వీడు శిష్టవిచారా. 89

ఈ. కుక్కుల గద్దభావకుల ఘోషులఁ బిల్లుల నాయనంబులం
గొక్కుల బల్లులం జడులఁ గువ్వవిరోగుల జారకాంతలం
గుక్కుటరాజి నంటుపడుకొమ్మలఁ బేడుల మద్యపానులం
దక్కుక మీఱి యంటుని తానమునేయఁడు వీడు గొబ్బునన్. 90

సీ. భూలేశుగుడిలో విభూతియొసంగిన దిగజాతివిడుచు సిద్ధివ్వరీఁడు
తైవపురాణప్రసంగంబు వచ్చిన నవి కల్ల లెంతలే దనున వీడు
భస్మరుద్రాక్ష తుంభచ్ఛరీరులఁ గాంచి పనికిరా పెగ్గులు పలికె వీడు
శివభక్తిపరుని పీఠించి యోర్వంగలేక దూషణచేసె నీదుండగీడు

తే. యిందుకేఘావతంసుఁ డూరేగిరాఁగ, నింటితలుపు బీరాన మూయించె వీడు
యెల్లచదువులమర్తంబు లెఱిగినటులు, హర పరాత్మల బాధించి తిరుగువాడు. 91

ఈ. గోవధకారి వీడు గజఘోటకభేదనుఁ డల్లవాఁడు వీ
డావులఁ జేర్చి శంబరత్పణాదులకాలము రోగమెన్నితాఁ
బ్రోవగలేనినిర్దయఁడు భూసురహత్య యొనర్చు వీడు బా
లావళిఁ ద్రుంచె వీ డహరహంబును మద్యముద్రావు మూఢుడై. 92

ఈ. తెమ్మనికాంచనం బొరసి దిట్టము వట్టము నెత్తు జూచి నే
సొమ్ములు చేసి తెత్తునని చొప్పుగఁ గొనిపోయి కొన్నినా
భిష్టుగఁ దృప్తి బంగరుగఁ పించెడిమాయలు పెక్కునేర్చి యీ
ద్రిమ్మరి బొట్టకై యిటులు ద్రిమ్మరు సాధుధనాపహరియె. 93

సీ. అగ్రజానకు వివాహంబు నేయకమున్ను పెండ్లియీడిన పరిచేత్ర వీడు
హితకారియైయుండి పలికార్య మొరులకుఁ జెప్పి తద్రాజ్యంబు చెఱిచె వాడు
విందు బెట్టెదమని మందులుపెట్టించి జ్ఞాతులఁ బెక్కుండ్రఁ జంపె వీడు
వంచనలేక నెవ్వగ నేవచేసిన భటులవై నేరముల్ పన్ను వాడు

తే. కన్యకావిక్రయానందకరుఁడు వాడు, ద్విజకురంకేక్షణల జెఱుఁ దెచ్చె వీడు
పరమపుణ్యాత్ములు దూలఁబలుకు నతఁడు, భానునందన వాడు విశ్వానమూలి. 94

సీ. నలుగురిలోఁ బ్రతిష్ఠలు పల్కి తన్నుఁ దా భూషించుకొన్నదుర్బుధి వీడు
కన్నగాండ్రగడించి కలిగినవ రిండ్లు గన్న పెట్టించు దుష్కర్తి వాడు

పుడమిఁ బేదలయిండ్ల నిడుదులంగా నుండు దుస్సహకఠినచిత్తుండు వీడు
అధిపుచే బహుమాన మంది కయ్యముఁ జూచి భీలిలి చను పాఱుబోతు వాడు
తే. నూటి కొకటైన సత్యంబు నడువలేక, నిష్ఠురాలావములు పెక్కునేర్పు వీడు
మమతఁదాఁజేయుమర్త్య కర్త ములుపరులు, వినవలెనటంచుఁ బ్రకటించువెడఁగు వాడు.

క. పరియింపఁడు మచాక్షరి, ధరియింపఁడు భూతి నుడుట దబ్బుటలయినా
చరియింపఁడు పుణ్యంబుల, భరియింపఁడు నీలి వీడు పాపాత్మకుడై. 96

మ. హరుసందించిన దుష్టవర్తనుని బిహ్వములముం గోసి ను
స్థిరశక్త వర్తిల శక్తి హేతునిఁ గన్తి బొంది కర్ణంబులం
గరయుగ్మంబున మూసింఁచు జనము ల్లల్పాణు లీదుష్కృతం
బరుదారక శివదూషణంబు విని సాహంకారులై యొకకన్. 97

ఉ. ధాతువిలక్షణంబున నిదానములేక మహావధక్రియా
ఖ్యాతికి రోగజన్యము గుణాగుణసంగతి కాలదోష మా
ధూళివిశేషభావములఁ దోచక యూరక మందులిచ్చి ని
ర్ణాతకుడై యథుంబు లూడిగట్టెను వీడు భనాభిలాషియై. 98

సీ. సంగీతముల్ కళాశాస్త్రము ల్వినుఁగాని వినఁడు శైవజ్ఞాన విఫలమహిమ
భోగభావలఁ గూడి ప్రౌఢపుష్పచుగాని దలఁపఁ డొకప్పుడు ధర్మగుణము
వనిలేనివనికీనై పర్వలెత్తునుగాని మెట్టఁడు తీర్థసామీప్యభూమి
సంసారదూషణాశల దుఃఖపడుఁగాని యొల్లఁడు శీలప్రతీషణిష్ఠ
తే. కనక మార్జించుకుళంబుఁ గాంచు గాని, గుప్తదానంబునేయఁ డేకొలదిలైన
బుద్ధి యొరులకుఁ జెప్పంగఁ బోవుఁగాని, తన్నెఱుంగనితుచ్చవర్తకుఁడు వీడు. 99

క. ఉదయాస్తమానవేళల, మదమున నిద్రించుచున్న మానవనైనా
నడులందుఁ గ్రుంకనొల్లని, మదిరాప్రియతముఁడు వీ డమంగళుఁ డధిపా. 100

ఉ. తేలఁ బగట్ల ద్రోవలు దరించుచు నిద్రయు భోజనంబు ని
ర్మాతమునేసి దండము సమున్నతిఁ గేల నమర్చి యొంటిమై
వ్రాలుచు బాటసారి తెరవాటులు గొట్టి భయంబుఁ జెప్పి బా
గాలును గానుపీనములఁ గైకొనుసుంకరి వీడు సూర్యభా. 101

క. తిరునాళ్లపరుసలోబడి, తిరుగుచుఁ గ్రిక్కిరిసియున్న తెఱవలపాలిం
డ్డొరయ గఁ జొరఁబడి ముల్లె లమర దొంగతనంబు గొన్నమాలఁడు వీడే. 102

మ. ఒకనాఁ డన్న మొకంతతక్కువగనే నోర్వంగలే కమ్మతో
సిగపట్టాడుచుఁ బెద్దకూఁతలిడి గాసింజెట్టి నిత్యంబు తే

- శకుఁ జూపట్టి భుజింప నంట ధనమెట్లం గొట్టగా జూదగాం
 క్రతు వెచ్చించి మనశ్శృంగభముల మండుజేసి వీఁ డెంతయున్. 103
- క. నక్షత్ర వారదినముల, లక్షణమారయక వీఁ డలంకారకళా
 పేక్ష న్నాపితుఁ డబ్బిన, నక్షణ మాపసులు సేయుమను ననఘాత్తా. 104
- క. దొరయని తనయొద్దికి స, తురువు లదుగుజేరఁ జేరి పూజింపఁ డమం
 దరతిం గూర్చుండు మనం, డిరవుగ సినరునిగర్వ మేమనవచ్చున్. 105
- సీ. అనుకూలవతియైన తనవఁజాక్షివై సిలుగులుపూని వర్ణించె వీడు
 సంప్రదాయకుడైన సద్గురురాయని విడిచిపెట్టిన దుర్వివేకి వాడు
 నవ్వనవ్వలుదీసి యడిగిన నియ్యక బహుముఖంబుల పాలుపడెను వీడు
 నవమానవృత్తి వద్దని తండ్రి హితవుగాఁ జెప్పినఁ గోపించి రొప్పు వాడు
- తే. కొడుకుసంపత్తికి మది గుండు వీడు, నవనిలొన స్వదత్తాపహరి వాడు
 పేదలకుఁ జేయుమేలుఁ దప్పించు వీడు, శరణుసొచ్చిన భీతులఁ దఱిమె వాడు.
- క. రదనవ్రాతము కర్ణని, కవియం జొరనిచ్చి తోమి గంధూషజలం
 బుదకంబుల విడిచిన దు, ర్నదునిం గనుగొంటె వీని మార్తాండసుతా. 107
- ప. అని యితైఱుగున బ్రహ్మహత్యా సురాపాన గురుతల్పగమన సువర్ణక్షేయ తత్సంగ
 తాచి మహాపాపనహితులను స్త్రీపతిశిశుజీవహత్యా ద్యుపపాతక విహితులను
 హరిహర పరాక్రమములను నఖిలప్రాణహింసాపరాయణులను పేదబాహ్యులను
 వ్యాధయవనపార్వతీయమైచ్చ చండాలు చార్యాక ప్రముఖ దుర్మతస్థులను భస్మ
 దుద్రాక్షవిరహిత తుద్రులను విశ్వాస ద్రోహులను విశ్వాసపాతకులను వేరేక్షణం
 జూపి తత్తత్కర్మంబులను జిత్రగుప్తుండును జిత్రవైఖరి వినుపించిన నాలకించి సమ
 వర్తి సంపర్త సమయ ప్రజ్వలనోగ్రకీలాజాలంబులపై స్ఫుతంబు చల్లిన మెండుకొని
 ముండు చందంబుననుండి బ్రహ్మాండకాండంబులు భీష్మీ భూతంబులు సేయనుద్యోగించు
 ప్రశయభైరవాకారుండై దీర్ఘనిశ్వాస నిర్ఘోష భీషణేక్షణుండై సందప్తదంష్ట్రాక
 రాభయదాష్టహాసముఖుండై కుటిలశ్మ కుటితటనిటలుండై వికటనాసికాపుటుండై
 శోణదృక్కోణంబులఁ బ్రస్ఫురద్విస్ఫులింగంబును రాల నొక్క పెడనవ్వు నవ్వి
 కొలువువార్జ్య భయబ్రాంతులై గడగడవణంక నిజభుజాదండ ప్రచండకాలదం
 డంబు బ్రహ్మాండ కటాహంబు వగుల నెగురవైచి పట్టి హృదయంబున వెడలుకోపం
 బున మొగంబుజేవుఁటింపంగ నప్పాపజాతులం జూచి తలయూచి నిరంకుశ త్రిలోక
 భయంకర ప్రచారులగు తనపరిచారకులవంకఁ గనుకొని యిచ్చటి సనాతనమహర్షి
 పుంగవుల యనుజ్ఞను విజ్ఞానేశ్వరప్రకారంబున విధిజ్ఞులకుం దనయాజ్ఞ విను డని
 యముం డిట్లనియె.

సీ. గృహదాహకులబట్టి కీలజాలోజ్వలశ్వాసలఁ గాల్పించు సాహసమున
గురుతల్పగమనుల ఘోరాసిపత్రవనంబుల నుంచు దంగంబు లురుల
విద్యాన్నకన్యకావిక్రయాసత్తుల నడలఁ ద్రిప్పండు దారుయంత్రములను
మద్యమాంసాహారము క్తచిత్తుల దుఃఖపడఁ ద్రోయుఁ డంధకూపములలోన
తే. నీతిమాలిన విపులాధినేత్రునమితి, ముగలంబుల వేచుచు మోడిపోవఁ
గండలసింధారజెందుడు కొండెగాండ్ర, గోయఁడఱ్ఱులొండవండ్లఁ గూరమతుల.

సీ. విధుకళాచూళిక విద్యేష్ఠినాలుకల్ కోసివండుడు తెలమంధములను
శివమాషణలు విన్నచెనటులచెవులలో జొనుపుడు కాలినకూలనమితి
శ్రీకంఠమూర్తి వీక్షింపనివారల కన్నుల చెలుకుడు కత్తిమొనలఁ
జిద్రమణీశుఁ బూజింపనిమూఢుల కరములు నఱకుడే భద్రదార

తే. గట్టువిల్కానికోకెల మెట్టనట్టి, ఖలుల నూకుడు వట్టి బెబ్బులులవాశ
స్తరహస్తస్తరజ్ఞాంబుజతర మొరయఁ, గాఁచి పోయఁడు సీనంబు కరుణలేక. 110

క. పర్వదినంబుల రాత్రులు, పర్వేందునమానముఖులఁ బైకొనుజడులం
దర్శికరదంప్రైసల, దుర్వహశిఖలుండు మండ ద్రొబ్బుం డలుకన్. 111

చ. తగనికురంగనేత్రల మదంబునఁ బొందినమందబుద్ధులం
బుగబుగమండున ట్టినుపబొమ్మల నిమ్మల నంటఁ గట్టుడే
వగగొని భాక్తి మిత్ర గురుబంధుల దూఱినవారివై మహా
యోగములదాఁకఁ బర్వతము లాయ్యన తియ్యకవైపుఁ దుద్దతిన్. 112

క. పుక్కులచేఁ గఱపింపుడు, ముక్కుంటికి మ్రొక్కునట్టి మూఢాత్ములతో
మ్రొక్కుంచి త్రొక్కుజేయుడి, యక్కురినికరంబుచేత హరవిరహితులన్. 113

సీ. నలివజ్రదంతపుయ్యలుగల బావిలోఁ గూలఁ ద్రోయఁడు లోభగుణులఁ బట్టి
యుక్కుకోఱులమోద నెక్కించి త్రొక్కుడు గమకించి విశ్వాస ఘాతుకులను
వేదవిప్రద్వివద్వివితతుల బరిమాలఁ గఱకుఱంపంబులఁ దఱుగుఁ డలుక
నన్మృతవాదులకండ లవనిపైఁ ద్రెళ్లంగఁ జెక్కుడు బాడినె ర్నేతఁబూని

తే. వెదకి నున్నంపుతాళ్ళను విరియఁబోయఁ, డమితోపాదివతుల దేహములు గాల
గాలపగ్గాలుగట్టియుఁ గట్టుతాళ్ళ, పోక సిద్ధుఁడు వీధుల జూదగాండ్ర. 114

చ. తలలు కఠిలునం బగుల దంపుడు మాసలపంక్తతత్తిని
ర్మలపరిశుద్ధవర్తనుల మర్మము లోర్చక తూలనాడఁగాఁ
డలఁచినపీనులం బశువధం బొనరించినవారిపొట్టలం
గలకలమంచు గాదిలను గ్రాసిన తెలమువోయఁ డోడకన్. 115

- ఉ. తప్పుగ సాక్షిచెప్పిన యధర్మశరీరుల మేనిచర్తముల్
చొప్పుడదీసి యుప్పు సరిమన్నము పంకము చేసి పోయిందీ
తప్పుకమేలొనర్చు తమదాతల కెగ్గు దలంచునీచుల
న్నిప్పులగుండమందు బడనెట్టుండు నెట్టన గుట్టువీడగన్. 116
- చ. పరశరుణిశిరోమణులపై భ్రమఁబొంది వియోగపేదనం
బొరలెడివారిమర్తముల బోరునఁ జొప్పుండు నీ తమ్ముల్ ద
త్తరముల గోళ్ళలో నిడుండు కాలినసూదులు గత్తులెత్తి త
చ్చిరములు వాపుఁ డట్టులకుఁ జెప్పఁగ నేటికి మాటిమాటికిన్. 117
- క. శరణాకసంరక్షణ, పరశుక్రమగాని భూమిపాలుర దనుబో
త్కరభూవప్రాతంబుల, కఠిముఠి నాహరిమియ్యుఁ డఱుమఱలేకన్. 118
- తే. ఉన్నతాత్ముల గని లేవకున్నవారి, నొనరఁ గ్రాగిన యిసుపపేనములమోదఁ
బట్టి కుయ్యంగఁ గూర్చుండఁబెట్టుఁ డలుక, మోఱ నామాట మోఱక మిర లిపుడు.
- మత్తకోకిల. తల్లిదండ్రుల నన్నదమ్ములఁ దల్లడించినవారలక
మల్లగించియు మిర లేపుగ మాటిమాటికి నిచ్చుడుక
భల్లపంతులపాలు నేయుండు పాలుమాలక చోరులక
రాళ్ల టుప్పుండు టిప్పుఱిప్పున నాఁడునాఁటికిఁ జూడఁగాన్. 120
- మత్తకోకిల. తాతిరోళ్లను బట్టి ప్రమ్మండు తాగము ల్వడి బాడుచుక
జాతికర్త వివర్ణనాత్ముల నందునందులు వీడఁ దాఁ
దైతృకక్రియ లాచరించని శ్రష్టులం బరిఘంబులం
భీతిపుట్టఁగఁ గొట్టుఁ దుద్ధరిఁ బెన్నరంబులు వ్రీడఁగాన్. 121
- ఆ. వెద్ద లుమరుచనఁగఁ బీడ వెట్టినవారి, యునుఱు గాలములను గొసరి తీయుఁ
డల ధనాఢూర్త కౌలుములపై నిడి, యున్నురనఁగఁ దిత్తు లూడ్చుఁ డిపుడు. 122
- ఆ. త్రాళ్ల క్రాళ్లఁబెనసి తల్లక్రిందుగను నేరేడుకొమ్మలందు వ్రేలఁగట్టి
పండి గాల్చినట్టిపగిదిని గాల్చుండీ, యతిధిభూజ నేయనట్టిజనుల. 123
- ఆ. ప్రాణహానిగాఁగ భక్ష్యభోజ్యంబుల, మందుఁ బెట్టినట్టి మందమతుల
ద్రొబ్బు డొక్కవగుల దుస్తరఁగభీర, ఘోరగరళమితహాపములను. 124
- క. మలమూత్రక్రిమిఱిక, ఖిలదుర్గంధప్రపూర్ణకిల్చినకూపం
బులఁ బడనూకుడు నిరతముఁ బలవింపఁ గృతఘ్నతతుల బహుకల్పంబుల్. 125
- తే. ప్రల్లదంబులు వల్కెడిపాతకులను, దేళ్లప్రాళఱ ద్రొబ్బుండు తృళ్లజంగఁ
బత్త్రేభేదం బొనర్చిన పొకరతుల, వాతఁబోయిండు విషము లవారిగాఁగ. 126
- తే. ఉదకసామిప్పుముననురులోడ్డి విహగ, మృగసమూహముఁ దెగఁజూచు ప్లేచ్చకతులఁ

గత్తిబోనుల ద్రోచియు గండశిలలు మొత్తముగవైవుఁ డౌదల రెత్తకుండ. 127

ప. మఱియు ననేకవిధము లగుదురికంబు లాచరించిన పురుషాధముల దొడ్డుకొంచెంబు
లరసి మద్వాక్యోల్లంఘనంబు గాకుండ మీమీనేర్పులు మెఱయ వారివారికిం దగిన
సజకంబులు చొరవంబును గుంభిపాకంబును నసేచుత్రవనంబును ననలలోహస్తం
భంబును మొదలుగాఁగలదుర్గతుల నిదఱ బాధించునెడ నిమిషార్థంబైనఁ గా లూది
సేవదేర సావకాశంబు లేకుండున ట్టభికావస్థలం బెట్టుచు రత్నగర్భయు రత్నా
కరంబులును గంధవహబంధుండును నంతరిక్షంబును దివాకర నికాకరాది గ్రహం
బులు బ్రహ్మకల్పంబుఁ గల్గునందాఁక జీవులసమయించియు సమయనీయక నొప్పిం
చుచుని భటకోటికి నచ్చాపుల నొప్పించి వీడ్కొలిపి యందు వీరసేనుం డనుసేనా
నాయకుంబిలిచి తనవ్రేలిముద్దుటుంగరం బొసంగిన నతండు భయభక్తిపూర్వకంబునం
బుచ్చుకొని దండధరునకుం బ్రణమిల్లిన బాహుకరించి యనిపె నప్పిర్రాగ్రేసరుం
డరుడెంచి తద్వృత్తాంతంబుఁ దదీయసహచరులకుం జెప్పి సంభ్రమంబున దూతలు
మున్నుబరేతఁభునిచేత మూడువరంబులు గైకొన్నవార లగుటజేసి దూతలును బ్రేత
ప్రాతంబులును భూతసంఘాతంబులం జెలరేగి కహకహర్షటుల లోకంబు
లావళింప జేయుచుఁ బరశు పట్టన ప్రాస మునల ముద్గర తోమరభిండివాల దండ
గదాదండ ధనుర్పాణకృపాణకరపత్రముఖ నిఖిలసాధనంబు లంకించుచుఁ బెడ
బొబ్బలిడుచు వెడనవ్వులు నవ్వుచుఁ జుగనం దాటుచు టింగున టువ్వుచు
నాడుచుం బాడుచు నెగురులాడుచు ముష్టిపూతంబుల బాధించుచు బెట్టురట్టడిఁ
గొట్టికొనిపోయి తన్నగరదక్షిణదిగ్భాగంబున నయోమయప్రాకార బంధనర వప్ర
ద్వారకవాట ప్రపాటనంబుగాఁ గదలి యందుఁ బడఁ ద్రోచినఁ జిరకాలంబు
మహాఘోరనరకంబులం బడరానియిడుమలం బడి జీవులు బహుదుఃఖంబు లను
భవించురన విని విస్తయగతమానసుం డై సానందమానిసునాసీరుండు కరుణారస
భావంబునఁ గటకటం బడి శివస్మరణంబు సేసి యధర్మప్రసంగున కిట్లనియె. 128

ఉ. ఓమునిసాధ మిరలిపు డొప్పుగఁ జెప్పినగాథవైభరు
ల్నామది నింపుపుట్టదు వినం గడుచోద్యము లయ్యెఁ గొంద టి
ట్టామహనీయవై భవము లంది నుఖించుట యేమి కొంద టి
బాములఁ బొందుటేటికిఁ గపర్దికృపారస మెట్టులుండెనో. 129

క. మిక్కిలిపుణ్యులచరితం, బక్కట విను చెవులఁ బాప మాలించుటలుం
జక్కెర మెక్కినతోడనె, వెక్కినముగఁ జేదు దిన్నవిభ మయ్యె నుమి. 130

ఉ. అక్కట ఫాలనేత్రుఁ డుదయాంబుధియై చెలువొంది కొందఱ
న్నిక్కిలి తీవ్రవేదనల నివ్వటిలం దలపొనె నయ్యయో

- దొక్కొకయింకలేక గడుదీనులకై వడి నున్నవారలకై
మక్కువఁ బ్రోవకున్న యిది మంచితలంపె ఋధేంద్రచంద్రమా. 131
- మత్తకోకిల. సర్వజీవదయాపరత్వము సర్వదేవవిభుత్వముకై
సర్వకారణవై భవంబును సార్వసాక్షివిలాసము
సర్వమంగళదాయకత్వము సర్వపూర్ణమహత్త్వము
సర్వదేవునియందుఁ గలంట్ల చాటు వేదము లొక్కటన్. 132
- సీ. అదిగాక విను మమృహదేవుఁ డార్తజనత్రాణుఁ డనియు ననాధినాథుఁ
డని యకారణబాధుఁ డని దీనబాష్పమం డని కృపాంభోనిధి యనియు నీశుఁ
డనుచుఁ బురాణోపహాసకాస్త్రంబులు సొరిది వక్కాణించు శ్రుతులు దెలుపుఁ
గావున నద్దేవుకరుణాకటాక్షంబు రాకున్కి వారికర్తములుగాక
తే. నమృహత్తునిదివ్యవిభ్రాంతమహిమ, వర్జనము నేయఁ దరమె యెవ్వారికై నఁ
బూర్వదేవాదితేయులు పూర్వమందు, ఘనసుధాపేక్షఁ గలకసాగరముఁజేరి. 133
- కా. అంభోరాశిమధించినప్ప డలిరొద్దాభీలదుర్వారసం
రంబోదగ్రకరాళపావకళిఖారాజన్తహారావది
కృంభూతస్ఫుటకాలమాటము జగత్సంహారముం జేయ గా
జుభారిదుహినాదు లెన్న నది చంచల్లీల భక్షింపఁడే. 134
- సీ. ఎల్లలోకంబుల కేఁ గర్త ననుకొన్న కమలగర్భునిమత్తకంబు ద్రుంచె
నధ్వరఫలదాతయై తనర్చితము దూషించు దక్షునిత్రు శృణించె
నెదు రెవ్వరునులేక మదమునపర్తిల్లు త్రిపురాసురులక్రొవ్వు దీర్చివైచె
పాంథుల బాధించు పంచశలీముఖు ఫాలాన్నికీలపాలు చేసె
తే. గల్పనస్థితిసంహారక రయైన, దేవదేవుఁడు రక్షింపఁ దగువనీయ
వలవదని యడ్డపెట్ట నెవ్వారితరము, నమృహేశుఁడు న్వేచ్ఛావిహారి గాఁడె. 135
- క. చిత్రంబులు నళువల్లి, దాత్రంబులు భక్తలోకతారకలీలా
పాత్రంబులు కలివర్షా, చ్ఛత్రంబులు ఫాలనేత్రచారిత్రంబుల్. 136
- క. కామంబులు బహుదురితవి, రామంబులు రాజయోగరమణీయకళా
ధామంబులు సద్భక్త, జ్ఞేయంబులు శంభుదేవుక్రి నామంబుల్. 137
- క. స్ఫురణంబులు వేదాంతవి, హరణంబులు ఘోరపాపహరణంబులు దు
ర్భరసంసారపయోనిధి, తరణంబులు రజితకైలధవుస్వరణంబుల్. 138
- క. పావనములు నిర్జరసం, జీవనములుఁ జిత్కళావిశేషజ్ఞ విశా
లావనములు శోభనసం, భావనములు చంద్రహాళిపదసేవనముల్. 139
- క. లక్షణములు నిగమార్థవి, చక్షణములు వైజగర్భసంభరితజగ

దక్షణములు మధురసుధా, భక్షణములు కూలిసత్కృపానీక్షణముల్.

140

ప. అని పెడియె.

141

సీ. ఏకార్ణవమువేళ వైకుంఠుఁ బ్రోవంగ న్యగ్రోధభూరుహమై చెలంగెఁ
గాలుని దర్శించి కాలభీతుడైన మునికుమారుని గాఢ మోదమలర
లోకకంటకులైన భీకరవ్యామ్రాసురానిదైత్యులపీచ మణఁబిన్నెచె
శరణాగతత్రాణబిరుదు వక్కాణించి యఖిలనిర్జరరాజి కథయమిచ్చెఁ

తే. బ్రళయకాలోగ్రతాండవభ్రమణనిపుణ, చరణఘట్టనచూర్ణి తజలజనంభ
వాండభాండనికాయుండునై వెలుంగు, నట్టిచేవుండు మఱిచెనో యార్తజనుల.

142

తే. నరకముల నున్న జనము లెన్నటికి నుగతి, మేలుకాంతులో విన్నప్పటాలచుండి
హృదయసంతాప మారదో నదమలాత్మ, కటకటా నిటలాత్తుండు కరుణలేక.

క. కొందఱ సద్గతులకు మఱి, కొందఱ దుర్గతుల కంపఁ గొంశవదార్థం
బిందులఁ దనకుం గూడునె, యిందుకళాధరువిలాస మేమనవచ్చున్.

144

క. కపటనాటకసూత్రాధికారి శీవుఁడు, వసుధలోపల జన్మించువారికెల్లఁ
జిన్నయానంద నిర్మలచిత్త మెసఁగఁ, దనదుబుడార మేమైనఁ దఱిగిపోనొ.

145

మత్తకోకిల. భవ్యవర్తన యిప్పు డొక్కయుపాయ మెన్నిని నిచ్చలో
దివ్యమానులు మిరలందఱ భీరబుద్ధులఁ గావునకే
నవ్యవైభవ ముల్లస్థిల్లఁగ నాదువెంబడి రండు మీ
కవ్యయాధికపుణ్య ముఖ్యనటన్న వారలు వేడుకన్.

146

ఉ. ఓమునిసార్వభౌమ కరుణోదధి దేవరచి త్రప్పిథిలో
నేమి దలంచినాఁ యెవరమేశ్వరుసాక్షిగ నీదువారమై
యే మది నేతుమన్న విబుధేంద్రుల కెట్లని వల్కె నయమి
గ్రామణి ధర్మరాజుపురికర్షులఁ జూడఁగ వేడుకయ్యెడిన్.

147

ఉ. అపుటభేదనంబు గని యర్కతనూభవుఁ గాంచి కొన్నిన
ల్లాపము లాడి వారలకు లాంఛనముల్ వదిలించునన్న ను
త్తాపముదీఱి దిందులకుఁ దామనమేటికిఁ బోయవత్త మో
తాపసులార యంచుఁ దర్పితంబుగ యత్నము నేపె నయ్యెడన్.

148

సీ. హృదయకాననపీఠి మదసారి నాసీనుఁ గావించి నిర్మలభావజలము
లారిచి సత్యపీఠాంబరం బరిప్పించి తతపుణ్యదివ్యగంధం బలంది
మహితనిష్ఠాకుసుమంబునఁ బూజించి శమదమతారవళములు పూన్చి
భక్తవిశ్వాసధూపము సమర్పణచేసి పరమవిజ్ఞానదీపము ఘటించి

తే. విమలవైరాగ్యఫలము నైవేద్య మిచ్చి, భూరిదాక్షిణ్యచంద్రతాంబూల మొసఁగి

భవ్యకాంతాతపత్రంబుఁ బ్రబలఁజేసి, యిట్లు సానందుఁ డాత్మలో నీకుఁ గొల్పి.

చ. హర పరమేశ శంకర దయాపర యీశ్వర పార్వతీమనో
హర నిఖిలాండనాయక మహాఫలదాయక విష్ణుసాయకా
సురవరపూజిత ప్రపదశూలవిదారిత దారుణాహితో
త్కర యని ప్రస్తుతించి విశదంబుగ నట్లు నిమిలితాక్షుడై. 150

చ. తలఁచినమాత్రఁ బుష్కరపథంబుననుండి మహాన్నతప్రభా
కలితచిరత్నరత్నమయకాంచనభూరిచకచ్చకద్యుతుల్
బలసి దిగంతరాళములఁ బర్వతగ సర్వజనాచరాగమై
వెలసిన దివ్యపుష్పకము వేగమె మందఱు వచ్చి నిల్పినన్. 151

చ. నిలిచినదాని గన్గొని మునివ్రజ మద్భుతమంది యాతనిం
బలుమరుఁ బ్రస్తుతించుచు నెబ్బాసు జటిశ్వర సీమహత్త్వముం
దెలియఁగ నెంతవార మన దివ్యవిమానముమీద మీర లిం
వలరఁగ నెక్కుడంచు మందమారఁగఁ దా నధిరూఢుడై తగన్. 152

ప. ఇహ్విధంబున సానందహానిశిఖామణియు నచ్చటితాపనగణంబులును మహనీయ
పుష్పకారోహణంబుచేసి వేణువీణాగానస్వరంబులును మంగళతూర్వరవంబు
లును శివదూతికా పాతకవిశేషఘోషంబులుగా నొప్పువ్వుడి ఘోషింప వృషభధ్వ
జంబులు దేజరిల్లం గవలి నభోమార్గంబునం జరుచున్నతదనంతరంబ యయ్యముని
పురవరంబున. 153

సీ. సకలధర్మాధర్మ శంకాసమాధానకలితులై మానిపుంగవులు దనరఁ
గనునన్న వలసినపనులు సేయఁగ యక్షగరుడపన్నభూతగణము గొల్వఁ
గమ్రుగానవినోదగతు లుల్లసిల్లంగ గంధర్వ లగ్నభాగమునఁ జెలఁగఁ
గంకణార్కుణార్కుణాత్కరంబు లెనఁగఁ జారణసుందరులు చామరములు వీవ

తే. మాఞ్జళంబైన ముత్యాలమండపమున, భానురైశ్వర్య మలర వైవస్వతుండు
హాటకోజ్జ్వలరత్నసింహాసనమున, వేడ్కఁ గూర్చుండి కొలువున్న వేశయందు. 154

సీ. బలుకెంపులులకింపు పల్లవారుణజటాపటలిమైఁ గాహయపటము దనరఁ
దళకారి నునుపారి వెళవెళమునుకొత్త జింకతోల్ డావంకఁ బొంక మమర
వన్నెలయొగపట్టెన్న జన్నిద మంసభాగంబుపై వింక బాగుఁజూప
రు దిరతప్రసరించు రుద్రాక్షమాలికల్ గళశంఖతలమునఁ గళికులీన

తే. ఘుమ్మఘుమ్మన వీణారవమ్ము లెనఁగ, జపసరము దండకండికచేతులందుఁ
గ్రాలఁ గలహాళిసుండు వేగమున వచ్చి, వెలిహజారంబుచెంగట నిలిచియున్న. 155

క. వాకిట చాకిరు లమ్మని, రాక నెఱింగింప ధర్మరాజు సవినయో
ద్రేకుండై యెదురుగఁ జని, యాకమలజనుతుని గాంచి యలికుతుకమునన్. 156

తే. తనదుకోటిర మతనిపాదములు సోకిక, బుడమిఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి సంపుటకరాజ్ఞుఁ
డగుడు బూజించి వినుతించి యమ్మహాత్మ్య, యముఁడు దోడ్తెచ్చి రత్నపీఠమున యనిచి.

ఉ. నారద సంయమింద్ర కరుణారససాంద్ర పటిరతారకా
సారద కారదాబ్జ పవిషన్నగరాజియన్నదీశర
స్మిరదవచ్చుభాంగ మహానీయచరిత్ర మహాపుభావ మా
యూరికి మీరు వచ్చుట శుభోన్నతి మీచి ఫలితఁ గోరికల్. 158

ఉ. పావనమయ్యె నాభవము పాత్రుడనైతి భవత్కటాక్ష సు
భావన మహాత్మ్య యని వల్కిన సంతసమంది నారదు
దావనజాప్తనందయనియాస్యము గల్గొని మేలె యాజుసీ
దేవికి నీకు మిత్రులకు దివ్యమునీ ద్రులకెల్ల నావుడున్. 159

ఆ. మీయరుగ్రహంబు మిక్కిలి మాకును, మేలుగాక క్లేశ మేలకల్లు
స్వామిజగములందు సంచరితురుగాఁడె, యందు వికల లేమియైనఁ గలవె. 160

మ. అనినం గడ్డొకవింత జెప్పెదను నీ వాలింపుమా నీపురం
బునకున్ శంకరమూత్రసిద్ధుఁడు దయాహోరాశి వేదాంతవే
ది నుదారించితనుదరాంగుఁడు మహాతేజుఁడు సానందుడకన్
మునిరాఘం డరుచెంచు జూడుము నదా మోదంబు రెట్టింపగన్. 161

తే. తద్విమానహత్తుధగధగ రత్నకాం, చన నవీనకాంతి చదలఁ బర్వ
గోటిసూర్యదీప్తి పాటపంబున మించి, మెఱుగులెల్లఁ గదల మెఱయునట్లు. 162

ఆ. వచ్చి తనమహాత్మ్య మచ్చు పడంగను, బురముఁ జూచి పాపపురుషబాధ
లఱఁచి మహిమ వారి నందఱ శివలోక, గతి వహించజేయు ఘనతమెఱయ. 163

ఆ. మేలు నీకుఁ దలఁచి మేము చెల్లితి మది, పట్టణంబు పాడు పడకయిండ
నిలువబడిమినేర్పు గలదేని మాబుద్ధి, విని యుపాయ మిపుడె వెదకొనుము. 164

చ. ఆన విని పిన్నన వ్యోలయ నాతని కిట్లు దేవ మీర లి
య్యనువున నానలియ్యుం బడుమాటలు భావ్యతగాదు వైని నా
మునియెవఁ డెక్కడెక్కడ విమోచన మేగలిఁ జేయు వీరికిం
బనివడ నీతలం పతనిపాటిమహాత్ములు లేవొక్కో మహిన్. 165

సీ. వింధ్యాద్రిశృంగము వ్యిఱుగఁద్రొక్కి ప్రసిద్ధిపడసిన మంభనుభవునికంటె
బురహరుఁ డెఱుంగంగ నఱకాల నొకకన్ను తనకుఁ గల్పన్మ గౌతమునికంటె
బుంకేరుహాసన ప్రముఖుల తారతమ్యము నారసిన భృగుమానికంటె
సప్తతో వాదించి నృప్తిని బ్రబలఁ జేసినయట్టి గాఢీకుపట్టికంటె

తే. సాగరులఁ గూల్చిన కపిలయోగికంటె, వానపుని కాపమిచ్చు దుర్వాసుకంటె
సానంద—4

- శిష్టవర్తనః కైవల్యవనీశ్వరకంటే, దనదుమాహాత్మ్య మెక్కుడే తలఁచి మాడ. 166
- క. మాండవ్యుఁడు శాండిల్యుఁడు, గౌండియ్యుఁడు శౌనకుఁడు గాశ్యపుఁడు మ
ర్మండేయుఁడు దాపన, మాండవ లెదునకు లేక మహిళా ననఘా. 167
- ఉ. అంద టటుండనిమ్ము ననకాదులు మీ రరవిదనూతికి
న్నందనులై చెలంగి భువనంబులు గొల్వంగనుండు నట్టిసం
క్రందనముఖ్యులెన్న నుకరంబుగ నుండెద రట్టిమీర లీ
చందమునం దలంచిన వశంబె యెదుర్కొన మాన్యకాళికి. 168
- మ. తనకు దక్కువమానులే యిపుడు ప్రస్తావంబున గల్లువా
ఁనిశంబు దయలేనిమందమతు లాహా మఱేమి ప్రయో
జనములేని విచిత్రయుక్తులకు వాక్యాతుర్యమేలా తపో
ధను డిప్పిటికి వచ్చెనేని: ని తాత్పర్యంబుతో బోయెడిక. 169
- ఉ. అతియెక్కిని చెల్లెదినుమంబయు: దా వివరబాహుకార్య మెం
తెంతలు తాపసేంద్రులు మహిఘ్నలి ద్రిమ్మరుచున్నవార లీ
వింతలు నింతకాలమును నెన్నఁడు చూచి వినంగనోప మా
కంతువిరోధివివ్యవదకంజములన నిజంబు: బల్కెదక. 170
- సీ. ఎడమాపులసీరు కుండఁ బోయంగ వచ్చు కేపుని నెఱ్ఱగాఁ జేయవచ్చు
బూడిదఁ దైలంబు: బుట్టింపఁగా వచ్చు ననవహిక్షీలలు ద్రావ వచ్చు
దామరతూండ్లచే దంటి గట్టఁగవచ్చు నచలమంతులు బంతులాడవచ్చు
... ..
- తే. గాన నరకంబునందున్న కలుషమతుల, శ్రీమహేశ్వరులొకంబు జేర్పదరమె
దేవదేవుఁ డొసంగు నాదివ్యవదవి, ముట్టి చెఱుపంగ బూడిదబొట్టుగాదు. 171
- ఉ. ఆయువు నిండినట్టి మనుజాకులఁగాని మదియకింకరుల్
పోయి వధింప రమ్యుల దపోధన నాచెన లేశమాత్రమ
న్యాయముగూడ దెట్టులన నన్ను నెఱుంగరె ధర్మరాజుం
చేయెడనైన నాశల నొకింతయులే కటుఁబోవ నయ్యెడుక. 172
- ఆ. ఎట్టివాగనైన బట్టి మాదూతలు, దోడితెత్తు రిటుకు దోడులొన
నంతఁ బుణ్యపరుల నరసి పారీకత్తు, చేసిపోవనిత్తు జిష్టుపురికి. 173
- క. కర్మంబు లాచరించిన, దుర్మార్గుల బాధబెట్టి తుదినరకములం
గర్మములు వీడఁద్రోతురు, నిర్మోహస్వాంతులగుచు నెఱి మాదూతల్. 174
- క. కావున మనీయరాజ్య, శ్రీవిభవము హానిచేయ సిద్ధనితరమా
దేవ మనీశ్వర యాతని, కీవగ శివభక్తి నెత్తికెక్కెనొ తలఁపక. 175
- తే. పట్టచులేనిషనులు చేపట్టఁగా వివేకులకునైన మోసంబు రాకపోదు

సత్యసంకల్పుడగు హరిశ్చంద్రుఁడై, భంగమొందిన యాగాధిపతిభంగి. 176

తే. అనిన మాళిశిఖామణి యాత్మలోన, నెవ్వ రేగలెఁబోయిన నేమిఁజూత
యచుచు నూహించి యర్కనందనునిదిక్కు, జూచి దీవించి దిగ్గజులెచి నడిచె. 177

క. సారసచక్రావళి సు, సారసముజ్జ్వలమరందసారభలీలా
సారసకల్పారస్థల, సారకనకముఖరికావికాలవిహారా. 178

పంచచామరము. జటాఘటిలబాటదీప్తచంద్రచిత్రవ్యగ్రతీ
నిటన్న వహ్నికీలకావినిర్జితాంగకాకృతీ
కటశ్శుటద్భుతేభవర్తకంఠశంకధాతవీ
వటజమాజలానమానివాసనాదిసన్నతీ. 179

గద్య. ఇది శ్రీమత్కాళికాంబావరప్రసాదలబ్ధసాహిత్యవైభవ సదాశివస్వరూప
సద్గురుచరణారుణరాజీవసేవాసమాసాది తాత్పర్యతానుభవ కాళికగోత్ర సుధార్థవ
పరిపూర్ణ కైరవబాంధవ శోట బాహుయ్యోనూభవ సవినయగుణవిధేయ శివరామ
నామధేయ ప్రణీతం బయిన సానందోపాఖ్యానం బను మహాప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

తృతీయాశ్వాసము

మహిళాధవ శక్రపి

తామహ ముఖ్యామరార్చితప్రచద కళా

ధామవిభూషణ యోగీం

ద్రామరశరువార కాళహస్తిపురీశా.

1

లే. ఆవధరింపుము శౌనకాద్యజలముచుల, కిట్టులని చెప్పె నూతమునీంద్రచంద్రుఁ
డవిదధంబున సానందుఁ డదుగుచేర, దివ్యపుష్పకదీప్తులు దిశలు నిండె.

2

సీ. ఉదయకై లేంద్రమాటోదితప్రత్యగ్రబాలార్కవింబసంపద యనంగ
రమణీయసీలసిరదమధ్యవివ్యోకలలితసౌదామిసీలలిత యనంగ
గగనలక్ష్మీహస్తకమలార్ధరస్ఫురత్ప్రకటమాణిక్యకందుక మనంగ
సుత్తింగ మేఘవాహోత్తమాంగోత్తప్తమహానీయ తపనీయమకుట మనంగ

లే. వికచకల్పప్రసూనారవిందతుముద, మల్లికామంజరీజాయమానసురభి
ఘుమఘుమత్కారకలితదిక్ష్ణిణ మగుచు, బుష్పకమువచ్చె నమవర్తిపురముకడకు. 3

సీ. భద్రచిత్రవిమానపారశ్చాంతరోచ్చరత్కల్పప్రసూనప్రకాశితంబు
పరితఃపరీతదర్పణవేదికాచకచ్చకత మోఘుస్తంభసంభృతంబు
గనకదండస్ఫురద్ధనవృషభధ్వజపటపటాత్కారసంపత్ప్రదంబు
కాశ్చీరపాటీరకర్పూరమృగమదక్రముకవర్ణసుగంధగంధిలంబు

లే. వజ్రవైడూర్యమరకతోజ్జ్వలనితాంత, కాంతిసంతానదంతరితాంత మగుచుఁ
గలకలస్నానగంధర్వగానఫణితి, గలిగి శోభిల్లు బహుచిత్రగతులు మెఱయ.

4

ఉ. మందమరుచ్చటాచలదమంద సుధారసబిందుబృందము
ల్పందనకల్పకప్రసవసౌరభశీతలముల్ భుగల్కూనం
గుందనపున్నెఱుంగు లిరుగోవులమించుల నంచుమించ నం
దంద విచిత్రచేలరుచు లంబరభాగ మలంకరింపంగన్.

- క. తళతళమును రాకళికలు, దలగడ మిటుమిట్టుగొలుపఁ దపనీయకళ
బ్బలకింపుచుఁ బుష్పకమయ చలరాగని తత్పురంజనుములు వేడ్కన్. 6
- సీ. గోపురాకవక్షైకగోపురాగ్రంబుల సౌధప్రభామిశశ్నోధములను
సాలాక సాలాక్య సాలాపరిక్షోణి జాలర్పధ్రస్థలీజాలములను
గ్యాణతరనూత్నకల్యాణవేదు లారామపుష్పదయారామములను
రేఖాలసత్పుణ్యరేఖాతలంబుల హరదీప్తి ప్రతీహరములను
- తే. నిలిచి తలతెత్తి యనిమిషసేత్రలీల, శమనపుటభేదనావనజనముల్లెఁ
జూచి యప్పుడు దమహానఁ జోద్యమంది, మట్టుమిఱిసవేడుక లుట్టిపడఁగ. 7
- ఉ. చూచితిరే విమాన మదె సూర్యశతప్రభ నుష్పతిల్లెడిక
లోచనవర్షమై నిఖిలలోకవశీకర శోభనక్రియా
సూచకమై వెలింగెడిని సౌమునిదో హరిదో విరించిదో
భేచరనాథుడో యనుచుఁ గేవలవిన్నయయుక్తచిత్తు లై. 8
- మ. ఆటుగాకున్న విరించిసూనుఁడిపు డేకాంతంబుగా రాజుతో
జటిచంద్రుం డిటవచ్చి నారకుల సీశానాధివాసంబునం
బటుసామర్థ్యముతోడఁ జేర్చునని చెప్పం గొంద తాలించి ర
చ్చుల నవ్తాని యమోఘవాక్యమహిమల్ నత్యంబులై సోవఁగన్. 9
- శా. అసానందవిమానరాజ మిది తత్త్వంబిట్లు గాకున్న సీ
వానశ్రేణివిమానపాళికల సీవన్నెల్ ప్రకాశించుటల్
యాసర్వజ్ఞసమానుఁ డైనముని నిత్యానందచిత్తాబ్జలీ
లాసంపూర్ణత నిందు వచ్చుటయె కల్యాణప్రదం బయ్యెడిన్. 10
- తే. ఇమ్మచోత్తునిరాక సౌఖ్యమ్ము సుమ్ము, నరకవాసుల నింక మన్ననవిరోధి
లోకవాసులఁజేయు విలోకనముల, ఘనసుధాధార లొక్కటఁ గడలకొనఁగ. 11
- సీ. ఉష్ణాంశులీప్రమయూఖజాలముల మటుమాయగాని చీకటులు గలవె
నానాదికంతర్గుంఝానిలస్ఫూర్తికి విచ్చనిజీమూతవిశతి గలవె
జఃభారి దంభోళి చటులొగ్రధారకుఁ గుప్పఁగూలని కైలశోట్లు గలవె
జాఙ్మల్యమానభీషణకీలీలల సమసిపోవని కాననములు గలవె
- తే. చారుతరహానిమంత్రసంస్తరణవలన, నీరుగానట్టి పాతకనికర మేది
గాన నరకంబులందున్నకలంఠమతుల, బాధలన్నియు నేటితోఁ బాయు నిజము. 12
- క. ఆనుమాన మేల మన మి, మ్ముని జూడఁగ నేమి పుణ్యములు చేసితిమో
మునుఁజటిభవముల నని పుర, జనుములు దలపోయుచున్న సమయమునందున్. 13
- క. పరిచారకనికరంబులు, పరువడిఁ జని యమునిఁ గాంచి పల్కిరి దేవా

- పరమేష్ఠిసూతిచెప్పిన, పరమముసింద్రుండు వచ్చె బరంగినవేడ్కన్. 14
- క. నాపుడు కంపము భయమున్, భావమునం దెనఁగొనంగ్ భాస్కరతనయుం
దావృత్తాంతము విని నుది, లో వెఱిగందుచును మిత్రలోకముఁ దానున్. 15
- ఉ. ముందఱఁ బింక మెల్ల నొకమూలవసించుగఁ జేసి కింకరుల్
ముందఱి వంకఁ గొల్వఁ జని మూఁడుగవల్లులు దాటి యచ్చటన్
సందడి పౌరలోకముల నందున బొందుగ నిల్చి కాంచె సా
నందు విమాన యానుజననందితసద్గుణబృందు నయ్యెడన్. 16
- సీ. కందర్పతులితమంగళవిగ్రహమువాని బొటలస్ఫుటజటాభరమువాని
భస్మాంగరాగళోభావిడంబమువాని రాజీవపత్ర శ్రేత్రములవాని
బ్రకటితరుద్రాక్షభవ్యవక్షమువాని దరహాసవదననందరమువాని
సున్నతవ్యాఘ్రచర్మోత్తరీయమువాని గటిబద్ధకాషాయపటమువాని
తే. దండకుండీనమేత హస్తములవాని, శంకరధ్యానమానవక్షణమువాని
ఘ్నికరమధ్యగతపూర్ణచంద్రలీల, ముసులలోనున్న సానందమానిఁ గాంచి. 17
- వ. ఇవిధంబునఁ బరివేష్టితనాశనమానికార్థాలజాలం దగు దక్షిణామూర్త్యచందంబునఁ
దావనజమధ్యంబునం దేజరిల్లు సానందమానికంఠీరవు నయనోత్సవంబుగా నందర్శించి
దండధరుండు సాష్టాంగదండప్రణామంబు గావించి ముకుళితకరకమలంధై యి
ట్లనియె. 18
- చ. శరణు దయానముద్ర మునిసన్నతచిన్తయభద్ర సోమశే
ఖరమహాసీయమంత్రజపకారణముద్ర మహామసింద్ర మీ
చరణము లాశ్రయించెడఁ బ్రసన్నుడవై మముఁ బ్రోవుమయ్య యో
పరమజటీంద్రచంద్ర భవబంధవిమోచన సాధుసూచనా. 19
- క. నాపురికి మీరు వచ్చుట, నాపూర్వవిశేషఫలమునం గాదె గుణో
ద్దీపకృతార్థుడ నైతిని, మీకుదయుగళంబుఁ గాంచి మించినభక్తిన్. 20
- ఆ. మిగుల విచ్చుకుంటుమీద గంగాప్రవా, హంబు వచ్చినట్లు లయ్యె దేవ
నన్ను ధన్యుడేయ నెన్ని మీ రిచ్చటి, కరుగుచెంచుటెల్ల ననఘచరిత. 21
- ఉ. తామస మేల రండు ప్రమదంబున మధ్యవనంబుఁ జూచి పా
ద్యామలసత్క్రియల్ వడయఁ డన్న జటింద్రుండు మందహాసమున్
మోమున నంకురింప మునిముఖ్యులుఁ దాను విమానరాజముం
ద్రేమము మీఱఁ డిగ్గినఁ బరేతవిభుండు మహాసురాగుండై. 22
- ఉ. దండితదండహస్త పరతత్త్వఃచారున కిచ్చెఁ లెలు కై
దండగ దండపాణి యలదండికిఘామణిఁ జూచి వార లు

ద్వండకుతూహలాబులును దండకు సందడి పెండుగూడ గాఁ
దండిగటు ల్బరాబరి పదంపడి సేయఁగ నేగుచున్నాడన్.

23

తే. భానుమానునివినయసంపదకు మెచ్చి, యాత్మలో నుబ్బి సానందుఁ డతని కుశల
మడిగి దీవించి మధురోష్ట్రలరఁ గొన్ని, ద్వారములు గోపురములు దాటి నడువ.

వ. ఇతైఃకాగునం దోడ్కొనిపోయి కత్కొంతరంబులం గడచి యేనుంగుమొగసాలఁ
జొచ్చి పోవ నచ్చట భగద్ధగాయమాన హాటకాంచిత వితానబంధురంబును లంబ
మానసంతాన ప్రసూనదామాభిరామాబును విద్రుమస్తంభసంభృత శృంగారం
బును తప్తజాంబూనద కుడ్చ్యప్రకాశితంబును ముకురపేటికాలంకృతంబును జంద్ర
కాంతోపలచేదికావిరాజితంబును నిర్మలస్ఫటిక సౌపానశోభితంబును నగురు సాం
బ్రాణిహూపధూమఘమఘుమోత్కారంబునై చెన్నొందు లోపలి కొలువుకూటం
బు జేరి యందు రత్నస్థగిలకాంచనసమంచితపీఠంబున సానందమానికంఠీరవుం
గూర్చుండఁజెట్టి యర్హ్యపాద్యాద్యతిథినత్కారంబు లాచరించి యచ్చటి తాపన
జనంబుల నర్హాసనంబుల సుఖాసీనులం గావించి పూజించి యందఱిచేత ననుష్ఠా
తుండై నప్తనైంధవతనూజాతుండు చుచికపీఠంబున వసించియున్న భర్తనిం గాంచి
యలిశేఖరుం డిట్లనియె.

25

క. అంభోరుహబాంధవతను, సంభవ నీగుణములన్ని సంయముల్లెక్
జృంభణ మని తెల్పిన విని, కుంభద్వలివచ్చి నిన్నుఁ జూచితి ననఘా.

26

ఉ. వారలు చెప్పినట్ల సరివచ్చె లనద్విగయానరక్షి న
ద్వైరవలక్షణంబులఁ బ్రకాశకనొందితి వీవొనర్చు న
త్కారములన్ని శంకరుండు నైకానె భర్తచరిత్ర పెద్దలం
జేరి నవర్యపేయటలు శిష్టగణంబులు గావె మేదినిన్.

27

క. కోపప్రసాదభావము, భూపతులకు నైజగుణము బుధజనులెడలం
గోపము వుట్టిన నెంతటి, భూపాలుండైనఁ జెడు నభోమణితనయా.

28

ఉ. రాజసతామసోక్తిగల రాజుల కేడవి తారతమ్యముల్
రాజసలక్షణస్థితి విరాజితధర్మప్రభంబు జెంద ది
గ్రాజులమెచ్చు మైవరంగి రాజ్యము నేనెద వెల్లగీతులక్
రాజుల ధర్మరా జనెడి నామలలామము నీకుఁ జెల్లజే.

29

చ. అనవుడు దండపాణి దరహాసముఖాంబుజాఁ డై జటోద్రుతో
ననియె మహాశుభావ భవదంఘ్రినరోజురాగలేశ మీ
శకువున స్తోకినంతఁ గడుభస్మ డ నొడు నటంచుఁ గ్రమ్మట
స్తునికులసార్వభౌమునకు మ్రొక్కి నులించి విసేరి నిట్లనున్.

30

- క. శంభునిదివ్యాంశంబున, సంభవ మందిరిరిగాదె జగమెఱుంగంగ మీ శుంభన్న హిమలు వొగడంగ, జంభాహితముఖులకైన శక్యంబగునే. 31
- ఉ. నన్నొక పెద్దఁజేసి మృదునవ్యసుధారసమంజువాక్యముల్ చెన్నెసలారఁదెల్పెదరు శీతకరాంతుని బూర్వజన్మ మందెన్నికలేనిభక్తి జపించితిఁ గావున మీశుభాంగముల్ గన్నులఁ జల్లగా నిటులంగ గన్దొనఁగల్గెను దాపనోత్తమా. 32
- ఉ. దేవర యేమికార్య మరుచెంచుట కిచ్చటి కానలేవలె న్నావిని మానికుంజరుఁడు నవ్వ మొగంబున నొండుకార్యముకొ భావములాన లేదు విను భానుతనూభవ నిన్ను నీపుర శ్రీనివరింప వచ్చుటలు సిద్ధ మబద్ధములాడ మెయ్యెడన్. 33
- ఉ. కంటిమి నీమహామహిమఁ గన్నులపండువుగాఁగ నింక ని మ్మంటకప్పత్తి నీపురముఁ గన్దొన వేడుకపుట్టె నీవు మా వెంటనె రమ్మ లెమ్మనిన విన్నదనంబువహించి కిన్నలో నంటు పరేత నేత బదులాడంగఁగూడక మానసంబునన్. 34
- క. బాగాయె నారదుం డీ యోగీంద్రునిరాకఁ దెల్పె నోహో మును నట్టగరిమనె యిమ్ముని యీ, లాగునఁ బురి పాడువడదలంచె నిశంధున్. 35
- క. బిలువని పేరంటము జనుఁ, డెలమిం జనుచెంచునటులు నిలఁ డేటికి నిం దులకు న్వచ్చినకార్యము, దలఁపం దానయ్యె నింకఁ దప్పెం దప్పెన్. 36
- ఉ. బుద్ధికి మోస మాకలహాభోజనుఁ డిచ్చటఁ జెప్పినప్పుడే నొద్దిక నిచ్చగించుకొని యూరక మన్నధవైరిఁ జేరి యీ నుద్దులు దెల్ప నందులకు సూత్రము సేయఁడె యట్టులైన నీ బద్ధులు చెల్ల నేరవు తపస్వి విచారము తీత్రవోవునే. 37
- ఉ. నవ్వరె యెవ్వలైన నిక నన్నుఁ గనుంగొని వెఱ్ఱియోజువల్ నివ్వటిలంగఁ జేసినవనిం గొన కీతని కుత్తరంబు నే నెవ్వగనిర్తుఁ జిత్తము నికేమియుఁ దోచదు కించపుట్టెనా మువ్వరకైన మీరుదు రమోఘతపోధను లొక్కవేళలన్. 38
- క. మేరువు తృణముం దృణమును, మేరువు సేయఁదురు వీరు మిక్కిలి కరుణా పారిజలయ్యఁ గోదం, బారయ ముక్కునను దాల్చి రద్భువ మరయన్. 39
- క. జలసులు కావున శీవుల, కువకారము దాల్చి ధాత్రి యెల్లరు నూడక నెవమిడి యిది మూలముగా, శపియించిన నడ్డ మెవరు చర్చింపంగన్. 40
- సీ. అనిమిహాధీశ్వరు నభలసంకదిన్లెల్ల జీరాభిపాఱగాఁ జేసె నొకఁడు శరదూగఁగఁజిఁ దెనచక్రవర్తిని కెద్దఁజిఁచెయై పాపంగఁ జేసె నొకఁడు

- పలసంఖ్యలు గలవిరాఙ్మీరుల నెలచూపులనె భూతి నేనె నొకఁడు
నత్యవాక్యోల్లాసనమధిమం డగుమేటిఁ జెనఁటివాకిటఁ గొల్వఁ జేసె నొకఁడు
తే. గానఁ జక్రైర లాలకుంగఁ జేసె లూర, మాటలాడి రటంచు నమ్మంగరాదు
ప్రీతితో నేస్తకంబు గావించునధము, లరయ హరితోడఁ జర్గాట మాడినట్లు. 41
- క. పలుబలుకు లేల నానని, రలఁ పెగతి యట్లుజేసెదను వేటొందుం
చలఁచ ని కఁ బాడిగా దని, జలూప్తసుతుండు మానిచంద్రునితోడన్. 42
- క. సంతోషమాయెఁ బురమా,ద్యంతము నైశేయ నిచ్చి యరుగుద మంచుం
జెంతలఁ గొల్చినకింకర, సంతతిచేఁ బట్టణంబు సాటా బసచెక్. 43
- ప. అంత. 44
- క. దారుణమై కాలుభట, ప్రేరితమై కలదిశల భేరి ధణధణ
త్కారంబు లదరుకొన విని, పూరులు కైసేసి రపుడు పట్టణ పెల్లన్. 45
- సీ. కుంభికుంభితకాతకుంభమేమ న్నంభక్తిర్ణముల్ గాని వాక్కిల్ల లేవు
భూరిముక్తామణితోరణప్రద్యోతకలితముల్ గాని మార్గములులేవు
భూయిష్ఠరత్నస్ఫుటరంగవట్టిప్రదీప్తము ల్గాని వేదికలు లేవు
పరితఃపరితాత్పదిరుదధ్వజాంతుకభ్రమణముల్ గాని సౌధములు లేవు
తే. నవమృగీమదసప్తార్జ్వనములు గాని, మంటపంబులు లేవు ధరప్రభుప్ర
కల్పితాశేషదివ్యశృంగారమంది, రమ్ము లోకవిరాజితరాజధాని. 46
- మ. కురువేరుంజగజంత్రంఁ బెఱఁగురుగుల్ మీఱు మేల్పొవ్వుచి
త్తరు నంగారు పటాలు నిచ్చలపు నిద్దాకెంపు జాగువ్వుటల్
మరుపంపుక్ విరివల్లెపూసరులు చల్వ ల్లిల్కు పందిట్ల బం
ధురతం బట్టణరాజమార్గములయందు నిన్చుఁ జూచదతిన్. 47
- సీ. ఏచాయఁ గనుఁగొన్న హిమవారిశిఖరసంప్రత్యగ్రమందిరప్రాంగణంబు
లేవంకఁ దిలకింప హేమాంగకుంకుమ శ్రీగంధగంధలక్ష్మీవధంబు
లెటఁజూడ ది క్కటోన్మృటభూరి భేరిధణంధణోగ్రారాచనవవదంబు
లేదారి పీఠీంప హేమదండచృతచామరధ్వజకళాసముదయంబు
తే. లెందుఁ బరికింప నందితానందకుంద, మందమందస్థిత శ్రీరమాముఖార
విందరసమందయానావిక్రచిత్ర, లాస్యసంగీతవిసతతోలాహలములు. 48
- ప. ఇత్తైఱంగునఁ బరంబు కృతాలంకారం బైనవిశేషంబు కింకరులు వచ్చి విన్నవింప
దండ్యద్దండకమండలమూర్ధాభిషిక్తుం గనుఁగొని విచ్చేయుం దనుఁచుఁ బద్మరాగ
ప్రస్ఫురితజంబూనదపాదుకాయుగళం బొసంగినఁ జరణకమలంబులుం జేర్చి
కుటుంబాలయ క్షుణ్ణత్తుండై తానసోల్లమున కంశుమత్తనయందు నిజభుజాదం

డంబు కై దండగా నిచ్చి ధర్మప్రసాదానిపుంగవులం దోడ్కొని చిత్రగుప్త
ప్రముఖమిత్రపరిజనమేతుండై నిజస్థానంబు వెలువడి కాహళిమృదంగపటహా
శంఖమురళినిస్సాజాదితూర్వనిస్సనంబు నిగికిం జెలంగఁ జామరధ్వజశ్వేతాత
పత్రంబు లొక్కపెట్ట నిట్టలంబై చుట్టు నేపట్టునఁ బోటు నెట్టుకొన్నవందిమాగధ
హృద్యానవద్యగద్యపద్యాభివందనంబులు సందడింపఁ బనిమిన్నవన్నెలబంగరు
రంగుమెఱుంగుటరిగ లిరుగడలం గడలుకొని రాజమార్గంబునం బోవుచుఁ బురం
బునం గలవినోదంబులు నవ్వుహత్తునకుం జూపుచు నిచ్చలంపువచ్చులమేల్చుచు
మచ్చికలం గ్రచ్చుకొని యొచ్చంబు లేనిమెచ్చులు గని యచ్చొత్తినమచ్చురం
బున నచ్చరమచ్చైకంటులనిచ్చనిచ్చలం దచ్చనలాడి కెచ్చులకుం బొంచియెచ్చుగా
నెచ్చరించుతుల లేనిచెలవుగల యెలజవ్వనంపుచెలవలచు వడికెంపు బోడకెంపు
బెడంగుదొడరిన దాడిచుచ్చులకుం బొంచి యెచ్చు నెచ్చరించు తులలేనిచెలవుగల
కడువన్నెగొప్పచప్పరుపుటుప్పరిగెల నొప్పు గన్న యొప్పులు గుప్పలింపుచుఁ జిలక
చులుకులం జిలక బెలకులు గులుకుమెలకువగల కలికివగల చిలకలకొలుకులును బగ
డంపుఁదీగెలవగవగలం బొగడువగ జగజుపుమాడుగుల నెగడు మురువగుజిగిబిగి
నగవులజిగిని దొమ్మిగా నేమైనం ద్రిమృణుతుమైదల మువ్వరమ్మనం గ్రమ్మి తెమ్మి
కయ్యంబునకుం గొమ్ములంజెమ్ము నెఱికురులఁజగఱిమెఱుంగులఁ జూఱగొన గరు
వమ్మన మఱిమఱిం గెఱులు మన్నెవగలచిన్నెకన్నెలును మవ్వంపుతీగెవనిమిన్న
సోరణగండ్లదిన్నగావచ్చు పిన్న తెవ్వరలసోఁకునం జిగిలి వగలకు నఖుల గునగునల
పలుకులు బంగరుమెఱుంగుఁదిన్నెల నెక్కియుం గనుంగొని కొనియాడునమందా
నందకందశితహృదయారవిందుం డగుచున్న సానందునకుం గృతాంతండు శద్య
త్రాంతంబు లెఱిగింప నముత్సాహాదోహుభు లయి వివణిమధ్యంబునం జొచ్చి
వచ్చునవసరంబున.

49

ఉ. వాకిటితిన్నెల న్నిలిచి భర్గజటాశటద్రవహిసీ
శీకరభంగదావళివిశేషవిచక్షణులై సమస్తవి
ద్యాకుశలత్వవైభరివిధాతనమం బనుకొంచు నవ్వుచుం
బ్రాకటచేదకాస్త్రముల భాసింభూసురకోట్లఁ జూచుచున్.

50

ఉ. రాముడు వీరుఁడైన రఘురామున కిడఁగె జానకీభుం
డేమఱి పొంచి యెసఁ బ్రవేశం ద్రుని నిండు నిజటి కర్ణునం
గ్రామములోనఁ దేరు తొలఁగం గని పోరఁ బ్రతాపమేది యా
స్వాముల కంచు నవ్వుకొనుతత్త్రియులం గని ప్రస్తుతించుచున్.

51

చ. కనకదనః పున న్నచనిధానము లందఁగఁ జూచి మెచ్చరే
జనములు యక్షవల్లభుని నవ్వుతితో మము మెత్తురంచు దా

రసిచి వివర్ణకాలలఁ దిరంబుగ నిల్చి సమస్తవస్తువా
హనముల జేర మాడెడిధనాఘ్యుల వైశ్యులఁ జూచి మెచ్చుచున్.

52

క. హలపాణికై నను హలా, హలి పుట్టింపంగఁజాలు హలలీల దో
హలఁశోభికల్పందంబుల, బలముల నీడించి హన్వ వరవశు లగుచున్.

53

సీ. పుటమీన లూడిసి యంగ్గంగ నుయ్యెల . . . గు గండుఁబాణినకొడెదండేమగల
పంపింజుల దించి పట్టి యిట్టుట్రాచి దట్టులై ధట్టింపు జెట్టిమగలు
హస్తీంద్రములకొమ్ము లఱచితఁ గీలించి పేర్చి వెన్నుకు ద్రొబ్బు బిరుదుమగలు
కొదమసింగపుదోఁక కొనప్రేళ్ళ బిగిజుట్టి వదలక వడరెమ్మువాడిమగలు

లే. పసిడినకళాతుప్రాబుచ్చపనులుగండ, పెండరంబులు మొదలై నదిరుదు లదరఁ
బరణహంసకర్పణకర్పణంబులు మెఱయ, వఱల నిశ్శంగలవీరవరులఁ గనుచు. 54

క. తెప్పెరయెప్పెలఘరములఁ, జిమ్ముచు రవినాహజనవిశేషవిభూతుల్
రెమ్ముచు మీఱినజవనా, శ్వములఁ గనుఁగొని ప్ర మోదనంగతమతులై.

55

క. బెగడిల దిగజంబుల, నెగింపుచు దివిజదంతి నెళవునఁ బులిలో
నగలికఁ దిరుగు ద్విపముల, దృగ్గరిమ యెలర్ప గని నుతించుచుఁ గనుచున్.

56

మ. ప్రకటశ్రీమచుశృంగపత్రహరిణాపద్మారుణోన్నిద్ర గై
రికధాతుక్ ధరణీధరోన్నతకళారేఖం బ్ర కాశించు హా
టక మాణిక్యవిభాపరిస్ఫురితదండచ్చత్ర కేతుచ్చటా
దికలక్షం దులకించి వచ్చి గొనునం దేరుల్ విలోకింపుచున్.

57

మ. ఘనమాతమ్ములు నేడ నాడఁ జనిరో కల్లం గదా నంచిన
ర్ధనముల్ గల్లం శి వాలయంబునను గద్దాకాంచుల్ గద్దు క
ల్గినవారిండ్ల నటంచుఁ బల్కుజిగి మేల్చిం బుష్పలీలాపధూ
జనముల్ వేడుకకాండ్రతో వెలయు వాచాప్రాణి గీర్తింపుచున్.

58

వ. ఇవ్విధంబునం జని యమ్మునిదివివర్గంబు మఱియు. 59

లయ గ్రాహి.—

చంచలపుమించులత లెంచఁదగు చంచలరుచించుకల యించుల కలంచి గమకించుం
బొంచుక మదించి నిరసించి జీగిమించి నడసంచు ధరమించుఁదగనంచు మది నెంచుం
జంచలవిలోకనకళాంచల రహించె భిళియుచు నులియుచు పటనంచయమటంచుం
గొంచకవసింపెననుకొంచుఁహరించు వెలచంచలదృగంచలల మచ్చికలుగాంచున్.

మ. గమకించం జనుదోయి భారముననుక్ గొనెల్ల నాడంగఁ దో
రముగానిద్దపుచెక్కుటద్దములవర్ణ స్వర్ణ తాటంకదీ

- ప్తిమిటారింపఁగ నవ్వవెన్నెలలు గల్పింపం బురి న్నాన్యటన
ద్వములం జేరు నవోధలైన గణికాశండంబులం జూచుచున్. 61
- మ. గొనబుంబంగరుటందియ ల్పారయ నిగ్గల్ దేరు క్రొంబైతిసి
మిణుకుంగుచ్చలకొంగుజాతిమగతా మేల్ మెట్టెలుం జీరగా
నుచుగెంపుల్ జగజుపుకమ్మమెఱుపుల్ నూల్కొల్పి దేవాలయం
బునకుం బోవు ప్రసిద్ధవారవికచాంభోజాస్యలం జూచుచున్. 62
- మ. అనదుం గొ నసియాడఁ గొప్పులపమున్ హారంబు లిట్టట్టు దుం
వెనలాడక మణికర్ణ పూరము యి కంపింపం గలా పోరుకుం
దనుమక్రిలు దిగంతదేశముల సాంద్రజ్యోత్పన్నకల్ బూన్ప నా
రసి పూదోటుల కేగు జారవరితారాజి నివ్విలోకింపుచున్. 63
- చ. పలుచని చెక్కుటద్దములు బంగరు క్రొంజిగ మేనుడిఁగెలు
గలకలనవ్వు మోములుచు గమ్మనిమోవులుఁ గప్పకెండుకల్
గులుకుమిటారినిబ్బరపుగుబ్బలు లేనదుముల్ చెలంగ వి
చ్చలవిడి వీధులంజనెడి జవ్వలులా గని సుస్తులింపుచున్. 64
- చ. నెలకొని యాత్మ నేత్రములసిటు గనుంగొనలేక సిగ్గునక
జలమును నెమ్మనమునఁ జెనంగొనఁ గుత్తుకబుటిసిట న
గ్గలికఁ దపంబునేసి సరిగాంచక పద్మము లాత్మ మకతం
గలిగెనటంచు నెచ్చుకొను కన్నెలమిన్నలచెచ్చుఁ జూచుచున్. 65
- సీ. జలదముల్గురులతో సాటిపూనఁగలేక కలవచూపుల సరిగాంచలేక
రేవెల్లముఖలీలతో వాదు గొనలేక నునుమోవితో బింబ మెనయలేక
చిందంబు కందరా శ్రీభరింపఁగలేక గిరులు గుబ్బులదీటుఁ బొరయలేక
జఘనముల్ నైకతస్థులలతో నెనగాక ననఁటు లారులమెల్లి గొన గలేక
తే. ధూమమై నీటఁ బడి చిక్కి తుదలఁ బండి, కంధిలో డాఁగి రాగియై గాలికెగిరి
పట్టలాడ్వంగఁ బడెనంచుఁ బ్రజలు పలుక, నలరుపూ బోండ్ల వీధినందంద గనుచు. 66
- చ. నడుముల సాటిచాలక ఘనంబగు సిగ్గున వీఁగి గండ్లయం
దడవులు గోనలకొ గువాల న్నార్తి జొరంబడెఁ గోడెనింగముల్
జెడలననుంబు గన్గొనక చిల్వలు సేరె రసాతలంబటం
చెడనెడ లోకులెంచగ రహించుపడంతుల మేలుచున్. 67
- చ. జిగిదళుకొత్తుపల్లరున చెక్కులచక్కదనంబు మేసిడాల్
సొగరుమిటారి చన్నుంగవభౌంకము దాడిమబీజపంక్తులం

దగినమెఱుగుటద్దముల దట్టపు మించులవైడిమండలం
జెగుడు నటంచు లోపలు సుతిపడ బురిగల బోట్టః జూచు మకొ.

68

కా. మల్లిచంబకశేఖరీ వసళ కమ్రస్సారసారభ్యమల్
భుల్లంభోరుహకైరైకగురభిన్నార్తుల్ పటిరావసీ
బోల్లాలిక్యసుగంధముల్ మధుపమాయూరారవంబుల్ విభా
సీల్లం జెన్నగువన్యలం గనిరి సన్నేరాననాభోజులై.

69

క. రాజీవకుముదకైరవ, రాజీవ భ్రమరవ భ్రరావభ్రమరీ
తేజఃపరిపూర్ణంబై, రాజీలైదు సారసాకరంబులః గనుచున్.

70

సీ. కొడిగట్టుటకు నొంటిసొనకంబములనంటి నాకలిలాలక్షణములు గాంచి
కూటంబునకుః దారి కొత్తళంబులఁజేరి గ్రమ్మనందన మరుద్గతుల కరిగి
పొడుపుకొమ్ముల నిక్కి తడవి యిచ్చుక యెక్కి మిన్నేటివేడితామరలఁ జిదిమి
గములై యలంగాల గాపుండి జేజేల సంగీతరసపుష్పిళంకచేసి

తే. భట్టులు విహరింప మణిగణసాసారసాధ, గోపురాట్టాలకధ్వబోద్ధీపితద్యు
చుందితావరణోన్నతిస్తూయమాన, పాటన శ్రీవిచిత్ర మాకోట చూచి.

71

సీ. ప్రాసాదవలన శుభద్రాధస్పర్శ జీ భూతభూరితరంగ భూక్తరణము
రాజీవమార్చ నక్రమాచూఢారజంఘాలయనిఖ వెళ వెళరవంబు
అతలరసాశలాంతాగాఢసౌభూర్ణ సర్వతోముఖ కళాసముదయంబు
బంధురోభయదరీ భంగాహతోద్ధాత డిండిర తండోపతందపభము

తే. కనకకైరవ కహ్లాం కమల కుపల, చక్రచక్రాంగరోలంబసారసప్ర
భంజన సమంజసవిహార రంజనైక, ధామ పరిఘాలనద్వినోదంబుఁ గనుచు.

72

వ. ఇవిధంబునం జని చని వెండియుం.

73

మ వినియోగంబుల వారు చేరి నికటోర్విం గొల్వఁగా నిట్లు లా
య్యన సానందుని వెంటఁదోడుకొని చిత్రాలంకృతప్రాభవా
వనమా పట్టణరాజవీధి యనుచుకొ వాకొప్పిధిమైఁ గాలుఁ డ
ల్లన తా నిట్లనె మానితో నగరిలీలాశ్రీలు గాన్నించుచున్.

74

మ. కనుఁగొంటే జటిసార్వభౌమమణి రుగచ్చంద్ర శాలాశ్రీ
కనదంభోరుహలోచనా మధురసం గానామృతాసారశీ
వనలీలాప్రవణైకతాప్రవణులై వర్తింపుచున్నారనం
బునఁ జివ్వందెగి యిష్టభోగవిభవంబుల్ గాంచు వీరుల్ చుమీ.

75

క. పరికింపు మదె విచిత్ర, స్ఫురిత మహాసాధకనకపుత్రీ లీలా
భరితగవాక్షస్థలముల, గురిగాంచిన సోమయాజికులు వారుభుమీ.

76

సీ. హేమరంభా స్తంభ దామప్రతీహార నిలయాళి నుండు దాతలబిడారు
మాణిక్య పీఠసముజసాలయరాజి గురుభక్తి విశ్వాన వరులనెళ్ళవు
మాక్తికతోరణమయని కేతనపంక్తి సత్యభాషావిచక్షణులగీము
బంధుర సంగీత భవ్యపద్మశ్రేణి హరిహరసమబుద్ధి చరులతావు
తే. మర్దల శ్రుతి తాళసమృద్ధినద, నాట్యకోలాహలాత్సవానందకంద
మందిరంబులు దానధర్మప్రవీణ, మానసుజ్ఞాన సుపన్నముతుల వీడు.

77

మ. గొనబుదేకులపై మెఱుగుజిగిరంగు గొప్పతేజీలపై
మిణుకుందంతపుతోడు పల్లకులపై మేలొపదార్పణై కుం
దనపుంగచ్చుల యందలాలపయి నందందం బఱారాతిచొ
ప్పన వీటం జరియించు భోగపరులౌ పుణ్యాత్ముల జూచితే.

78

క. ఆదరణపూర్వకంబుగ, నాదండధరుండు పెట నరుదేరంగ న
మైదాంతరంగు డగుచు వి, నోదము లరయుచుఁ పరాధయం డరుగంగన్

79

సీ. పుష్పలాపికరాంభోరుహప్రస్థిత పుష్పకసారభంబులకుఁ జెలంగి
ప్రతిపణ్యకాలాప్రభాసమాన కిరీటకన్యకామణుల సత్కళలు మెచ్చి
యెదురుగా రథవాణిమదగజారాధులై పఱి తెంచు భోగానుభవుల కలరి
శుద్ధాంతకాంతా కు సోదశీతలగుణ గ్రాహ సుప్రమమరుద్ధతుల కుప్పి
తే. పటహచటుల ధణధన్యావృటికతోర, శృభకహహూనినాదభాస్వద్విసోద
వైభవైకప్రతిష్ఠలద్వారముసాను, లరసి కొనియాడు చాముని యరుగునపుడు.

80

కా. ముక్తాసౌధగవాక్షజాలముల సమైదంబున నిల్చి ను
వ్యక్తానోన్యగ శుకీషీకీకలకల నైర్వరానులాపక్రియా
రక్తిం బ్రాధికి వీణెలంబలుకు ధారాశస్వరస్త్రీలుప్ర
త్యుత్తుల్ వల్కి ముసీంద్రు జూచి సముదగ్రోత్సాహులై భామినుల్.

81

ఉ. చూచి నవోదయార్కగతి శోభిలు తాపసరాడ్డహకళా
రోచుల కడ్డుకన్ధిసీతనిరూఢసుధామధురీధురీచో
వీచికల న్నులించుచు వివిక్తనిరీక్షణలక్షణోత్సవ
శ్రీచతురాస్యలై మఱిమఱిం బ్రవరాంగన లప్పు డుబ్బుచున్.

82

క. కనుగొని సంయమనిపురి, పనితారత్నములు శేత్రవైభవలీల
బెనంగొన నొండొరుఁ దమలోఁ, గొనియాడుచు నిట్టు లనిరి గురుతరభక్తిన్.

83

సీ. నిఖిలజగంబులు శేర్పుతోడ సృజించు పుష్కరసూతినాఁ బోలునొక్కొ
ప్రప్తవిర్తించిన సృష్టి పాలింపంగ విలసిల్లు శ్రీమహావిష్ణుఁడొక్కొ
శ్రీమనోహరుండు పోషించుగ లోకము ల్లనయం దణచు శైలధన్వియొక్కొ

మూడుమూర్తులకుం దా మూలమై విస్తయ పరిపూర్ణుడగుబ్రహ్మమొక్క
తే. యటులు గాకున్న నిక నేరి కర్కసుతుడు, నేవనేయంగనోపునే సిద్ధముగను
నారదుడు చెప్పినట్టిసానందహాని, చంద్రు డీధయ్యఁ డంచు నిశ్చయముచేసి. 84

శా. శూలంబున్ గజవర్చమున్ బరశువున్ శుభ్రాంశువోటిరము
స్వీలాంభోదసమానకంఠమణియు నిర్ద్రజ్వలన్నేత్రమున్
వ్యాళప్రాతకలాపము ల్పూరిణమున్ వర్ణించి హానాశకృతిన్
వాలాయంబుఁ జరించుశంభుఁడు సుమీ వర్ణింప నీతం డెలన్. 85

సీ. కనకాంగి యీతఁడా గరళకంఠుపదాబ్జ పూజామహాత్మాహంభోగవర్తి
నలినాక్షి యీతఁడా నరకవృధాభిన్నలోకావనోత్సవాలాకవర్తి
హరిమధ్య యీతఁడా గురుభక్తి విశ్వాస వినయమోదాక్షిర్ణవేదమూర్తి
చంద్రాస్య యీతఁడా నర్మదాభువనప్రకస్తతాపనవంశచక్రవర్తి
తే. యనుచుఁ దమలోన నొండొరు లభిరుతింపఁ, బురపరారోహలానందభరిత లగుచు
మించుతట్టల దోయిళ్ళ ముంచిముంచి, సారె ముత్యాలనేసలు చల్లుచుండ. 86

మ. జమువెంటం బురవీధులం జగుచు భాస్వత్పట్టణ శ్రీవిన్
దము పీఠీంపుచుఁ జూడఁ జూడ మఱియుం గండోపతండుంబు లై
భీమగల్పించుపురివి శేషములకుం బ్రాద్యాద్యుతాస్వీతుఁ డై
యముని గన్గొని పల్కె సంయమివరుం డానందసాందోక్తలన్. 87

ఉ. ఓకమలాస్తపుత్ర సుగుణోన్నత సీపురిరాజవీధులం
దీకరణిం జరింపఁ గనుఁగోరఁచిమాచినచోట వెండి యా
లోకనచేసినట్టు మదిలోపల దిగ్భీమమంది వల్లరున్
మాకడఁ దోచుచున్న దయమానము దీర్ఘము దాని నేర్పునన్. 88

క. ఆనవుడు సంతోషంబున, వనజాస్తనుతుండు మానివర్చునితోడన్
వినుమని చెప్పొ దొడఁగెను, దననగరివిశేషముల నిధానముగాఁగన్. 89

ప. మహాత్మా యిష్టుహావట్టణంబున సకలధర్మాధర్త విధినిషేధస్థాయశ్చిత్తనిరూపణం
బుల కాదికారణులగుసంయమిజనంబు లుండటంజేసి యీనగరంబు సంయమ సీపురం
బు నభిధానంబునం బ్రసిద్ధంబయ్యె నిక్కటకం బిరుపదేతులక్షలనిస్తీర్ణంబై
యందువయోమయంబును రజతంబును మహారజతమయంబును నగుత్రావరణప్రధా
నంబై చెన్నించెఁ బూర్వపశ్చిమోత్తర దక్షిణదిగ్భాగంబుల మరకతసువర్ణ
దుర్వర్ణాయః ప్రకల్పితవర్ణంబులు దేజిరిల్లఁ దత్తద్భూహద్వారంబుల నాలుగుగోపురం
బులు ప్రకాశమానంబులు వెలంగుచుండు నదియునుంగాక యిప్పటికి లక్షయుం
దొప్పిదివేల ప్రధానద్వారంబులు నొక్కొక్కవాటిమొందర నొక్కొక్కగోపు

రంబును నవరత్నకీలితంబులై యలరారు నాలుగులక్షలుఁ బదియాఱువేలు రాజమూర్తింబులును డెబ్బదియైదువేల శివాలయంబులును నన్నియు విష్ణుస్థలంబులును గలిగి దశసహస్రకోటి వీరకింకరవర్గంబు చేతు బలిపాలితంబై రాజిల్లు సీరాజధానికిఁ బల్కి మదిగాఢగంబునం గోటిపూర్వప్రకాశంబై దగ్ధగాయమాన కనత్సనకగోపురంబున హాటకాచలంబుతో మేలంబులొడుచున్నదని యమ్మహాగోపురద్వారంబునం దాపసాగ్రణిదోడ్గ్రాని వచ్చి యచ్చటి పురుషులంజూపి వీరలు సకలభర్తృస్వరూపులు దేశాంతంబున దేశంబులు విడిచి సుకుమారదివ్యమంగళవిగ్రహంబులు గైకొని దివ్యమాణిక్యప్రభాభాసమానకాంచన సమంచితవిమానంబులపై నెక్కుకొని మదీయకింకరు లత్యంతసౌభ్రమంబునం బరిచర్య లొనర్చ విద్యాధరగంధర్వకామి సీజనంబులు తానమానంబులు విసిరిప భూభేరిమృదంగకామాళ శంఖనినాదంబులు చెలంగఁ బరమోత్సవంబున మహనీయగోపురంబుఁ జొచ్చివచ్చియిచ్చటఁదప్త చామీకర సుందరదివ్యమందిరంబుల భాసమానకాంచన ప్రాసాదంబుల భర్తృనిర్మితహర్షంబుల హిరణ్యగణ్య వేదికాసముదయంబులఁ గల్యాణసత్కల్యాణమండపంబుల సౌందర్యతరసౌవర్ణ చంద్రకాలాశలుంబుల కాతమంభరంభాస్తంభసంభృతసౌధంబుల హైమకాసారతీరంబులఁ గనకమయస్థలంబుల యభేచ్ఛనికారింపుచు హేలామహానీయదోలికా జాలికాజాలంబుల చుమ్రులఁ గనుచు బహిర్భాగపద్మముఖులతోడఁ గ్రీడింపుచు గంధర్వగంధసీధురకమనాబంధురసంగీతలాస్యంబులం బ్రొద్దువుచ్చుచు సర్వాభిష్టంబు లనుభవింపుచుఁ సుఖోపవిష్టులై చెడనిపదవులు బరితృప్తిం బొందియుండు రుద్రు సానందమునిపురందరుం డానందభావంబున సప్త సైంధవనందనుంగని ధ్వజీతలంబున సీపుణ్యపురుషు లేమేమివిశేషంబులు నేరిరి మాకుఁ దేటపడ నెఱింగింపుచునైన నమ్మనిశిరోమణికిఁ దరణిజుఁ డిట్లనియె. 90

క. వాపీసూచకటాక, స్థాపన మహానీయదానధర్మార్థులు ని
ద్యాపరతంతులు సత్యా, లాపవిపక్షణులు ధైర్యలక్ష్మీదక్షున్. 91

తే. సమవదంబునఁ బితృతర్పణములు వర్ష, కాలములఁ జల్పి పరమవిఖ్యాతిఁ జెంది
నిత్యనైమిత్తికాచార నిరతు లగుచు, మనసధర్మముల పరమపాపములు వీరు. 92

క. కయ్యము నందడి గని పిఱు, తియ్యక తన్నేలందొర నులింపఁగ రిపుల
జయ్యన బొరిగొని వచ్చిన, యయ్యుక్తమమతులు వీర లనఘచరిత్రా. 93

సీ. ధనము సొపాదించి ధాన్యంబు ఘటించి దుర్భిక్షవేళలఁ దొంటిధరలు
వడకుండ ముకుగొన్న పద్ధతి నమ్మించె నరులపాలిటి కల్పతరువనంగఁ
గొనియాడఁబడి తూము గుంచలము వాడుకఁడి పెద్దసేయించి యడుగు పేద
సాదుల కప్పించి శత్రులకేనియు నుపకార మొనరించి యెరులనొప్పె

తే. బలుకకను గొన్ని వారికిఁ గలిగినట్లు, యన్నపానాదు లిచ్చి ధర్మకైకబుధి
శిష్టవర్తనలను సేవచేసి పుత్రము, మగిన పుత్రులు వీరహా మునివర్యులు. 94

మ. శబ్దముల బ్రోచిన పుణ్యవర్తనలు భాస్వద్యజ్ఞకర్తవ్రతుల్
నిఖిలప్రాణులమై గృహారసము గాన్నింపగ వర్తించువా
రఖలేశాంబుజ దృక్కురాణములు నిత్యంబాను ధన్యాత్మకుల్
శివపూజాపరతంత్రు లేకవనితాశీలప్రతాపాదయుల్. 95

క. దేవాలయంబు లూడిచి, శ్రీవెలయంగ జలము చల్లి శివు బూజింప
బూవులు దెచ్చినభాస్వ, ద్భావులు వీరలు మహాశుభావ మునీంద్రా. 96

సీ. కొల్లాపురము కుంభకోణంబు కమలాలయము వృద్ధకాశి చిదంబరంబు
కాశి గోకర్ణంబు కాంచీపురంబు శ్రీకైలాసు వేంకటాచలము కాళ
హస్తి యహోబలం బాదివరాహంబు రామేశ్వరంబు శ్రీరంగనిలయ
మరుణాచలంబు వేదాచలంబు జనార్దనంబు శ్రీవైద్యనాథంబు మధుర
తే. జంబుకేశంబు మధ్యార్జునంబు మర్త్య, భూతపతిగిరిమొదలైన పుణ్యతలము
లర్థి సేవించి మిగలఁ గృతార్థులైన, ధన్యచరితులు వీరలు తాపసేంద్ర. 97

సీ. పాపకర్మలలఁ బడకుండఁ బ్రాణులభేదంబు మాన్వి రక్షించువారు
చుండు దెచ్చిన వారిచావు దక్షింపుఁ జేపట్టి రాక్షసులు దెచ్చి పెట్టువారు
వన్నగగ్రాహికిఁ గొన్నిరూక లానంగి ప్రాణులచేతి వడిఁ బొవువారు
మందువేసవి నీళ్ళు కుండలతోముంచి పసులకుఁ బోసి కాపాడువారు
తే. గలిగె బుణ్య మటంచుఁ బాపలకు మాపు, తగినశయనంబు లిచ్చు నుదారమతులు
బుడమి జేజేల దీనత్వ ముడుపుకులు, మొదలుగాఁగలవార లీపుణ్యధనులు. 98

సీ. ఒక్కసిప్పలవృక్ష మొక్కటిసినుమంద మొక్కవటోర్విజ మొక్కబావి
దశతిం ద్రిణివసుధారుహంబులు బిల్వతరువులు మూడుచూతములు నాలు
గైదుశరీకచెట్టు లటమూ డువెల్లమాఁకులు మూడు సీరితి వెలయుతోవు
లీడేర్చి బాటల నెండకాలంబులఁ జప్పరంబులు గట్టి జలమువోసి

తే. నట్టిపుణ్యులు కన్న సొమ్మంత యొసంగు, నిస్పృహులు రిక్తజనశీర్షనిలయచయము
లుద్ధరించినవారలు బుద్ధిబోస, నన్యకాంతల దల్లిమర్యాదగాఁగఁ
దలంచు సుగుణులు వీరలు ధర్మచరిత. 99

క. ఒడలు గడిగించువారలు, విడువక శివు మ్రోల నాట్టువిధి నల్లినవా
రుదురాజకేఖరునకుక, గొడుగులుఁ బడగలును బట్టు కుశలస్వాంతుల్. 100

తే. గంగ కేదారతీర్థము ల్గదియ వలయు, దనువుగలిగిన ఫలమంచు దలంచి తలంచి
తీర్థవాసులఁ గొంచు నాతిభ్యపూజ, నేయు పుణ్యాత్మకులు వీరు శిష్టభావ. 101
సానంద—5

- క. గయలోఁ బిశ్చదేవతలకు, నియతిం బొడంబు పెట్టు నిర్మలచిత్తుల్
భయముది శరణుచొచ్చిన, దయఁ బగతుఱు నైనఁ బ్రేమ ధర్మలు పీఠల్. 102
- సీ. కార్వానశయనంబు కంబళదానంబు మహిషదానంబు నామలకదాన
మజదాన మార్ద్రాకృష్ణాజినదానంబు లవణదానంబుఁ దల్పప్రదాన
మంబరదాన మయఃఖండదానంబుఁ దైలదానంబు విద్యాప్రదాన
మాషదానంబు కూశ్మాండదానం బిత్తుఖండదానముఁ గలకండదాన
- తే. మాధరణదాన మఖిలఫలైకదాన, మాజ్యదానంబు గుడదాన మబుదాన
మవని తాంబూలదానంబు లాదిగాఁగఁ, జేయు పుణ్యాత్మకులు పీఠ శిష్టభావ. 103
- క. ఎలమి స్మిరతముమోదుగు, పులియలలోఁ గుడిచినట్టి పుణ్యాత్మకులు
బులికిని లోపడుభేళువు, నలిఁ బడకుడుగఁ గాచిన మహాధీరుల్. 104
- ప. ఇతైఃకంఠం గొన్నివిశేషంబు తిఱుంగం జెప్పి యచ్చొట్టు పెడలి యెల్లచోఁ బురో
భాగంబున సుతరద్వారంబున సుధారాశియుంబోలె ధాళభశ్యప్రభావిరాజమా
నందై ణోటిచంద్రమండలాంబుల బెండువడంజేసి కైలాసశైలసంకాశందై వెలుంగు
చున్న దని యమృతరజకగోపురద్వారంబు దాపునకుం దోడ్కొనిపోయి య
చ్చట పసియించియున్న పుణ్యాంగనలం జూపి యాయోమారత్నంబులు పతివ్ర
తాత్వవిశేషంబుల మెలంగి ప్రాణాంతరంబునం దత్కేశరంబులు ధరణీతలంబునం
దిగనాడి దివ్యసుందరశరీరంబులు కైకొని దివ్యగంధంబులు దివ్యమాల్యంబులును
దివ్యాంబరంబులు దివ్యభూషణంబులును ధరియించి యగ్నియుంబోలెఁ దేజరిల్లుదివ్య
పుష్పకంబుల నెక్కి గరుడకిన్నరచారణయక్షగుహ్యకరాజవనేత్రలు ఛత్రచామ
రథ్వజవ్యజంబులు వేయ మహావైభవంబులఁ జెలంగి తమతమపుణ్యంబులవలన నిజ
నాథుల నభోగతిం బడకుండ నముద్ధరించికొని యమృదిరద్వారంబు సొచ్చి వచ్చి య
చ్చటం గల్గరజితరాజితప్రాసాదంబులరజతమంటవరచితరుచిరాగారంబులఁ గాఁపు
రంబులుసేయుచు సుగంధభంధురపద్మాకరంబుల జలక్రీడలాడుచు మృదుల
తాంతశయ్యాశలంబులం బవ్వళించుచు ఘుమఘుమఘుమాయమానోద్భావ వనంబుల
విహరించుచుఁ గలకంఠ నీలకంఠ శుకకారికాచంచరీకసంచారసినదబృందంబులనా
నందించుచుఁ గిసలయకునుమలతాగారంబుల నివసించుచుఁ గాశ్మీరకర్పూరపాతీర
వారిద్రాసంకలితపంకాంగరాగంబుఁ జెన్నొందుచు నీధవిద్యాధరమృతకాళినులతో
నైత్రములాడుచు వేణువీణానినోదమ్మల మోదింపుచుఁ బ్రాణవల్లభులఁబంచభల్ల
క్రియాకలాపంబుల గాథాలింగనంబుల సుధామధురాధరపానంబుల దశవిధ
చుంబనంబులఁ జిత్రబంధంబులఁ గలంచి మెప్పించుచు నివ్విధంబునం దరుణు
లవలన కాశ్వతైశ్వర్యంబు లనుభవించుచు మన్ననసామ్రాజ్యం బేలుచుఁ గాలంబు

గడుపుచు నిమ్మనాశలబులం బెంపొందుచుండు రనిన నీసుదరీజనంబు లవనీతలం
బున నేమేమి సుకృతంబులు చేసిరి వినిపింపు మనిన నయ్యతిశిఖామణికి ద్యుమణి
నందఁడు డిట్టనియె. 105

చ. అనలముఖాబుర స్వెడలునట్టి లతాంగిని గాంచి తద్వయం
డనిశము ఘోరపాపరతుఁ డైన నడచి మదీయ కింకరు
ల్ల నమున భీతిగ్రమ్మగఁ బఱియింతు లొడు రనంతరంబ త
ద్వనితనిజేతుఁ గూడుకొని వచ్చువిమానవిచిత్రయానయె. 106

తే. కాన నుత్తమధర్మంబు కంజముఖికి, నాత్మనాథుండు మృతి బొందు నవసరమున
వహ్నికీలదేహంబు వదలవలయు, నింతకన్నచు ధర్మంబు తెన్ని సలికి. 107

ప. అట్లయినఁ బ్రాణేశ్వరువంశంబు పదునాలుగు తరంబులవారి జనకునివంశం బేడుత
రంబులవారి సముద్ధరించుం గావున నిచ్చటిమచ్చెకంటుల సుకృతవిశేషంబులు
గొన్ని వివరించెద నాకర్ణింపుము. 108

మ. పురుషుం డీల్గిన వేదనంబడక సత్పుత్రాదిమిత్రులచుం
బివేట్టించి యనేకవైఖరులఁ జెల్చి స్వారిసూరార్చి త
ద్వరునికో మానసభీతి నిల్పికొని దుర్వారజ్వలశ్వాలికా
స్ఫురదన్ని నిజదేహము ల్వదలు నీభూబోజులం జూచితే. 109

నీ. కలనైన మగనివాక్యము జవదాఁటక వరునిఁ బ్రత్యక్షదైవముగ నెంచి
ప్రియుఁ డారించిన పిదపఁ దచ్చేమిన్న మింపుమీఱఁగ భుజియించి వరులఁ
దలయెత్తి చూడక యలుగక నాథులొ నెదురుమాటాడక యిష్టబాంధ
వులఁ గలకొద్దిలో నుపచార మొనరించి చిత్రేశుచిత్తంబు చెలఁగ మెలఁగి
తే. యిరుగుపొరుగుల కేగక యెల్లవారుఁ, దగ నులింపంగ మని మనోధవుఁడు నిర్గ
తాసుఁ డయినను దక్షణ మనలశిఖిల, దనువు దిగనాడినట్టి సుందరులు వీరు. 110

క. అత్తల మామల న్నగల నన్నలఁ దమ్ముల వందనీయులం
జిత్రము నోవ్వల బల్కక విశేషగుణంబుల రూఢికెక్కియ
త్తుత్తమవృత్తి నాథు మనముబ్బ నవర్యలు సేసి మేలముల్
చిత్రజాకేళి దక్క మఱిసేయక వర్తిలు మత్తకాళిముల్. 111

౪. ప్రాణేశుఁ డారించక మున్నె యెన్నఁడు భుజియించుటకు బుద్ధిబుట్టినక
పతిదను విందింప బ్రాల్చి కింతయు లేక కోపంబును లేక మగుడ
నాథుండు మేలుతొనక మున్నె మేల్కొంచి నిత్యకృత్యంబులు నెరయఁ దీర్చి
వివిధమంగళ సమన్విత గాకమున్నె తద్వల్లభుఁ గదియఁ బోవంగ నోడి
తే. తనదుచాతుర్య మింతైన ధవునియెదుటఁ, జూపనొల్లక మగని కసూయలేక

సామ్య లేదని పలుమాటు జోలి యిడక, మని సమీనేక్షణలు మీరు మునివశేష్య.

- సీ. పరదేశ మేగిన పతిరాకఁ గోరుదుఁ గించనలొక్కలి గొంచెపటిచి
యటు లున్న తఱి పరుఁ డనుచుండె నని చెప్ప మునముతో వాటిటి కెదురుకొయి
పదముల నీర్హార్పి భవనాబురకుఁ దెచ్చి విశ్రమింప ననున్చి వివిధదుచులు
పుట్టఁగ వంట గొట్టునఁ జేసి స్నానంబు సేయించి పిదప భుజింపఁబెట్టి
- తే. భోజనంబైనవెనుక తాఁగఁగ మొరఁగి, పఱపు సవరించి విభుఁడుదుఁ బవ్వళింపఁ
బాదపద్మంబు లూరుల వైచి జేర్చి, యెత్తి పతిసేవ గావించు నువిద లనఘ. 113
- తే. ప్రాణనాథుండు సంతోషపడినయెడల, సంతసించును విభుఁడు సంతోష మెడలి
యొప్పు చేళల సంతోష ముడుగు వికచ, లోచనలు మీరు తాపసలొకవర్గ. 114
- తే. ప్రాణనాయకుమిత్రులఁ బ్రాణసఖులు, గాఁగ మని నెంచి విభురకుఁ గానివారి
నోరగింపుచుఁ గనుఁగొని యున్చి మనిన, మానినీమఱు లార్యసమ్మతవిచార. 115
- క. పురుషుండు గడపిన వ్రతమూ, బరమం బని సలిపి యచి పల్కులు నిగమా
దరము లనియుఁ దలపోయుచు, పరునకు శుక్రావసేయువారణయానల్. 116
- తే. విభుఁడు గోపించుచేళల వెగడువడక, చిత్తగోరునివర్సంకసీమదాపు
భూమివైఁ బవ్వళించి స్వస్వామికరుణ, జెందఁగోరిన వికచరాజీవముఖులు. 117
- తే. చెఱఁగుమాసిన నాల్పార్థ జరుగనిచ్చి, స్నాన మొనరించి ధాతవస్త్రంబుగట్టి
తగ నలొకారములు దాల్చి ధవునిమోముఁ, గాంచకన్యలఁ గనని శృంగారవతులు.
- క. చిత్తేతుఁ డన్యవనితా, యత్తుడై యున్ననప్రియంబులు దగఁ బ
ల్లెత్తు బల్కు యెప్పుటి, చిత్తములొ భక్తిగలిగి చెలఁగిన పఱఁతుల్. 119
- ఉ. రామవికాలవైఖరుల రుభి యరందగి నాథుకార్యమం
దేమఱి కిష్టమంత్రి తెఱఁ గేర్పడ భోజనవేళ మాతృహో
భానుహితంబు సేయుచుఁ గృపణ రతితంత్రము వారకామిని
శ్రీవెలయంగఁ దాల్చి పతిసేవ నరుంధలఁజోలు భామితుల్. 120
- క. గౌరీవ్రతంబు లక్షీ, చారువతీవ్రతము సారసప్రభుచంద్రా
చారవ్రతములు నోములు, వారక సన్నిససోజవదనలు వీరల్. 121
- క. ఇందుధరమందిరాంగణ, మందముగా నలికి పూసి యందు విచిత్రా
నందకసలీలముగ్ధులు, పొందుగ నవరించునట్టి పుష్కరనేత్రల్. 122
- క. గంగాధరుఁ డూరేగిన, మంగళహారతు లమర్చి మంగళములు వా
డంగలిగిన పుణ్యాంగన, లా గంటే దివ్యమంగళ వ్రదమూర్తి. 123
- వ. అని యొషిధర్మంబులు ధర్మం డెఱింగించి యచ్చోటు నెడబాసి ముందర పూర్వ
ద్వారగోపురాబున స్తవనీయసవరత్న ప్రభాచకచ్చకిత కాంతిసంతాన దంతుర

కపటంతులై త్రివిక్రమావతారుండైన విష్ణువైభవంబున విష్ణువదంబు నొరయుచు
 నకలకళాపరిపూర్ణంబై బ్రహ్మంబు తెఱంగున వెలుగు చున్నదని యద్వివ్యగోపు
 రంబుచెంతకుం దోడుకొనిపోయి యచ్చో విహరించుచున్న పుణ్యధనులం జూపుచు
 వీరలు బుద్ధిమంతులు మరణసమయంబున మోహబంధంబుల విముక్తులై మోహన
 దేహంబులు ధరియించి వజ్ర వైడూర్య మరకత పుష్కరాగ కీలిత హాటక
 కిరీట గ్రైవేయ మకరకుండల కేయూరహార కంకణాంగుళీయకమండన మండి
 తులై పీతాంబర పరిధానులై సుగంధబంధురచందనాగరు కర్దమాదిలేపన ఘుమం
 ఘుమచ్ఛరీరులై నిశాంగదీప్తులు దిక్కులూ బిక్కుటిల్ల మహాత్మాహులై
 దివ్యదుందుభిధ్వానంబుల దిక్కుంజరంబులూ జెవుడుపఱుచు నవ్య మాణిక్యమయ
 విమానారూఢులై వ్యోమవదంబునం జనుచెంచు నవనరంబున గంధర్వచందన
 గంధులు చారణచారుముఖులును నాగ నాగేంద్రయాసలును విద్యాధరహరిమధ్యులును
 యక్షరాజీవాక్షులును గిన్నరసుందరాంగనలును గీర్వాణసింహాకంఠులును సము
 త్క్రంతాకుంతిజవిభవంబుల నెదుర్కొని యూడిగంబులుసేయం జెలంగి యరుగు
 జేర నాసేయు సముచితాసారంబుల కానందకందశితవృద్ధయారవిందులై చార
 లిమ్మహాగోపురంబు సొచ్చి వచ్చి యిచ్చట మరకతసోపానవిరాజితమంటపంబుల
 వానవోపలభాసుర స్తంభగుంభిత చిత్రవస్త్రవితాన ససేనముక్తామణి తోరణాలం
 కార ప్రదీపిత సుధామయసౌధంబుల వజ్రమయసౌభంజికామనోరంజన వా
 తాయనాయాత శీతల వాతపోతనంకర్మిత నికేతనంబులూ దుహినకరకాంత వేదికా
 ప్రదేశంబుల నకలపరిమళమిళిత పుష్పదామంబులం బుడంకిసీలోత్పల వండమం
 డితమరాళ క్రాంచరథాంగసంగతశృంగార సరోవరంబుల నందంద సందడిం దిరు
 గులాడుచు బోగహంసయానలతోడం బుంభావనం భ్రమసంభోగంబుల భోగించుచు
 నవ్యయసౌఖ్యంబుల దనిఁ దీర సుఖయించుచున్నవారలనినఁ దనమనంబున విస్తయ
 సంభీమంబులు వెనంగిన మునివరుం డర్కనూనుం గనుంగొని.

124

క. ఈసజ్జను లేపుణ్యముఁ, జేసీరి భూలోకమందుఁ జెప్పమనుడు నా
 భూసురలోకేతుం గని, యాసూర్యకుమారుఁ డిట్టు లనియెన్ బ్రీతిన్.

125

సీ. అరుణోదయంబున కటమున్నె లేచి నద్విధిశివస్తోత్రము ల్విష్ణుస్తోత్ర
 ములు న్వయంభువునామములఁ బఠియించుచు బాళువతుల మహాభాగవతులఁ
 దలంచుచు పుణ్యతీర్థంబులు నొడుపుచుఁ గాశ్యాదిదివ్యనగరములెన్ని
 నీతామ్రమఖపుణ్యశీలల నుతియించి భాస్కరప్రభృతుల భజనచేసి

తే. తపనఁ దుదయింప విహితకృత్యములుదీర్చి, పూతచేతస్కులై మనభూమిజనులు
 దమ్ముఁగనుంగొని పాపబంధములవలన, ముక్తులగువారు వీరలు ముఖ్యుచరిత.

126

సీ. మాఘకార్తిక ముఖ్యమాస దినంబుల స్నానంబుఁ జేసిన కాంతనిధులు
చాంద్రాయణప్రతాచారంబు వదలక నల్లిన పుణ్యవిజ్ఞానపరులు
నాకాల మికాల మనక భుక్తంబులు నిత్యంబు గావించు నియతరతులుఁ
దగ జరావేళలఁ దల్లిదండ్రుల కుపచారంబు లొనరించు చారుమతులు

తే. సత్యమెన్నండు విడువని సారమతులు, శీలమెప్పుడు గల్గువీశేషధనులు
ప్రమదలకు మర్మమియ్యని ప్రమదమతులు, నవని దైవనహాయు లైనట్టిజనులు. 127

సీ. గంగలో స్నానంబు గావించుపుణ్యులు గౌతమీనది గ్రంథ కలవహారులు
కేతకీనది మునిగిన శుద్ధచిత్తులు యమునావగాహను లైనపునలుఁ
దనువుఁ బ్రయాగఁ ద్రోచిన కృతకృత్యులు పెన్నిధానముఁ జేయు పృథులయశులు
కావేటిసిట నంగముఁ ద్రోచుభక్తులు సర్వదాంభోకేళి నడుపు బుధులు

తే. నిందుసూర్యోపరాగంబులందు జలధి, మజ్జనంబాడు దానధర్మప్రసీఱు
లంబురుహమిత్రుఁడుదయింప నరుచినంబు, బాహ్యతీర్థాభిషిక్తులౌ భాగ్యయుతులు.

క. ఏకాదశీవ్రతస్థులు, శ్రీకందరు సోమవారలశీలనమేతుల్
శ్రీకృష్ణాష్టమి పితృతిథు, లేకాలము నడుపునట్టి యిద్దరతితుల్. 129

సీ. కమలాపునకు నమస్కారము ల్పండ్రెండు నిరతంబుఁ గావించు నియమపరులు
నొరులధర్మంబున కుత్సాహ మొందిన పరమకృపావేశభావనిధులు
మదమత్సరంబులు హృదయసీమలమాని బుధులెన్నవర్తిల్లు పూతమతులు
గౌరీశ మాధవా గారంబులకుఁ బోయి దండము ద్వేషింప తత్త్వవిదులు

తే. కలిమి స్థిరమని నమ్మక కలిగినపుడు, గుప్తదానంబు సేసిన కుతుకరతులు
హరిహరాత్మక మగుకృత్యయందుకొన్న, చిరయశోసీతిమంతులు సిద్ధపర్య. 130

తే. దైవపితృకార్యములు దక్క దక్కుతిథులఁ, దీడిపంటలు మొదలుగా పండిరేని
సదమలాత్తుల కిడ కేకసాక్షిగాఁగ, భక్షణము సేయనొల్లనిభవ్యమతులు. 131

పంచచామరము. ఆలేఖము ల్వాసంగఁ గట్టి యందు సత్పురాణముల్
మెలంగ వ్రాసి శిష్టులైన విప్రకుక్షి కిచ్చువా
రలు నైఱుంగుటుంగరా ల్వరాలుఁ బట్టుపీఠెలు
గురుప్రవర్యు లెన్ననియ్యఁ గోరుపుణ్యవర్తనుల్. 132

క. వట్టిన సప్రోతము ల్లుద, ముట్టిన బాటించి విఘ్నములు గాకుండ
స్మృత్తిన నుద్యాపన మెదఁ, బుట్టిన వేడుకలఁ జేయు పుణ్యాధీనుల్. 133

చ. కపటము లేనిదా రొరులకల్పి కసహృదః బొందకున్నవా
దుష్కృతి సేయసాధుజను లుత్తమచిత్తులు నిత్యపూజ్యులక

గృహజాలః బ్రోచువారలడఁ గీడుఁ దలంపనివారు మంత్రముల్
జపములు సల్పువారు విరసంబులు మానిన సిరిశోవిదుల్.

134

తే. కుతపవేశల వాకిటఁ గొంతసేపు, నిలిచి యతిఘంట వచ్చిన నిలయములకుఁ
దోడుకొని వచ్చి కాళ్లకుఁ దోయమిచ్చి, పక్షిభుజియింపఁ బెట్టిన ప్రమదమతులు.

మ. అని యీచందమునకొ దివాకరసుతుఁ డచ్చానితోఁ గొన్నిపు
జ్ఞానిధానంబు లెఱుంగఁ జెప్పి మఱి సానఁడు స్విలోకించి యి
ట్లనియెన్ మత్పుటభేదసంబునకు ముఖ్యద్వారము లొల్లఁ జ
య్యనఁ గన్గొంటిరీ మూఁడు చిక్కులు విలాసాయ త్తచిత్తంబునన్.

136

క. దక్షిణపువాకి లింకకొ, వీక్షింపం దగవు గాదు వినుఁడు మదాఞ్గకొ
శిక్షింపంబడు పాపుల, కాక్షోణీశలము నిలయ మనఘపరిత్రా.

137

క. అది దుస్తర మది ఘోరం, బది దుర్గుట మది మహోగ్ర మది సంతాపం
బది దుష్ప్రభ మది దుర్భర, మది దుష్పహ మది కళోర మది దుఃఖదమున్.

138

క. చనరా దది వినరా దది, మనమునఁ దలపోయరాదు మఱివున నైనకొ
గనరాదు మిష్టుబోలుల, కనఘాత్తా దుర్నిరీత్య మది దుర్గతులన్.

139

ప అందు ల్రహ్మన్న శివన్న పశున్న స్త్రీన్న గర్భన్న మిత్రన్న కృతన్న ప్రభృతి
త్రూరచిత్తులును నిగమద్వేషులును నిలకంత దూషకులును విష్ణువిరోధులును విశ్వాన
ఘాతుకులును సకలఘాతుకలును స్వామిద్రోహులును మొదలుగాఁగల దుష్క
ర్ములు త్రుటికాష్టానిమేషకాలంబులుండైనంగాని నిలుపులేక పడనిపాట్లు బడి దుఃఖ
దహన దండవ్యామాన మానసులై వేదనం బొరలుచు నున్నవారలు మహానరకద్వారం
బులు మిష్టువంటి మహానుభావులు స్వచ్ఛమందైన భావంప భావ్యంబులు గావు గావున
నమ్మరులు మరువవలయు మరలుం డనిన దరహానీతముఖారవిందుండై సానందుం
డరవిందమిత్రనందనున కిట్లనియె.

140

ఉ. పంకజబంధనాత్మభవ పల్లరు నాదెన లేనిపోనిదు
శృంకలు నెచ్చిపెట్టెదవు చాలుఁ బురాణము గట్టిపెట్టు ర
ప్రింకిట విన్నము ల్వలకు కేమియు సర్వముఁ జూచికాని తే
మంకరలీలఁ బోదగదు మాటికిమాటికి మాటలేటికిన్.

141

క. మేలుం గీడును రెండును, బోలకొ సరియట్లు దలఁపఁ బొందకయున్నకొ
జాలింబడు నమ్మనుజాఁడు, వాలాయము గావునను దివాకరతనయా.

142

తే. అది సకల్ప మొనరించునట్టికార్య, మందు మేలైనఁ గీడైనఁ బొందుపఱిచి
నిర్వహింపనినందుఁ దుర్నిలిపరుఁడు, వాఁ డనామికుఁ డఖిలభూనలయమందు.

143

- క. కావున నాద్వారంబుకొ, భావం బలరంగఁ జూపు వదవద యనినకొ
నావుడు శమసుం డమ్మనితో వెంచుచు నిట్టులనియెఁ దోరపుభక్తిన్. 144
- క. అయ్యో విను మవ్వాకిలిఁ, జయ్యనిఁ జూపింప మానసంబునఁ గోపం
బెయ్యెడనైన నం బొడమునొ, యియ్యెడనని వెఱచి తింతె యదియంగాకన్. 145
- క. మీవంటిదివ్యపురుషుల, కావాకిలిఁ జూపఁ గీడటంచు న్నదిలొ
భావించితి వేటొండొక, భావమునం గలుగఁబోదు పరిహితచరితా. 146
- క. అచోట్టఁ గల్గునరకము, లచ్చెనఁటులఁ జూడ వేడుకైన న్నే లా
పొచ్చెములే దిఁక నాదెన, మచ్చిక విచ్చేయుఁ డుచు మార్తాండి వెనన్. 147
- తే. అమృతాత్మని దోడ్కొని యచటువాసి, భయదలీలల బ్రహ్మాండభాండపెల్ల
నంధకారసమాక్రాంత మైనయటులు, దనరి వెగడొందు దక్షిణద్వాభూమి. 148
- ఉ. కాటుకతోడచందమునఁ గట్టెదర న్నయనాత్రికృన్నిరా
ఘాటకతోరగోపురముఖస్థితిఁ జేరినఁ గాలభృత్యు లా
స్ఫోటనఁ దత్కవాటములు బోరునఁ దెర్వగ నిల్చి కాంచి ర
కొట్టుమహాంధకారఘనఘూరితఘోరకరాశిదేశమున్. 149
- కా. ఆదేశంబునఁ గల్గునారకులయార్తారావ మాలించి యా
భూదేవాన్వయమస్కర్మిన్ద్రుచరణంబు ట్టొట్టుపొలొంద లీ
లాదక్షిణిని గాంచి పల్కె జముఁ డుల్లాసంబునం దేవ మీ
కీదుర్వాసముఁ జూడ వేడుకయినకొ హేలొనోదంబునన్. 150
- క. రమ్మని యమ్మనిఁ దోడ్కొని, యమ్మార్తాండియు విలాస మలరం జనుచో
నమ్మతి నిట్లనె బావజ, నమ్మల కలకలము మిటె నానాభంగుల్. 151
- ప. అని వెండియు దండధరుం డిట్లుచు దేవా యవధరింపు మమ్మహావప్రం బయోమయం
బిది చతుర్థక్షయోజనవీర్తిర్థం బిందు శారవాదిఘోరసరకకూటంబులు గలవు కువల
యంబునందు దుష్టచిత్తులు మహాపాతకోపపాతకంబుల నాచరించి కడపట గర్వశరీ
రంబులు విడిచి ప్రేతకళేబరంబువలనవిముక్తులై యాతనాశరీరంబులు గైకొని మ
దీయకింకరులు దోడ్కొని వచ్చుమార్గంబునం బెక్కవస్థలంబడి యచ్చటఁ గల్గువైత
రణిప్రవాహంబు దాట శక్యంబుగాక ముణుంగుచుం దేలుచు నీదుచున్న కొంత
కాలంబునకు మదాక్షాపాపంబున నప్పాపాత్మ నీడ్చి తెచ్చి యిచ్చటియధిపతులు
సేనానాయకులు కావలివాండ్లు సేయు పారుపత్యంబులు విచిత్రంబులై యుండు
గావున నఖిలజాతులొంటులు మద్భటగోటలచేత బాధింపఁబడి యిందు శోకఘ్నలఁ
గుండుచుండుదు రనుసమయంబున. 152

క. రాజుల రాకలు గని భటు, లోబు దమనేర్పునెఱువు టుచితముగాఁగ
నా జగుయమునిదూతన, మాజము వీక్షించి సంభ్రమంబున భులలన్. 153

చ. పదముల ద్రాశ్య గట్టి యసిపత్ర వసంబుల సీవలావలక్
మెదడులు మాంసఖండములు మేదిని ద్రాశ్యగ నీడ్చి కొందఱు
గుడియల పాలుచేసి యొకకొందఱు గాలినబండరాశ్యవై
నుడుకుచు గొందఱు దఱుముండుడగ గొందఱు గొట్టి యుద్ధతిన్. 154

సీ. కడువాడి బాడిసెల్ గైకొని కొందఱు చరణముల్ గొందఱు నఱికి నఱికి
తళ తళ ముచుబల్లెములు ద్రిప్పి కొందఱు గొమ్ముల గ్రమ్ముచు గ్రమ్మి క్రమ్మి
మెఱుంగు నారసముల మేకులు దూలంగ సోలించి పచ్చఱు జొనిసి చొనిసి
తోళ్లలోఁ బడవైచి రోకండ్ల గొందఱు బొలుపార నలియంగఁ బొడిచి పొడిచి
తే. సానదీరినకత్తులఁ బూని వేగఁ, గొందఱిని బట్టి నాలుక ల్లోసి కోసి
కఱుకుటంబులు తెత్తి భీకరముగాఁగఁ, దనువు లాదంబ గొందఱు దఱిగి తఱిగి. 155

సీ. కాలినగాలాల గళమునఁ గీల్కొల్పి త్రిప్పి కొందఱు ప్రాప్త్య దీర్చివైచి
యుక్తులొఱులమీఁద నెక్కించి నృక్కించి కొందఱు నందంద గోడుగుడిసి
కొందఱు గల్లుగాఢులఁ బెట్టి రక్తము ల్పొరుకీరెడలంగఁ జొంకమణించి
... ..

ఱ. పదను గోరుగండ్లఁ బదరక గొందఱి, కండ్లువెలికి నివృత్తపాడ్లు గ్రుచ్చి
చెట్ల కంఠగట్టి సింగాణికొలలఁ, జెడి కొందఱు తొడలు చిదువఱచి. 156

తే. బెబ్బులులచేత గొందఱిపీచ మణుఁబ, జేసి కొందఱు నలుగులచేత గండు
మానఁజేయుదుఁ గొందఱు మహిషతతులఁ, బై ని దోలింతు రధికకోపముమీఱ. 157

కా. శూలప్రాప్తులఁ జేసి కొందఱును సంహోభంబు గావించుచుకొ
గాలంబు న్నెగిడించి కొందఱిని గర్వంబెల్ల మాయంపుచుకొ
వ్యాళవ్రాతముచేతఁ గొందఱును సర్వాంగంబులు గట్టుచు
న్నేలం గొందఱు వైచి తోమరముల న్నిడెల్ల నొప్పించుచున్. 158

క. కొందఱు కండలఁ గోయుచు, గొందఱు శ్రేవులగుద్రెంచి కొందఱియెమ్మల్
చిందఱువంబు సేయుచు, గొందఱుమర్తములు వీడఁగొట్టుచు గడిమిన్. 159

సీ. ఇనుపముక్కులకాకు లొనఁగూడి కొందఱు గఱచి మాంసములు చీకాకుసేయ
గండుదుమ్మెదలు నల్లడల జమ్మని మూఁగి బ్రయయఁ గొంగఱ శరీరములు దొలువ
కాకిసిఠాకిసి చటులభూతములు గొందఱు రక్తము ల్లోలించుండఁ
గుక్కులు చెలరేగి కొందఱిచిఱుదొడ లడరంగఁ దీరిన జడిసి వర్ష

తే. నమదతుండాలములఁ బూని చాచకట్టు, గాఁగఁ గొందఱి బడ ద్రొక్కి గానీవెట్టి
కొండముచ్చులు గొందఱు దుండగములు, సేయ నవ్వేళఁ గింకరుల్ కిఱుగిల్ల. 160

- కా. శ్రేష్ఠం బ్రాజ్ఞలందు జూదరిని కన్దిం బెట్టె బెన్నాములం
శ్రేష్ఠం గొందఱి జేసి యందు బుడమిన్ దేహంబు లంతంతకున్
గుల్లిత్తులుగాగఁ గొందఱిని సఖి ధాత్తులై యిడ్చి పు
డైల్లం గెల్గుచుఁ గొందఱిం బహుళదుఃఖేద క్రియ లేయఁగన్. 161
- క. ఆశోతల కావేతల, కాకరకరికామహర్రికాకాటులకా
భీకరముల కాకొట్టుల, కాకట్టులకట్టె డన్సి యలిదుఃఖతులై. 162
- కా. అబాధ ల్బడలేక నారకులు కుయ్యంజొచ్చి శోకించువా
రిబాముల్ గడలేరవచ్చు భువై నిట్టిట్టుగాఁ బొర్లువా
రాబల్గాయము లట్టెమాచుకొని హాహాకారము లేయింప
రిబన్నంబులగాక యొంటఁగలవో యేమేమిఘోరవృధల్. 163
- వ. అని చింతింపుచుఁ దమహాన. 164
- సీ. నేరమైతిమి నాఁడు నీలకంఠుని గొల్పి నేరింపమైతిమి దేవతలకు
జపియింపమైతిమి కాంభవచుండ్రంబు వినుతింపమైతిమి విశ్వవతిని
విసనేరమైతిమి విధుమాళిచరితము స్క్రృక్రమైతిమి కూలిమ్రొల నిలిచి
తలకొనమైతిమి మలహరుగుడిలోనఁ బూజింపమైతిమి పురవిభేది
- తే. ఘాయమైతిమి నుడుట సంపూతభూతిఁ, దాల్చమైతిమి భస్మరుద్రాక్షమణులు
చేరమైతిమి కాళికాక్షేత్రమునకుఁ, గటకటా యిట్టితలఁపులు గలుగవవుడు. 165
- సీ. మును శంభుసత్కథ ల్విసమన్నఁ జెవులలోఁ జొనుపగఁ జొచ్చిరి కూలసమితి
మునుపు దానంబునేయనిహస్తము ల్వాడి బాడినె ల్లెక్కిరి గోడు గుడువ
మును దీర్థములకు బోవనిపాదములఁ జొనిచేసిరి మొఱిలిడంగ
మును సజ్జనావళిఁ గని ప్రియంబున వల్కుమన్న నాల్కలు గోసి చెన్నివగల
- తే. సహహ సమబుద్ధి మున్ను గోరంతయైన, గలుగ నీపాటులందేల గలుగనేర్పు
మోసపోయిన వచ్చునే మోదనుభము, లింక దుఃఖంప నవ్వరే యెవ్వరైన. 166
- క. అనుసమయంబునఁ గింకర, జనములు రక్తాత్ము లగుచుఁ జటులకరాళ
ధ్వని లెనఁగఁగ బాపాత్ముల, గని పల్కిరి ఘోరవృత్తి గడలుకొనంగన్. 167
- తే. ఇల్లుగూలంగ బావి నిర్మించినట్టు, దోచె మిరలు పల్కట దోసకారు
లార మారాజుమాచిన దూఱువచ్చు, మాట లడుగుండు మాకు మోమోటలేదు.
- మ. అనుచు దూతలు చుట్టుముట్టుకొని హాహాకారము లేయిందు
ర్జనుల స్థిగర ముష్టిఘాతములఁ దీవ్రతూరకస్త్రంబులన్
ఘననారాచపరంపరాహతులచేఁ గాఠించి నొప్పింపఁగా
మనిమాడామణి దండి కిట్టులనియెన్ మోమోటలే కెయ్యిడన్. 169

శా. ఓసూర్వాత్తజ జంతుసంఘములు కుయ్యోయంచుఁ గుయ్యంగ నీ
దానశ్రేష్ఠులు నిల్పులేక బహుబాధ త్వేష్టఁగాఁ జూచియుం
దోసంబంచుఁ దలంచి వద్దనపు నీతో మాటలాడంగరా
దీసామ్రాజ్యము నీకెగఁక కలదే యేదేవతాశ్రేణికిన్. 170

తే. తాతఁజేసినో నీగుండె ధాత మొదల, నట్టివాడవు గావున్న నిట్టిపట్ట
మబ్బునే నీకటన్న నెయ్యింబుదోఁచు, చెచ్చుకొనునవ్వు నవ్వి యాదిత్యసూతి. 171

వ. అమ్మహాత్మునిం గనుంగొని. 172

చ. బలిబలి లెస్సయంటితి కృపారసపూరితభావ మీరు పె
ద్దలు మఱిమాకుఁ గర్తలంగదా యటుగావున నేమివల్కఁగాఁ
గలుగదు చిత్త మీఖలంఁగ గన్గొనఁ బాపము కాళికేగు ను
ద్దలు ప్రకటింతురా నడుచు దోసముచేసిన లెక్కగాదుగా. 173

తే. ఆటలుదోఁచు మీర లాడినమాటలం, ఖలులబాధ లరసి కరులపుట్టి
మనసునిల్పులేక మందలించితి రిట్లు, వీరిపాపమెల్ల విన్నఁ చెలియు. 174

క. ఆగవిని సానందుం డా, యినసూనుని దిక్కుఁజూచి యేపాపము లీ
జనములు చేసిరి భూతలమునఁ దెల్పు మటన్న నతఁడు మోహాన్వితుఁడై. 175

వ. వినిపించు దొడంగెనని చెప్పిన విని శౌనకాదు లటమీఁదివృత్తాంతంబుం
మనుటయు. 176

శా. గంధాంధాంధక సింధుర త్రిపుర రక్షఃకుక్షిఃపక్షిస్తనూ
సంధిస్తాన మహాధనోగ్రహుతభుగ్జాజ్యల్యమానాకృతీ
సింధుప్రాద్యవ రేఖకాంకిత శిరస్తే రజ్జటాభృన్నుటీ
సంధామాత్రవినిర్మితాఖల జగత్సంరక్షణాత్తస్తుతీ. 177

క. దాక్షాయణీమనోహర, దక్షాధ్వర హరణదీక్ష తాపసరక్షా
దక్ష మహామహిమాస్సుద, దక్షిణకైలాసనిలయ దర్శకనిలయా. 178

మానసివృత్తము. రాజితమాధవ కాంచనగర్భ పురందరహాళి మనోద్భూతి నీ
రాజితపాదనిరంతర భూధర రాజసుతా హృదయాబ్జమహా
రాజతమన్దగ మేరుధనుర్ధర రంగభుజా విలసద్విభవా
రాజతశైలనివాస గిరిక హరా త్రిపురాసురగర్వహరా. 179

గద్య. ఇది శ్రీమత్కాళికాంబా వరప్రసాదలబ్ధ సాహిత్యవైభవ సదాశివస్వరూప
సద్గురు చరణారుణరాజీవ నేవాసమాదిత్యావైత్వతానుభవ కౌళికగోత్రనుధార్ణవ
పరిపూర్ణవైరవ బాంధవకోటి బావనయ్యుతనూభవ సవినయగుణఃకథేయ శివరామ
నామధేయప్రణీతంబైన సానందోపాఖ్యానంబును మహాప్రబంధంబునందుఁ దృతీ
యాశ్వాసము సంపూర్ణము.

చతుర్థాశ్వాసము

సీతాచలకన్యా

భాసురకుచలిత్ర సాంద్రపాటీర హరి

ద్రాసకలితోరస్థుల

సంసాన్యవివేక కాళహస్తినివేశా.

1

తే. అవధరింపుము శానకాద్యభిలమునుల, కిట్టలనిచెప్పె సూతమానీంద్రచంద్రుఁ
డిన్విధంబున సానందుఁ డడుగుఁ యునుబలికె సమవర్తిమధురవాక్కుటియమెఱయ.

వసమయూరము:—

భాసురదయామయవిపాకసుగుడైకో, బ్లిస విను వీరలు ధరాళలములూసం
జేసినమహాఘములు చిత్ర మపవిత్ర, భాసములుగాన: బరిపాటి వినిపింతున్.

3

సీ. శివపూజ గలనైనఁ జేయనొల్లండు వీడు గిరిజేతుఁగని కంటగించు వాడు
భర్త ప్రసాదంబు బట్టఁడెన్నఁడు వీడు హరునిసేవకులఁ బోనాడె వాడు
అభవుపురాణంబు నంటఁ డెన్నఁడు వీడు గఱకంతభవనార్తికారి వాడు
ధూర్జటితోబెల త్రోవ ద్రొక్కఁడు వీడు కామూరితీర్థము ల్లనఁడు వాడు
తే. మునుపొనర్చు ధర్మములఁ బాడుగావించి, యశము దనకుఁ గల్గునంచు జీర్ణ
మైనదేవళంబు లందున్నకంబము, లొండు గుడికిఁ బెట్టుచుండు వాడు.

4

క. విష్ణుకథ లాలకింపక, విష్ణుస్థానంబు జొరక విష్ణులసద్భాషి
జిష్టు లగువారి గూడక, విష్ణుద్యేషం బొనర్చి వీడు ధరిత్రిన్.

5

క. బ్రాహ్మణులఁ బూజనీయక, బ్రాహ్మణదూషకుల పాలుపడి నిరతంబు
బ్రాహ్మణులఁ బాధపెట్టుచు, బ్రహ్మద్రోషి యగు వరమపలితుఁడు వీ డే.

6

క. గోవుల సతులం బేదల, వైషణమానులగు తల్లిదండ్రులఁ గని సం
సేవలు గావించనిదు, రాభవుం గనుఁగొంటె వీని బావనచరితా.

7

మ. వలలంబు ల్బుజియించె వాడు వరుల స్వాధించు వీ డూరకే
కులకాంతం ద్యు జయించె వాడు నృకతోఁ గొండెఁబలం జెప్పినా

ధులఁ బెక్కింద్రకు గీడుసేసిన మహాదుష్టుండు వీఁడన్నద
మృలకెగ్గు ద్దలపోయు నశ్వవనితామోహుధకారుం డిలన్.

8

అ. నీరుఁ బూరి మాన్చి నిర్దయస్వాతుడై, పరుల బాడఁబెట్టు పాపి వీఁడు
మొదల దారపోయ నది విప్రుడణిసఁ, బహుసాచునట్టివ్రష్ట వాఁడు.

9

ఉ. మానవదానవుండు కనుమాలము వీఁడు నిరంకురంబు క
య్యానకుఁ గాలుద్రవ్వి తిరుగాడు మహీశలి వాఁడు మానితా
నూనఫలప్రసాద సుమనోహర పుష్పలిధానభూజము
ల్లాని హరించు వీఁడు బలుపాకిరి వాఁడు వివేకభూషణా.

10

ఉ. ఏమిని చెప్పదు జటికులేశ్వరేశ్వర యెల్లవానిని
దామన మిష్టమిత్రుఁడు మదం బభిమానవహాటి లోభము
ద్దామనహోదరుండు పతితత్వము శౌచముగా మెలంగి దృ
క్స్థిమలయందు నిష్పకలు చిదంగ నుడుచు నుడునెల్లెడన్.

11

క. పలుగాకుల నడకలు తాఁ, బలుమరు నులియించి పాకుపతుల మహాని
ర్సలచిత్త మిచ్చగించని, ఇలులకు శ్రేష్ఠుండు వీఁడు కారుణ్యనిధి.

12

తే. సత్యమెన్నఁ డెఱుంగఁ డేకాడనైన, శాంత మెప్పుడు రాదు కాసూత్రయైన
శౌచ పెటువంటిదో యరుజన్మమెత్తి, నాఁడు విశ్వంభరాస్థలి వీఁడొకండు.

13

తే. విధినిషేధంబు లెఱుంగనివెడఁగు వాఁడు, దుష్టకాంతలఁ బొందంగఁ దొడరు వీఁడు
గాసిఁబెట్టును బెద్దలకాసుకైన, వాఁడు వర్తనమాలినవాఁడు వీఁడు.

14

క. మొగ మంబుజపత్రము వగ, నగవులు పాటిరత్నైత్యనవసీయోత్తుల్
దగహృదయము కత్తెరవగ, నగణిలవినయమున ధూర్తుఁడగు వీఁడనఘా.

15

పనమయూరము:—

పెద్దలకు దండములు బెట్టఁడొకనాఁడుకొ, వద్దనఁడు విప్రధనవారములు వాఁడుకొ
బుద్ధిచెడి యింటికడఁ బోరలిడువీఁడుకొ, గద్దరికనంబుగల కప్పమతి వాఁడున్.

16

ప. మఱియు నిఖిలప్రాణహింసాపరాయణులును నన్యంగ నాలింగనక్రియాధురీమ
ణులును శునకసూకరబిడాలాది వధాసత్తులును నిఖిలాగమజేగీయమాన వశతర
క్షాభద్రాక్షభూషణులును నుదరపోషణార్థ నానావికార సేవవేషభూషణులును
సర్వకాల తైలాభ్యంజనమనోరంజకులును గురుపరిత్యాగులును గుటిలబోధులును
వివప్రయోగులును ద్యూతక్రీడానిదూలును సకలజనవివాదులును బాలవృద్ధగురు
లోకంబులకు మున్నగా భుక్తింగొన్నవ్యంజనాభిముఖులును సంగరరంగపరాజ్ఞుఖు
లును మొదలుగాఁగల దుర్మార్గుల వేర్వేరుజాతి తత్తత్సాకకంబు లొకకొన్ని
ప్రసంగవశంబున జెప్పి యుచోట్టు వాసి యవ్యహానుభావుం డొఁడొని శ్రాద్ధ

దేవుండు పురోభాగంబున కరుగ మున్న బాధలుబడు కర్వులకంటె నినుమడి ము
 వ్వుడి యవస్థలంబడుచున్న యవస్థలంజూచి విస్తయమానసుడై సానందుం డున్న
 నమయంబునఁ గింకరులు నిరంకుశభయంకర ప్రచారై నీచమతులం గొందఱు
 బట్టిధట్టించి దహనజ్వాలాజాల దందవ్యామాన లోహస్తంభంబు లిమ్ముగా నొక్కు
 వ్వుడి గాఢాలింగనంబులు చేసికొమ్మనియును ఘోరవృధలంబెట్టుచుఁ గొందఱు
 నివ్వలగుండంబులం బడనెట్టుచుఁ గొందఱుఁ దైలఘటంబుల నుడికించుచుఁ గొందఱు
 నల్కాపాతంబుల పాలుపఱుచుచుఁ గొందఱుఁ బాతాలైత్తి కాల్చుచుఁ గొందఱు
 మంటలకడంబెట్టి కమల్పుచుఁ గొందఱు చరణాగుళుల నేరుడతైలసిక్త వస్త్రభం
 దంబులంజాట్టి దినియలు ముట్టించియుఁ గొందఱుఁ దప్తవాలుకారాసులమీఁదఁ
 బొరలిపుచుఁ గొందఱు జ్వలనపరివక్తమార్గ పాహణమండలంబులనెరియ విరి
 యింపుచు మచ్చరంబున విచ్చలవిడి చిచ్చుకుండలఁ దగిలించి యాచిచ్చున మండి
 పోవం గొందఱి మెడవట్టి నూతుచు నభాడప్రచండ గండోపలామలం గొందఱి
 వైచి గండణఁగించుచుఁ గొందఱి పిచుడుంబులు మండిపడ సీసంబు గాంచి
 పోయుచుఁ గొందఱు మంటపర్వతంబుల నెక్కించుచుఁ గొందఱుఁ గ్రిమికీటకని
 బిడదుర్గంధమహ్మాఘంబురం ద్రోచి తద్వేదనలకు నహింసక తలరైత్తిమాచినఁ
 జూడకుండ తాళ్ల ట్టువ్వుచుఁ గొందఱి నానావిధ బాధాపరంపరల గాసిఁ బెట్టి
 బెట్టుల్కి నేలంబడునారుచు మూర్ఖుల ముణుగునారుచు రోదనంబు నేయువా
 రుచు హాహాకారంబుల నేయువారుచు భటులబోలునైళ్లు గఱచికొని యడుగుల
 మీఁద వ్రాలువారుచు కట్టలకం బట్టవచ్చిన నట్టట్టుగాఁ దప్పించుకొని యొం
 డొరుల మరుపు సొచ్చువారుచు కట్టడి గట్టుకొని యీడ్చిన నీడిగిలంబడి లేవ
 లేనివారుచు త్కుధావేదనలకోర్వక చరికిలంబడిమోచుకొనువారుచు మూదర మూద
 బుద్ధిని నిటలాక్షునివాసంబు పాదరక్షల మెట్టిలి మియ్యెడ దత్పాదంబులఁ
 గఠిన క్రకచంబుల ద్రోయనాయెఁ గదా యని పలమించువారుచు బూర్వంబున
 గర్వందొట్టి గట్టునిలుకాని కోవెలమూదర నరపాద గంధలతో గంధర్వ వినో
 దంబు లాచరించితి మిప్పు డిప్పాపూబున నినుపమంగలంబుల నర్థాంగంబులు
 వేఁఁగజొచ్చి రుచువారుచు మునుపు నీలకంఠనిర్మల్యం బాఘాబంబు నేయనిదురితం
 బున నీయవనరంబున నితాతహేతి వ్రాతంబుల నాసికాచ్చేదంబుఁ గావించి రుచువా
 రుచు వెనకటికి గనకరఫ ధనుర్ధర కుసుమదామంబు లిచ్చం జొచ్చి నానాప్రసూన
 వితానంబు లపహించి ముడుచుకొన్నదున్నుతం బిచ్చోటికింజెచ్చి తన్నస్తంకంబు
 లుక్కునానంబులం జెక్కులుపేసి రుచువారుచు దొల్లిపరపల్లవాధరల నుధా మధు
 రాధర పానంబునీసితి రని పరేతనేతదూతలు క్రోధాన్వితులై దంకభగ్నంబులు

గావించి హేయదైన విషంబులు ముఖగహ్వరంబులం బోపిరని యాక్రందనం
బులు సేయువారును బరభౌమాబ్రాహ్మణంబులఁ గామాతిరేకంబుఁ జూచితిరని గో
రుగండ్లం గుడ్డువ్రక్కలింది రువారును బరకౌతల కుచప్రాకంబుల నఖాం
కురంబు లుంచితిరని కాలినదబ్బనంబులు గోళ్ళలా నురులు గుచ్చి రేలాగుతాళ
వచ్చు ననువారును బరవేదాడగమనలతోడం బూడ్రేక్షుకోదండక్రియలఁ బ్రొద్దు
లువుచ్చితిరని మండూగ్రంబుల నండయుగ్గసహితంబుగా మేధ్రంబులు దునిమి
రేభంగి నిల్వరిపనేర్తు మనువారును విబుధులంగని యాసనంబుల న్విడిచి లేవని
నాంటి క్రూరకర్తంబుల ననలశిఖాప్రచృన్నాయస్తురంగంబుల నెక్కి కని యింకట
నైసం బ్రాణంబులువాయకున్న వనువారును మొడిపాణంబు లెవ్విధంబునం బోవ
నువారును వండుయిల్లుసొచ్చినకుండే లేందుఁబోవు భూనాగసంయోగంబగు గాలు
బునఁ దగులుపడిన మత్స్యంబు తెఱుగున శరీరం బెఱుగక చేసిన ఘోరపాపంబు
లాకటి నహస్రంబులై యుచుభిమిపూజేయుచున్న వనువారును వెక్కినంబుగా వెక్కి
వెక్కి దుఃఖించువారును మఱియు నానావిధమాతనానమేతులైన యపాపకా
తులు దూకలం గనుంగొని.

17

క. ఈకోఁకల కీకోఁకల, కీకాల్పుల కీయవస్థ కేమోపుదుమే

మికన్నబిడ్డలము మా, కీకాలము దిక్కుమీరె యింకఁ బ్రోవఁదగున్.

18

నీ. ఓధర్మమతులార యొక మాటుతో ఖడ్గధారలఁ బరిమార్చు దగవుగాదె
యోపిరవరులార యొకమాటుతో నగ్నితీలలఁ గాల్పుట కీర్తిగాదె
యోదయాపరులార యొకమాటుతో శూలములఁ జొచ్చివేయుట నుభవుగాదె
యోసాధుహితులార యొకమాటుతో దైలపక్వరంబు గావించు బాటిగాదె

తే. పలువెఱుగుల వేదన ల్వడయవశము, గాదు మీవంటికాయము ల్లావు మమ్ముఁ
గడఁగి యింకనైన మీసొనగాలఁ దన్ని, విడిచిపెట్టిన మేలు వివేకులార.

19

మ. అని ధర్మప్రభుఁ గాంచి యిట్లనిరి దేవా రాజవద్యుం డెఱుం
గని పాపంబె గదా యటంచు మది సంకల్పింప రాకుండనో
గనుట ల్పాగ్యము మీపదాబ్జముల నికం జూచుపుణ్యంబు మా
కరుకైం గలిగెన్ దయాంబునిధి యాయారాటము ల్లాన్నవే.

20

కా. చాలు న్రాజ్యము చాలు భోగములు భాస్వత్సత్సభ ల్పాలు వా
జ్జాలతల్వంబులు చాలు పాపములవంకం బోక పుణ్యంబులే
వాలాయం బోగరింతు మింక మముఁ గావ న్నేలు ధర్మాత్ములన్
లీలం బ్రోచుట కీర్తిగాదు కృపకాశిం బ్రోచుటే ధర్మమున్.

- మ. అని సానాదమహర్షి పుగవులదిక్కై మ్రొక్కి యోయయ్యలా
ర నవీనా ప్రకులార యీశరకభగోరవ్యాధి మాన్వంగ వ
చ్చిన సిద్ధ ప్రభులో యెఱుగ మిట మీ శ్రీ పాదము ల్లాన్వినం
త నె స్రాణంబుల కింత సౌఖ్య మురు రె దస్యంబుగా నీయెడన్. 22
- లే. అమృతరాజుతోడ మీరైన గాని, తెలియ వినికింపరయ్య బాధింపవల్వ
దాచు జెప్పిన గొంత మన్నించి భటులు, ప్రోవ జూతురుగాని యోపుజ్యులార.
- క. ఇన్విధమున దుఃఖమున, నివ్వటిలెడి దుష్టజనుల నిష్క్రూణ భటు
ల్నావ్వంజేయుచు బల్తా, రివ్వగ మీ రణవఁ బాడియే యని పెంచుచన్. 24
- ఉ. రాజ్యము గీజ్య మొల్లము తిరుంబుగ ధర్మము చేతుమంచు బ
ల్వ్యజ్యము లాడఁ జొచ్చితిరి వారక మీకింక నేడ సౌఖ్యసా
మ్రాజ్యము ముక్కులో వరుపు మానినరాటికి దాసరయ్య తాం
బూజ్యుతఁ బొందునప్పగిదిఁ బో యిపుడెన్నిన మీవచస్థితుల్. 25
- లే. నెమలికన్నీరు వేటకానికిఁ బ్రియంబు, గాదు గావున మీరెంత గానివడిన
మాకు దయరాదు మామొద్ద మందుకైన, గరుణగానమమో దుష్టకష్టలార. 26
- క. తిరి తలఁ గొట్టఁ బొచిన, జెవులకు మందడుగురితి సిద్ధం బాయెం
గవరాడి మీరు చుట్టుట, యవివేకస్వాంతులార యదియయ గాకన్. 27
- క. ఈచిల్లర సేతలకే, వాచారెద రోర్వలేక వల దుడుగుఁ డహా
సూచీముఖాదినరకము, లాచంద్రార్కంబులైన పని యెవ్వరికిన్. 28
- ఆ. మఁది జెప్పఁబోయి పెనుగొడవలు వెచ్చు, కొన్నరీతిఁ దోఁకు గన్నుంగవల
నిప్ప లుప్పతిల్ల నప్పుడు భటకోటి, ఖలులఁ బీడవెట్టఁ గడఁగి మఱియు. 29
- కా. బాధింపంగని యీశ్వరాయని కృపాపాథోధిసానందుడున్
మేధావై ఖరి దండికిట్లనియె భూమి స్వీర లెంతేసి పా
పాధీశుల్ బహుళార్తి గుంచెదరు నెయ్యంబారఁ జెప్పంగడే
యోధర్మాత్మ యనం బరేకపతి పూర్ణోత్సాహియై వెడియిన్. 30
- చ. వినుము బుధేంద్రచంద్ర పృథివీధలి వీర లానర్పు పాపహుల్
గొఁకొని నోటకు న్నుడువఁగూడదు గావునఁ దోచినట్టులం
బనిని విన్నవించెద నపాలకుడై యట నీచభావుఁ డే
పున ధరణీశురోక్తముని బొల్పడఁగించె ధనాచర క్షుడై. 31
- సీ. కొండెంబుఁ జెప్పిలే కలహాని పరహాని కొండెంబు విన్నంతఁ గోవమొదవుఁ
గోపంబు పుట్టుట పాపంబు హేతువు పాపంబు సరకహంబుచెలిమి

- కొండొబు విచవారుఁ గోపొబు గలవారు మాచేతఁ జిక్క మానలేరు
కొండొబు విచవారు కుండగోళకులని బుధు లెన్నుకొందురు బుద్ధిలోనఁ
తే. గొండెగాండ్రను జేర్చిన కువలమేళు, రాజ్యమెల్లను కీక్రకాలంబునందు
నప్తమైపోవుఁ గాన మానవవరుండు, తెలిసి భూలోక మేలినఁ జేజ మొనవు. 32
- కా. రాజ్యం బేలుచు ధర్మముల్ వదిలి దుర్మలైనారైకొన నదా
పూజ్యస్వాంతులనం ప్రదాయకులనుం బోనాడి దుష్టాత్మకు
ల్రాజ్యత్వం బొక యింతసేయని ధరాభ్యుత్థుండు గోరుం జూమి
రాజ్యాంలే నరకం ధ్రువం బనెడియాలాపంబు తభ్యంబుగన్. 33
- తే. దుష్టభూపాలకులకు గతులుఁ గలవె, గల్గువారలకును నరకములువరుస
నటులు గాదె త్రిశంకుభూపాలుఁ డాది, మానవేంద్రుల కల్పె స్వస్థానదవి. 34
- కా. ఈదుర్మార్గుఁడు రాజ్యగర్వమున విప్రజేక్షులం వెచ్చి శం
కాజోషంబులు లెక్క పెట్టక యనంగ్రీడలే ప్రాద్దు మ
ర్యాద ల్దిష్టి యొనర్చినందులకుఁ బ్రయత్నిత మిహోచ్చట నా
నాదుషాపకతోరయాతనల దైన్యం బొందు నేకాలమున్. 35
- శీ. రణభీతులై శిబిరములు సొచ్చినవారి వెఱ్ఱెనఁ బురి గఱచువారిఁ
గోచవారుచును బల్ కోన దూఱినవారి మనలక కైదువుల్ మఱచువారి
విచ్చలవిడిఁ దలవీడఁ బూఱినవారి బద్ధులై యడుగులఁ బడినవారి
లెట్టుల్గి యిట్టుట్టు గట్టు లెక్కినవారి బ్రతుకాను జెట్టుకు బ్రాకువారి
తే. మరుగుచేరినవారి నేమఱినవారిఁ, గావఁజాలక సంగరాంగణములందు
వెదకి భీతులఁ బరిమార్చు మదనమేళు, లావుపాలాధములఁ గంటె నూనివర్య. 36
- క. పాపాత్ము లైనపురుషుల, కేళున మణియంబు లిచ్చు నీకష్టండు దు
ర్వ్యాపారంబున మదిసం, తాపింపఁ దొడంగు సంతతము వీఁ జనఘా. 37
- శీ. నలినగమ్యాగమనం బొనర్చినవారు గొతుకక మధ్యంబు గ్రోలువారు
ధరలోన ధర్మంబు దప్పఁ జెప్పినవారుఁ గినుక బాగారు దొంగిలినవారు
ముఖ్యులవై నింద మోపి పల్కినవారుఁ గోరి పుణ్యం బమ్మకొన్నవారు
నయమేది భవనాంగణములు గాల్చినవారు గరళ మన్నంబులోఁ గలంపువారు
తే. నాగ్రహంబున చేపతావిగ్రహముల, నఱికి కరుగించువారు మన్నభవిరోధి
భూషణద్రవ్యచోరులై పొట్టపెంచి, నట్టిమూఢాత్మకులు వీర లనఘచరిత. 38
- క. చతువధయునేసె వీడుం, దశపాతకి యల్లవాండు దాక్షిణ్యకళా
విశదస్యహీనుఁ డీతఁడు, శిశుహత్య యొనర్చె వీడు వీధప్రవరా. 39

- క. వృజినంబులన్న వెఱవక, గజదానములెల్ల గొన్న గడ్డరి వీడుకొ
రజకాంగనలం గలసిన, కుజకుం గతుగొంటె వాని గురువుజ్ఞానిధీ. 40
- తే. జనుకు డీల్గిన జనని వృద్ధనక పట్టి, చిచ్చులొక బడ నూకినఁచెనంటి వీడు
నాలిలోఁబోరు వెట్టుక యాత్మహాని, నాచరించినఖలుండు వీడ మలహృదయ. 41
- క. తరుణులు రాత్రులు నిద్రా, పరవశలై యున్న మానభంగము సేయం
దొరకొన్న ముచ్చరాత్తుని, బరికించితె వాని భక్తపాలనవర్తీ. 42
- క. మృడమందిరోత్సవంబులు, నడకుండం బాడుపఱచి నగచావుని పె
న్దుడిరాళ్లు వెఱికి యిండ్లం, గడపలఁ బొనఁగింపఁ దలంచు కప్పుండు వీడే. 43
- చ. వెలఁదులమాట నమరు వివేకులు వారులు చెప్పినట్ల యే
తులుపలు చేసిరేని బలందుర్గుతులం గృహింతు రీజడుం
డలికులవేణిపల్కులు ప్రియంబుగ నెంచి కులంబువారివై
నలిగి నిశాన్యయఁచ్యుతవిహరకుండై కడుఁ గ్రూరుండై మనెన్. 44
- ఆ. పఱులు బలిమికలిమి వరుసబహిర్జల, కేళినల్ప కింటఁ బాలుమాలి
యుష్టజలములాడ నుద్యోగ మొనరించి, నష్టకౌచుఁ డితఁడు నయవిచార. 45
- ఆ. చెంతనుండునట్టి శివుల యనుమత, మైన దేవయోగ్య మెనఁగాని
యోదనంబు గుడువ నుత్సహించినపుణ్య, హీనుఁ డల్లవాడే మానివర్య. 46
- క. తానేర్పు పూజ్యవిద్యా, శ్రీనిధి నెవ్వరికి నెలవుసేయని దుష్టా
నూనాభిమాని చదివిన, క్వానం బనఁబఱుగు వీడు జగత్తీస్థలివై. 47
- ప. అని యిత్రైణింగన నారకుల ఘోరకర్తయు కాక కొన్నిచెప్పిన విని మానినం
క్రందనం డాశ్చర్యమానసుండై భానుమానుం గాంచి ధర్మాత్మా నమర్థుండ వట్ల
గుటంజేసి నీవేమిచేసిన వలదని వారింప బ్రహ్మాండ్రాదులతరంబుగా దీజీవులు పడు
దురవస్థలు సర్వేశ్వరుఁ డొక్కం డెఱుంగఁగాని యితరులకుఁ దెలియంబడ
వట్టుండని మ్మింకొక్కసందేహము డెందమునం బొడముచున్న దది యెయ్యది
యంటేని. 48
- క. విసిరుఁ ద్రోసినఁ దునుకలు, నేసినఁ గోసినను గాని చేసిన నరకా
వానకు లేమిటఁ బొలియరు, యేసాధ్యం బేమొకాని యెఱిగింపు తగన్. 49
- తే. భూమిపైఁ గాల్చివేసిరి బొందులన్ని, దేహబంధంబు లెబ్బంగిం దెచ్చుకొనిరి
వీరి గాంచిన విన్యయమై రహించు, చున్న దదిగాక నందియ మున్నదొకటి. 50
- ప. నీవు త్రికాలవేదివి సర్వజుతుకొట్ట మర్తకర్తంబులు నీచేతఁ జిక్కియున్న పటుగా
వున నీవెఱుంగని రహస్యం బొండేమియుండలేదు జీవశరీరసంబంధం బెబ్బంగిం బ్రవ
ర్తించు జీవస్వరూపం బెయ్యది దేహస్వభావం బెటు పిండోత్పత్తి యేచందము

తచ్చరీర బాధమోక్షం బెద్దిధంబునం బ్రాపించు నివి మొదలైనరహస్యంబులు మాకుం దెలియ నెఱిగింపుమనిన నమ్మనినత్తమున కంశువు తనజాబు డిట్టనియె.

సీ. విన్నవించెద విను విశ్చంద్రుడు పరంజ్యోతిస్వరూపుడు శుద్ధసత్త్వ
దభిలజగత్కల్పనారక్షణంవళికారణుండు జిదాకారుఁ డాది
మధ్యాంతశూన్యుండు మంగళదాయకుఁ డప్రమేయుఁడు భవుఁడైనశంభుఁ
డప్రమూర్తియుఁ గాన నమ్మహాపురుషుని యవయవంబులఁ బూర్ణమై వెలుంగు

తే. నకలభూతప్రపంచంబు స్థావరంబు, జంగమంబు జీవనంచయము లొప్ప
నట్టిజీవాత్మ పరమాత్మ యై తనర్పు, భేద మింతైనఁ జేయ మర్యాదగాదు. 52

చ. అట్లుగటాజేసి యమ్మహాదేవునియందు వటబీజన్యాయమున వహ్నియందు స్ఫులిం
గంబులు పొడమినవడువున మహేశ్వరుని యంశభూతంబులని జీవులం దెలి
యము రజ్జువందు సర్పప్రమ పుట్టువిధమున నిరుపాధిక పరబ్రహ్మంబునందు మాయా
సంబంధంబున జీవస్వభావము ప్రసిద్ధంబయ్యె నట్టిజీవుం డిట్టివిశ్చంద్రుంబున కాంభవీ
మాయా మోహితుండై యనాదికర్త వశమునం బ్రాబ్ధు బెద్దిధంబునం బ్రవర్తించు
నవిద్ధంబున సచరాచరకరీరములెత్తి సుఖదుఃఖంబులు జీవాత్మకు లేకున్నవైనను
మహదహంకారభూతంబులైన కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యములు బ్రమ
త్తుండై వృధాకృతంబున సుఖదుఃఖముల ముతుంగు దోషంబాత్మకు గలుగనేరదు
విద్వాంసుండైన భూసురోత్తముండు సురాపానంబునీసి యెడలెఱుంగనిచందం
బున దుర్జయంబైన మూలప్రకృతివలన నైనబ్రాంతింజేసి జీవో ట్తత్వమేధావి
సుకృతవిషేషముల స్వర్గంబును బ్రహ్మహత్యాది మహాపాతకంబులంజేసి నరకంబు
ననుభవించు రిట్టి సర్వప్రపంచము మిథ్యాభూతంబని యెఱింగి పండితులు జరా
యుజాండజ స్వేదజోద్భిజ్జంబులు జంగమంబులందుఁ బశుపక్షిమృగాదీ తిర్యగ్గం
తువుల కభివ్యక్తి లేకుండుటం జేసి యవి పుణ్యపాపములం బొందవు చతుర్విధ
జన్మంబులలోన జారాయంజంబ ముఖ్యం బందు మానుషదేహంబు దుర్లభంబని చెప్పిం
బడుం దదుత్పత్తికరుంబు జెప్పెద నాకర్ణింపుము. 53

సీ. తేలిమిఁద మదవతుల్ బుతువైన నాన్నాళ్ల పెనుక మజ్జనమాడి విభునిముఖము
దర్శించు టు త్రవధర్మంబు తరుణికి నస్యులఁ జూచిన యట్టిరూప
వంతుఁ డొప్పుత్రుఁ డవశ్యంబుగావున నతులు నల్పుదు రట్టి సద్వృత్తింబు
బదియాఱుదినములు పడఁదికి బుతుకాల మని చెప్పుదురు పెద్ద లందుఁ బేసి

తే. దినమునను గర్భ మొదవినఁ జెఱవ పుట్టు, సరిదినంబున నిల్విన బురుషుఁడౌచ
మిశ్రవేళల బొందు గామింప నందుఁ, బుట్టు నొక్కట దోడ్తో నపునకుండు. 54
క. పదియాఱగు దిననంబున, మదవతికిఁ గర్మమైన మునుపవత్తియై

యువయుచుఁ బురుషసీహుఁ, డివి పరమరహస్య ముచు నెప్పుడు రాహుల్. 55
 సీ. వివవయ్య పురుషునివీర్యంబు పాచ్చిన పురుషుడై జన్మించుఁ దరుణికోటి
 తం బెక్కుడైనను దరుణియై పుట్టు నొక్కట సరియైన శిఖండి యగును
 గుడిప్రక్కఁ బురుషుడు కుదురుగాఁ బొదలుచు వామభాగము రాజవదనకీర్తు
 నానట్టనడుము బృహన్నలస్థానంబు మగవాని గనఁబోవు మగువకు మది

లే. బొడముఁ గార్యాదిభావము ల్బడఁబెట్టెను, భయము లజ్జయుఁదోచు నప్పగిదిరెండు
 భావముల మిశ్రగుణములఁ బ్రబలెనేని, పుట్టు తద్గర్భమునను నపునకుడు. 56

ఉ. కారణ మింతలేక యొకకార్యము గల్గదు గాన పూరుషుం
 డారయ లేమఁ బొందునమయంబున శుక్లము భావమన్మథా
 కారముగాన జాతిన సుఖస్థితి రక్తము గూడి యొక్కటం
 బేరును సూక్ష్మచర్మమున భీతమృగేక్షణ కుక్షిలోపలన్. 57

ఆ. మొదటిమానమందుఁ బదనగా బుద్బుద, భౌతి నుండు నాల్గవక్షములకుఁ
 బొడరూపమగుచుఁ బెంపొంది మూఁజ్జెల్ల, కవయవములు పుట్టు ననఘచరిత. 58

ఉ. నాలవమానమందుఁ జరణంబులు హస్తము గక్షయుగ్మము
 న్నోటిగఁ గర్ణరంధ్రములు నోరును ముక్కును సభించు న
 క్కాలములొన జీవులకు నప్పడు గొంతవిచారబుద్ధి దుః
 ఖాలయ మైనగర్భమున నాపదఁ బొందుఁ గ్లృప్తవేదనల్. 59

క. విను మైదవమానంబున, మన మధికస్ఫురణఁ జెందు మాంసము రక్తం
 బు నరము లేముకలు నభిములు, జనితములగు రోమములను హెచ్చానమునన్. 60

క. బలము న్వర్ణము నేడవ, నెలయందుం గలిగి పుట్టి నెలకొని పెలంచక
 లలితవివేకము పొడమిన, విలపించుకొ గర్భనరక వేదనవలనన్. 61

లే. జనని జతరాగ్నికాల్పులఁ దనవు దూలి, ప్రక్కటెముకలు అంపాలబడి సోక
 శోణితముఁ జీముఁ గ్రోలుచు సూక్ష్మమైన, క్రిమిచయము ముండ్లవలెపేనుఁగినిసితఱవ.

క. మలమూత్ర వైత్యరసములఁ, దులదూఁగుచు నుల్కివడుచు దుఃఖించుచుఁ జే
 తులఁ జేవులు మూసికొని పడు, ములనందుల కేలుదోయి ముడుచుకపొదలన్. 62

కా. అవేశం దలపోయుఁ బూర్వజననవ్యాపారము ల్లాన్ని దుః
 ఖావేశంబున మున్నుఁ బొందు నరకప్రారంభ దుర్గంధబా
 ధావిస్ఫూర్తి పరంపరాబహుళ మీదారి న్నహాఘోరమై
 భావోపద్రవ మొందఁజేయుటివి పో ప్రార్థనంబుంధముల్. 63

మ. అని శోకించుచు దైవమా భయదగర్భాగారదుఃఖంబు మా
 న నుపాయస్థితి యెట్లు చాలు నిక ధన్యస్వాంతముంజేసి యీ

జననాంతంబులు లేనిదోవ గనుటలో సౌఖ్యం బటంచుకో మదికో

జనితంబైన వివేకసంపదను మోక్షధ్యానపారీక్షించుట.

65

సీ. అట్లున్న శిశువున కష్టమానంబున జ్ఞానోదయం బయి కర్త మొదవ
భద్రమైయుండు బానము సేయర క్తంబు జీవనంబునకు సంజీవనంబు
తన్ని మిత్రమునఁ గదా మాతృగర్భంబు చంచలత్వంబుఁ బ్రాపించుటెల్ల
నక్కాలమునఁ బీడితాంగుడై మాచిచే బొదువంగఁబడి యంత మెదలలేక

తే. ప్రాణములు లేనివాని వైభవముగాంచి, జనని భక్షించు నన్నరసంబు హృదయ
నాడిముఖమున దిగజాఱి నాభిచేతఁ, బొందుకతమున బ్రదికి విస్ఫూర్తి జేందు. 66

ప. అంత నవమానమున ప్రసూతిసమయమునం బవనవశంబున కీకనయంత్రంబుల
విముక్తుడై కుక్షిమార్గము వెలుపడి మేదోరుధిరసిక్తాంగుండై దుఃఖించుచు నధో
ముఖముగా నూత్నద్వారమున వెడలి జంత్రపునాత్రమువలనం దప్పి జాఱిన
బొమ్మనిధమున భూపతనంబైన పూర్వజ్ఞానంబంతయు మఱచి సారమేయ శ్చైరవ
బిడాల జంతుసంతానదంష్ట్రలం బాలుపడకుండ దండహస్తలచేత రక్షితుండై తన్ను
నెఱుంగుమి దనుజాం గనుంగొని జనకుండని తలంచుచు మోహినిభూతము పొడకట్టిన
జననియని భావించుచుఁ బూయకోణితంబుల జ్ఞానమున సోలక త్రావుటంజేసి
త్రైకవంబు దీర్ఘకవ్వంబని యార్చ్యులుచెప్పదురు దేహంబుల గల నాడులు క్షేప్తవిహి
తములైయుండు నట్లుగావున సుషుప్తునాడియందు క్షేప్త పూరంబు నిర్వాణంబగు
నం దొకసువృక్షము నాడక క్తిలేదు దానంజేసిగదా గర్భస్థండు గర్భగోళంబున
రోదనము సేయ నమర్థండుగాఁ డివ్విధమున మూఢభావమున బాల్యకౌమారంబు
లు గడచనినపిమ్మట యావ్వనోద్రేక నిర్జదుండై భద్రేభయానలం గాంక్షించుచు
మన్మథజ్వరవిహ్వలంబై వృథాయాసంబునం గొంతకాల ముత్తరించినయనంత
రంబ సంసారమోహపాశములం గట్టుపడి యాషణత్రయబాధితుండై వృథంబు
లగు కుటుంబపాపకారంబుగా నకలమాయోపాయసంశయములం బరిభ్ర
మించుచుం గొన్నిదర్శనంబులు చనిన నటమీఁద జరాభారంబువచ్చిన భ్రాంతికి
మూలంబై సంతాపించుచు సర్వేంద్రియముల సాంద్రవిలాసము దప్పిక్షేప్త వాతా
దిధూరరోగములం బీడితుండై బ్రాణావసానకాలమున విహంగపుంగవుచేత
గ్రహింపబడు భుజగంబుతెఱంగున మృత్యువుచేతం బ్రాణంబులు గ్రహింపబ
డినవృక్షం బాశ్రయించినవత్సలు వృక్షమును విడిచి తమతమద్రోవలం భోవురీతి
దేహంబు దిగనాడి బన్నగంబు కుబుసంబూడ్చి స్వచ్ఛంబగుభాతి యాతనకనువుం
దాల్చిన యట్టివుని మదియదూతలు దోడ్కొని తెల్లు రట్టిపాపకర్మల నిచ్చి
నెఱుంగి బాధించినం బ్రాణంబులు కాయములం బాయవు బాసెనేవి నిందు సంజీవని

యను గాడ్పుగలదు గావున నమృహానిలంబు సోఁకిన బునర్జీవతులగుదు రింతియ కాని వీరలకు మరణముగలుగనేర దది యనాదికల్పితం బని తెలియందగు మరణమునకు బీజంబు జన్మము జన్మమునకు బీజంబు మరణము సిద్ధం బిమ్మహావ్యాధిమాన నాయనాదిభిషగ్వరుండగు మహాదేవుండుదక్క తక్కినవారలకు శక్యముగాదు జన్మమరణములు మహాదుఃఖకరంబని పెద్దలు చెప్పదు రింక దేహనిర్ణయము జెప్పెద నాకర్షింపుము. 67

సీ. నిర్దేవుఁ డీశుండు నిర్వికల్పుఁ డనంతఁ డాద్యుండు సుత్రముఁ డప్రమేయుఁ డమలభావుఁడు సచ్చిదానందవిగ్రహుఁ డగుమహాదేవునియందు విద్య శక్తి కాద్యస్ఫూర్తి కోటిల నవి మున్నె దృష్టాంత మధికవిస్మయమగును తెలిసితి నది గాన దేవదేవుని మాయ వాగ్మధులకుఁ జెప్ప వశముగాదు

ఆ. నేను చెల్లినట్టి దిది తారకంబును, సాత్వికంబు రాజసంబుఁ దాను
సం బనంగ మూఁడునంజ్ఞులు గుణములు, వానిలక్షణములు వరుస వినుము. 68

సీ. సత్త్వగుణంబు లక్షానంబు భాస్వరమై శుభ్రవర్ణమై యలరుచుండు రాజసం బతిచంచలవృథామూలమై లాఠితరూపమై రూఢిఁజెందుఁ దామసంబు జడప్రధాని కోపాద్రేకమై క్యామలాభమై యలరుచుండు సౌఖ్యసృజ్ఞానభాస్వద్భాస మంధకజనము లక్షానభాజనములయ్యె

తే. నిజముగానొకపురుషుండు నియతచిత్త్వ)కాశుఁడై మోక్షసామ్రాజ్యగతిరహించుఁ బాంచభౌతిక మఖిలప్రపంచమగును, చెలియఁ దగువాని నెఱిగింతు ధీసమేత. 69

తే. తల్లిదండ్రులు భక్షించుదగినయన్న, పానరసమున వట్కొనిబరవశముగ
గాయముదయించు జనకునికతనఁ గల్గు, మజ్జయును గోరు లెముకలు మానివర్చు. 70

ప. శ్రోతత్వకృత్తుష్టిహ్యహ్రాణంబు లైదు జ్ఞానేంద్రియంబులు తద్విషయములు శబ్ద స్పర్శరూపరసగంధంబులు వాక్పాణిపాదపాయూష్యలైదును గర్తేంద్రియములు తద్విషయంబులు వచనదానగమన వినర్రానందములు మనోబుద్ధ్యహంకారచిత్తంబు లంతఃకరణచతుష్టయము త్రిగుణభేదంబని చెప్పంబడు సత్త్వమునం బరిశుద్ధగుణం బును బ్రసన్నత్వంబును సారోగ్యమును బుట్టె రాజసగుణమున రాజసభావంబు పుట్టె దమంబునఁ గానుక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్యంబులు సాలస్యంబును నిద్రయుం బ్రమాదంబును వంచనగుణమును మోదలైనవిపుట్టె శరీరము పాంచ భౌతికంబుగావున నందుఁ బుట్టినగుణము లంతఃకరణముచేత వరియింపఁబడుచున్న యది కర్తేంద్రియమువలనవలంబడుశబ్దంబాకాశమునం బుట్టె తద్బలముం గూడినొని యాకాశమువలన వాయువుపుట్టె వాయుగుణము స్పర్శముగావున నందుఁ దద్వింద్రి యముపుట్టె నెఱయట వడుట వచ్చుట పోవుట మునుఁగుట యివి వాయుగుణ

ములు ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానము లనియెడి పంచప్రాణములు సాగకృతర
కూర్త దేవదత్తధనంజయములనుపది వాయువు లిద్దశవాయువులందుం బ్రాణవాయువు
ముఖ్యంబని చెప్పబడు నవ్వాయువు కంఠగోళమునకుఁ గ్రింద సాఖీప్రదేశము
నకు మీఁద సంచరించుచు సాసికారంధ్రముల సాఖీకుహరమున హృత్పద్మమున
వ్యాపించియుండునదిగదా భాషాశక్తికిఁ జూలకారణ మపానవాయువు గుదస్థాన
మున మేధ్రమునఁ గడిఫలమున జంఘాయుగ్తమున జతరంబున సాఖీప్రదేశమున
వృషణముల నూరుల వినారిండునది మలమూత్రపిర్వవిసర్జనమునకుఁబ్రధానము వ్యాన
వాయువు దృక్కోణము కర్ణరంధ్రముల జుఘుల సాసాపుటంబుల మెలంగి ప్రాణా
పానవ్యాపారములు గూడియుండు నమ్మాఁడువాయువులం దేశభావముగా సమాన
వాయువు జతరాగ్ని సహచరత్వముగైకొని యన్నపానాదిరసములు దేహంబందు
సమముగాఁ బంచిపెట్టును సర్వనాడిమార్గంబులం దిరుగాడు నుదానవాయువు కర
చరణాద్యవయవములం జరియించుచు దృష్టాక్షుధావృథలు మొదలైనవి పుట్టించు
జర్మరోమరక్తమాంసమేదోస్థిమజ్జాది సప్తధాతువులయందును సుఖివాయువులు
వినారింపియుండు.

71

సీ. పావకువలన రూపవృత్తి దీపనశక్తి ప్రకాశము కౌర్మరూఢి

తేజోవిలాసము భీవిశేషము సూక్ష్మభావము శోభము ప్రబలించుండు

వనకల్పితము జిహ్వాయును కైత్యమును శరీరద్రవమును జలం బద్ధు)వంబు

సూ)ణంబు గంధము గౌరవభైర్యము లివి భూమిగుణములం చెఱుగవలయుం

తే. దత్తములలోనఁ బృథ్వీప్రధానభూత, మదిగదా సస్యములకెల్ల నాలయంబు

దానఁ బుట్టినవస్తువుల్ మానవులకుఁ జీవనోపాయములు గావె సిద్ధవర్మ.

72

క. కావునఁ బృథ్వీభూతము, శేవలముఖ్యం బటంచుఁ గీర్తింతురు చి

దృఢపులు త్వగాదిధాతువు, లావిర్భావంబుఁ జెంద నవనిం దొలుతన్.

73

ఆ. జతరపిన్నవలన జంతువుల్ భక్షింపఁ, జడినయన్న మంత్యభాగ మగుచుఁ

బక్ష్యమైనఁ బరగుం బంకపురిష్మయై, గర్భగోళమందు ఘనవివేక.

74

తే. అన్నసారంబు మద్యాంశమాయె మాంసమందు మూత్తాంశమున మనంబాయెగాన
నన్నమయమని మనము ప్రఖ్యాతినొందె, నుదకహరంబుమూత్రమైయొప్పుచుండు.

తే. ఆందు మద్యాంశమున రక్తమాయెదాని, సూక్ష్మభోగంబు ప్రాణంబు సుష్మైయట్లు

గానఁ బ్రాణంబు భువనాత్మకం బనంగ, మాన్యులెన్నుదు రక్షలసమృతముగాఁగ.

76

సీ. అగ్నికనిష్ఠమా యనంగ శల్యంబుల మధ్యభాగంబున మజ్జయొదవె

సూక్ష్మభాగమున బాక్ష్మిణోద్భవంబయ్యె నట్లుగావునఁ దేజ మఖిలజాత

మున కళిన్నాత్మకమని చెప్పబడుతోణితంబునఁ జూడఁమె మాంసంబు దాన
మేదోద్భవంబయ్యె మెదడున కీకసములు గల్గె నందున వెలసె మజ్జ
లే. యట్టివ్రొవున శుక్లంబు బుట్టి పిర్యు, మందు వాతాదిధాతువుల్ గంధఁించి
యందు మాంసంబున నరములయ్యెఱుఱు, మునిజనశరణ్యసానందమునివరేణ్య. 77

ప. మఱియు శరీరమున బవిదోస్థిళ్ల జలంబుయం దొమ్మిదిదోస్థిళ్లరసంబును నెనిమిది
దోస్థిళ్లరక్తంబును నేడుదోస్థిళ్లపురీషంబును నాఱుదోస్థిళ్ల శ్లేష్మంబును నైదు
దోస్థిళ్లవైత్యంబును నాల్గుదోస్థిళ్లమూత్రంబును మూఁడుదోస్థిళ్లమజ్జయు రెం
డుదోస్థిళ్ల మేదఃపంకంబును నర్ధాంజలిశుక్లంబును గలదు తద్విర్వర్ణంబుగదా దేహ
మునకు మూలంబు నదియునుంగాక జలంబురుచికరంబులుఁ దరుణంబులు నవకంబునఁ
జరుగ్విధంబులై వృష్టిశతత్రయశల్కంబులుం గలిగి యుండునని బుధోత్తములు
చెప్పదు రస్థిసంధులు ననుటపదిగల వివిరారవంబులు బ్రసవంబులు సేచనంబులు
నులూఖిఖండంబులు సముద్గమంబులు మండలంబులు శంఖంబులు ఘాతంబులు
వాయనతుండంబులనం బేరుకొన్నకీకసంబులుగూడి కాయం బష్టవిధాస్థిసంధులం
జెన్నొందు సర్వాంగమలమీఁద మూఁడుకోట్లు నేఁబదిలక్షల రోమకూపములు
విలస్థులు భువనత్రయంబున నిట్టిశరీరముకంటె సారంబై నపదార్థం బెయ్యది దేహాళి
మాంసంబునం బట్టువడి సాహంకారులై ప్రాలుమాలి మహాపాతకోపపాతములు
సేయుచున్నవార లిట్టి దేహలక్షణంబు మోక్షాపేక్ష గల్గినమాన్యులకుంగాని యన్యు
లకు ధన్యులువన్యునింపంబోరు మహాత్మా నీకతంబున నిష్కహనీయరహస్యము ప్రకాశం
బయ్యె నింక జీవస్వరూపముం జెప్పెద వినుము. 78

మ. నిరహంకారుఁడు. జిన్న యాత్మఁడు సదానిర్వాణసంధాయకుం
డురు లేజోఃభవాభిరాముఁడు మహాయోగానురక్తుండు శ్రీ
హరివద్దోద్భవకీటకాంతపరిపూర్ణానందభావుఁడు శం
కరుఁ డర్కానలచంద్రసేతుఁడు జగత్కల్యాణపారీణుఁడై. 79

క. అడించువాఁడుఁ దానే, యాడెడుపురుషుండుఁ దానె యన్నియుఁ దానై
క్రీడించు విశ్వపురుషుని, వేడుకలుగ నెంచబడు వివేకులమతముల్. 80

లే. జగములకు నెల్ల యోనిబీజప్రధానుఁ, డచ్యుతుఁడు శక్తిసహితుఁ డాద్యంతరహితుః
డఖిలలోకాధిపాయకుం డైనశివుని, మాయ దాటంగశక్యమె మానవునకు. 81

లే. వినరునియందుఁ గరుణ యవ్వనిచేత, పుణ్యములు సేయఁబనుచు నేపురుషమీఁదః
బ్రీతిగల్గి వాసిచే భౌతకములు, సేయఁ బంచ భూతేతుండు సిద్ధపర్య. 82

లే. సంకయాత్మని కెందు మోక్షంబు లేదు, గాన సందేహమానాళిమాన మెల్ల
వదిలి వేదాంతవాసన యుదివేసేని, వాసిచేలిది కైవల్యవైభవము. 83

- తే. అట్టిపురుషుండు వినఁడు భయంకరోగ్ర, మామకీనలులాయసంబంధవిపుల
ఘంటికానేకకలితభీకరరవంబు, బరమపావనమూర్తిస్వప్నముననైన. 84
- క. వేదాదిముఖ్యవిద్యా, స్వాదను లగువారు పాపసంఘములను వే
పోదోలి ముక్తికాంతా, శ్రీదళితోత్తంగ మహిమ జెలఁగుదు రెలమిన్. 85
- ఉ. ఎందునఁ బోనిపాతకము లించుక నెప్పుడుఁ దత్త్వబుద్ధిలో
నొ దలపోసినంతట వినాశము నొందు మహాఘనంతతుల్
సందియ మేలఁ దూల గిరిసంఘములొ దొకకొంతసిప్పుసోఁ
కం దుదిముట్టఁ గాలినవగ్గఁ భవబంధము లూడు జ్ఞానికేన్. 86
- క. దర్పణములోన రూపు న, మర్పణముగఁ దోచు నానచుంబున జగముల్
దర్పకభంజకుమాయా, దర్పంబునఁ గల్గి వెలయుఁ దాపనవర్మా. 87
- క. ఆశంభుమాయఁ గడువ ర, మేకాంబుజభవులఁ జాల రీభువనంబున్
శ్రీశర్వనిమయమని యో, గీతు నొ దలపోతు రాత్త నెక్కాలమునన్. 88
- కా. అయోగీంద్రుల నెల్ల శంభుఁడు దయాహ్లాదంబు పుట్టింపఁగా
శ్రేయోధైర్యకలాసలక్షణకళా శ్రీమంతులంజేసి మో
దాయస్థానసుఖం బొసంగు నిజ మట్టాటన్ విచారించి మి
థ్యాయాసంబులు మాని మానవులు చేయబోలు రుద్రార్చనల్. 89
- సీ. సంసారబంధంబు సమసిపోవదు శంభుదాస్యంబుచేఁ గాని భవ్యమూర్తి
తాపత్రయంబులు దలఁగిపోవపు శివధ్యాసంబుచేఁ గాని మానివర్మ
దేహభీమానంబు దెగిపోవ దీశ్వరభక్తిచేఁ గాని తాపనమృగేంద్ర
నకలసంశయములు జడిసిపోవపు శూలికీర్తనచేఁ గాని కీర్తివిహిత
తే. తనివిదీరనియాశలఁ దగులలేక, నిర్మలాద్వైతభావనన్నిహితుఁ దగుచు
రూఢి కెక్కుచు బుణ్యపురుషుండు నెందుఁ, గేవలానందభావనికేతనంబు. 90
- తే. వలదు దానంబు ధర్మంబు వలదు తపము, వలదు జపనిష్ఠ వలదు సర్వంబు వలదు
కాయసంతాప మొనరించుఁగాని దాన, ముక్తి గల్గునె శంకరభక్తిలేక. 91
- క. ఆవగణశతములు వితరణ, మవలీల హరించురీతి యథమునకైనన్
భవభక్తి యితగల్గిన, భవబంధంబులకుఁ బాలుపడఁ డా నరుఁడున్. 92
- చ. దురితము జేసియైన దుది ధూర్జటిపాదసరోజచింతనా
స్ఫురణముఁ జెందెనేనిఁ బరిబూర్ణ చిదంబరమందె జేరు నా
పురుషుండు కోటిజన్మముల పుణ్యఫలంబునఁ గాని పుట్ట దీ
శ్వరవదభక్తిసిద్ధ మిది శంభునఁ గొల్పి భవంబుగల్గునె. 93

కా. ఈసంసారము దుఃఖహేతు వన సర్వేశాంప్రి పద్ధార్పనా

శ్రీసంబంధము లాచరించిన నరశ్రేష్ఠ స్వీలాకించి వ

ద్దాసాసీకము భీతిపుట్టి చొర రాసానంబుగాన న్నమ

శ్రీ సాంబాయ శివాయ యంచ నొడువన్ జేహరుగైవల్యముల్.

94

తే. అభవుఁ డానందమూర్తి దేహములఁగాన, లీనమైయుండు జీవనిధానముగను

దానివర్సంబు నీకు విస్తారఫణితిఁ, దెలియ వినిపింతు వివచయ్య దీపమేత.

95

సీ. శ్రీమహాదేవుఁడు జీవస్వరూపమై జగమున వ్యాపించు సర్వగతుల

బ్రహ్మదులకుఁ బట్టువడనివరంజ్యోతి నచ్చిదానందప్రశస్తమూర్తి

సకలధర్మములకు సాక్షియై వెలుగుచు వేదాంతవేద్యుఁడు విశ్వమయుండు

విషయంబులకు నెల్ల వెలియైనపురుషుండు నిత్యుఁ డనంతండు నిర్మలండు

తే. నిర్గుణుం డమృతాత్మ వర్ణింపఁదరమె, యతని నెఱిగినవాఁడు మోహంబువలన

విడువఁబడి మోక్షసామ్రాజ్యవిహితం డగును, నిజము గావున శివభక్తిన్గడవలయు.

క. సకలము మాయాకల్పిత, మొకదైనన్ సత్య మనుచు యోజింపక భా

వుకముం గా వెటు లన్నను, బ్రకటాశ్చర్యంబు స్వచ్ఛపదముఁ బోలెన్.

97

క. కలలోఁ గన్నపదార్థము, లలవడునే మేలుకనిన నగ్గతి మాయా

విలసనము మాన్చి తలఁచిన, వెలుంగొంగుం దానె తాను విశ్వాత్మకుండె.

98

చ ఇద్విధమున విశ్వేశ్వరుండు విశ్వమయుండని భావించఁదగుఁ బరమాత్మకు శరీరములు భిన్నంబు లనుస్థాయంబున నానావిధజీవత్వము వహించియుండు జ్ఞానేంద్రియ పంచకంబును సంతకరణచతుష్టయంబును గూడి యోగసమికృతత్వంబుల లింగ శరీరంబయ్యెం దల్లింకశరీరమునం బ్రకృతికలితచైతన్యంబు ప్రతిబింబించుటం జేసి వ్యవహారమున జీవుం డనంబడియె నజ్జీవునకు జ్యేష్ఠజ్ఞ పురుషనామంబు లిహ యరసుఖంబులు జాగ్రత్స్వప్నాద్యవస్థలుంగల వెట్టంటివేసి ముకురమాలిన్యంబు వలన ముఖము మాలిన్యంబగు తెఱంగున మనోబుద్ధ్యహంకారచిత్తములం బొందిన దోషంబుల జీవాత్మఁ డాలోకించుఁ దదన్యసంబంధమున జీవాత్మలకంతకరణంబునకు మాలిన్యదోషసంప్రాప్తి యయ్యెం దదభిమానంబునం దేఖిభావంబైన దేహదులకుఁ బరుండగు జీవాత్మండు సుఖదుఃఖములంబొందు మధ్యందినమార్తాండకరణము మరుభూములంబొందిన మూఢాత్మలకు జలంబై తోచుకైవడి గ్రహింపంబడని సూర్యుండు గ్రస్తుండగురీతి జీవాత్మనిర్దేప ప్రభావుండయ్యును సుఖదుఃఖములు లోనగు తెఱంగునఁ దోచు ఓదియ విద్యాదోషంబని తెలియందగు పిండాండమున నభి శిఖపర్యంతము వ్యాపించి జీవాత్మ భూమధ్యమునం దేజిర్ణుపురం బనునభిధానము గలమాంసపిండముల శాఖీకుమారంబునకుం బొడవుకంతనాళమునకుం గ్రిందు

మధ్యాస్థివృద్ధయంబు గావునం దన్నాశమునం గూడుకొని సారసతోశముతీజున
సప్తోముఖులైనదాని సూక్ష్మద్వారంబునఁ దత్ప్రకాశంబని చెప్పబడుఁ దన్నహనీయ
ప్రదేశంబున. 99

క. వాలాగ్రముమెల్లనఁ బది, వేలాసము లగుట పంచవేశనసూక్ష్మం
దేలీల నుండుజీవుం, డాలీలనె సూక్ష్మరూపమై యందుండున్. 100

ఆ. అట్టిప్రత్యగాత్మఁ డవ్యయుండు కదంబ, పుష్పకేసరములపోల్కి వృద్ధయ
నలినమందు వెడలి వెలుంగును నాసాము, ఖంబులై కళేబరంబు లొదవు. 101

వ. కావున నాడులు శరీరహితకరంబు లట్టినాడులు డెబ్బదిరెండువేలం గలవని మహా
యోగిశిఖామణులు వక్కాణింతు రందు ముఖ్యునాడు లేతోత్తరకతం బని దక్షేంద్రి
యంబులం బ్రవేశనాడులు తద్విషయంబుల కభిముఖంబులై యనాదికర్తహేతు
వునం జేసి స్వప్నాదినిచభోగంబు లనుభవించుకొఱకు మహానదులు తీర్థంబు లనుభ
వించు నం దొక్కనాడి యూర్ధ్వగతం బై యంతంబులేక సుఖమ్నాఖ్యంబునం
ప్రసిద్ధం బై యుండు. 102

క. ఆనాడియందు జీవముఁ బోనాడినవాడు పుణ్యపురుషుండు ముక్తి
స్థానంబుఁ జేరుయోగులు, ధ్యానింతురు వాని చిన్తయంబుగ జీవున్. 103

లే. తెలియ వినవయ్య రాచు పద్మశ్యూడయ్యుఁడరణిమండలమున దోచుకరణి జీవుఁ
డణఁగియున్నాడు లింగదేహంబులొనఁ, గానరాకుండ వ్యాపకుం డైనవాడు.

క. ఘట మొందుచోటి కరిగిన, ఘటమండల నభిముఁగూడఁ గదులుంగాదే
ఘటభిన్న మైనగగనము, పటుగతి యాకాశమందె పరఁగినభంగిన్. 105

సీ. లింగదేహంబున లీనుఁ డౌ జీవుండు పూర్ణమహత్త్వంబుఁ బొందియుండి
కాయంబు లిడుచుఁ దత్కాల మారోపణ మాత్రమే కాని భర్తంబుకాదు
కమలాపుఁ డఖిలలోకంబుల వెలిగించు సరణి జీవాత్మసుజ్ఞానరూఢి
ఘటసంశయంబునఁ గర్త సంప్రాప్తభోగాదులఁ గడువేడ్క ననుభవించు

ఆ. కొఱకు బొందెఁ గాన విలసిల్లుఁ దల్లింగ, తనవుచెడదు ముక్తి గనుటదాఁక
కర్తరహితమైన కైవల్యసుఖము జక, జెంద నుడుగు దేహబంధకములు. 106

ఆ. వినుము ఘటము సంభవించుట నాకాశ, మునకు నొక్కట ఘట మనఁగ పేరు
వెలసినట్లు లింగవిగ్రహసంగతి, నవ్యయాత్మ జీవుఁడని చెలంగె. 107

క. ఆలింగాంగము భంగమైనతటి జీవాత్మండు నిర్దేవుఁడై
హేలానందతభాసమానుఁ డగునర్వేక ప్రభావంబునక
వాలాయం బిది వాసనాస్థితుల జీవభ్రాంతిమాత్రంబులం
చాలొకించుట మేలుగాదె మునిచంద్ర సాంద్రలేఖోసిధి. 108

వ. వినుము విజ్ఞానంబువలన స్థూలనూత్నకారణశరీరంబులు నిర్మూలంబు లైన జీవాత్మ స్వయంజ్యోతిర్నయండగు సూర్యుం డొక్కరుండు సర్వభూతంబులం దెట్లుంగిం ద్రేరకుండై విహరించునట్టిచందంబున దేహేంద్రియాదులకుఁ బరుండగు పురుషుం డివిధంబున జననమరణదుఃఖంబులు గలిగి మెలంగినట్లు మాయాసంబంధంబునం బరిశ్రమించు నట్టిది స్వప్నతుల్యంబని భావింపందగు దేహేంద్రియంబుల నాత్మ బయలయ్యు మోహమాత్రంబునం గలసినట్లు దోచు స్వప్నరూపజ్ఞానేంద్రియం బయ్యెనేని స్వయంప్రకాశమానుండై వెలుంగు సత్యం బితైఱుంగున నాచేతనజెప్పం బడిన పరమరహస్యంబు దొల్లి దండకారణ్యంబున రాఘవునకు విశ్వరూపకుండై శివుం డానతిచ్చిన వేదాంతసారంబగు సీమహానీయాఖ్యానం బెవ్వరేనియుం బఠి యించిన విననం బుస్తకంబున లిఖించిన బుద్ధాపురుషుల కాత్మజ్ఞానంబు కరతలా మలకంబై యుండు దీనినందేహించిననరుం డెన్నిమార్గంబుల దలంచిన బనిత్రుండు గావేరె డని వేదకాస్త్రంబులు ఘోషించుం గావున సమాజంబై యొప్పు మీ రెఱుంగని బ్రహ్మ విద్యావిశేషం బెద్దేనియుం గలజ ప్రాధపురుషుండు డింభ కుని యవ్యక్తిమృదుమధురవాక్యంబుల కొతూహలాపేతుండై వినంగోరినతీరున నన్నుడిగితి రత్యంత సంతోషంబయ్యె నిక నెయ్యది కర్తవ్యం బనిన విని సానందుం డాత్మగతంబున.

109

క. నిజ మీతనివాక్యంబులు, ద్రిజగద్గురుఁ డైనశివుని దివ్యవిలాస భ్వజములని తెలియఁ దగినవి, వృజీనాత్మలబాధఁ గన వివేకము చెదరెన్.

110

క. కావునఁ గార్యాద్వైతము, భావింపనివాని బురుషవశువం డు జనుల్ భావదై వ్యతమనరులకుఁ, గావలె గార్యములు తలఁప గాదు సమముగన్.

111

క. వరుఁ డొకఁడు బాధపడఁగాఁ, బరికించుచుఁ బరమశివేండుబాధించును ద ద్దురవస్థఁ బడును దానని, యరసినమానవుండు మానవాధముఁ డనినన్.

112

వ. ఆని కొండొకకడవు చింతించి దండ్రె కిట్లనియె.

113

క. నీవాగ్నిభూతసత్యము, నీవర్తన మఖిలశుభము నిర్మాణముఖ ప్రావీణ్యం బగునక్కడ, నీవైభవ మలర మాకు నేర్పితి వనఘా.

114

క. నీచేఁ జనినచరిత్రం, బాచంద్రార్కముగ వెలయు నాత్మజ్ఞమనో గోచరసౌఖ్యము లెఁయఁగ, సీచతురంబోధియతమహీపలయమునన్.

115

ఆ. ఇమహారహస్య మెఱుంగఁ జెప్పితి వందు, కతన హృదయవీధి గౌతుకంబు నాట్యమాడఁదొడఁగె నలనబాంధవపుత్ర, నిన్నవంటిధన్యు లెన్నగలరె.

116

ఆ. వినుము ధర్మరాజు మనములో దాఁచక, తెలియఁజెప్పవలయుఁ దేటపడఁగ వాటి చచ్చుదాఁక వర్యాళి గలుగునె, మెనసి వీరి కింక ముక్తి యెపుడు.

117

హ. ఆనిన కని మండసి తడవదారణిండుండై యరకండమిత్రునఁడనిం డిట్లనియె.

118

- మ. అమరేంద్రద్రుసీణాంబుజోదరుల కుయ్యాలింప లాఁకోపకా
రముగాఁ దాల్చినకాలకూట మింక భారంబుఁచుఁ గాత్యాయనీ
రమణిపీనకుచాగ్రగంధపురసారస్సారవక్షస్థలం
డు మముం జూచినవాడు వీరలకు మోక్షోపాయముం గల్గెడున్. 119
- క. సురగరుడోరగవిద్యా, ధరకిన్నరవరులుగూడి దంతిముఖనకుం
బరిణయము నేయునాటికిఁ గరుణాకర సారకులకుఁ గలుగునుఖంబుల్. 120
- క. ఆపరావసిధరంబున, దపసుం డుదయించి పూర్వధరణీశృచ్ఛం
గపరిష్థలమునఁ గ్రుంకిన, విపులత నావేళఁ గల్గి వీరికి ముత్తుల్. 121
- ఆ. వీరిహోత్రుఁ డొడల శీతలం బూనిన, నాఁడు లవణశలధి నవ్యుదధుర
మైననాఁడు గల్గి మాసింద్ర వీరికి, దేహబంధమోక్షదివ్యపదవి. 122
- క. తైరవుండు గోచిగట్టినఁ, నైరవమిత్రునకు జండకరిరణంబుల్
వారంబుల లేకుండిన, సారకులకు ముక్తిగల్గి నాఁడు ముసింద్రా. 123
- క. అనిచెప్పి యూరకుండిన, మునివలి మందస్సి తాస్యమునఁ దనలోని
ట్టనియెక్ భాస్కరసూరికి, ఘనమైన విశేషబుద్ధి గలుగ దదేమో. 124
- సీ. తైవాగమాంతవాసనలేదు గాఁబోలుఁ గలిగిన నిబ్బంగిఁ బలుకఁబోఁడు
సహజ మదైవ్యతవాసన గాంచువారికిఁ గర్మకాండప్రసంగం బజేల
వరులకు బుద్ధి జేప్పంగ నేర్పుపెద్దల కుండకపో దొక్కయులిసిగుణము
నదిగాక యీపుణ్యుఁ డనవరతము పాపజనములఁ చెచ్చి భంజనమొనర్చి
తే. రాద్రనిర్నిద్రరాజ్యగర్వమున మెలంగు, చున్న ప్రేతాధిపాయకుం డెన్నఁగలఁడే
యఖిలపాపనైవరహస్యమహిమఁ, గాన శివమంత్రమున బోనికలుచుమెద్ది. 125
- సీ. శతకోటిపాతక తైలేంద్రనిర్ఘాత శతకోటితారక శంఖమంత్ర
సుజ్ఞానచపలగాఢాంధకారకతోర చండాంతుకరము శ్రీశంఖమంత్ర
మాపత్వంపరాటోపకాలంబున ఝంఝంఝునిలంబు శ్రీశంఖమంత్ర
మభవవీరోధివర్ధనార్య దుస్సహజ్వలనకాలంబు శ్రీశంఖమంత్ర
తే. మఖిలవేదాంతవేదమధ్యప్రకాశ, మాననాయకమంత్రంబు మంగళంబు
సప్తకోటిమనఃమంత్రసార్వభౌమ, మట్టిపంచాక్షరియు జగంబందుఁ గలుగ. 126
- క. నరులకు నరకము లెడలును, బరికింపఁగ శివకథాప్రకాశితమంచా
క్షరి విన్నుఁ బఠన సీసినఁ, బురుషతతకి జన్మ దుఃఖపుంజము గలదే. 127
- సీ. పంచాక్షరంబుచేఁ బ్రబలురుద్రాధ్యాయ మది వెలింగించి విఖ్యాతిఁగాంచె
యర్థకాండము దాన సార్థకమై సప్తకాండము ల్భాసిల్లకతనజేసి

- సర్వయజ్ఞశ్చేద మర్విం బ్ర కాశించు రుక్మానుమధ్యమై రూఢి గాఢ
గావునఁ బంచాక్షరీవై భవమున వేదంబుల కెల్ల జీవంబుగల్గె
తే నట్టిపంచాక్షరియు నగస్త్యావసీసు, తాధినాయక తారక మఖిలదురిత
హరము తన్నంత్ర మాహాత్మ్య మురయ లేఁడు, కటకటా కాలుండెట్టది క్షాల్వండయ్యె.
క. ఆమంత్రం బీనరులకు, శ్రీమంతులఁ జేయలేదె చెప్పంగ నేల
యీమాడ్కి ననుచుఁ బ్రేత, గ్రామణికిని హనిరాట్టిభామణి మఱియున్. 129
- మ. జలదశ్యామలకంఠపూజురయే చర్చింపఁ జిహ్వానివై
జలముల్ జేరెఁడు జల్లవ త్తిరిడు నాసర్వజ్ఞావంశస్థుల
న్వలనస్తుక్తిరమాభిరామగరిహవిర్భూతులంజేయుఁ ద
త్ఫలమంచుకొ వినరో పురాణములు చెప్పకొ వీర లర్కాత్మజా. 130
- సీ. అర్కశకాక శుక్రాక్షు నారాధింపఁ గాంచనసుమమైనఁ గలుగదేమొ
శశిమాళిరాజిలు శివుశిరంబునఁ బూన్చు దూర్వాంకురంబైన దొరకదేమొ
కాంచనాచల లసత్కార్పూర్వకుఁ బూజింపఁ గాంచనసుమమైనఁ గలుగదేమొ
దూర్వానముఖ్యస్తుతుని శిరంబునఁ బూన్చు నర్కపుష్పంబైన నబ్జదేమొ
తే. పత్రములనైన నూనసంపదనునైన, శ్రద్ధనెనుగేవలా శ్రద్ధనైన
హరునిబూజించువారు సీపురముఁజూడఁ, బోరు వీరల కాపాటిపొలుపు గలదె.
క. కలిగిన నరశోపద్రవ, మలవడఁబో దింత భసితమయినను లేదే
తెలిబూతి నొసల నలఁదిన, నలఘుస్వాంతులను బొంద వఘసముదయముల్. 132
- సీ. భద్రమై కాలాగ్నిరుద్రోచనిషదర్థముల భస్మ మహిమంబు వెలుంగుచుండు
దొలుత కాలాగ్నిరుద్రునివీర్య మని చెప్పభసితంబు తద్భూతి ఫలదేశ
మందు ధరించు పుణ్యాత్ముని కోవిదుల్ వీర్యవంతుండని వినుతి సేతు
రదికాక విప్రుని హరియించు కలుషంబు కల్లుద్రావినపాతకంబు గురువ
తే. ధూటితోఁబొందు దోషసందోహమైన, దొలగఁబాయును బావనాత్మనిగఁజేయు
భస్మ ధారునిగాన నభ్యస్తమింత, వీరి కేటికిఁ బట్టదో విశ్వమునను. 133
- క. రుద్రాక్షధరుని లీలా, రుద్రం దని జెప్పుటడును రూఢి చదువులకొ
రుద్రాక్ష మొందఁదాల్చి ను, పద్రవములు వీరికేల పాటిల్లెనొకొ. 134
- తే. కోటిభూసురహత్యలు కోటివరవ, ధూటికాగతిబోవము ల్లోలంగిపోవు
నరుని నూతెండ్రలో నొకటి మహేశ, శివశివా యనఁజాలు విశేషమదియె. 135
- చ. ఒగి శివరాత్రి శాగరణ మొయ్యనఁ జేసినపుణ్యశిలుని
బొగడుదు రుత్తమోత్తములు భూతపతి ప్రతిమానుఁ డంచు నా

- సుగుణము వీరియందుల విశుద్ధిగఁ గల్గదొ యట్టులైన ని
వ్యగ నరకార్తిః బొందుదురె వారిజమిత్ర కుమారశేఖరా. 136
- లే. దోషములు బొందఁబోరు ప్రదోషశీల, మానసులు సోమవారసమ్యగ్న్వితస్థ
లప్త మూర్తివశంకరు లైనవార, లావిశేషంబు వీరల కబ్బ దకట. 137
- క. అరుణాచల మరుణాచల, మరుణాచల మని పఠించునాతఁడు పొందుం
గఱకంఠులొకసౌఖ్య, స్ఫురణం బది వీరికేల పొడవదొ బుద్ధిన్. 138
- క. శ్రీమద్బిదంబరేశ, స్వామిని దర్శింప శంభుసామీప్యకళా
ధాములుగారా వారలు, పామరులగు వీరికేలపరుపడ దదియొన్. 139
- క. గోకర్ణయాత్రనడిచిన, శ్రీకాశీస్థలము ద్రొక్క శ్రీగిరిశిఖరా
లోకనచేసిన పుణ్య, స్తోత్రులు ముత్తలని వినరె సౌలవక వీరల్. 140
- చ. పశువులు నూఱుకోటులును భవ్యతురంగము లైదుకోటులుం
బసిడియు మేరువంతకలభంబులు నాలుగుకోటులున్ మహా
యశు లగువిప్రకోటికి నయంబున దానమొసంగుపుణ్యముం
బకుపతి నొక్కసారి గని ప్రస్తుతిచేసినవారి కబ్బడే. 141
- క. ఆపూర్ణపుణ్యనామం, బీపాపస్వాంతులు దొకించుకయైన్
జూపడదేమో యన న, తాపమునకు నిట్టులనియె దండాధుఁడున్. 142
- చ. మునివర సీదువాక్యము లమోఘము లాగమధర్మకాస్త్రసం
జనితము లైనప్రశ్నలు నికాకరశేఖర భక్తిసూక్ష్మమీ
జనుల కొకింతగల్గిన విచారముసేయక వెట్టివాడనా
వినుతపురాణవేదముఖనిశ్రుతభాషలు గల్లందునే. 143
- చ. విష మును జారకాంతకు నవీనసుమంబులు దెచ్చుచోటఁ గ
న్నన నొకపువ్వు దప్పిపడినం గని లేమకుఁ గా శివార్చితం
బనినమహాత్మ్య మిశ్వరకృపాతిశయంబున శ్వేతనాముఁ డే
పున మహాసీయవైభవముఁ బొందఁడె నిర్జరబృంద మెన్నఁగన్. 144
- క. మీరిపు డెన్నినప్రశ్నలు, సారంబులుగాన వానిసందేహంబుల్
దీరఁగ విను మితిహాసం, బారయ వినిపింతుఁ జిత్రమై యలరారన్. 145
- వ. ఆనవుడు నయ్యార్థకులవర్మిండు తత్కథాశ్రవణకుతూహలుండై యడిగె నని
చెప్పిన కౌనకాదు లటమీఁదివృత్తాంతంబు దెలుపుచునుటయు. 146
- మ కలుషధ్వాంతవశంగ తత్వపరవాక్యద్వేష వేదండమం
ధలవికృష్టిత ధూమ ధూసరమహాటోపన్మృలింగచ్ఛటా

వలయాదాకృత పీఠభూశయద దుర్వారఘ్నరజ్జ్వలితో

జ్వలతోలాహలకాలకూట హరణవ్యాపారపారాయణా.

147

క. హరిహయసన్నత పదయుగ, హరిబాణాత్రిపురరాక్షసాధిపహరణా

హరికులభూషణ గౌరీ, హరిణవృశామిత్ర భౌస్వదమలచరిత్రా.

148

మాలినీ. నిగమచయతురంగా నిత్యకల్యాణతుంగా

భగనయనవిఫాలా భక్తహృత్సాదుఖేలా

జగదభినుతక్తిరీ సచ్చిదానందమూర్తి

నగభృదజుషేషా నాగదై తేయశోషా.

149

గద్య. ఇది శ్రీమత్కృత్తికాబా వరప్రసాదలబ్ధ సాహిత్యవైభవ సదాశివస్వరూప
సద్గురుచరణారుణరాణీవ సేవాసమాసాదితాద్వైతానుభవ కౌశికగోత్రసుధార్ణవ
పరిపూర్ణకైరవబాంధవతోటి బాచనయ్యతనూభవ సవినయగుణవిధేయ శివరామ
నామధేయప్రణీకంబైన సానందోపాఖ్యానంబు మహాప్రబుధంబునందుఁ జతు
ర్థాశ్వాసము.

పంచమాశ్వాసము

మత్తుంగతురంగా

కామితగంగాప్రవాహ కంపితకోణ

స్తోమజటాధరకంఠ

శ్యామలచిత్కాశ కాశమాత్తిపురీశా.

1

లే. అపధగింపుము శౌనకాద్యఖిలముచుల, కిట్టులని చెప్పె నూతమానీంద్రచంద్రుఁ
డస్విధంబున సానందుఁ డడుగుటయును, జిత్త మిగులొత్తమఱియు నిశ్చింతతోడ. 2

క. విను కాంపిల్యపురంబున, ననమాత్ముఁడు యజ్ఞదత్తుఁ డచవిశ్రుఁడు న
జ్ఞనుతచరితుఁడు విద్యా, వననిధి పావనమహానవనదీక్షితుఁడున్. 3

చ. అనమకళావినిర్మితగుణాతిశయంబులకెల్ల శాంతమై
యెనుగుచు బ్రహ్మవంశమున కెల్లచు వజ్రకిరీటమో యనం
గునుమకరోపమాన నిజోమలదేహ లసద్విలాస మా
రసి కను లేమ లాత్మభ్రమరంబులకుం దగు చంపకాకృతిన్. 4

క. ఆతనిమలసతి సాక్షా, చేృతోభవజనుని సకలశృంగారకళా
నీర్వ్రతమహానీయ కీలన, మేత విమల యనెడిపేర మేదిని వెలయున్. 5

క. శుభములగుతత్పురంబున, సుభయమతంబులకు నొప్పుఁ బుట్టుగ నెపుడుకొ
కోభాకారుఁడు గుణనిధి, సౌభాగ్యోదయవిలాస సంచికరతుండై. 6

వ. పెంపొందునందచుని గురుం డువసీతుం గావించి యాచార్యునొద్దం జదువంబెట్టిర. 7

మ. చదువం బోవఁడు వేదవన్నములు శాస్త్రంబుల్ విలంకింపఁబోఁ
డునయంబౌ తఱి స్నానమాడఁ డసమానోదంచితబ్రాహ్మణా
స్సదగాయత్రి జపింప నొల్లఁడు దురాచారైకఋగ్విక్ సదా
మదనామ్నాయవిచారదక్షజనసంబంధంబుఁ గావించుచున్. 8

మ. పురమందుకొ విహరించు వారవికచాంభోశాస్యలిండ్ల నిర్విఘ్న
త్కరముల్ దా నొడఁగూడి జూదములు నిత్యంబాడి యే ప్రాద్దు వే
సానంద—7

గరలిక్ దిండికి వచ్చు నింటికి వివిక్తవృత్తవాచానుధా

స్ఫురణం తేర్పడఁ దట్టి కిచ్చకపుమెచ్చుల్ చెప్పఁచు బోవుచున్.

9

ఆ. గొడ్డు పీచికన్న బిడ్డఁడు గావున, వానిమీఁది ప్రేమ మానలేక

సుతునివృత్తతము సూచింప దింతయు, సోమయాజిలోడ సోమివచ్చు.

10

క. గారాబుపట్టి యూత్తా, గారంబునఁ గల్లు నూక్తికంబులు హీర

స్ఫారాంగుళీయకంబులు, చీరలుఁ బోగులును ధనవిశేషంబెల్లన్.

11

ఆ. కొల్ల పెట్టుచున్నఁ దట్టి యేమనఁబోదు, తండ్రి భార్యనడుగఁ దనయుఁ డెందుఁ

బోయెననుచుఁ జదువఁబోయె బిడ్డఁడు భోజనంబునేసి యని దిరంబు వలుకు.

12

వ. అంత నొక్కనాఁడు జనయిత్రి గారాబుకుమారుని కూరిమిమీఱుం జేరంజీరి

తండ్రి మీతండ్రి మహాకౌపియని యెఱుంగుదువుగదా సాదురేఁగినఁ దలపొలం

బునఁగాని నిలువఁ దనువిధంబున సిదుర్వర్తనం బద్దీక్షితుఁ డెఱిగిన నీకు నాకును

ప్రాణంబులకు వచ్చుం బుడమితేనికి వినంబడెనేని మనమాన్యక్షేత్రస్వతంత్రం

బులకు హానివచ్చుం గావున భవదీయమశక్తిర్దియు గణియించి యపకీర్తి రాకుండ

దుర్మార్గసంస్కరంబు నిగ్రహించియుండు మింక మంకుతనంబుమాని యిటంగల

పదార్థంబును వృద్ధంబులు సేయవలదు తక్కువపడ నొకపూట కిన్ని దాహంబిచ్చు

వారుచుం గలరే యని యనేకప్రకారంబుల బోధించిన విని వినయములు సేసి

కొని శీఘ్రంబుగా భోజనవాలాయంబులు దీర్చి యెందేనియుంబోయె నద్దినంబు

ప్రాప్తున సోమయాజి నదీతటంబున కేగి ప్రాతరుచితకృత్యంబు నిర్వర్తించి వచ్చు

నెడ ధౌతవస్త్రంబు లొదల ల్రసన్నంబుగాఁ జుట్టి సమిత్కుశవస్త్రంబులు సంపాదించు

కొని మార్గంబున వచ్చుచు.

13

సీ. ఒకపల్లవునికేల సుంగరం బుండిన నటునిల్చి తొప్పువేయకనుజూచి

తనకుండలము లూగఁ గలయూఁచి తలయూఁచి యిది వీనిచేటికి నెట్లు వచ్చె

భూపతి మును దానపూర్వకముగ నిచ్చినట్టి హీరాంగుళీయకముగాఁ

తెలియ శోధించక కళవళపడరా దటంచు నవ్వెటుని నేపారఁ బిలిచి

తే. యోరి యుంగర మెటులు నీకొదవఁ జెప్ప, చెప్పకుండిన రాజుతోఁ జెప్పి నీకు

బుద్ధి చెప్పింతు ననిన నపొక్కిరిఁడు, వెఱుపుహృద్విధిఁదోచి యవ్వెప్పుఁ జూచి.

ఉ. దండముస్వామి యేమిటికి దండన సేయుదురయ్య మీతనూ

జాండు విటప్రవర్ణుడయి జూదము లాడఁదొడంగుఁ గాన మే

మొండోరుచుండెముల్ చఱచి యోటమిగెల్పులనాడిన్న నా

తం డటులాడి యుంగరము దక్కన నాశాసఁగెన్ ద్విబోత్తమా.

15

తే. మీగుతుని మట్టుపెట్టక మీఱఁబెట్టి, యెవరి భేదరింపవచ్చినా రెవ్వరిండ్లు

పుచ్చుకోసెంచిసారు మీపుణ్య మిట్లు, మాటలాడంగవల దంచు మనలకరిగె. 16

వ. అంత నాగృహస్థుం డచోచ్చట నిలువ నైరింపజాలక నిర్భరతోపానలంబునఁ బెరిలిపడుచుఁ గుటిల శ్రుతుటిచటులకటటుండై గొణుంగుచు నొడుగఱచుచుఁ గాఁపురంబు పోయెనని చాలవేగంబునఁ జని నిజమందిరంబుఁ జొచ్చి పాదప్రక్షాళనం బొచరించి తడివోవతులు దండెంబునం దగులవైచి రోషవిషాదంబులు తెలియంబడకుండఁ దనభార్యామణి నాలోకించి. 17

శా. డౌనే పల్కుపు రాగదేయిటకు వాక్యంబున్న దీవేళఁ జెప్పూనాయుంగర మేలతామసము పొప్పు దానిఁ జేకోక నీ శానారాధన మాచరింప ననినకొ స్నానంబు హోమంబుచుం గానీ భోజనమైనపిమ్మట నలంకారించుకొనిచ్చెదన్. 18

అ. కుతవవేళగానఁ గొంద అభ్యాగతుల్ వచ్చి కాచుకున్నవారలగ్గి దాఁకినారు వీర లాఁగొని చిన్నవాఁ, డిదిగో వచ్చు పెండి యొకతడవు. 19

ఉ. నావుడు సోమ మాజి నలినాక్షిఁ గనుంగొని చెల్లునేభళా నీవగల్గెలఁ గంటి మిటు నేర్పిలివా, యతివా కుమారుడొక నీవును గొంపఁ గూల్చితిరి నేర్పరిహూతలు చాలుఁ జాలు నే ల్రోవలఁ బోయెనో యొడలితో నొనగూర్చిన వస్తుసంఘముల్. 20

తే. అతివవా కావు దానవురాల పీవు, పుత్రుఁడా పిడు నాపాలిశ్రు డరయఁ బొండి మీరిద్దఁ జీతక పెళ్ళిపోకయన్నఁ, జావనబుకుదు మీపొత్తు చాలుఁ జాలు. 21

క. అని విప్రవర్యుఁ డాత్తభవనమునఁ గలభూషణములు వస్త్రచయంబుల్ ధనములు రత్నము లారసి, కన నేరుగొదిన్న వెలఁగకాయవిధమునన్. 22

వ. సర్వవస్తుకూన్యం బయినమందిరం బాలోకించి ధైర్యంబు జిక్కబట్టలేక చరికిలం బడి పెద్దయంఁ బ్రొద్దనకు లేచి వేడినిట్టారుపు లడర సంతాపనముద్రంబున మునింగి కనుంగొని నిప్పు లుప్పుతిలి కనలివడి వేణుదండంబుఁ గ్గలం గైకొని యిల్లాలి నిల్లువెళ్ళం దఱిమిన మిడిమిడిమధ్యాహ్నంబునఁ గాళ్ళు గాలి పెల్లు దుఱిఖించుచు నక్కలువకంటి పుట్టినింటికిం బోయిన. 23

శా. అవృతాంతము యాజ్ఞదత్తి విని శోకాయత్తుఁ డై యింటికికొ బోవకొరా దింక యెదిత్రొన యని యాప్రాద్దోక్తచో డాఁగి రా జీవేశోదయమైన లేచి చరదేకింజేసిలే డైవమా యేవిద్యావిభవం బెఱుంగ నకటా యెవ్వారలం జేరుదున్. 24

శా. విద్యావంతులు వందనీయు లఖిలాద్విరాట్పుభాభూములకొ విద్యాధీశులు పుణ్యమూర్తు లనఁగా విందుం బురాణంబులకొ

విద్యాపీఠాలు నెందు నొక్కసరియే వెయ్యెల నుద్యత్కృపా
విద్యాకూన్యని నన్ను మజ్జనని మన్నించుం గదా త్రోయకన్. 25

ఆ. తల్లి మొదటివేల్పు ధర్మకాన్తంబుల, దల్లిలేనివానితను వదేల
తల్లియుండవలయుఁ దనయుని కటుగాక, దల్లివలయు మరుజతలుకెల్ల. 26

క. సెరిచెల్లనికా సై నను, పదికింపంగ జేతలేదు పరభూములకుం
జరుగక యుండిన భూపతి, యనికట్టఁడె తన్ను చోరుఁ డని శోపమునన్. 27

క. గుణనిధి యచనోటను దుర్గుణనిధి యచనొనరె గురితెఱుగుజనంబుల్
క్షణమిదు నిల్వరాదని, మిణుకుచుఁ గన్నీరుదోరుంగ మెల్లన నరిగెన్. 28

ప. ఇట్లు పురంబు నిర్గమించి దక్షిణాభిముఖుండై రెండ్రామదూరంబు కడచి చండకర
చండకరణంబులకాకపోకొర్వక వీఁకెడి యూఁకటిచిచ్చునం దేకువదన్న పల్లవ
పత్రశిఖాక్లాఘనీయ కాఖ్యావృత శీతలచ్ఛాయానమేతా బగు నొక్కవటమహి
జాతంబుక్రిందం గూర్చుండి. 29

చ. కర మనిశంబుఁ దల్లి కుతుకంబున తోపటివేళ గిన్నెలొక
బెరుగును వంటకంబు వడపించెలు వెట్టుట లొచి పిమ్మట
నురుచిరకాకపాకములు సూచము నోగిర మప్పడాల్ మనీ
హరములు దొన్నె నెయ్యి పరమాన్నముఁ బచ్చడులుం దలంచుచున్. 30

క. ఈచందము దనకెవ్వరు, వాచవులుగఁ బెట్టుదురు శివశివాయశుచున్
లేచి యపరాధి మునిఁగెడు, నాచందము బుద్ధిఁ దోచునటు రవిగ్రంకెన్. 31

క. దివియను శంభునిగుడికిఁ, శివరాత్రికి జాగరంబు నేయగ శోభా
ధవళవిభూతి ధరించుక, శివభక్తులు వచ్చినట్లు చెలఁగెం దారల్. 32

క. శివరాత్రి సుపవసించిన, వేపురుల శరీరగుహల వెలువడునహోన్
నివహచ్ఛట్టములగలి, భువనంబులు నిండెఁ దిమిరపుంజము పెలుచున్. 33

కా. ఆవేశక విమలాతనూభవుఁడు కౌర్యాటోపధైర్యుఁడై
పోవం పత్పురరాజమార్గమున శంభుం గొల్వ వైవద్విజ
గ్రీవేయం బతిభక్తిభావము చెలంగం దెచ్చునై వేద్యపా
త్రానిర్భూతసుగంధగంధవహ మాఘాశించుచున్ మెచ్చుచున్. 34

కా. ఆశైవద్విజావెంట నేగి కనియెన్ హారప్రభోదారమున్
వై శంపాయనసంయమిప్రముఖనిర్వాణక్రియాసారమున్
వేశగ్రామపిరణ్యపీఠమణిరాడ్విఖ్యాతశృంగారమున్
కాశల్యప్రతిహారవార మధవాగారప్రతీహారమున్. 35

ప. ఇవిధంబున మహాదేవు గోపురద్వారంబు గాంచి యస్తుహాత్తులపెంట్రాకారంబు

లు సొచ్చి పోయి కొన్ని మండపములు గడచి దేవలంబుజేరి యమృతజులసరసపదార్థ సంపన్నంబునయన్నం బాహారంబు నా కేతీరునదొరకునో యని విచారించి యొక్క చక్కివసేయించి యుండె నద్దినంబు శివరాత్రి గావునఁ బాంఠలోకంబు లోకేశ్వర సన్నిధానంబున జాగరణం బొనరించి మించిన పుణ్యంబు సంపాదించుఁ దలంచి నిర్మలచిత్తులయి పుణ్యస్థిరంబుల మునిగి ధాతోక్తరీయంబులు ధరియించి భస్మ రుద్రాక్షమాలికాలంకృతులయి శైవంబగు ప్రసాదపంచాక్షరీజపంబు గావించి ప్రదక్షిణనమస్కారపూర్వకంబుగా బంచమస్తోత్రపవిత్రాసనులయి భయభక్తి సంభ్రమంబు పెనంగొనఁ గొంద ఆఖిలేశ్వరపూజానుషంగు లగువిప్రులగుపు లమృతాగర్భ గృహంబు సొచ్చి నయనారవిందంబులు కందళింప నందరించి రహ్మడు.

ఉ. కాయజగర్వభంగము వికాసశుభాంగము నిందిరామనో
నాయక పంకజానన సనాతనయోగినికాయమానసా
బ్జాయత మత్తభృంగము కృపాబిత్తరంగము భక్తరక్షణో
పాయబరప్ర సంగము శివాతనుసంగ దివ్యలింగమున్.

37

ప. వేవించి పావనపూజాద్రవ్యంబులు కట్టి వేదవాదంబులు చెలంగ బహిర్ద్వారం
బున భేరిమృదంగ కాహళ నిఖిలవాద్యవిశేషంబులు ఘోషింపం బరమోత్సా
హంబున.

38

సీ. ఆభిషేక మొనరించి రభిరుతి ప్రియనకు నంబరు బొసంగి రాకాంబరునకు
గంధం బలందిరి గంభేభదనుజారి కక్షతలిడిరి ఫాలాక్షునకును
సుమము లర్పించిరి సుమశరనైరికి దీపమెత్తిరి జగద్దీపకునకు
నగరుధూపముఁ ద్రిప్పి రగజాధిపతికి నైవేద్య మిచ్చిరి వేదవేద్యునకును
లే. జారుమతు లట్లు వివిధోపచారధుల, నిందుశేఖరుఁ బరితృప్తిఁ బొందఁజేసి
నిటలవిన్యస్తహస్తైరి నిటలనయను, భజనసేయంగఁ దొడఁగిరి భక్తియుక్తి.

39

కా. శ్రీకంఠాయ మహేశ్వరాయ సుజనక్షేమాయ భీమాయ గౌ
రీకాంతాసుహితాయ వీతమదనోద్యేతాయ రుద్రాయ వి
ద్యాకల్పాయ మునీంద్రసంస్తుతమహాదేవాయ భర్గాయ వి
శ్వాకారాయ నమోనమో యసుచు నుద్యోతోస్తోత్ర పారీజులై.

40

ప. ఇట్లనేక భంగుల గౌరీమనోహరుం యైవారంబులు సేయువారును ఫాలాక్షునకుఁ
బ్రదక్షిణంబులు గావించువారును నిండుధరునకు సాష్టాంగదండనమస్కారంబులు
సమర్పించువారును నందికేశ్వరు పిఱుందనిలిచి కరధారితకర్ణవిహారలయి నృత్యం
బులు సలుపువారును బంచాక్షరీమహామంత్రరాజంబు జపియించువారును బంచము
ఖుని వృత్తపద్మంబున ధ్యానముసేయువారును బ్రతియోమంబున బరమేశ్వరున్ము

జ్ఞయలింగంబుల నావాహనంబునీసి బిల్వపత్రార్చనాదిషోడశోపచారంబులఁ బూజించువారును శివసామాంతికద్యవద్యంబులు పాడువారును బావనకై వపురాణంబులు చదువువారును దత్తస్రంగంబులఁ బ్రోద్దువుచ్చువారును వైవరహస్య మహిమతిశయంబులం గలంచి యోజించువారును నై బ్రహ్మక్షత్రవైశ్యకూడ్రు లమృహాకాలంబు వేగునంతకు జాగరణంబునీసి కొందఱు మాటలాడుచుఁ దబ్బిబ్బులాడువారును గొందఱు తొండొండొరులమీఁదఁబడి శరీరంబులు మఱుచువారును గొందఱు నక్షత్రంబులు దర్శించి వచ్చి కూర్చుండి గుమిగూడువారును గొందఱావలించుచు దూఁగి తినినీలేచి పదంబులు తొట్టువడ నవలావలందిరుగాడువారును గొందఱిట్లు నిద్ర జేందుటకా రుద్రస్థానంబునకు వచ్చుటలని యెకనక్కెంబులాడినం దిగ్గునలేచిపోవ నచ్చోటున విశ్రమించువారును గొందఱి తపర్యంతంబు మేలుకొని త్తణప్రయాసంబున కోర్వఁ జాలక వ్రతభంగంబు చేసికోవలదనిన మీఁకెట్లు తూఁగితిరనువారును మఱియు నానా ప్రకారంబులం బ్రజలు సౌక్తికపడి సోలినపీఠను సంపంగితావిధి భృంగంబుల తెఱంగున నిద్రాపరవశులయి యున్నకతంబున.

41

సీ. తత్త్వణంబున యాజ్ఞదత్తియు వే లేచి తామసింజఁగ నిఁకఁ దగవుగాదు
నిఖలజనంబులు నిద్రించుచున్నవారిది వేళ యని నేల కదములన
నీక మెల్లనఁబోయి శ్రీకంఠ గుడితల్పు నోరవాకిట దేహ మొదిగి చొచ్చి
దీనదశకువచ్చు దీపంబుఁ గని తనపంచెకొంగు విరానచించి వత్తి

తే. దాల్చి నెయిపోసి దీపంబుఁ దనరఁజేసి, పానవట్టంబు తుదనున్న ఫలరసాన్న
కలితకాంచనపాత్ర మొక్కటి గ్రహించి, తర్దిపోజఁగ నపుడు బలీత త్రరమున.

ఉ. సుగ్ధగఁ ద్రొక్కె నొక్కని గనుంగొని యంతట వాఁడు ప్రజ్ఞతో
దిగ్గునలేచి చూచె నలుదిక్కులు చోరుఁడు గొంచుఁ బోవుచో
నిగ్గులపశ్యేరం బరసి నివ్వెఱంగంది మహేశుసొమ్ము పీఠ
దగ్గలికఁ గ్రహించుక రయంబున నేగె నటంచు సుగ్రుడై.

43

చ. తలవరులార లెం డిపుడు తన్మరభూసురుఁ డీశుపల్లెరం
బలవడఁ గొంచుఁబోయె నన నందఱు గొబ్బునలేచి రాతఁడుక
దలవరు లట్టై ముట్టి బెడిదం బగువిండినికాతమార్గణం
బులు నమకట్టి బాణములఁ బొల్పెడలించిరి భూసురోత్తమున్.

44

అ. ఇట్టిదుష్టవారికి నెబ్బంగి తనలోక, మిచ్చువాఁడొ శంఖుఁ డీవిచిత్ర
మరయవలె నటంచు నానక్షత్రం దయివచ్చు, కరణిఁ బూర్వశిఖరిఁ దరణిఁ దోఁచె.

45

వ. కదనంతరంబ మదీయదూతలు దూరదూరంబున నిల్చి భయభక్తిసంభ్రమంబులఁ
బ్రణమిల్లి బహువారంబుల కై వారంబులు నీసి యిట్లనిరి.

46

- సీ. ఓమహామహులార సోమకింకరులార యీదుష్టమతికడ కేలవచ్చి
నారు మీ డన్వయాచారపీనుండు జనకవాక్యద్వేషి చౌర్యధుర్యుఁ
డభవనిర్దూల్యపహారి జూదరి పరస్త్రీవిహరక్రియాభావకుండు
కాలలోకార్థుండు గాని కాలాంతమూదను దయదల్పలేదు గాన
- తే. కష్టమానవుమూదను గరుణ పుట్టు, కరణి వరియింప వలదనదరమె మాకు
ధరణి ధరణీశు లెన్నరు ధర్మపథము, గాన చెల్లించుకొందు రేకార్యమయిన. 47
- క. పంచాక్షరి జపియించెనొ, పంచానవమూర్తిపాదపంకేజిబుల్
పంచత్వవేళఁ దలచెనొ, పంచాస్త్రవిరోధిపూజ భక్తిఁ జలిపెనో. 48
- క. ఈనూత్న మిందుఁ గలదా, యీసత్యవిరోధియందు నెఱింగింపుడు మీ
దాసానుదాసు లగుమా, కీసంశయ మనిన బ్రతుకు లిట్లని రెలమిన్. 49
- క. ఓశమనదూతలార మ, హేతాత్తకధర్మసూత్త మెఱుంగఁ దరంటే
కేశవలోకేశభుజం, గేశమరాచార్యనిర్ణరేశులకైనన్. 50
- అ. తెలిసిపట్టయుండుఁ దెలియకయుండును, తెలియఁబడకయుండి తెలియుఁ దిదప
నివ్వహాత్తునందు నేపార నొకమహా, పుణ్యపాప మది యగణ్య మనియె. 51
- ప. అది యెట్లుండెని. 52
- సీ. ఆన్నంబు దొరకకయైనను శివరాత్రి నాఁ దుపవాసనిర్ణయముగలిగె
శ్రీకంఠపూజ తాఁ జేయకుండిన నరు లర్పింపఁగాఁ గన్నులారఁ జూచె
నశనంబుఁజూత రుద్రాలయంబున నిల్చి వేగునంతకుఁ జెప్పి జాగరంబు
నన్నపాత్రావలోకార్థమై దీపంబు శంభునన్నిధికేగె ననఁగఁ ద్రోసె
- తే. లింగమూర్తిని గాంచె ననంగవైరి, కథలు వీనుల వినఁబడెఁ గాలగతిని
హరునిమొగసాల నేల దేహంబు విడిచె, నింతకంటెను సుకృతంబు లెవ్వి జగతి. 53
- ఉ. కావున నివ్వహాత్తుఁడు జగన్నతుఁ డీశ్వరభక్తకోటిలోఁ
గేవలముఖ్యుఁ డంతకు సకీర్తివలోకముఁ జూడ నర్హుఁడా
భావభారిభవ్యపదపాత్రుఁడు సత్యము చూడుఁడంచు నా
జీవుని దివ్యదేహమునఁ జేర్చిరి శంకరకింకరు ల్లగన్. 54
- ఉ. వచ్చినద్రోవఁ బట్టుకొని వారకపాం డిక నీడఁ జెల్లునా
తచ్చనలాడనేల జగదంతపరీక్షలు మీ కటంచుఁ బల్
మచ్చిక నవ్వహాత్తుని విమానపదస్థునిఁగా నొనర్చి వే
పొచ్చుములేనివేడ్కఁ గొనిపోయిరి శంకరరాజధానికిన్. 55
- తే. అంత మాకింకరులు విన్నయాంతరంగు, లగుచు సర్వేశుమాహాత్మ్య మభిరుచించి
తెలియ నిట్లుంగి పర్తించు ద్విజానకబృ, నవ్యయస్థానసౌఖ్య మేమనఁగవచ్చు. 56

- క. అని వచ్చి చెప్పి రంతయు, మును మాకింకరులు నానముఖమునఁ దనరే
మునిచంద్రుడ విను మిక్కడ, జనములు వినిరేని మోక్షసౌఖ్యము గల్గున్. 57
- వ. కావున నీయుపాఖ్యానంబు పరమపవిత్రం బని చెప్పి మఱియు నివృత్తాశివరాత్రి
ప్రభావంబున భిల్లవల్లభుం డమృతపదంబుఁ జెందెఁ దదీయకథాసంవిధానంబు నాక
ర్ణింపు మని మునిపతికిం బిశ్రువతి యిట్లనియె. 58
- నీ. కాకలవిపులదేశంబున మందకీలుఁ డనుగిరాతనాథుఁడు గలండు
కఠినాత్ముఁ డభిలమృగప్రాణపవమానదందకూతుండు దోర్దర్శకాలి
వాఁ డొక్కనాఁడు దివాకరోదయవేళ నడవికిఁబోయి వేటాడఁ దలఁచి
పొలకంపజాంజాటు శలపీఁకబొమిడికెలోలు చల్లడమువై నీలిదట్టి 59
- తే. పిల్లమెట్టులు మొలవంకి చిల్లకోల, చలిదిచిక్కుంబు కడవిండ్లు సాయకములు
పొగుచుట్టులు దీమముల్ పులుఁగువలనఁ, జిగురుఁగండెలు నురులుచు దగరహింప. 60
- వ. ఇన్విధంబున శరకరాసనానిసాధనసమేతుం డయి నిటలతటంబున జిగురువెట్టుకొని
నిజకుటీరంబు నిర్మించి సకలమృగపక్షిసంకులం బగు నొక్కమహారణ్యంబు దరియం
జొచ్చి యందు. 60
- నీ. బాణబాణాననపాణియై ఘోషులఁ దఱిమి చిక్కకయెన్న మరలవచ్చు
దీమముల్ పాదులుదీర్చి పుల్లలఁ ద్రోల నవి వ్రాలకుండిన నట్టె యెడ్డు
జిగురుఁగండెలు చెట్ల దగిలించి యటుగాంచి విహగము ల్రాకున్న చిన్నబోవుఁ
బొలములూపల వడి బొదరిండ్లలోఁ దూలు కుండేన్న వడకున్నఁ గొంత గుండు 61
- తే. తడికమాటున నొకమాటుతమవుదాఁచు, బోను లురిగిల నొక్కటఁ బూనితిరుగు
వేటవేపులఁ బలుమాటు విడిచిపెట్టి, బూమె లందందచేసి తాఁ బొద్దుచూచు. 61
- అ. ఇట్లు కిసినభూమి నెఱుక వేటాడంగ, దైవయోగ మేమొ తావనంద్ర
యొట్టు పెట్టినట్ల యొక్కమెకం బైన, నొక్కపక్షియైనఁ జిక్కదాయె. 62
- వ. అయ్యవనరంబున. 63
- తే. చదలహంసాహ్వాయని దన్నుఁగదిసిబోయ, మెఱఁబడునోయటంచుభావించివెఱచి
ఁగరిగెననుమాడ్కిగమలాహ్లాడ స్తమించె, యెఱుకుముఖలీలముకుళించెనరణిజములు. 64
- క. సమయపులిందుఁడు ఖగదే, హముగల ఖగుశేయ నవ్వు డంబరగతి ర
క్తమెగనె నన సంధ్యారా, గము జిగి చరమాద్రి దిక్కు గప్పెను జెలువై. 65
- తే. మృగజిహ్వాంసం జరించు నాట్టేచ్చవరుని, హింస సేయంగవచ్చు గంధేధరాజు
మేని జిగివోలె జగమెల్ల మెండుకొనియె, గటికచీకటు లంతంత ఘనముగాఁగ. 66
- క. వనచరునివలనిభయమున, వనభూజములం బకాళివ్రాల వెఱచి మి
న్నునియెడి పటమున జేరిన, యనువున తారకలదోచె నానమయమునన్. 67

వ. నిషాదుం డాహ్లాదంబు దప్పి విషాదంబున నిట్టిని వితర్కించె. 68

క. తనమార్గణాళి భువి జ, య్యన లాభినివేడు మార్గణాళి కరణి యీ
దినములు వ్యర్థములయ్యెన్, మునువనికొకరానె మృగసమాహ మణఁబనే. 69

క. కరఖడ్గ మేమిటికి భీ, కరఖడ్గం బొక్కటైనఁ గలంగదు మఱి యీ
శరభంజేల భయంకర, శరభం బొండయినఁ జేవఁ దను జేరదుగా. 70

ఆ. ఎట్టివేళ నేను నిలువెల్పినా నొక్క, వంది వలకుఁ దగిలి పాటిపోయె
జింక యురికిఁ దగిలి చిక్కక యటగెను, నేమిసేతు దొరక దెలుకయైన. 71

సీ. గహనాభిధానరాక్షసునిమై జిగివోలె గుజములఁ జీకట్లు కుదురకొనియె
మిడిగ్రుడ్లుఁ బొడమిన మిఁజగర్ల రీతి నల్లడల ఖిద్యోజనంఘంబు లడరె
భుజములచందాన భుజగదంపతులు వల్చి కరుంధ్రంబులు మాఱి వెడలె
వికటాట్టహాసంబు వెలపున భూతచాదంబు లందంద భీమంబులయ్యె

తే. నిట్టిరాతిరి పోలు నేనేమిసేతు, సొటసొటలు పోయె నాఁకట స్రుక్మ నొడలు
యింటనిట్లాలు బిడ్డలు వెదురు చూతు, రకట నే నిందునుండ నేమందొక్కొ. 72

ఉ. నారు మహర్షిఁ బొందెద రవశ్య మంటామును గొంప కూరకే
చేరిన మాంసమేది యనఁ జెప్పుదు నేమని యాత్మ పత్తికి
గూరిమిబిడ్డ లాకగులఁ గుండియు నందఱు తోడుకాడ నే
తీరునఁ జూడనొప్పుదు మల్త్రమదీర విదేమిసేయుదున్. 73

ఉ. ఇంటికిఁ బోవనేల చెలి కితైఱఁ గంతయుఁ జెప్పనేల నా
వంటి కడిందిబోయ బలవంతులు చింతన లంద మానునే
కంటకగుప్తి జాపనిఖంబులు దాలిచి వేగువంత నే
నొంటిపెయిం జరింప మెక మొక్కటియైనను జిక్కకుండునే. 74

వ. అని విచారించి నిఖిలసాధనంబులు నొక్కట డించి కోదండంబు ధరియించి దవా
నలకీలవెలంగున నందంద తొలంగుచు జనిచని ముందట. 75

సీ. కలహంసపక్షిసంఘముతీరుగోవుల మహనీయ కనకచామరలుగాఁగఁ
బ్రకటోక్తి బహువిధ బకనినాదంబులు వందిసంతాన స్తవంబుగాఁగ
రతివియోగరథాంగరావంబు లభిరామగాయకగీతి కాకలనగాఁగ

... ..

తే. ముకుళితాంబు లవనినాయకులుగాఁగ, నవితకవిదేవనప్రదం డయిన రాజా
కొలుపువలెనున్న యొకమంచినొలనుజూచి, మనమురంజిల్లఁ గొంతనేపునటు చూచె.

ఆ. చూచి చోద్యమంది కూలిభక్తులమాన, సంబులట్టు నిర్మలాంబు లొప్పె
నీసరసేని బద్ది సీసంగమం బిట్టి, సరసలక్ష్మణుగాక దొరకుటెట్టు. 77

- వ. అని కిరాతుం డక్కాసారంబు కై వారంబుచేసి నీరంబునకుజేరు మృగవారంబుఁ
నంహారంబు చేయుదు ననువిచారంబునఁ దత్తీరజాతమాలారభూరువాశాఖా
రోహణం బాచరించి యెడనెడఁ గల్గుకంటకంబు లడంచి పెనుపెంటఁ గ్రవ్వాడి
తూపునంధించి సుఖాసీనుడయి మృగాశ్వేషణంబుసేయుచు నేకాగ్రచిత్తంబున.
- ఆ. కుజనివాస మితరకుటిలసాధనదూర, మేకధర్మరతి జితేంద్రియశ్శ
మిష్టమార్గదర్శనేచ్ఛ పర్తిల్లు యోగీంద్రప్రోల్లీఁ దనర నెఱుఁగుతేడు. 79
- ఆ. వానరీతి మంచు సోనఁగఁ గరియంగఁ, దాన తానమాయఁ దనదుద్బుష్టి
కడ్డమయినదళము లందందు మునివ్రేల్లఁ, ద్రెంచి సాఱవైచె దిగువబడఁగ. 80
- క. ఈగతి బిల్వదళంబులు, వేగమే భువివ్రేయ నచటి విభ్రమాశిశిఖా
భాగమున జేరె నది పూ,జాగరిమం బయ్యె కైలజావరుకరుణన్. 81
- చ. ఆటుశివరాత్రి నామృగయుఁ డట్లు వనాంతరభూమిలోఁ జరిం
చుట లుపవాసవైష్టికత చొప్పుడె నిద్రయు లేకయుంట నా
కుటిలన కబ్బె జాగరను కుంతిశమై యలబిల్వపత్రముం
దటుకున గిల్లి వైచుటలు దర్పకభంజనపూజలై తగన్. 82
- మ. తలఁచం గావునఁ గొంతకాలమున కంతంబొంద నవ్యాధునిం
బలిమి న్నదృఢు లేగిపట్టుకొను నప్పాట న్నహాజేవదూ
తలు పే వచ్చి యుదారపుష్పకముమీదంజేర్చి గొంపొవ ని
ర్మలచాత్రులఁ గాంచి యట్టులని రస్త్రస్కంకరుల్ గొంకకన్. 83
- చ. నిలుసిలఁ డెందుఁబోగుదరని న్నమమిఱి కిరాతునిం జలం
బలవడ గొంచుఁబోవుఁడని యడ్డముదాఁకిన రోషయు క్తులై
మలహరుభృత్య లాకుశనమాజము లొక్కటఁ ద్రిప్పివైచిరం
బలములుదూలి పాఱఁగని పల్కిరి వారు దయాచుసారులై. 84
- సీ. కోటిసంవత్సర ఘోరతపోనిష్ఠ సరిమించు శివరాత్రిజాగరంబు
నూఱుయజ్ఞంబులఁ గేరిపల్కంగవచ్చు శివరాత్రియపవాస శీలమహిమ
గంగావగాహముగళ మెంతయనఁ జెల్లు శివరాత్రి శంభుదర్శించుఫలము
శంభువద్ద ద్విజార్చనసాటి శివరాత్రి శివుబిల్వదళపూజ చేయుగరిమ
- లే. గాన శివరాత్రి మీ ఘనునియందుఁ, జేరిఫలియింప వల్ల దాచారవిధము
మిదొరకుఁ జెప్పు డిమ్మాట మీఁకఁదెలియ, దీరహస్యంబులని వార లేగిరంత. 85
- వ. అట్లుగుటంజేసి సకలవ్రతోత్తమంబయిన యిమ్మహాశివరాత్రివ్రతం బెఱుంగక
లభ్యంబయిన యశనికి శివహాశ్కృష్టసుకృతం బావహిల్లె నెఱింగియుఁ దద్వ్ర
తం బాచరించిన పుణ్యవంతులభాగ్యం బేమని చెప్పంగలవాడఁ నింక నొక్కవిశే
షంబుగల దది విచిత్రంబైయుండు నెట్లంటిరేని. 86

సీ. మున్ను మహారాష్ట్రమున వేదసాధుడొక విప్రార్తముఁడు జగద్విదితయశుఁడు
కలఁ దప్పహాత్తునికాంత దుశ్శీలాభిధాన ధర్మద్వేషదానహీను
రాలు జారేచ్చాభిలోలయై వర్తిల్లి యత్తమామలఁ దిట్టు నలుకఁబెట్టుఁ
గనునన్నచేనన్నలను భుజుగలఁ గెచ్చుఁ బ్రస్తు కొక్కొక్కకైపును ఘటించు

తే. సాత్త్సాధుని గనుఁగొని యవరచైచు, దోషమెన్నక తిరుగాడు దుడుకుకాఁడి
యంతఁగొన్నాల్ల కొకతూర్పు వంతవేసి, కొనియెనయమంచువానితోఁగూడిచనియె.

ప. ఇత్తెఱుగున నమృత్తకాళిని మదోన్మత్త చిత్తయై క్రొత్తాళని నెత్తుకొని యుత్కృష్ఠ
దేశంబునకుఁబోయి యుండు. 88

ఉ. చేరువకాని కుబ్బుకకుశేళయలోచన మాటిమాటికిం
జీరలుగట్టు భూషణవిశేషములకొ ధరియించు గంధ మిం
పారఁగఁ బూను గుబ్బు లెదఁబట్టఁగఁ గొంగిటఁజేర్చుఁ దేనెలుం
గాఱుగ మాటలాడుఁ దనకమ్మనివారెఱ మేలుచూపుచున్. 89

అ. ఇట్లులు వానితోడ నేవేళ రతికేళి, నోలలాడి కొంతకాల మరుగఁ
బోయె నొకనిఁ దగిలిపోయె నా గయ్యాళి, మొదటివటుఁడుకూడ మొఱివిడంగ.

ఉ. అగతి శూద్రుడేగి తరలాయతలోచన యింతసేతురా
రాఁగఁజె ముద్దుగుమ్మ పరిరంభణ మీఁగఁజె మందయాన నీ
భోగము నమ్మియుంటిఁగఁజె పుష్పసుగంధి కిరాతుఁజేరి న
న్నాగడ మేలచేసితి వటుఁచుఁ బిఱుదన మందవేగుడై. 91

క. చనుడేరఁ గాంచి మ్మేచ్చుని, గనుగీఁటిన వాఁడుఁ దీవ్రకాండంబుల న
ద్దనికుని గడలేర్చిన న, వ్వనిత శబరుఁగూడి యొక్కవనముం జేరెన్. 92

కా. అంతం బ్రాసికభిల్లవల్లభుని గాఢాలింగనక్రీడలకొ
స్వాంతోత్సాహము పుట్టఁజేసి మృగసంహారంబు గావించుచుం
జెంతకొ సోలుచుఁ జొక్కుచుం బలముకొ సేపించుచుకొ మద్యముకొ
భ్రాంతింగ్రోలుచుఁ గొంతకాల మిటు లప్పద్మాక్షి వర్తిల్లఁగన్. 93

క. ఆయెడ నొకవిధభూసురుఁ, డాయడవికి రాఁగ నావరూరి మనోజ
స్థాయత్తచిత్తయై కని, డాయంజని యతనితో నొడంబడఁబర్చెన్. 94

క. అసన్ననైగ లారసి, భూసురసతి నిల్లువెడలి పొమ్మని మృగసం
క్రాసకు డడిచిన నద్దియె, వానియనుచు మది దలంచి వానికొ రోసెన్. 95

క. తదనంతర మావిప్రుని, సదనంబున కరిగి యతని స్తరశంక్రములం
గదియించి సౌఖ్యమందుచు, వదలక వర్తింపఁ గొన్నివర్షము లందున్. 96

క, అపాఱుఁ డనన్యదగితా, వ్యాపారం డగట యెఱిగి వంచించి విధ

ప్రాపితభక్త్యము లిడి యా, బాఁపత హరియించె నతనిప్రాణానిలమున్.

97

లే. అతఁడు పంచత్వమొందిన యచటవాసి, యొక్కపురిఁజేరి యింటింటఁ గుక్కచక్కి
మెలఁగియెఱుంగని విధవ కామిచులకెల్లఁగాముకులఁజేర్చు బోకార్చుగడుపులయిన.

ప. ఇవ్విధంబున నవ్విలాసిని యెవ్వరుంజేయరానిపాపంబు లనేకంబులు చేయుచుఁ
గొన్నిసంవత్సరంబు లందు విహరించుచున్న నవ్వరంబుచంగల్లు నానావర్ణంబుల
జంబులు శివరాత్రిమహోత్సవంబునకు శ్రీశైలంబునకుం బోవునెడ వారలమెంబడి
దుశ్శిలయుం దవిలిపోయె శ్రీశైలశిఖరాలోకనంబు పుణ్యార్థిమలకుంగాని క్రూర
కర్మలకు లభ్యంబుగాదు కావున నష్టార్థమధ్యంబున నక్కంఠిరవమధ్యకు నేత్రం
బులదృష్టి మధ్యంబయిన నడచుటకు సామర్థ్యంబులేవన్నం గూడివచ్చినవార లాం
డువిధంబున నమృహాస్థలంబుఁ జేర్చిన నయ్యంధురాలు శ్రీమల్లికార్జున మహాదేవు
నన్నిధిపీఠిలోనంగూర్చుండి యాలాపంబుల నన్న పానంబులఁ బుణ్యపురుషుల నెలుం
గెత్తి వేఁడుకొనిన నద్దినంబు శివరాత్రియగుటం జేసి యెవ్వరేనియు నన్నీదకంబు
లియ్యరయిరి. ప్రదోషకాలంబున నొక్కశివభక్తుండు మహేశ్వరపూజార్థం
బుగాఁ దీర్థంబులు శ్రీఫలదశింబులుం గొంపొవుచు మొఱవెట్టుచున్న యతైవదో
యిటం బుడిసెఁడుజలంబును బిల్వవృక్షంబును బెట్టిన యది యాహారయోగ్యంబు
గాకుండు బెఱింగి దూఱుచు దూరంబునం బాఱుజల్లినఁ బ్రోదకంబు లచ్చటి
సనాతన శివలింగమూర్ధాగ్రంబునం బూజార్థంబులయి చెన్నించె నితైఱుంగున
శివరాత్రి తేలువగల్గ్వుచు జాగరణోపవాసంబులు గల్గుట బిల్వవృక్షంబున శివలింగా
ర్చనలుచేయుటయు శ్రీపర్వతంబునకు పచ్చుటయు నిట్టిమహాపుణ్యంబులంజేసి యా
కాంత దేహాంతంబున శంకరకింకరులు మదియింకింకరులం బాఱుద్రోలి దివ్యవిమానంబు
మీఁద నద్దివ్యనుందరి నిడికొని సర్వసుఖర్వమునిగణంబు లాశ్చర్యంబునొంద శివలో
కంబునకుం దోడ్కొనిపోయి రీచందంబున ముందొక్క చండాలంగనకు గోకర్ణస్థుల
మాహాత్మ్యంబున శివరాత్రి ప్రభావంబునఁ గాక తాళన్యాయ శివపూజావిశేషం
బున ఘోరపాపంబువలన విముక్తయై ప్రాణాంతంబున గౌతమాదిమహర్షిపుంగవ
సంఘంబు విస్తయంబంది చూచుచుండ నయ్యింతికి శివలోకసౌఖ్యంబు సిద్ధించెం
గావున శైవధర్మంబు లిట్లుంగి ప్రకాశమానంబులయి వెలంగు నింకొక్కరహస్యేతి
హాసంబుం జెప్పెద.

99

చ. వినుము కళింగదేశమున వీరుఁ డుదారుఁడు దుర్జదాంధున
హననుఁ డశేషరాజ్యమహిమతిశయండు కళింగనాథుఁ డా
తనికులకాంత నుందర సుధాకర బింబసిభాస్య విస్మర
ద్వంద్వజయతాక్షి పసువర్ధని నాఁబరఁగున్ ధరాన్ధులన్.

100

- క. ఆమానిని దుర్భావంబునహి లెక్కింపరా దహివలసా
కామాతుర యగుకర్పిణి, యీమతి గామాధఘ్నాణ్ణి తేక్షణమతియై. 101
- ప. ఉండునెడ. 102
- క. పారోహితుఁ డొయ్యన నొక, పారి మహీధవుఁడు లేనిపట్టన రాజా
గారమునకు వచ్చిన న, వ్వారిజములు యతని జారవాంధు గవినెన్. 103
- కా. ఆవిప్రాత్తజుతోడ నూనశరవిద్యాక్రీడ లింపార రా
జీవాక్షిస్థిత లిచ్చలొఁ జెలిసి వర్జింపంగఁ జింతించు నా
భూవర్యుం డొకనాఁడు సర్వవిభంబు ల్లిఱు గొల్పొండఁగా
నావేశం బొడఁగానవచ్చి రటకున్ వ్యాధుల్ విసోదంబుగన్. 104
- తే. వచ్చి భూపాలునకుఁ దాము చెచ్చినట్టి, కానుకు లానంగి విసినసంఘములు చెలిపి
యున్నబోయలలోపల నొకఁడ బిలిచె, సౌధముననుడు నయ్యింతి నైగచేసి. 105
- క. పిలిచియుఁ బిలువకముచుపే, యశుకక యాబోయ పోయి యయ్యింతికడన్
నిలిచిన వానికి నోగిర, మళికుంతల తనియఁ బెట్టి యాశనిరతికిన్. 106
- ఉ. రమ్మని వానిఁ దోడ్కొని కరం బనురాగముమీఱుఁ జిత్తబా
ధమ్మల నేలుమంచు విశదమ్మగఁ జెల్పి సహింపరానిమో
హమ్మన శయ్యఁజున్న వగ లామనుజేంద్రుఁడు గాంచి కాతఖ
ద్గమ్మ ఝరీల్నఁ దీసి యెడఁ గ్రమ్మెడురోషము పిచ్చులింపఁగన్. 107
- ఉ. చంపిన జీవహత్య యని చంపక వారల నూలువెల్లిపా
నంపెను ధర్మబుద్ధిని మహాత్ముఁడు గావున రాజవర్యుఁ గీ
ర్తింపుచు సింహసామజుపరిస్ఫుటకాననసీమకేగి హ
ర్షింపుచు నుండి రంత సరసియహలోచన కొన్ని నాళ్ళకున్. 108
- ఉ. బోయకు గర్భమై యలరుఁ బోడియు మాంసము మెక్కు మద్యమున్
రోయక త్రావు మన్మథునిరూపవిసోదములందుఁ జల్లఘ్నం
బాయ దొకప్పుడైన సరపాలకభామిని రాజభూతికిం
దాయక నీచవర్తన కొడంబడెఁ బూర్వకృతంబు దప్పనే. 109
- సీ. ఇట్లున్న నొక్కనాఁ డేజాక్షి కాసారమునకుఁ దీర్థంబాడఁ జుంగ నచట
పీఠించె నవమారు విప్రతుమారుని దనివిదీరక మన్మథజ్వరాత్తి
కొర్వక యుర్విసువర్షునిమై బడ నాతఁడు సురతేచ్చ నతివఁ గూడె
బూర్ణగర్భాంగనఁ బొందినదోష మాద్విజాఁ డీరై మృత్యువు తెవులు స్లాఁకి
- తే. నేలఁబడియున్న బ్రాహ్మణుఁ బోలఁజూచి, భయములోపల దోచి యప్పుద్దగంధి
బిడ్డఁగ నెఁ దక్షణమున నాచిడ్డ నొక్క, చెట్టుకడవైచి యరిగె నగట్టువాయి. 110

వ. అంత నప్పల్లవాధరి భిల్లవల్లభుకడ కరిగి యథాప్రకారంబున విహరింపుడుండె
నక్కాసాకతీరంబున నిర్గతాసుడయిన భూసురువృత్తాంతం బెఱుంగక యతని న
హోదరి యగునిధివాంగన తనమనంబున. 111

ఉ. తమ్ముడు తానమాడఁ జని తామసమాయె వనంబులోన వ్యా
స్రుచ్చులబాధజెందెనొ ప్రకంపముబొందెడు దేహమెల్లఁ జీ
త్రమ్ము గలంగఁజొచ్చెఁ బరితాపము పుట్టె నిదేమి యంచు మా
ర్గమ్మున జాడఁపట్టుకొని గ్రక్కున వచ్చె విహదవేదనన్. 112

ఆ. ఆవధూటి యిట్టు లరయుచుఁ జనుచెంచి, విగతజీవుడయిన విప్రుఁజూచి
మోఁదొనినుచు దుకిభుమున గ్రుంకి మూర్ఛిల్లి, తెఱువ కొంతవడికిఁ జాలిసి మఱియు.

ఉ. హా యను దమ్ముఁడా యను గృహంబున కేటికి రావయో ననుక
బాయఁగ బాడియే యను నిబద్ధిగ నమ్మితి నీదుస్తాపు నే
నేయెడ కేగుదాన తన కెయ్యది ది క్కిరకఁ జొచ్చినిల్లి ని
ట్టయెఁగదా విధాత వరమాయువు నీ కొనఁగూర్చుండే యనున్. 114

ప. అని బహుప్రకారంబుల కోకించి తనకుఁ దాన యుపకమించుకొని యయ్యరణ్యం
బున సీరసీంధనంబులం జితిపేర్చి యతని కగ్నిసంస్కారం బాచరించి యంతఁ
దటాకంబున ముణింగి నిజగృహంబునకు వచ్చునెడ నచ్చటం బడియున్న చిన్ని
కుమారునిం జూచి కలయూఁచి విస్తయంబుది యబ్బాలునెత్తికొని జలకంబార్చి
యమ్మహారణ్యంబున డింభకుం డనాథుం డయ్యుండెం గావున వీడు మ్మేచ్చకుల
సంభవుండు గాఁడని నిశ్చయించి సంకరజాతుం డగుటంజేసి చాని శంకరుం డను
పేరంబిలుచుచు మందిరంబునకుం దెచ్చి పెంచుచుండె దదనంతరంబ. 115

క. వసువర్ధని చెంచాతని, వసు వ్యర్థం బుచు రోసి వయనంబై తా
ననదృశగతి ద్విపంబులు, వెనఁ జూడఁగవలెనటంచు వేడ్కం గదలెన్. 116

ఆ. పీడయొక్క పాపు కోడెకాండ్రనుగూడి, నీటిమీఁదఁబోయే సీరజాక్షి
జలధిమధ్యమునను ఝుంఝూనిలోద్ధతి, నొడ్డగిల్లి చెదరి యొడ ముణిఁగె. 117

క. ఆపడవలోనఁ జచ్చిన, పాపాత్ముల బట్టి వరుణపాశంబుల సం
తాపింప నట్టిమద్యటు, లేపారంగఁ వోడిలేర సిశ్వరుదూతల్. 118

చ. కలకలమంచుఁ బుష్కరవర్షంబున నిల్చినదివ్యరత్నని
స్తులమహాసీయపుష్పకమతోడఁ దదీయవిలాసవిద్రుమో
జ్జ్వలఘనవేషభౌషలకు జంకియు మాభటు లూరకున్న నా
జలజదళాక్షిఁ దోడకొని శంకరకింకరు లేగి రయ్యెడన్. 119

- క. మాదూతలఁ గూడఁ జని, యీదోషికి శంభులోక మియ్యందగునా
యేధర్మ మెఱిగి చేసె న, హో దివ్యస్వాంతులార యొగిఁ చెల్పునగున్. 120
- వ. అని బహువిధంబుల వేడుకొన్న దరహాసవికాసాననలోకభాసమానులయి కృత్తి
వాసునిభృత్యులు నాభృత్యులం గనుంగొని. 121
- క. శంకర శంకర యచునా, కింకరులకు ముక్తి గగనకేశుఁ డొసఁగుఁగా
శంకరనామునిజననికి, శంకరపురిగాక కలదె శమచుపురంబున్. 122
- క. ఈమగువొడుకు శంకర, నాముఁబున వెలసెఁ గాని నాతనిదేరం
గామారి మఝుఁ బుచ్చిన, నే మరుచెంచితిమి చెల్పుఁ డిది మీదొరకున్. 123
- వ. అని చెప్పి రుద్రభృత్యులు రుద్రలోకంబున కవ్వీదుమాధరిం దోడ్కొని పోయి
రటుగావున మహాదేవు దివ్యనామోచ్చారణమాహాత్మ్యం బేమని చెప్పుంగలవార
మింకొక్కచిశేషవ్యాఖ్యానంబు వినిపించెద వినుము. 124
- క. యమునాతటినీతటమున, రమణీయసువర్ణస్థాధరాజితలీలా
విమలశ్రీకలితం బయి, యమరుం బురి యొకటి కాంచనాకర మనఁగన్. 125
- క. ఆపురమేలు సుధామ, త్రైపాలుఁ డుదారకీర్తి సాహసదోర్ధ
ర్యాపరిమితవటుకారోఽయి, ద్విపితుఁ డనఁ బ్రాణిఁ గనెఁ గళింగక్షితిలోన్. 126
- క. అనరవతిపుత్రుఁడు వే, శ్యానూతనవంచబాణుఁ డయి ల్లిభువనన
స్థానిత మోహనలీలా, శ్రీ నెలకొని వెలయు రాజశేఖరుఁ డనఁగన్. 127
- తే. రాజశేఖరనామధారణము విడిచి
జనులు విటశేఖరుండు నీఁ డనుచుఁ బిల్వ
బాణుఁగువేడుకకాండ్రతోఁ బొత్తుగాంచి
దినము వెలయాండ్ర వెనువెంటఁ దిరుగు నతఁడు. 128
- సీ. మృగమదశ్రీకళామిళితమై వాసించు తులలేని గోణాము మొలధరించి
సిగవేసికేల బట్టుగుబొందు మై జాట్లు జిలుంగురుమాల యాదల గడించి
పేరురంబున గంధసారకర్దమరుచుల్ చెందఁ గన్తురివట్టై లందగించఁ
బై తిసీచలువదుప్పటి భుజద్వయమువై నీటుగన్నడ వలెనాటువైచి
- తే. విటులు పరిహాసకులు నటు ల్వైంట నడువ, మేలు జగజుపుగిలంకుపావాలు మెట్టి
భయమునెన్నఁచు లేక భూపాలనుతుఁడు, తీవిమీఱంగ వేశ్యవాటికల మెలఁగు. 129
- ఉ. అందొకవేశ్య పద్మముఖి యద్భుతరూపవిలాసవైభవా
నంద శుభాభినంద శుకనందముఖాళిల చూనిమానస
స్యందవచోమరంద ఘనసారసుధారసహాసచంద్రికా
బృందవచోమిళింద విహరించు సునంద యనంగ నందమై. 130

- తే. ఆరుగువమీఁద మిక్కిలి ప్రేమగాంచి, కృతకధాత్రీధరంబుః గేళివసుల
వీడఁబాటుక రేవగల్ వితతరతులఁ, దగిలి వివారింపుచుడు సుధామనుతుఁడు. 131
- క. ఈలీల మెలఁగుచుండఁగ, నాలో నొకనాఁడు వారిజాననతో రా
చూలి పాలయల్గు నైకొని, యాలసభావమున నిటి కరిగెం గలకన్. 132
- తే. అలిగి వచ్చినతఁడు బిల్వనంపకున్న, మాన్యభామిని చిత్తకాతిస్యమునకు
వగచి విరహాగ్ని వేదనఁ దగిలి పొగిలి, విరుల పాపున నొంటిమైఁ జొరలుచుండె. 133
- క. తనగోత్రంబునఁ బుట్టిన, జనపతిపుత్రుని కమలకాబకుసూతభు
గ్జనితార్తి జూడనొల్లక, జనె నన నపు డిరుండు చేరె జవమాచలమున్. 134
- క. సాలాకారమహాసురాగరసపూర్ణానందమై యయ్యెడక
నాళీకద్విషిగాఁగ మెచ్చ మదిలోనం గోరు దద్వారుణీ
నాళీకాయతలోచనామణి శిరోన్మస్తాబ్జరాగప్రభా
జాలాన్మీలన భాను డొప్పెనఁగె నస్త్రావహాటంబునన్. 135
- శీ. కంకేళిసాభాగ్గరిమంబు నిరసించి సింధూరవిఖ్యాతిఁ గ్రిందుపఱిచి
కాశ్చీరలక్ష్మీవికాసంబు నిందించి బాధుడవప్రభావటలి నణఁచి
మాణిక్యసౌందర్యమహిమ మేలంబాడి కింతుకక్రిపిక్రియ హసించి
విద్రుమోన్నతకళావిభవంబు కలఁగించి దాడిమప్రసవబృందముల నణఁచి
- తే. హల్లకారుణదీప్తుల వల్లవముల, సిరులు పదియూఱువన్నెబంగరుమెఱుగు
లెంతలేవని వాదాడు వింతజిగియె, డుగు గలసంజకెఱాయ చెంగలించె. 136
- చ. సురభద్రదాడిమాగమునఁ జొప్పుడి పండిత భానుడకొ ఫలం
బరుదుగఁ బల్కిమాద్రిశీఖరాగ్రమునంబడి పెక్కుప్రక్కలై
యరువడి శైట్టపై నెగయు నుజ్జ్వలబీజములొ యనంగ బా
ధురతరథంగి నల్లడలఁ దోచె నభోదితసాంధ్యతారకల్. 137
- చ. దివి కెగఁబ్రాకు నూర్పులిడు దిక్కులఁజూచు రసాలసాలప
ల్లవములఁ జేరు నల్లడ మెలుగు నరస్సరసిరుహంబులం
గవియు జలంబులకొ మునుఁగుఁ గ్రమ్మఱలేచి కలంగు నొక్కజ
క్రనచెలి పజ్జ వల్లభునిఁ గానక ఘోరవియోగ వేదనన్. 138
- తే. ప్రియసఖ వియోగ వేదన బెగ్గడిల్లి, పనవుచున్న సుధామభూపాలనుతుని
మదనమాయావిభూతి మార్తలసె ననఁగ, వెల్లిగాఁ జిమ్మవీకటు లల్లుకొనియె. 139
- ఉ. కాలసమాఖ్యచే నలరు కంచరవాఁ డొకతామ్రపాత్రము
ద్వేలసుధారుచిం దనరు వెన్నెల సీసముఁ జేతు నంచుఁ బ్రా

ల్లాటక తోమఁగా వెడలు మస్తన సర్వదిశాంతరంబులక
మూలతమస్సమాహములు ముందుకొనెన్ మఱియు న్నమగ్రతన్.

140

క. హరచరణాంబుజభజనా, పరతంత్రుల దుర్భరోగ్రపాతకరాసుల్
చెరలు తెఱంగున నలుగడఁ, బరికింపఁగ స్వాద్రతిమిరపజ్జులు విరిసెన్.

141

సీ. తొలిదిక్కు జపరాలి కులుకుపాలిండ్లమై దళుకొత్తు వజ్రాలతాళి యనఁగ
కామరూపభృదభి కామిని ఫాలాగ్రసునసారమయచిత్రకం బనంగ
గగనేందరాసలీ కరతలవిన్యస్త కమనీయపుండరీకం బనంగ
మరుదిశాభామ నీమంతభూషణ మధ్యలాలితముక్తాఫలం బనంగ

తే. విటవిటీలోకమృగముల వేటలాడు, కొఱకు జీకటిగిమిచేసి కుదురుపఱిచి
శంబరద్వేషి పట్టినచక్ర మనఁగఁ, గుముదపలివోచె నపుడు ప్రాక్కుధరశీమ.

142

వ. ఇట్లు చంద్రోదయంబయిన నిస్తంద్రచంద్రికాసముదయంబులు నలుగడలంగడలు
కొని గిరిగిరివర సురశరుసురభిశతారతారతారాపటీర కర్పూరచ్ఛాయాకదంబం
బులవిడంబింపుచు ప్రాగ్విమిసీకుచరుచిరముక్తాహరంబులసారంబుఁగొనుచు దక్షిణ
దిశానుందరీకందళితమందమందస్థితమందారకుందబృందమ్ములం గ్రిందుపఱిచు
చుఁ బ్రతీతీకకుబుతజీవంజీవ నయవాలలాటనృస్థులప్రళస్త హిరవలయాకార
కాంతినంతానంబునం బుతగింపుచు నుత్తరదిశామత్తకాశినిధమ్మిల్లలంబమానప్రఫుల్ల
మల్లికాదామంబులఁ దోచుచు బ్రహ్మాండకరందంబు వెండిమలము చేసినచందంబున
దిక్ష్కాంతంబులు సంకుదోమిన పోలిక భూతలంబు మాత్రికరంగవల్లికలఁ గైచేసిన
కైవడి గగనభాగంబు పాలగారచేసినతెఱంగునఁ బరితపితంబులయి పరిపరా
కారంబులయి జారచోర హృద్విషణంబులయి పూర్ణకౌముదీనముదయంబులు భాళ
ధళ్యప్రభాస్ఫురితంబులయి సర్వజగంబు నాక్రమించి ప్రకాశమానంబులయ్యె
నట్టియెడఁ గమలకుడుంగంబులవై వేడివెన్నెలలు చిటచిటంగాచినఁ బటపటం
గమలి భుగభుగం బొగలెగయుగలె తదుపగత గంధాంధకరంబరడింబకంబులు
బిఱబిఱఁ బైకి నిగిడె మఱియును జుజుకువెన్నెల కార్పిచ్చు విరహిణీజనమనోహర
సారణ్యంబులు దఱిగొనఁ జొచ్చిన మిగుల దిగుల విగులునఁ బొగలుగువల మన్నభాగ్ని
తాపప్రకాంతంబుగాఁ గమలపత్రకయ్యాతలంబునను గుందమందార జాతిప్రసూన
దామాలంక్రియా విశేషంబులను గమలసరోవర గ్రహణంబులను హిమాంబు
శ్రీగంధకర్పూరలేపంబులను కీతలమృదువృజు విసరంబులను బ్రియసఖిజనులు
దేర్పం దెలివి గొనఁజాలక మదనజ్వరంబునఁ బెట్టిలిపడుచుఁ జుద్రపాదాదులం
బెనఁగియు రాజధర్మంబుగాదని దూఱువారును వనవిహారంబులు సేయువారును
జక్రచక్రాంగ శుకశివ మధువ్రత మయూరకలకలంబులకుం గలంగువారును నై
సానంద—8

కామినీకాముకజనంబు విరహగ్ని తాపంబున నిలపించుచుండి రయ్యెడు గన్నేరుల
మోముట్టు మల్లెవీరుల జానంబువు మంకెనపూటంకవన్నెలు సువాసనంబుల నెక్కు
యును కలువపూవు పల్లంబుఁ గురువేరువారులును దమ్మితూండ్లకక్కలకల్లెంబులును
గల పచ్చతెక్కలమలమాయువైఁ జివ్వుననెక్కి చక్కెరనిలుకాఁడు మలయమం
దనమిరవనంతులం గలసి శోకిల మయూరకీర సారసమధువ్రతబలంబులు గొలువ
దుంటవిట్లుగొని గొనయంబు సారించి కాముకజనమనస్థులంబులం గునుమకరవర్షం
బులు గురియు నవనరంబున రాజశేఖరుండు వేడినిట్టార్పు నిగిడించుచు నునందా
విలాసాయ త్తచిత్తుడై యుత్తలంబుది. 148

క. విరహజ్వరతాపంబున, విరిపానున నొరగి కలువనిల్చుని కెందా
మరపూల యలుగుటంబర, పరిభవముం గాంచి హృదయపద్మమునందున్. 144

మ. హరిణాక్షీమణిమీఁది మోహమున నిద్రాహరము ల్పాని రా
ద్వరపుత్రాగ్రణి పూర్ణశుభ్రకర దుర్వారోగ్రతాపాద్ధతిక్
స్ఫురితస్ఫారశిఖాస్ఫులింగగణనంభూతార్తికారిక్రియా
భర మోర్వంగ వశంబుగాక మిగుల న్భావంబునం గుందుచోన్. 145

తే. వైభవంబుదు భూపతనూభవునకుఁ, జింత యింతైనవలదంచు సిగ్గుఁడొనగు
భామినీవశ్య మోహనీభస్మఘటిక, సొబగుగాఁ దూర్పుచెన వేగుజుక్కు మొలిచె. 146

తే. మానె వెన్నెలకొన్నిగ్గు మదనబాహు, మండితోడ్పండగలి కొంత మట్టుపడియె
వరున వనముల విహారావంబు లెగనె, నల్లనల్లన దిక్కులు దెల్లనయ్యె. 147

సీ. ఆభ్రోందిరాభిషేకార్థపూర్వదిగేభగకరహేమమయపారికలక మనంగ
వేలావధూమణీవిమలాబ్జరాగభృత్కమనీయహస్తకంకణ మనంగఁ
బ్రాగభిగర్భనిర్గతదండకూకేంద్ర ఫణకనద్రమణీయమణి యనంగఁ
గ్రీడానిమిత్తసంభృతకోణిమాకీర్ణకన్దనపాణిచక్ర మనంగఁ

తే. జక్రచక్రనిరంతరావక్రమోద, కరనిజోజ్వలకరవిభాక్రాంతదిక్త
టాంతరుం డట్లు పూర్వనగాగ్రసీమఁ, జిత్రభాసుండు దోచె విచిత్రలీల. 148

ఉ. ఆనగలైక సౌధశిఖరాగ్రనిజాగ్రవిచిత్రనూత్నర
తానువమానమానిత నవారుణకాంచనకుంభజృంభిత
క్రీ నిరసించి నర్వనరసీరుహరాజి వికాసమందఁగా
భానుఁడు దోచి శీఘ్రగతి భాసెలె నంత వియత్తలంబునన్. 149

వ. ఇట్లు మూర్ఖోదయంబున రాజనందనుం డొక్కచందంబున ధైర్యంబు చిక్కు
బట్టి కాలోచితకృత్యంబులు నిర్వర్తించి నునందావిలాసవిభ్రమంబులు దలం
చుచు నొక్కరుం డొక్క రాజమార్గంబునం బోవునమయంబున. 150

- సీ. మడిచినజగజుపుజడలకొండగిజాల నొడల భస్మచ్ఛాయ గడలుకొనంగ
మువ్వన్నె మెకముతోల్ దువ్వల్వగాఁగట్టి మెడను దుద్రాక్షతావళము లడర
స్ఫటికాక్షమాల హస్తంబున జేల్వంద డాకేల నొకకముండలము పూని
పాదాబ్జముల యొగవాగాలు గదియించి కలియ సందిల మాలికలు రహింప
- తే. జనులు ప్రత్యక్షశంభుడో యనంగ నిలిచి, వెఱుగుపడి చూచుచుండంగ నీధివెడలి
దేహకాంతులు నలువంకర దేజిల్లెఁ, జేరఁగావచ్చె నందొక్కసిద్ధుఁ డవును. 151
- క. వచ్చినసిద్ధుని గనుంగొని, యచ్చెరువడి రాజపుత్రుఁ డాశనిమదిల
మెచ్చుచుఁ గేల్పొగించి ప్రియం, బచ్చొత్తఁగ మధురసాహసా దరఫణిలిన్. 152
- క. ఎందుం డెప్పటి కరుగుచు, నిం దరుచెంచితరి నామ మెయ్యది యంచుకొ
విందై యడిగిన యోగా, నందుండగు సిద్ధుఁడనియె నరపతితోడన్. 153
- తే. అరుణగిరినుండి తుహినాద్రి కరుగువాడ, వినుము ప్యచ్చందుఁ డనుసిద్ధవిభుఁడ నేను
చెలిసె నీచింత చింతాప్రతిష్ఠగరిమ, నాలిగొనసేల నింకొక్కమేలు నేతు. 154
- క. ఒకచెలివై భ్రమవడి యా, సకి పిలువకయున్న మోహనంగతమతివై
వెకిలిపడుచుంటి వదియు న, మకుజుకొ వగవంగవలదు ముకుజాధికా. 155
- క. వెన భస్మకముటిక నీ కే, నొనఁ గెద నీకోరందగినయువిదలదెన నీ
బసుమము నొసలం దిడినను, ననన్యకగతి వత్స్యులగుదు రాచెలుబధిపా. 156
- మ. అని యిట్లు హిలోవదేశంబుచేసి తన కక్షపాలుం దాచిన యపూర్వభస్మకముటికయ
తనికరతలంబునం బెట్టి సిద్ధుం డెందేనియుం జనియె సంత రాజపుమారుం డమృహత్తు
నుద్దేశించి ప్రస్తుతించుచు నిజనివేశంబున కరిగి ప్రహృష్టమానసుండయి యిష్టాహా
రంబుల సంకుష్టిం గాంచి విచిత్రగంధమాల్యాంబర భూషణాలంకృతుండయి
కర్పూరతాంబూలంబు సేయుచు నారాత్రి సునందామందిరంబున కేకతంబ చను
సమయంబున. 157
- తే. కొన్ని తెరువులు గడఁ యక్కుందరదన, నెలవుచేరువఁ జనుగ నన్నిహితమగుచు
నొకభుజంగంబు బొటనవ్రే లొడిసిపట్టి, కఱవె గరళాక్షిలీలు గడలుకొనంగ. 158
- ఆ. అటులు సర్పదప్తుఁ డగుచు నిష్టాంగనా, సంగమంబునకును భంగమయ్యె
వేగమ చని నురతభోగంబుగని చత్తు, ననుచు వెలఁదియింటి కతఁడు చనియె. 159
- క. చని యటు తనచే దాచిన, ఘనభస్మితము నొసలఁ దాల్చు గని తమకమునకొ
వనితారత్నము కౌగిట, బెనగిన నొండొరులు రతులఁ బెనగిరి వేడ్కన్. 160
- ఆ. భుజగదప్తుఁడయిన భూపాత్మజానీవీర్య, ముఖముగా విమంబు ముదిత కెక్కి
నుడతితోడ నతఁడు నురతాంతమున జీవ, మెడలె శూలిదూత లేగుడేర. 161
- క. మామాత లేగి కాంచిరి, యాదంపతు లొడల భస్మ మమరుటఁ దమలో

- వాదించి భస్మసహితుల, నేదారిని ముట్టవచ్చు నిక నని భీతిన్. 163
- వ. కలంగి దొలంగి చనిరి గావున భస్మధారణ మహత్త్వంబునలన నక్కాముకుల
విమానంబుమీఁదఁ బెట్టుకొని కామారిదూతలు కైలాసంబున కరిగి రింకొక్క
విశేషంబు వినుము. 163
- లే. తొల్లి శివభక్తుఁ డొక్కఁడు వల్లెకొంగు, నందుఁ గట్టినరు ద్రాక్ష మరయ మఱిచి
కోక చాకికి వేసినఁ గొంచుఁ బోయి, చాకిరేవునఁ జూచిన కోకముడియు. 164
- క. ఆమూట విచ్చి రజకళి, రోమణి యందున్న భద్రరుద్రాక్షము తా
నేమరక పాగఁజెఱుగునఁ, దా ముడిచికొని దగ యుదికె నందలిచీరల్. 165
- ఆ. అట్టు లుదికి కోక లాఱిచి పెరుమూటఁ, గట్టి భార్య కెత్తి కడులు మిదిగా
వత్తు నడవికేగి వంటకట్టెలు గొని, యనుచుఁ జెప్పి రజకుఁ డడవికేగ. 166
- ఉ. కేల కుతారమూని వనికిం జని యెండిన మ్రాను గొట్టి ని
ర్మూలము సేయఁజొచ్చిన సమూలముగాఁ దెగి భూజ ముర్విపై
వ్రాలుచు వానిపైఁ బడిన వాఁడు మహాభర మోర్వలేక వే
తూలి శరీరమున్ విడువ ధూర్జటికింకరు లేగుదేరఁగన్. 167
- క. మాభటులున్ వారలఁ గని, లోభి చెడుగు పీఁడు మిరలున్ రాఁదగునా
శ్రీభవు లోకార్హుఁడు గాఁ, డే భవ్యతగలిగె మాకు, నేర్పడఁ జెప్పుడా. 168
- లే. అనినఁ బ్రమథులు మందస్మితాన్యులగుచు, వినుమురజకుఁడు గాఁడు పావనుఁడువీడు
తలను ధరియించినాఁడు రుద్రాక్ష మొండు, గాన శివలోకసౌఖ్యంబు గను నితండు.
- వ. అని చెప్పి యారజకుఁ బరమవిమానంబుమీఁదఁ బెట్టుకొని రజతాచలస్థానంబునకుం
దోడ్కొనిపోయి రదియునుం గాక. 170
- ఉ. మున్నుఁ బుళిందదేశమున మూకుడనంగఁ గిరాతనాథుఁ డ
త్యున్నచి నొక్కనాఁడు నరుణోదయవేళను మేలుకాంచి చ
ద్దన్నము మెక్కి కాతవిభిన్నాననసాయకసాధనంబులం
బన్నుగఁ బూని ధూరగహనంబునకుం జని వేటలాడఁగన్. 171
- ఉ. అంచితవేగుడై చని శరాసన మెక్కిడి సాయకంబు సం
ధించి వరాహసంఘములఁ దీవ్రతనేసిన నిట్టనట్టుఁ ద
ప్పించుక పాఱిపోవు మృగబృందము లుద్దకుఁ జేరరావు తాఁ
బంచినసారమేయములు బల్వడి 'గ్రమ్మటి వచ్చు నూరకన్. 172
- క. ఏకరణి వేటలాడినఁ, జీకాకయిపోవుఁగాని చిక్కవు మెకముల్
మూకుం డంతట మదిలో, శోకింపుచు నున్నతఱిని సూర్యుఁడు గ్రుంకన్. 173

కా. ఆవేశం గలహంస మంబరరవవ్యాపారలీలం జనం

గా వన్యాటుండు గాంచి మార్గణము వీరకణ్ వింట సంధించి మా
ర్యాన్యవిర్భూతరవంబునక్ విడువ నాహంసాస్యముం దాఁకఁ జు
చూచిన్యస్తపిరణ్యపద్దవనవుత్తగ్రంబునక్ వ్రాలినన్.

174

ఆ. హంసవక్త్రగోళమందున్న కాంచన, జలజకమల మచటికంఠులింగ

శిరముమీదఁబడియె శరముతో నవ్వరా, శంబు గూలె నయ్యలాతలమున.

175

వ. అంతః గాలాంతకుండు కరుణారసధరితాంతరంగుడయి యవ్వహలింగమధ్యంబున
నుండి.

176

చ. హరి పురుహూత పద్మభవులాదినుపర్యులు రుద్రసూక్తి భా

సురపతనానుభావములు శోభిలిఖిల్వ ముసీంద్రులాగమ

స్ఫురణలసత్పవిత్రహితభూరివచోగతి బ్రస్తుతింప నుం

దరవృష మెక్కి పర్వతసుతాపతి తోచి ప్రసన్నమూర్తియై.

177

తే. శబరవల్లభ నిన్ను నేఁ కాలమెచ్చి, నాడ నీకిచ్చ మెయ్యది వేడు మింత

కాల మిందున్నఁ బూజ నీకతనఁ గలిగె, వనజముదకంబు నాశిరంబునను వ్రాల.

178

తే. చల్లనయి దేహమెల్లను బల్లవించె, బహుయుగంబులు గడచెనే బట్టబయిట

నుండి కొడితెఁడుజలమైన నొందువుచ్చు, మైన మాకిచ్చువారలఁ గాన మిందు.

179

వ. అట్లుగుటంజేసి మదీయభక్తులలో నుత్తమండ వింక పరంబుగోరుమిచ్చెదనని మెచ్చి
పచ్చులొక్కనిమచ్చరీఁ డానలిచ్చినఁ దదీయసన్నిధానవిశేషసుజ్ఞానోదయం బయిన
కిరాతుండు వడవడవడంకుచు భక్తివిశ్వాసంబుల విశ్వేశ్వరునకు నమస్కారంబు
లనేకంబు లొనరించి మోడ్చుకేలు ఘాలంబునం గీలించి యిట్లని స్తుతియించె.

180

సీ. జయజయ కైలాసకైలేంద్రనిజవాస వాసవాచికసురవంద్యమాన

మానసీయ యశోరమాపూర్ణబహుకాండకాండజోద్భవతూలికలితవృదయ

దయసీయ సకలభక్తవ్రాతపూజిత జితమహాసుర శుభస్థితవిహర

హరిహిరపటిరచారుతరాకార కారాగృహప్రాపితారివీర

తే. వీరభద్రకుమారాభివృద్ధిసహిత, హితమునీశ్వరరక్షణ వ్రతవిచిత్ర

చిత్రభముఖ్యగంధర్వసిద్ధదాన, దానవాంతక. దృక్పూజ్యతరుణచరణ.

181

క. అనిప్రస్తుతించి శబరుండు, వినయంబున మిమ్ము పరము వేడ విహితమా

కనకాబ్జముజలమును దెచ్చినహంసము మెచ్చి యిమ్ము చింతితఫలముల్.

182

క. ఆహార మబ్జకుండిన, నాహంసముఁ గూలనేసి తంభే హర సం

దేహంబుగాదు మీ కు, త్యాహంబయి యొప్పునేని ధన్యుడనైతిన్.

183

ఆ. ఇట్లు వలుకుచున్న యెఱుకాత్మశుద్ధికి, మెచ్చి శంభుఁ డంచ నిచ్చు బిలిచి
తనకరాంబుజమున దాని మేనెల్లను, నిమితి భూరికరుణ నివ్వటిలఁగ. 184

మ. త్రోగింబ. ఓమరాళమ నీవు దెచ్చువయోజలంబులు మాశిర
స్సీమఁ జేరుటజేసి భూరివిశేషవై భరిఁ బొందిలి
న్నేమిగావలె గోరు మిచ్చెద మిప్పు డన్న మహేశనే
వాచుహత్త్వము నున్నుతింపెను వాక్యగుంభన హంసమున్. 185

సీ. గంగోత్తమాంగాయ కరుణాంతరంగాయ వాచుజేవాయ శివా భవాయ
సోమాయ భీమాయ సోమతోటిరాయ శర్వాయ భర్తాయ శంబరాయ
కలితచిన్తద్రాయ ఘనయోగనిద్రాయ భద్రాయ రుద్రాయ భవహరాయ
భువనవరేశ్వరాయ బుధజనగణ్యాయ మోక్షప్రదాయ ఫాలేక్షణాయ
తే. మహితకలాయ తుభ్యన్నమశ్శివాయ, మానిపాలాయ తుభ్యన్నమశ్శివాయ
మహితయోగాయ తుభ్యన్నమశ్శివాయ, మదనమదనాయ తుభ్యన్నమశ్శివాయ. 186

చ. అనిమితించి హంసము భయంబున దేవ భవక్రటాక్షసం
జనితవిభూతిముక్తియు నిహదున కిష్టము లీదగుక జలం
బును గమలంబు మిశ్రాకటః బూనను గూసలఁ బ్రోవ నే ప్రియం
బునఁ గొనిపోవ నియ్యెఱుక పుణ్యముగట్టుకొనె న్నహేశ్వరా. 187

తే. కోఁలియాడ భోగి కోఁచెత్తికొన్నట్లు, లేను మిచ్చు వరము లెట్లు వేడి
కొందు నన్న హంసగురుచిక్తమునమెచ్చి, శీవుఁడు చిఱుతనవ్వు చెంగలింప, 188

క ఓయెఱుకురాజ రారా, మీయంచకు నీకుఁ గోర్కె యెయ్యెది యిత్తుకొ
మియిద్దఱ మెచ్చిలి నన, సాయంజ్య వభీష్ట మింక జాలు భవంబుల్. 189

మ. అనివేడం గరుణానుధారసము నేత్రాంతంబులం జెంద భో
రన గంధర్వసువర్వసర్వమును లత్యాశ్చర్యముం జెంద జ
య్యన నయ్యుర్వరఁ జేరఁగాఁ బిలిచి నిత్యానందసంబంధచి
ద్ధనమార్గంబునఁ గూర్చి మోహలతికల్ ఖండించి సర్వేశ్వరున్. 190

క. అంతర్దానముఁ జెందెఁ బు, రాంబకుండని చెప్ప విని మహాముని మదిలో
సంతోషమందెఁ గనుగొని, యంతకుఁ డిట్లనియె మంజులాలావమునన్. 191

క. ఈపాటిధర్మ సూక్ష్మం, బీపాపులయందు లే దొకింతయఁ గలుగం
దాపనవర నిరయూర్తి, ప్రాశీతు లగుటెట్లు శంభుపదముం గనరే. 192

మ. అని చెప్పి పరమమునిండు లతోడ సానందుం దోడ్కొని వెలుంగుతేనిశొడుకు
ముందఱ కరుగ నచ్చటం, గల్గమకజాక్షులఁ బ్రతాధ్యక్షకీలకరులం గుళలంబులం
గొంఱు జొంకంబు లణండుచు భుజాగ్రమండలాగ్రంబులం గొండుటి కండలు

గోయుచుఁ గరష్ట్రంబులఁ గొందఱి కుచమండలంబులు దరుగుచుఁ గ్రవ్యాడి
వేడిబాడినెలఁ గొందఱిమాంసంబులుచెక్కి పాఱవయ్యుచుచు వంకకత్తులఁ గొందఱి
నాసికాకర్ణదేశంబులు చిన్నంబులు గావించుచుఁ బాశంబులఁ గేళబంధంబులు
బంధించి కట్టెలం గొందఱి ధట్టించియు నతనిశిశికలాకలం గొందఱి యుదరప్ర
దేశంబులం జొనిపియుఁ జీఱుకచుఱుకత్తులం గొందఱి వాతెలులు చీలికలు చేసి
గాఱించుచు నడకత్తులం గొందఱిదేహంబు లాత్తుచు రాతిపయిగఁబెట్టి చిందఱిసే
యుచుఁ గల్లుగానుగలంబెట్టి కొందఱి నలిసలిసేయుచు శూలంబులఁ గొందఱి మద
నాలయంబులం జొనిసి నిర్మూలంబుగావింపుచు వేడికొఱువులం గొందఱి సూడుచు
సన్నకుండంబులం గొందఱి బడద్రొబ్బుచుఁ దైలఘటాంబులం గొందఱి నుడికిం
పుచు భుగభుగ పొగలెగయ మండెడు చుక్కంబంబులు గొందఱి నంటగట్టుచు
మంగలంబులం గొందఱి గఱివేపాకులభంగి వేపుచు దందశూకంబులచేతఁ గొం
దఱి మర్తస్థానంబులం గఱిపింపుచు వృశ్చికకూపంబులం గొందఱిఁ గూలద్రో
యచు మల మూత్ర క్రిమి కీటక దుర్గంధ మహాంధకారబాధుర నిరయగుహల
లోఁ బడనూకి కొందఱి హింసింపుచు జుడకరక్తిరణసంతప్తనైకతస్థలంబులం
గొందఱి బిఱిబిఱి బొరలింపుచు నీసంబుగాఁచి కొందఱి ముఖగహ్వరంబులం బో
యుచుఁ గ్రూరవిషంబులు ద్రావుమని వాడికత్తుల నాడించుచుఁ గొందఱిదంతంబు
లింలింతలుగా రాలమొత్తియుఁ గొందఱి కటిప్రదేశంబులం బడసిడ్చియుఁ గొందఱి
విఱిచికట్టియు నిట్లనేకభంగుల భంగింప భంగపడి నికృష్టాంగనాజంబులు
దుఃఖింపుచున్నం గనుంగొని మానిమార్తాండుం డాత్మగతంబున మార్తాండిదయా
విహీనత్వంబునకు రోసి నమవర్తీ నీవు కృపామూర్తివి నారీజంబులెడ కారుణ్య
తేజంబు లేమికిం గారణం చేమి యబలకు నిమ్రహాదురవస్థ యేమిటఁ గలిగెం చెలపు
మని మునిశిఖామణికి వంశుమత్తనయుం డిట్లనియె.

193

క. ఈకాంక్షల దురితంబు ల, నేకంబులు గలవుఁ గాన నిరయంబుల నీ
బోకఁ గృశియింతురనుడు వి, వేకవిచక్షణుఁడు చెల్పువేయని యడుగన్.

194

ఉ. నాథునిఁ దక్కి యన్యని మనంబునఁ గోరి నుమాయాధక్రియా
మేధఁ జరించె నీమగువ మేదిని నక్షలమామలక మహా
సాధుల బంధుకోటుల యశశ్శులఁ గన్గొని తూలనాడు న
కొద్ధవిచార దీని గనుఁగొంటె విశిష్టవివేకభూషణా.

195

క. కనపురుషుఁ డన్యవనితా, జనగమనుం డగుట యెఱిగి నై రింపక యా
తని నప్రియములు వలకుచుఁ, గను నీకష్టాత్తురాలు కరుణావాధీ.

196

లే. మగఁడు జంగాల కిడుచున్న వెగటుఁజెంది, తాను దానశ్శక్తిడు పలితాత్తురాలు

వరుడు గోపించి యొకజెబ్బవై వఁ టున, నతని మార్పొత్తఁ దివురు నీయజ్ఞురాలు.

ఉ. అన్నముఁ బెట్టుచోట వినయంబు భరింపక పక్షి వారికిఁ
భిన్నము లాచరించు పలుబీజపురాలిది కేలగట్ల మేల్
నన్నలనైగలక వగల జాణతనంబునఁ గోడెకాండ్రతోఁ
గొన్ననవెంటివాని పలుగోవులమోతిన దీనిఁ జూచితే. 198

క. కలిమిగలనాఁడు మగనికే, వలరాయనిగాఁ దలంచి వంచించు తుదిం
గలిమిబలమంత యుడిగినఁ, గలుషాత్మకురాలు దీనిఁ గంటె ముసీంద్రా. 199

క. దాసీదాసులవై వ, ట్టాసులు పుట్టించి ధర్మ మారయక నిజా
వానమునఁ గల్గువస్తువు, లాసాసుల పడగ దాఁచు నయ్యింతి మహిన్. 200

క. చెలువుఁడు మారాడిన మెటి, కలు పెట్టిన విఱచి లెట్టుఁ గనలుచు నింతిం
తలుగాకుడం బొడిచిన, కలహస్త్రియురాలు దీనిగంటె ముఖీంద్రా. 201

సీ. పురుషుఁ డిల్లిన ద్రెడ్డు పోయె బొమ్మని యన్యకాంతుని జేరు నీకప్పురాలు
పతిభుజింపకమున్నె పక్వాన్నరసములు నిరతంబుఁ గుడుచు నీ సీచురాలు
వల్లభునకుఁ గానివారితో నరసంబు లొడఁగా దొడరు నీయజ్ఞురాలు
అధిపుఁడు కోపించునవసరంబునఁ బొరుగిండ్లలో డాఁగు నీ హీనురాలు

తే. నాయకుఁడు మాటిమాటి కేమేయటన్న, నాగ్రహంబున నేమి పొమ్మను బజారి
నాథుడతస్క్రియామోద నియతఁగదియఁ, దొడరితప్పించుకొను మహాతుచ్ఛురాలు.

తే. కూరగాయలు వండుచోఁ గుటిలహీన, జీవముల బాపలేని దుర్భావురాలు
కీటకాక్షిరదారువుల్ మాటిమాటి, కన్నిలొక బడవేయు నీయజ్ఞురాలు. 203

మత్తకోకిల. ముట్టనీయదు వాఁడు ముట్టిన బొంకుల్ నహంబు నీ

గట్టువాయికి బొట్టకొవ్వునఁ గాంతునిం బరుషోక్తులకే
మట్టుపెట్టఁ దలంచుఁ బెద్దల మాటికి ని్నిరసించుచుం
గట్టుకొన్న హృదీకుపాలికిఁ గాలమృత్యు విడే నుమి. 204

తే. కొడుకు నొండైన బడయని గొడ్డురాలు, చావుబిడ్డలఁ గన్న దుర్భావురాలు
గోళకులత్వలి యిహీనగుణ సుబుద్ధి, యంతయునులేని కటిరాత్తురాలు గంటె. 205

క. అంటువడి చెప్పె కూరక, యింటం దిరుగాడువెలది హృదయేశునకుం
గంటకపుఁబనులు దెల్పెడు, దంటసుమి యావధూటి తాపనవర్యా. 206

ఉ. ఒక్కని యింటిలో నునిచి యొక్కని ముంగిట నుండుమంచు వే
తొక్కనితోడఁ బెక్కువగ నొక్కట చిక్కనిమాటలాడి యొం
డొక్కని ముద్దు పెట్టికొని యొక్కని గొంగిట జేర్చు పొంపు పెం
పెక్కి విటావళిం గలయఁ, సీయెలనాఁగ ముసీంద్ర నింటివే. 207

మ. సురలేచ్ఛ నృతిసౌమ్మ పల్లవుల కిచ్చు న్వంచనోపాయబం
ధురమార్గంబున మీటి రిత్త శివనత్తుల్ సోదులు స్తృప్తిమం
త్రరహస్యంబులుఁ దెల్పి యాత్మ విభుమర్కంబు ల్వెలింబుచ్చుచు
నర్థజావర్జితచిత్తయై మెలఁగు నీకష్టాత్తురా తల్లెడన్.

208

ఉ. పుత్రుల నెచ్చఁబెట్టుచు విభుం బరితాపముఁ బొందఁజేయుఁ దాఁ
జీత్రవిచిత్రవాక్యములుఁ జేసెని గొంటుననంబు దోడఁగా
గోత్రమువారిదూ యునర గ్రోలుచు హీనపుమాంసముం దినుం
బాత్రతమాని యివ్వెలఁచి బాతకురా లిది యెన్నిభంగులన్.

209

చ. పొరుగిరుగిండ్లవారును విభూతిఁ జెలంగిన నోర్వలేక తా
వరుని వీరాన దూఱు సరివారలు సంపదఁ బొందియుండ నీ
కరణిఁ గృశించియుండఁ గలకాలము కూటికి మోసమాయెఁ గాఁ
పురమింకఁ జాలుచాలు నని పోరులు వెట్టినబోటిఁ జూచితే.

210

శా. అమ్మా బిచ్చమటన్న వేయ దొకయింతైన స్పృహృద్భంభూ
లమ్మల్ గొంకకువచ్చినం గనరు వాలాయమ్మ మార్గస్థులకై
రమ్మంచుకొ శయనాదులిచ్చి యతిసన్తానంబుగాఁ జూచుఁ గా
నిష్కాఢాత్మకురాలుగంటె శివయోగీంద్ర మహేంద్రస్తుతా.

211

ప. అని యిట్లు యోషిధర్మంబు లెఱుంగఁజెప్పి వెండియు దండధరుం డచ్చానిమూర్తాం
దున కిట్లు నిన్నారకు లింకమీఁదట ననుభవించుదగిన నరకంబు లిరువదెనిమిది
కోటులు గల వందు నాకన్ననరకంబు లొకకొన్ని విన్నవించెద వినుం డతిఘోరం
బును సుఘోరంబును మహాఘోరంబును ఘోరరూపంబును తరళంబును భయాన
కంబును గాళరాత్రియు భయోత్కృటంబును జండంబును మహాచండంబును జండ
కోలాహలంబును గరాళంబును విరాళంబును వజ్రంబును ద్రికోణంబును బంచ
కోణంబును షట్కోణంబును దీర్ఘంబును సప్తభావనంబును సప్తభావనంబును దీప్తం
బును మాయయు మహామాయయు రౌరవంబును శీతంబును మహాశీతంబును దమం
బును నుష్ణంబును సుతీక్ష్ణంబును బద్ధ సంజీవనంబును మహాపద్మంబును శతంబును
నతిలోకంబును సుఖీమంబును దీప్తంబును మహావేగంబును బ్రకంపనంబును సువి
క్రమంబును గాలసూత్రంబును బ్రవృత్తికంబును సూచీముఖంబును నేమియు ఖాద
నంబును సుప్రతీకంబును గుంభీపాకంబును గూపంబును నంగారరాశియుభవం
బును నన్యకూప్యహృదంబును విష్ణాలయంబును దుండశకునియు సంపర్తికం
బును మహానందర్తకంబును బంకలేపంబును మూత్రవిష్టాకూపంబును బూయకూపం
బును కాతనంబును శిలాశకటాలింగనంబును ద్విపాదంబును సతిజతంతిమంబును

నతిదుఃఖంబును మహాదుఃఖంబును గత్తలంబును నానాయంత్రంబును సమైహంబును నతిభంగంబును దప్తశాలంబును హాలాహలంబును నతికూపంబును నేకపాదంబును మలంబును నులపర్వతంబును బ్రహ్మరణంబును దప్తశిలాతలంబును మొదలు గాఁగల మహానిరయంబులు నిందుఁగలవనినఁ గరుణాసాంద్రు డాత్మగతంబున.

తే. ప్రణవపంచాక్షరీమంత్ర రాజ మిచటి, సకలనారకకర్ణ దేశములు సోఁకి
పాపనిర్దుక్తులై శంభుపరమపదవి, కేగెదరుగాక యని నిశ్చయించి యపుడు. 213

చ. తనహృదయాంబుజాతమున దర్పకభంజనుపాదపద్మముల్
ఘనశరభక్తిఁ గీల్కొలిపి కక్షగవ యించుక మూసి నారకా
వళి మహిమాఘ్నలట్లు శివా హర శంకర మాయచక్రహం
బున మహానియసౌఖ్యములఁ బొందెద రందఱు సిద్ధింబునన్. 214

ప. అని యిత్రైతంగునఁ దాపసోత్తముండు తనదివ్యచిత్తంబునఁ జిత్తజాహితుం దలంచి
సను న్నకల్యాణాభిరామంబును సప్తకోటి మహామంత్ర సార్వభౌమంబును నిఖిల
వేదవేదాంత మధ్యనాయకరత్నంబును నిర్వాణసౌఖ్య సామ్రాజ్యరత్నంబును
సకలకలుషారణ్య దావపావ వైభవంబును నగు ప్రణవపంచాక్షరీమంత్ర రాజంబు
మహాబలాహక గంభీరశుంభదోషంబుగా షడ్వర్ణంబు లుచ్చరించిన ధర్మప్రసంగాది
మహర్షి పుంగవులు నిట్లు మహాఽంత్రంబు బహువారంబులు ఘోషింప నమృతహా
నాదంబు లష్టావింశతికోటి నరకవాసులు కర్మరంధ్రంబులం దూకిన తత్త్వణంబున
వైవస్వతుండు నివ్వెఱిగంది చూచుచుండ నిమిషంబున నారకులు సకలపాప
నిర్దుక్తులయి రుద్రగణాకారంబులు దాల్చి భద్రవిమానాచూఢులయి నిజాంగ
దీపులు పిక్కటిల్ల భిషిత్తాంగనాగశోభాసమానులు భగ్గురుద్రాత్మభూషణులును
జటామండల మండితులును గంగోత్తమాంగులును శూలపినాకధారులును గజా
జినవ్యాఘ్రచర్మపరిధానులును లలాటశేత్రులును హాలాహలకంఠరులును భుజంగ
హరకేయూరులును వృషభధ్వజులును నై సర్వజగంబంతయు “శివాత్పరశరంనాస్తి”
యనువాక్యంబుగా నేవంకం దిలకింప శంకరాకారంబై యంతరిక్షంబునం దేజరిల్లినఁ
బరమానందంబునఁ గందళితహృదయారవిందుం డై సానందమునిపురందరుం
డందఱు గైలాసంబున కరుగుచెందని యనుగ్రహించి దండధరునిసుఖంబుండుమని
దీసింది తామను మానిజనంబులు పూర్వనిమానంబువై నెక్కి గగనమార్గంబునం
జనుచున్నఁ గోటి దశకోటి శతకోటి సంఖ్యలు గదలి దివ్యపుష్పకంబులమీఁదం
దనవెంటవచ్చు రుద్రగణంబులంగాంచి సంకెసింపుచు దివ్యదుందుభిధ్వానంబులకు
గురవరులు గురియు సునువర్షంబులకు రంభోర్వశీముఖాంగనల సదినోదంబులకు
గంధర్వజనబంధుర సంగీతకోలాహలంబులకు సిద్ధపిద్యాధర క్షేయమానకబ్జంబుల

కందందఁ బరమానందం బందుచు సానందుం డమందవేగంబునం జనిచని మహా
తైలానద్వారప్రదేశంబున విమానంబుడిగ్గి రుద్రగణంబులతోడ రుద్రలోకంబు
సొచ్చిపోవ నెడనెడఁ గలుగు శివయోగులంగని నమస్కరింపుచు భవుభవనద్వారం
బుఁజేరి బ్రహ్మాంధ్రాది దివిజులును మునిపుంగవులును విప్రవరులును గొల్వ పీఠము
ఁగిమయపీఠంబున మహాదేవినమేతుండై నుహాదేవుండు కొలువున్న గన్నులారం
గనుంగొని సానందుం డత్యంతసంత్రుమంబున ననేక ప్రణామంబు లాచరించి ఫల
విన్యస్తహస్తాండయి శూలవాస్తు సుద్దేశించి యిట్టనియె. 215

శీ. కనకాద్రికోదండ కల్పితబ్రహ్మాండ మురవెరి ఘనకాండ ముఖరగండ
యార్తజనత్రాణ యఖిలైకకల్యాణ జితమచబాణ సంభృతకర్తృణ
కాలమాటాహర గజదైత్యసంహర మోక్షాంగనాజాతమూలసార
సద్భక్తమందార సకలదిక్పరిధాన రశితాచలస్థాన రాగహీన
తే. యమరమూర్ధన్య యాదిమధ్యాంతశూన్య, దివ్యలక్షణవర్తి సందీప్తమూర్తి
దక్షయజ్ఞవిరామ ఫాలాక్షభీమ, తారక బ్రహ్మనామ సుధాభిషేమ. 216

శా. దేవా నీవఖిలాధినాథుండవు నీదివ్యస్వభావంబులె
భావింప న్నిగమంబులు న్యైతముఁ జెప్పం జిత్రహాఁ గానె నా
నావర్ణంబులజీవభేదముల పూర్ణబ్రహ్మలేజ్ఞోమయం
బై నెల్లొందెద విట్టివన్న సుతిసేయ న్నేడ నెవ్వరలున్. 217

క. నీకరుణపెంపు గాడే, శ్రీకంధర వీర లలివిశేషభూతు
ల్నేకొని యిం దరుఁజెంచుట, లీకైవడి బార్వతీహృదీక మహేశా. 218

మ. అని తీర్తింపఁ బ్రసన్నుండై శివుండు నెయ్యంబారఁ జేరంగ న
మ్మనిసానందునిఁ గొంగిలించుకొని యాత్మాంకస్థిలిం జేర్చి నం
జనితానూనకటాక్షపీక్షణసుధాసారానుభూతిం గనుం
గొని వత్సా భవదీయభక్తికిని మాకుం బ్రేమ సంధిల్లెడిన్. 219

తే. చెల్లెనా యిట్టికార్యంబు నేయ నేరి, తైన నీవంటిదన్యునిఁ గాన మెందు
మాకుమారుండ నీవు సమృతి వసేంపు, మిందఱకు నాదుసామివృ మిచ్చి కనఁకు. 220

మ. అని సర్వేశుఁ డనుగ్రహించుకఱఁ జేతాధీశ్వరుం డచ్చటం
దనలోకం బటు పాడుచేసి చనియె న్నాసింద్రుఁ డిచ్చోట నీ
జనశూన్యం బగురాజ్యభార మింక నేజాడకొ విచారింతు నే
జని శంభుం గని దండసాధనము లోజంబెట్టి యొప్పించెదన్. 221

ప. అని నిశ్చయించి కట్టాయితంబయి కాశరరాజుఁడెక్కి గృధ్రకేతనంబు క్రూరచిత్ర
గుప్తాది మిత్రులును గవ్యవాహన ప్రముఖ వీర్యదేవగణంబులును వీరసేనప్రభృతి

కింకరవర్గంబును మతంగాది మహర్షి పుంగవులును బలసికొలువఁ దక్షణంబునం గదలి యుత్తరాభిముఖుండయి యనేకలోకంబు లుత్తరించి యఖిలలోకోత్తరంబగు నిఖలేశ్వరులొకంబుం గాంచి బహిర్ద్వారంబున లులాయంబు డిగ్గి నందిశ్వరునకుఁ బ్రణమిల్లి యాతనిచేత ననుజ్ఞాతుండయి చొచ్చి పోవఁ బురోభాగంబున దప్తచా మికర సుందర కుడ్యప్రకాశితంబును బద్ధరాగఘట్టిమప్రభావిరాజితంబును దేదీ వ్యమానకనకాంబరవితానభాసమానంబును మరకతమణికపాటద్వారగేహశీనిరాఘాట కంచుకితంబును బలభిదువలకనద్విటంక సంకీర్ణబంధురంబును వైడూర్యవాతా యనాయాతశీతలమారుతపోతసంచారంబును భద్రవిద్రుమస్తంభసంభృత శుంభ దలంకారంబును సౌంద్రచంద్ర కాంచన సోపానవార విస్తారంబును లంబమాన వితాన సూనదామాభిరామశృంగారంబును సచ్చిదానందమయంబు నగు మహాదే వునిసభౌమంటపంబునఁ జత్తుర్ముఖ శతముఖశతమఖావరజ ప్రముఖ నిఖిలబహిర్ముఖులును హేరంబకుమారప్రభృతికుమారులును ధైరవవీరభద్రకాలాగ్నిరుద్రాదిరు ద్రులును సనక సనందన సనత్కుమార నారద విశ్వామిత్రవసిష్ఠమార్కండేయ కుంభసంభవముఖ్య సనాతనయోగీంద్రులును భృంగిమహాకాళాది ప్రమథగణంబును పరివేష్టించి కొలువ మాణిక్యసింహాసనంబునం బరమేశ్వరుండు షరమేశ్వరీసమేతం బుగా సిండుకొలువయి యున్నఁ గన్నులవండువుగా దర్శించి దండధరుండు కాల దండ కాలపాశంబులు ముందటం బెట్టి సాష్టాంగదండప్రణామంబు లొచరించి సంభ్రమంబునఁ గరకమలంబులు మోడ్చి యిట్లుని స్తుతించె.

222

సీ. శివ పార్వతీసాధ శృంగారగుణయూధ గంగాసనాధ సత్కర్తబోధ
మునిచిత్తసంచార ముక్తిమార్గాధార భవవిదూర సమస్తపాపహర
మస్తకస్థితచంద్ర మహితానుభవసౌంద్ర తనుకాంతిజితచంద్ర ధర్మరుంద్ర
కరపద్మసారంగ కరుణాయుతాపాంగ ధాత్రీశతాంగ కందర్పభంగ

తే. భంగభంగీకృతఃరోధిబలతురంగ
రంగదుత్తుంగ వార్ధికరంగ సంగ
సంఘటిత నవత్ప్రేమంగ సహజానుషంగ
సంగరాంగణభీమ రాక్షసవిరామ.

223

ప. అని యనేక ప్రకారంబులఁ గీర్తించి దీనాననుండయి భానుసూనుం డీశానదేవున కిట్లనియె.

224

కా. ఓశితాచలకన్యకారమణి నాయుద్యోగ మిం కేరీకై
నా శీఘ్రంబున నిచ్చి పంపు మతి సప్తానుండనై మిశ్రపా
శ్రీశృంగారవతీవిలాసమున హర్షింపక మహాదేవ లీ
లాకుంభద్గతిఁ బ్రోవు పాదుపురి యేలం జాల నాలింపవే.

225

సీ. నాపురిజూడ సానందుఁ డేతెంచి సర్వము గాంచి ఘోరదుర్గతుల నున్న
ఘనపాపకర్మలఁ దనమంత్రశక్తిచే వితతవైభవకళాన్వితులఁ జేసి
దోడ్కొనివచ్చి సిద్ధనిలీలఁ గదలక మీసమ్ముఖమున నెమ్మిగ వసించెఁ
జిత్రగుప్తుఁడు లెక్క చేకొనివచ్చినాఁ డాలకింపుఁడు దుష్కృతౌఘసరణి
తే. యీశ వీరలు ధర్మంబు లేకమైనఁ, జేయజాలరు భవదీయచిహ్నములకు
దాల్చి రెన్నఁడు సేభంగిఁ దాకుకొందు, గటకటా యెంతచేసి సీతావసుండు. 226

క. మును మార్కండేయునకై, నను దండనచేసినారు నాటంగోలెం
జని పట్ట వెఱుకు రస్య, జ్ఞానములు రుద్రాక్షభవితనయంతఃకళులన్. 227

ఉ. ఈగతి రాజ్యభారము మహేశ్వర యేనొనరించుచుండ నీ
భాగునివల్ల మత్పురము పాడుపడెంగద ప్రాప్తజాల చే
లాగున నన్న శంభుఁడు విలాసదరస్తితమందరాస్యం
యోగసుధానులాపముల నూఱిడిల స్తునిఁ జూపి యిట్లనెన్. 228

సీ. విను మమ్మహాత్ముఁడు ఘనకృపాంభోరాశి షరపాదజూడఁ జొప్పుడనివాఁడు
పంచాక్షరీమంత్రపతనానుభావుండు గావున నిబ్బంగిఁ గలువమతుల
ముత్తులఁ గావించె ముక్తాఫలములైన జలములు గ్రమ్మఱ జలములగునె
మముఁ జేరినట్టి ధీమతులు రారు నీపురికేగి యెప్పుటిభ్రాన్కిన దనర
తే. నడల కింకమీఁదఁ బాపాత్ము లనుదినంబు, గలరు నీప్రోలికి) రాజ్యమునకు దొరవు
నీవెకాతున్న నెవ్వారు నిపుణుబుద్ధి, చనుమటం చానతిచ్చిన శమనుఁ డరిగె. 229

వ. అని చెప్పి కాలోపేతుండై సూతుండు నమ్మానిప్రాతంబున కిట్లనియె. 230

కా. ఆచంద్రాంబుజమిత్ర సప్తనగతారాంభోధియై నిల్వఁ గా
కిచారిత్రము నెవ్వరేని వినినక హేలాగతిన్ వ్రాసినం
బ్రాచుర్యంబుగ వారికబ్బు ధనలాభజేమసౌభాగ్యలీ
లాచంచద్విభవంబు నీశ్వరకృపాలాలిత్య మత్తున్నతిన్. 231

అ. ఎవ్వరేమిగోరి యిక్కడ వినినను, కామితంబుఁ బడయఁగలరు దీని
పేరుకొనినమాత్ర భీకరనరకార్తి, జెందఁబోరు ముక్తి బొందువారు. 232

క. సానందచరిత్రం బిది, యానందముమీఱి వినియంతన కలుగున్
శ్రీనందనమదహరించి, దానందపురంబు సంతతానందంబై. 233

కా. ఆనందామృతపూర్ణార సురదైత్యాహార్య నిర్భేదవా
నూనప్రాభవ వజ్రవజ్రమణి సింధూరస్ఫురత్కీర్తి లే
జోని స్ఫుల్గువిహరహరికళికా శుంభత్కళాసాంద్రసాం
దీపాన్నగరాజరాజధరరా ణ్యతేజకంఠీరవా. 234

పంచచామరము. హరిత్వటీపటీరహారజద్విభాభరా

ధరాధరప్రదీపరత్న ధామచక్వరాంబరా

చరాచరాది సర్వభూత సంభవాకరాకరా

కరాళవిస్ఫులింగ కీలికాదవానలాశిఖా.

235

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కాళికాంబా వరప్రసాదలబ్ధ సాహిత్యవైభవ సదాశివస్వరూప
సద్గురుచరణారుణ రాజీవ సేవా సమాదితాద్వైతానుభవ కాళికగోత్రసుధార్ణవ
పరిపూర్ణకైరవబాంధవతోటి బాచనయ్యతనూభవ సవినయగుణవిధేయ శివరామ
నామధేయప్రణీతంబైన సానందోపాఖ్యానంబను మహాప్రబంధంబునందు సర్వం
బును బంచమాశ్వాసము.

సానందోపాఖ్యానము సంపూర్ణము.

ప ద్య కా వ్య ము లు

	ప్రతి 1. శ్లో. అ.	
అథాత్మ రామాయణము, పద్యకావ్యము	...	2 0
ఆంధ్ర భారతము, పద్యకావ్యము.—		
ఆది సభాపర్వములు	...	4 0
ఆరణ్యపర్వము	...	4 0
విరాటోద్యోగ పర్వములు	...	4 0
భీష్మ ద్రోణపర్వములు	...	4 0
కర్ణ శల్యసౌత్తిక స్త్రీ పర్వములు	...	4 0
కాంతిపర్వము	...	4 0
అనుకాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మానవ,		
మహా ప్రస్థానిక, స్వర్ణారోహణపర్వములు	...	4 8
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	11 0
యుద్ధపంచకము, స్త్రీ పర్వము	...	7 8
కాంతిపర్వము	...	7 8
ఆదిపర్వము, పద్యకావ్యము, పెద్దచ్చు	...	1 8
ఆంధ్ర శ్రీమద్రామాయణము—శ్రీ జనమంది శీమద్రీశర్మ		
గారిది, 3 సంపుటములు	...	15 0
ఆంధ్ర భాగవతము, పద్యకావ్యము, 2 సంపుటములు	...	15 0
ఉత్తరరామాయణము, చక్కనికూర్పు	...	6 0
రాక్షసిండము, శ్రీ నాథకవి	...	3 8
కుమారసంభవము—నన్నె చోడ	...	5 0
ఆంధ్ర భారతవిమర్శనము—కుల్లాది సూర్యసారాయణశాస్త్రి	...	0 12
చాటుపద్యమణిమంజరి, ప్రథమభాగము	...	1 12
ఉత్తరమారివంశము, నాచనసోమన	...	3 0
చిత్ర భారతము—తరిగొండ ధర్మన	...	1 8
ఆనిరుద్ధచరిత్రము	...	1 0
అంబరీషోపాఖ్యానము, నటిక	...	0 6
అప్సరాదక్షిణామలము, లఘుటీకతో	...	0 12
నలచరిత్ర, ద్వీపద, క్యాలికోలైంది	...	2 4
నిరంకుశోపాఖ్యానము	...	0 10
నిర్వచనోత్తరరామాయణము	...	2 8
నీతిపద్యసంగ్రహము, నటిప్పణము	...	0 6
నీలానుందరీపరిణయము	...	0 12

	ప్రతి 1-కి ద్దు. అ.
బల్నాటిపీఠచరిత్రము	... 3 8
పంచతంత్రము, నారాయణకవి	... 2 0
డిట్రా వేంకటసాధరాజకవి	... 2 0
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము	... 1 12
పారిజాతాపహరణము, చిన్ననైజా	... 1 0
,, టీకాతాత్పర్యసహితము	... 3 0
మనుచరిత్ర, వావిళ్ల రామస్వామికౌస్తీగారి వ్యాఖ్యానముతో	
చిన్ననైజా మేలుకాగితములమీఁద ముద్రితము	... 5 0
భాస్కరరామాయణము	... 8 0
రంగరాయచరిత్రము	... 0 12
రాఘవపాండవీయము, సటీక	... 4 0
రాజశేఖరవిలాసము	... 0 8
రాజయోగసారము, ద్విపద	... 0 6
రామరాజీయము	... 0 12
రామాభ్యుదయము	... 2 0
లంకావిజయము (రావణదమ్మీయము) సటీక	... 1 8
వాసిష్ఠరామాయణము, ద్విపద	... 1 4
బిల్వణీయము	... 1 4
రుక్మణీకల్యాణము, సటీక	... 0 10
రుక్మణీపరిణయము	... 0 10
శిన్నపురీవిలాసము	... 0 8
అంజనేయదండకము, మానుమద్దండకము	... 0 4
అంధ్రభాషాభూషణము, విమర్శతో	... 0 6
అంధ్రనామసంగ్రహము, పద్యవిభుంటువు	... 0 3
,, టీకతో	... 0 10
,, అంధ్రనామశేషము, సాంబవిభుంటువు, వగైరా టీకతో	... 2 0
అంధ్రభాషాగ్రంథము	... 1 0
కవిత్వతత్వవిచారవిమర్శనము	... 1 8
కవిరాజమనోరంజనము	... 1 4
కృష్ణదండకము	... 0 2

వావిళ్ల రామస్వామికౌస్తీలు అండ్ సన్స్,

పాట్టబాక్సు 1372,

292, ఎన్.ప్లస్, చిన్నపురి. 1.

అష్టకవీయము, క్రొత్తకూర్పు	...	5	0
,, క్రిడిడుగు రామమూర్తిచతురవిమర్శ	...	0	12
అంబరీషోపాఖ్యానము, నటీక	...	0	8
అంధ్రభారతవిమర్శనమునుబట్టి నూర్వసారాయణకాస్త్రీ	...	0	12
అనందరంగరాట్నందము	...	1	8
అంధ్రచంద్రాలోకము, నటీక	...	1	4
అంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	...	0	4
అంధ్రభాషాభూషణము, విమర్శతో	...	0	6
అంధ్రభాషార్థము	...	1	0
అనిరుద్ధచరిత్రము, అబ్బయ్యామాత్యువీడి	...	1	0
అన్యవాదకోలాహలము, లఘుటీకతో	...	0	12
అడవిమల్లెలు	...	0	8
అథార్వాత్రామాయణము, పద్యకావ్యము	...	2	0
కవిత్వతత్వవిచారవిమర్శనము	...	1	8
కవిజనరంజనము	...	0	12
కవిరాజమనోరంజనము	...	1	4
కవిగణాంకుకము	...	0	4
కృష్ణదండకము	...	0	2
కృష్ణరాయవిజయము	...	0	12
ఛందోదర్పణము, (ఆనంతసుభందస్సు)	...	2	0
నాచికేతోపాఖ్యానము, మిక్కిలి మల్లికార్జునకవి	...	1	0
మల్లభూపాలీయము, సీలికతకము, "లకూచి బాలనరస్వరిడి,	...	1	0
వేదము లక్షీనారాయణకాస్త్రీ టీకతో	...	6	8
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద	...	1	8
రాధికాసాంత్వనము, క్రొత్తకూర్పు	...	1	8
రుక్మాంగదచరిత్ర, వికాదశీమాహాత్మ్యము	...	5	0
నామనపురాణము	...	1	8
వివేకసింధువు, కొండనార్యప్రణీతము	...	0	8
వేమనపద్యములు	...	1	8
,, బ్రాహ్మదోరగారి ఇండ్లీపుతో	...	3	8
,, (2728) చివ్వునైజా	...	7	8
,, (2728) అంధ్రీకాత్పర్యముతో	...	3	0
భక్తిరసకళనపుటము I, 20 శతకములు	...	3	0
,, II ,,	...	3	0
,, III ,,	...	3	0
సిరికళకనపుటము I ,,	...	3	0